

Konstitutionsutskottets betänkande 2024/25:KU10

Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Inledning och sammanfattning

Konstitutionsutskottets granskning

Enligt 13 kap. 1 § regeringsformen ska konstitutionsutskottet granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. När det finns skäl till det, dock minst en gång om året, ska utskottet enligt 13 kap. 2 § meddela riksdagen vad det har funnit värt att uppmärksamma vid sin granskning.

I det betänkande som nu läggs fram behandlar utskottet vissa allmänna, administrativt inriktade granskningar av regeringsarbetet. Vid granskningarna har utskottet haft tillgång till bl.a. material som har tagits fram av utskottets kansli och av Regeringskansliet. Delar av det skriftliga utredningsmaterialet redovisas i bilaga 1.1–9.2.

Vissa resultat av granskningen

I avsnittet *Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation* har utskottet fortsatt att följa utvecklingen av antalet tjänstgörande i Regeringskansliet.

Vidare har utskottet gått igenom *regeringsprotokoll* från 2023, bl.a. underprotokollen från Utbildningsdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet. Utskottet framhåller vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet, minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Tiden mellan kungörande och ikraftträdande är inte bara av betydelse för enskilda. Även myndigheter som berörs ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna. Till skillnad från vad som är möjligt i förhållande till enskilda kan förvisso myndigheternas behov också delvis tillgodoses genom att de deltar i beredningen av författningsförslaget och hålls underrättade under hand av Regeringskansliet. Utskottet framhåller

vikten av att så också sker i de fall en författning som påverkar en myndighet behöver träda i kraft i nära anslutning till kungörandet.

Granskningen av vissa *förvaltningsärenden* har omfattat överklaganden av beslut om att bilda eller utvidga naturreservat. Granskningen har avsett handläggningstid och andra förvaltningsrättsliga aspekter av handläggningen. Handläggningstiderna är långa i flera av ärendena i granskningen. Utskottet har förståelse för att det i flera ärenden har krävts omfattande utredningsåtgärder samt svåra avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och mellan olika allmänna intressen. Det finns dock ärenden som har lång handläggningstid utan att de synbara utredningsåtgärderna har varit särskilt omfattande. Kommunikation med part och inhämtande av yttrande från myndighet har också dröjt i vissa fall. Utskottet anser att handläggningstiden borde ha kunnat vara kortare i några ärenden. Långa handläggningstider medför inte bara osäkerhet för de inblandade utan kan även leda till personliga och ekonomiska förluster. Utskottet framhåller vikten av en effektiv och ändamålsenlig organisation och noterar att den aktuella enheten vid Klimat- och näringslivsdepartementet under senare år har arbetat aktivt för att korta handläggningstiderna.

Utskottet har också på nytt granskat *utnämningssmakt*. Granskningen är som tidigare inriktad på politisk bakgrund respektive kön. Även s.k. öppna rekryteringsförfaranden och förekomsten av förflyttningar av myndighetschefer uppmärksammas. Granskningen visar att andelen utnämnda myndighetschefer i Sverige med politisk bakgrund har legat mer eller mindre konstant sedan 2006 (omkring en femtedel eller lägre). Även bland utnämnda chefer för utlandsmyndigheterna har andelen med politisk bakgrund varit i stort sett densamma (omkring 10 procent eller lägre). Utskottet framhåller sin tidigare uppfattning, att politisk bakgrund inte ska vara diskvalificerande vid tillsättningen så länge avseende endast fästs vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. Vad som i sådana fall är relevant är inte vilket politiskt parti den person som utnämns har bakgrund inom, utan det faktum att han eller hon har haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det är meriterande för den tjänst som ska tillsättas. När det gäller kön konstateras att andelen kvinnor sedan flera år har legat omkring eller strax under hälften. Utskottet ser positivt på att andelen kvinnor har ökat över tid så att könsfördelningen numera är mer jämn. Granskningen visar också att öppna rekryteringsförfaranden tillämpas i stor utsträckning. I fråga om omförordnanden och förflyttningar har i granskningen anförts att åtgärden att avsluta en anställning som myndighetschef i förtid tillämpas med återhållsamhet, och i likhet med tidigare framhåller utskottet vikten av att beakta vilken dokumentation som kan behövas av dialogen med myndighetschefen.

En annan granskning har gällt *propositionsavlämnandet*. I granskningen uppmärksammas tiden mellan bordläggningen av en proposition och datumet för lagförslagens ikraftträdande samt förekomsten av förkortad motionstid under riksmötena 2011/12–2023/24. Utskottet noterar en ökning av såväl

antalet propositioner som bordlagts kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande som antalet propositioner som behandlats med förkortad motionstid vid tiden för covid-19-pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. När det gäller hela gruppen propositioner som bordlagts 85 dagar eller kortare tid före föreslaget ikraftträdande, noterar utskottet inte några påtagliga förändringar jämfört med riksmötena före pandemiutbrottet. Inom denna grupp kan dock iakttas en ökning av propositioner som bordlagts tio veckor eller ännu kortare tid före föreslaget ikraftträdande. De propositioner som lämnas sent lämnas alltså senare än före pandemiutbrottet. Detta torde endast delvis förklaras av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Utskottet har förståelse för att det i vissa fall kan finnas skäl för brådskande beredning men vill på nytt understryka att det behovet åtminstone i viss utsträckning bör kunna undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Utskottet tar även upp vikten av goda kunskaper i Regeringskansliet om tidsåtgång för riksdagens arbetsprocesser. Huvudregeln måste enligt utskottet vara att propositioner avlämnas i sådan tid att det finns tid för riksdagens behandling av propositionerna utan att avkall behöver göras på vad utskottet uttalat om tiden mellan kungörande av författningar och deras ikraftträdande. Utskottet framhåller också att ett väl fungerande parlament förutsätter att alla politiska partier ges goda förutsättningar att sätta sig in i förslag som läggs fram och eventuellt formulera motförslag och att de frister som normalt gäller i riksdagsarbetet är ägnade att göra detta.

Även *politiska samordningsfunktioner inom Regeringskansliet över tid* har granskats. Utskottet konstaterar att den nu aktuella perioden (2014–2024) kännetecknas av en högre grad av kontinuitet jämfört med tidigare. Samordningen är förlagd till Statsrådsberedningen, och dess arbetsformer framgår av en promemoria som har uppdaterats under varje statsminister. Syftet med regeringsformens begränsade reglering av regeringsarbetet är att skapa möjligheter att variera arbetsformerna alltefter behov och målsättning. Utskottet anser alltjämt att regeringsarbetet inte onödigtvis bör bindas av formella regler som kan hindra anpassningen till växlande förhållanden och olika typer av regeringar. Vidare uppmärksammas systemet med kollektivt fattade regeringsbeslut, som enligt utskottet har stora fördelar. För att ge principen om kollektivt beslutsfattande ett reellt innehåll tillämpas inom Regeringskansliet såväl delning som gemensam beredning. Granskningen visar att enligt den nu gällande promemorian ska den gemensamma beredningen av ett ärende vara slutförd innan det samordnas och det anses viktigt att den politiska samordningen hålls skild från sakberedningen av ett ärende. Att departementens sakberedning av ärenden hålls skild från den politiska samordningen är enligt utskottet en god ordning.

Statsråds användande av sociala medier har också granskats. Statsrådets kommunikation sker i dag genom sociala medier i större utsträckning än tidigare. Både användande av statsrådskonton som Regeringskansliet ansvarar för och användande av egna konton som statsråden har i egenskap av t.ex.

privatperson eller företrädare för ett politiskt parti förekommer. Användande av egna konton i rollen som statsråd kan enligt utskottet innebära särskilda utmaningar och ge upphov till gränsdragningssvårigheter. Det riskerar att försvåra bedömningen av i vilken utsträckning användandet av kontot utgör ett led i tjänsteutövningen. Med hänsyn till den numera utbredda användningen av sociala medier bör det trots betänkligheter finnas ett utrymme för statsråden att kommunicera i frågor som rör regeringens politik även på statsrådets egna konton i sociala medier. Sådan kommunikation kan exempelvis vara ett naturligt inslag i det politiska samtalet, som statsråd förväntas delta i. Utskottet anser inte att det vore ändamålsenligt att göra långtgående uttalanden om hur statsrådets egna konton i sociala medier bör vara utformade eller hur deras kommunikation på de egna kontona bör ske. Utskottet framhåller dock vikten av att statsråden i så stor utsträckning som möjligt tydliggör när användandet av egna konton i sociala medier utgör ett led i tjänsteutövningen. Det bör också säkerställas att officiell information från regeringen regelmässigt kommuniceras i regeringens egna kommunikationskanaler och att statsrådets egna konton i sociala medier endast används som komplement. Utskottet tar även upp att regelverket för handlingsoffentlighet och hanteringen av allmänna handlingar tillämpas i fråga om innehåll även på statsrådets egna konton i sociala medier. Utskottet betonar vikten av att det görs väl avvägda analyser och noggranna överväganden i det översynsarbete som pågår inom Regeringskansliet av styrdokument om användandet av sociala medier och förutsätter att man därvid beaktar det som anförts av utskottet.

Utskottet har också genomfört en övergripande granskning av det *konsulära stödet till frihetsberövade utomlands*. Antalet inkomna ärenden har sedan 2010 varierat mellan ca 210 och 460 per år. Regeringskansliets bedömning är att antalet komplicerade ärenden har ökat och att anledningen till det är omvärldsläget och att fler svenskar reser utomlands. Utskottet konstaterar att ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands är av rättslig natur, men det kan även finnas en utrikespolitisk dimension som påverkar på vilket sätt de hanteras. Vissa ärenden bedöms utifrån omständigheterna vara särskilt komplicerade och av dem behöver vissa tas upp på politisk nivå. Kännetecknande för de ärenden som tas upp på politisk nivå är, förutom att det finns en utrikespolitisk dimension, allvaret i situationen för den frihetsberövade. I vad mån Utrikesdepartementet (UD) i Stockholm och, i vissa fall, regeringen involveras varierar således och bedöms utifrån rådande omständigheter i varje enskilt ärende. Dessa bedömningar ställer krav på utrikesförvaltningens organisation och samarbetet mellan utlandsmyndigheterna och UD i Stockholm. Av granskningen framgår att det i de särskilt komplicerade ärendena inom utrikesförvaltningen kontinuerligt görs en sammantagen bedömning av omständigheterna samt en analys av vilka åtgärder som bör vidtas och om ärendet behöver tas upp på politisk nivå. Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden har för denna typ av ärenden påtalat att den första tiden och det inledande arbetet är av stor

betydelse. Det är således enligt utskottet angeläget att utrikesförvaltningens organisation är rustad för att med kort varsel kunna involvera den politiska nivån. Vad som framkommit i granskningen ger inte anledning till några mer specifika synpunkter, men utskottet förutsätter att UD fortsätter översynen av vägledningar med anledning av granskningskommissionens bedömningar och förslag.

Slutligen har utskottet granskat *myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter*. I granskningen har framkommit att regeringen får denna information på olika sätt. Det kan ske enligt förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen. Ett annat sätt är att informationen ges i den årliga förteckningen över föreskrifter som myndigheterna ska lämna till regeringen enligt författningssamlingsförordningen. Ytterligare ett sätt är att departementen följer myndigheternas författningsarbete och därigenom får informella underrättelser om de myndighetsföreskrifter som beslutas. Utskottet understryker att förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen ger myndigheterna en skyldighet att underrätta regeringen om de föreskrifter som de har meddelat och lämna Regeringskansliet det underlag som det behöver för att kunna fullgöra sin underrättelseskyldighet. Det framgår dock att förutsättningarna varierar mellan departementen genom att mängden rättsakter som införlivas eller kompletteras genom myndighetsföreskrifter varierar. På grund av detta framstår det som naturligt att vissa skillnader i hur myndigheterna informerar regeringen kan uppkomma. I granskningen uppmärksammas även frågan om de svenska författningarna i något fall går längre än EU-rättsakten. Utskottet förutsätter att en avstämning av om myndighetsföreskrifterna går längre än vad regeringen anser nödvändigt eller lämpligt sker tidigare än när de redan beslutade föreskrifterna anmäls till EU. Utskottet påminner regeringen om att fortlöpande pröva behovet av en översyn av regelverk och handböcker som används inom Regeringskansliet.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....8

1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation9

 Ärendet.....9

 Regeringens sammansättning.....9

 Regeringsarbetets organisation10

 Utskottets ställningstagande.....13

2 Regeringsprotokollen.....14

 Ärendet.....14

 Utredning i ärendet14

 Utskottets ställningstagande.....17

3 Vissa förvaltningsärenden.....18

 Ärendet.....18

 Utredning i ärendet18

 Utskottets ställningstagande.....33

4 Utnämningssmaktens34

 Ärendet.....34

 Utredning i ärendet34

 Utskottets ställningstagande.....56

5 Propositionsavlämnandet58

 Ärendet.....58

 Utredning i ärendet58

 Utskottets ställningstagande.....75

6 Politiska samordningsfunktioner inom Regeringskansliet över tid.....77

 Ärendet.....77

 Utredning i ärendet77

 Utskottets ställningstagande.....93

7 Statsråds användande av sociala medier95

 Ärendet.....95

 Utredning i ärendet95

 Utskottets ställningstagande.....103

8 Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands105

 Ärendet.....105

 Utredning i ärendet105

 Utskottets ställningstagande.....116

9 Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter.....118

 Ärendet.....118

 Utredning i ärendet118

 Utskottets ställningstagande.....127

Utredningsmaterial128

 Bilaga 1.1128

 Bilaga 1.2174

 Bilaga 2.1176

 Bilaga 2.2184

 Bilaga 3.1187

 Bilaga 4.1193

 Bilaga 4.2218

 Bilaga 5.1220

 Bilaga 5.2224

Bilaga 5.3	227
Bilaga 5.4	234
Bilaga 6.1	235
Bilaga 7.1	239
Bilaga 7.2	301
Bilaga 8.1	304
Bilaga 8.2	327
Bilaga 9.1	332
Bilaga 9.2	355
Sakregister över granskningsärenden 2000/01–2023/24.....	376

Tabeller

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 2005–2024	10
Tabell 1.2 Tjänstgörande per departement 2016–2024	11
Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2005– 2024	12
Tabell 4.1 Förflyttningar av myndighetschefer 2011–september 2024.....	46
Tabell 4.2 Utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024 och andelen med politisk bakgrund	47
Tabell 4.3 Typ av politisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024	48
Tabell 4.4 Partipolitisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024.....	49
Tabell 4.5 Utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024 fördelat på kvinnor och män	51
Tabell 4.6 Öppna rekryteringsförfaranden för utsedda myndighetschefer i Sverige per departement oktober 2007–september 2024	52
Tabell 4.7 Utnämnda myndighetschefer vid utlandsmyndigheterna 2003–september 2024 och andelen med politisk bakgrund	54
Tabell 4.8 Utnämnda myndighetschefer vid utlandsmyndigheterna 2003–september 2024 fördelat på kvinnor och män	55
Tabell 5.1 Antal propositioner med lagförslag och tid mellan bordläggning och ikraftträdande som understiger 85 dagar (12 v.) riksmötena 2011/12–2023/24	70
Tabell 5.2 Propositioner som behandlades med förkortad motionstid riksmötena 2011/12–2023/24	71
Tabell 5.3 Fördelning av propositioner från vissa departement som behandlades med förkortad motionstid riksmötena 2011/12–2023/24	73
Tabell 8.1 Antalet ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands	112

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed för riksdagen resultatet av den granskning som redovisas i detta betänkande enligt 13 kap. 2 § regeringsformen.

Stockholm den 12 december 2024

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Louise Meijer (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M), Ludvig Ceimertz (M) och Patrik Björck (S).

1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Ärendet

Som ett led i den granskning som konstitutionsutskottet enligt 13 kap. 1 § regeringsformen har till uppgift att genomföra följer utskottet regeringens sammansättning och utvecklingen av Regeringskansliets organisation.

När det gäller regeringens sammansättning redovisas uppgifter om statsrådsförordnanden och förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen för perioden fr.o.m. den 1 oktober 2023 t.o.m. utgången av september 2024. Vidare uppmärksammas dokumentation av statsråds åtagande om att medverka i konstitutionsutskottets granskning även efter det att statsrådsuppgiften har upphört. När det gäller regeringsarbetets organisation redovisas bl.a. statistiska uppgifter om antalet tjänstgörande i Regeringskansliet i september 2024. Utvecklingen över tid redovisas också. Underlag för granskningen finns i *bilaga 1.1–2*.

Regeringens sammansättning

Regeringen består enligt 6 kap. 1 § regeringsformen av statsministern och övriga statsråd. Statsministern utser de övriga statsråden och bland dem, enligt 7 kap. 1 §, chefer för departementen. Enligt 7 kap. 5 § kan statsministern också förordna att ett ärende eller en grupp ärenden som hör till ett visst departement ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen.

Under den aktuella perioden utsågs två nya statsråd. Den 10 september 2024 förordnade statsministern Jessica Rosencrantz och Benjamin Dousa att vara statsråd. Samma dag entledigades Tobias Billström och Jessika Roswall. Som framgår av bilaga 1.1 förordnade statsministern statsrådet Maria Malmer Stenergård att vara chef för Utrikesdepartementet. Vidare utsåg statsministern statsrådet Johan Pehrson att vara chef för Utbildningsdepartementet och statsrådet Mats Persson att vara chef för Arbetsmarknadsdepartementet. Samma dag entledigades statsråden Johan Pehrson och Mats Persson att vara chef för Arbetsmarknadsdepartementet respektive Utbildningsdepartementet.

Statsminister Ulf Kristersson har fattat ett antal beslut om förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen. Förordnandena återfinns i bilaga 1.1. Bilagan innehåller även de nya statsrådets åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning.

Regeringsarbetets organisation

I september 2024 fanns det totalt 4 986 tjänstgörande i Regeringskansliet. Siffran inkluderar alla kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna. Undantas dessa uppgick antalet till 3 184. I tabell 1.1 redovisas antalet tjänstgörande i Regeringskansliet över tid.

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 2005–2024

År	Totalt	Exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna	
		Inkl. UD	Exkl. UD
2005	4 598	3 615	2 766
2006	4 567	3 608	2 829
2007	4 571	3 590	2 842
2008	4 796	3 854	3 109
2009	4 885	4 068	3 322
2010	4 486	3 723	2 995
2011	4 325	3 594	2 846
2012	4 522	3 704	2 951
2013	4 577	3 722	2 989
2014	4 682	3 747	2 999
2015	4 537	3 685	2 975
2016	4 642	3 777	3 046
2017	4 826	3 838	3 073
2018	4 733	3 818	3 021
2019	4 576	3 710	2 933
2020	4 658	3 779	2 988
2021	4 755	3 889	3 095
2022	4 996	3 960	3 189
2023	4 907	3 918	3 163
2024	4 986	3 980	3 184

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet i september månad. En sammanställning över antalet tjänstgörande före 2005 finns i bet. 2022/23:KU10 s. 14.
Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 10 oktober 2024 (se bilaga 1.1) och bet. 2023/24:KU10 s. 10.

I huvudsak ökade antalet tjänstgörande t.o.m. 2009, då Sverige innehade ordförandeskapet i EU. Därefter har antalet varit lägre fram till september 2022, då antalet uppgick till 4 996. Ökningen motiverades då av ordförandeskapet i EU våren 2023. Efter en nedgång hösten 2023 ökade under 2024 antalet tjänstgörande till 4 986. Det förklaras bl.a. av en förstärkning av tjänstgörande med anledning av det säkerhetspolitiska läget.

Av tabell 1.2 nedan framgår antalet tjänstgörande per departement samt inom Statsrådsberedningen och förvaltningsavdelningen exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna. Uppgifterna avser september månad respektive år.

Tabell 1.2 Tjänstgörande per departement 2016–2024

Dep.	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	23–24
SB	183	186	183	196	207	201	234	224	236	12
Ju	379	381	373	367	369	366	247	294	305	11
UD	731	765	797	777	791	794	771	755	796	41
Fö	132	133	134	116	121	115	126	203	221	18
S	229	224	218	190	187	215	217	239	260	21
Fi	465	465	467	491	436	469	467	503	493	–10
U	196	199	185	170	173	173	163	154	157	3
KN ¹	–	–	–	–	–	–	–	293	293	0
M ²	182	184	178	164	160	167	162	–	–	–
N ³	446	468	437	272	274	268	268	–	–	–
Ku	116	115	111	92	92	97	94	83	82	–1
A	123	131	126	161	164	171	154	150	136	–14
LI ⁴	–	–	–	–	–	–	–	256	258	2
I ⁵	–	–	–	–	165	152	160	–	–	–
FA	595	587	609	552	640	701	797	764	743	–21
Totalt	3 777	3 838	3 818	3 710	3 779	3 889	3 960	3 918	3 980	62

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad uppdelat per departement. Motsvarande uppgifter för tiden före 2016 finns i äldre betänkanden, se vidare bet. 2022/23:KU10 s. 15.

¹ Klimat- och näringslivsdepartementet bildades den 1 januari 2023.

² Miljödepartementet hette mellan den 1 januari 2015 och 1 april 2019 Miljö- och energidepartementet. Departementet blev i januari 2023 en del av Klimat- och näringslivsdepartementet. Departementets frågor flyttades även till andra departement.

³ Näringsdepartementet bytte den 1 januari 2023 namn till Klimat- och näringslivsdepartementet.

⁴ Landsbygds- och infrastrukturdepartementet bildades den 1 januari 2023.

⁵ Infrastrukturdepartementet som bildades den 1 april 2019 blev en del av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 1 januari 2023.

Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 10 oktober 2024 (se bilaga 1.1) och bet. 2023/24:KU10 s. 11.

Av tabellen framgår att antalet tjänstgörande har ökat mest vid Utrikesdepartementet, Socialdepartementet och Försvarsdepartementet. Vidare framgår det att antalet tjänstgörande har minskat mest vid förvaltningsavdelningen, Arbetsmarknadsdepartementet och Finansdepartementet.

Politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses

- politiskt sakkunniga i Regeringskansliet med funktion som planeringschef, stabschef, presschef, pressekreterare, politiskt sakkunnig, inklusive politiskt sakkunnig assistent, vilka omfattas av Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställd brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet
- statssekreterare som omfattas av Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl., även kabinettsekreteraren räknas till denna grupp.

Därtill kommer statsministern och statsråden. Dessa är inte tjänstemän i traditionell mening och ingår därför inte i definitionen politiskt tillsatta tjänstemän. I september 2024 uppgick antalet politiskt tillsatta tjänstemän till 180 (tabell 1.3). Av dessa var 37 statssekreterare.

Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2005–2024

År	Politiskt tillsatta tjänstemän	varav statssekreterare	Statsråd inkl. statsministern
2005	181	30	22
2006	190	28	22
2007	161	33	22
2008	173	34	22
2009	177	34	22
2010	176	34	21
2011	174	35	24
2012	168	35	24
2013	172	35	24
2014	172	34	24
2015	161	33	24
2016	172	34	24
2017	178	37	24
2018	182	33	23
2019	170	34	23
2020	179	37	23
2021	179	38	22
2022	157	34	23
2023	173	36	24
2024	180	37	24

Kommentar: Tabellen visar antalet politiskt tillsatta tjänstemän och statsråd i september månad. Timanställda politiskt sakkunniga ingår inte i tabellen. Motsvarande uppgifter för tiden före 2005 finns i bet. 2022/23:KU10 s. 16.
Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 10 oktober 2024 (se bilaga 1.1) och bet. 2023/24:KU10 s. 12.

Av tabellen framgår utvecklingen av antalet politiskt tillsatta tjänstemän sedan 2005. Mellan 2023 och 2024 ökade antalet med sju personer.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt svar på en fråga om hur det nationella säkerhetsrådet i Statsrådsberedningen har påverkat uppgiftsfördelningen mellan Statsrådsberedningen och de olika departementen. Som svar fick utskottet en promemoria som har upprättats inom Statsrådsberedningen den 7 november 2024 (bilaga 1.2).

I svaret anförts att det nationella säkerhetsrådet inrättades den 1 januari 2023 och biträds av den nationella säkerhetsrådgivaren. Vidare anförts att inrättandet

av det nationella säkerhetsrådet inte har inneburit att ansvar för sakområden eller myndigheter har flyttats till Statsrådsberedningen.

Det framhålls att syftet med det nationella säkerhetsrådet är informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Av svaret framgår också att det är statsministern som leder det nationella säkerhetsrådet som består av de övriga partiledare som ingår i regeringen samt av justitieministern, utrikesministern, försvarsministern, ministern för civilt försvar och finansministern.

Utskottets ställningstagande

Granskningen ger inte anledning till någon kommentar av utskottet.

2 Regeringsprotokollen

Ärendet

I granskningen har en översiktlig genomgång gjorts av huvudprotokoll och underprotokoll (serie A och serie B) för Utbildningsdepartementet och Klimat- och näringslivsdepartementet under perioden januari–december 2023. Till grund för granskningen har legat dels aktuella protokoll, dels promemorior som upprättats inom nämnda departement, *bilaga 2.1*.

Vidare redovisas statistik över antalet avgjorda regeringsärenden. Statistiken är grundad på en sammanställning från Statsrådsberedningen av antalet ärenden som avgjordes vid regeringssammanträden under 2023, *bilaga 2.2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Regeringsprotokollen

I 7 kap. 6 § regeringsformen föreskrivs att protokoll ska föras vid regeringssammanträden. Skiljaktiga meningar ska antecknas i protokollet. Författningar, förslag till riksdagen och andra beslut som ska expedieras ska för att bli gällande skrivas under av statsministern eller ett annat statsråd på regeringens vägnar (7 kap. 7 § regeringsformen). Regeringen kan dock genom förordning föreskriva att en tjänsteman i särskilda fall ska få skriva under beslut som ska expedieras.

Närmare bestämmelser om protokollföringen vid regeringssammanträden finns i förordningen (2007:725) om beslut och protokoll hos regeringen. Enligt 10 § ska protokollet vid ett regeringssammanträde bestå av ett huvudprotokoll och ett underprotokoll för varje departement. Underprotokollet för varje departement ska delas in i två serier, serie A och serie B. De delar av underprotokollet som innehåller uppgifter för vilka sekretess kan gälla bildar serie B. Övriga delar bildar serie A.

Av 11 § samma förordning följer att huvudprotokollet från ett regeringssammanträde ska innehålla uppgifter om vilka statsråd som är närvarande, vem som är ordförande och vem som är protokollförare. Huvudprotokollet ska även innehålla en förteckning över de ärenden som handläggs vid sammanträdet och för varje ärende en uppgift om vilket statsråd som är föredragande.

Underprotokollen ska för varje ärende återge det beslut som har expedierats eller som finns i ett koncept (12 § förordningen om beslut och protokoll hos regeringen). Skiljaktiga meningar ska också antecknas i underprotokollen.

Statsrådsberedningen har tagit fram promemorian Gula boken – Beslut och protokoll hos regeringen (SB PM 2023:3). Promemorian behandlar bl.a. utformningen av regeringens beslut samt arbetet med ärendeförteckningar och

protokoll vid regeringssammanträden. Regeringens beslut i de ärenden som ett departement har haft uppe till behandling vid ett regeringssammanträde tas in i departementets underprotokoll (Gula boken s. 37). Ärendeförteckningarna tas däremot inte in där, utan de ska finnas som bilagor till huvudprotokollet.

Utfärdande av författningar

Enligt 8 kap. 19 § regeringsformen ska en beslutad lag utfärdas av regeringen så snart som möjligt. Av samma paragraf följer också att lagar ska kungöras så snart som möjligt. Det senare gäller också förordningar, om inte annat anges i lag.

Med utfärdande av en lag avses det regeringsbeslut genom vilket författningen får sin slutliga utformning. Begreppet kungörande avser den dag då författningen publiceras.

Statsrådsberedningen har tagit fram promemorian Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning (Ds 2014:1). Enligt Gröna boken bör det datum då en författning ska träda i kraft normalt sättas så att författningen kan komma ut från trycket i SFS minst fyra veckor före ikraftträdandet (s. 101). En författning bör endast i speciella undantagsfall komma ut från trycket senare än två veckor före ikraftträdandet. Sedan den 1 april 2018 kungörs lagar och förordningar elektroniskt genom att de publiceras på Svensk författningssamlings (SFS) webbplats. Tidsangivelserna fyra respektive två veckor får numera i stället anses avse tiden mellan publiceringen på webbplatsen och ikraftträdandet (bet. 2019/20:KU10 s. 21).

Tidigare granskning

Inom ramen för granskningen av regeringsprotokollen har utskottet ofta uppmärksammat tiden mellan kungörande och ikraftträdande av författningar. Utskottet har då understrukt vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet och att regeringen – i den mån den råder över beslutsprocessen – vidtar nödvändiga planeringsåtgärder för att leva upp till detta. Enligt utskottet bör tiden mellan kungörelse och ikraftträdande vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor (se bl.a. bet. 2012/13:KU10 s. 12 f. och 2021/22:KU10 s. 18 f.). Dessutom är det självklart ett minimikrav att författningar inte kungörs efter ikraftträdandet (bet. 2009/10:KU10 s. 17 f.).

Utskottet har också framhållit att redan fyra veckor är snävt tilltaget med hänsyn till behovet av tid för att enskilda och myndigheter ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna (bet. 2012/13:KU10 s. 57). Särskilt viktigt är detta enligt utskottet när det gäller bestämmelser som innebär pålagor för enskilda (se bl.a. bet. 2016/17:KU10 s. 18).

Utskottet har samtidigt uttryckt att det av naturliga skäl inte alltid är möjligt att upprätthålla tidsramarna i situationer som kräver ett snabbt agerande från statsmakternas sida, som t.ex. var fallet under coronapandemin. Även i sådana situationer har utskottet emellertid ansett att det är eftersträvänsvärt att ett visst tidsspann mellan kungörande och ikraftträdande kan upprätthållas. Särskilt

gäller detta i de fall det rör sig om föreskrifter som innebär att verksamheter behöver ställa om och som kräver långtgående anpassningar av enskilda (se bet. 2021/22:KU10 s. 21).

Iakttagelser i den aktuella granskningen

Sent utfärdade författningar

Under 2023 kungjordes 84 författningar på Utbildningsdepartementets område. Av dessa kungjordes omkring 10 författningar mindre än fyra veckor före ikraftträdandet. Av dessa kungjordes en författning mindre än två veckor före ikraftträdandet. Författningen innehöll ingen bestämmelse som innebar pålagor för enskilda.

Under samma år kungjordes 135 författningar på Klimat- och näringslivsdepartementets område. Av dessa kungjordes omkring 50 författningar mindre än fyra veckor före ikraftträdandet. Av dessa kungjordes fyra författningar mindre än två veckor före ikraftträdandet och en av dessa en dag före ikraftträdandet. Inga av dessa författningar innehöll bestämmelser som innebar pålagor för enskilda. Tre av dem gällde tidsbegränsade statliga stöd mot bakgrund av höjda gas- respektive elpriser.

En förteckning över aktuella författningar finns tillgänglig i utskottets akt (dnr 207-2024/25).

Vissa mindre iakttagelser

I övrigt har vissa mindre iakttagelser gjorts gällande avvikelser i formalia i förhållande till Gula bokens exempelsamling (SB PM 2020:1, rev. 2022).

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt kommentarer till iakttagelserna i fråga om författningar som kungjorts mindre än fyra respektive mindre än två veckor innan de skulle träda i kraft. Som svar överlämnades den 22 oktober 2024 två promemorior som har upprättats inom Utbildningsdepartementet respektive Klimat- och näringslivsdepartementet (bilaga 2.1).

I promemoriorna finns en redogörelse för hanteringen av de aktuella författningarna inom respektive departement. Departementen framhåller bl.a. behovet av en skyndsam hantering, anpassning till olika EU-rättsakter, internationella åtaganden samt att vissa lagar, och förordningar som hör ihop med dessa, beslutades och kungjordes i anslutning till riksdagens beslut. Vidare framgår att ändringarna i flera fall var gynnande för enskilda (tidsbegränsat statligt stöd) och att ändringar i något fall efterfrågats av en myndighet, syftade till att förenkla och inte innebar att några nya uppgifter tillfördes myndigheten samt vikten för berörda aktörer att ändringar trädde i kraft samtidigt. I vissa fall var ändringarna begränsade (t.ex. en ändrad rubrik eller en konsekvens av departementsombildning). Det framgår även att det i några fall rör sig om förbiseende.

Antalet avgjorda regeringsärenden

I promemorian från Statsrådsberedningen (bilaga 2.2) redovisas att under 2023 avgjordes totalt 4 924 regeringsärenden vid regeringssammanträden. Den största ärendegruppen var anställningsärenden, följt av regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden. Jämfört med 2022 minskade antalet regeringsärenden med 775 stycken. Den ärendegrupp som minskade mest i antal var författningar (–312), och den ärendegrupp som ökade mest i antal var B-protokollärenden (+77).

Utskottets ställningstagande

I likhet med vid tidigare års granskning av regeringsprotokollen kan utskottet konstatera att flera författningar kungjorts mindre än fyra veckor före ikraftträdandet även vid årets granskning. I granskningen har vidare framkommit att några av dessa författningar kungjordes mindre än två veckor före ikraftträdandet. Det rör sig om ett mindre antal, och ingen av dem innehöll bestämmelser som innebar pålagor för enskilda.

Utskottet vill på nytt framhålla vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet och att regeringen – i den mån den råder över beslutsprocessen – vidtar nödvändiga åtgärder för att leva upp till detta. Utskottet har vid flera tillfällen uttalat att tiden mellan det att en författning kungörs och att den träder i kraft bör vara minst fyra veckor, och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Särskilt viktigt är detta när det gäller bestämmelser som innebär pålagor för enskilda.

Tiden mellan kungörande och ikraftträdande är inte bara av betydelse för enskilda. Även myndigheter som berörs ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna. Utskottet vill därför understryka att vad som anförts även gäller av hänsyn till myndigheternas behov. Till skillnad från vad som är möjligt i förhållande till enskilda kan förvisso detta behov också delvis tillgodoses genom att berörda myndigheter deltar i beredningen av det aktuella författningsförslaget och hålls underrättade under hand av Regeringskansliet. Utskottet vill framhålla vikten av att så också sker i de fall en författning som påverkar en myndighet behöver träda i kraft i nära anslutning till kungörandet.

3 Vissa förvaltningsärenden

Ärendet

Som ett led i konstitutionsutskottets granskning går utskottet varje år igenom någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Årets granskning avser överklaganden till regeringen av länsstyrelsens beslut om att bilda eller utvidga naturreservat. Det har gjorts en genomgång av ärenden som avgjorts under 2023, totalt 14 ärenden som har handlagts inom Klimat- och näringslivsdepartementet. Till grund för granskningen har även legat en promemoria som upprättats inom Klimat- och näringslivsdepartementet, *bilaga 3.1*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen (2017:900) innehåller bestämmelser om handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheter och handläggningen av förvaltningsärenden hos domstolar. Regeringen är inte en förvaltningsmyndighet i förvaltningslagens mening. Trots detta har det ansetts viktigt att regeringen i förvaltningsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för (se bl.a. Statsrådsberedningens promemoria Gula boken – Beslut och protokoll hos regeringen [SB PM 2012:2, rev. 2020 II], s. 42).

Förvaltningslagen innehåller bestämmelser om bl.a. grunderna för god förvaltning: legalitet, objektivitet och proportionalitet (5 §), service (6 §), tillgänglighet (7 §) och samverkan (8 §).

Förvaltningslagen innehåller också vissa allmänna krav på handläggningen av ärenden. Enligt 9 § ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Handläggningen ska som huvudregel vara skriftlig.

Uttrycket att ett ärende ska handläggas så enkelt och snabbt som möjligt innebär bl.a. att ärendet inte ska belastas med onödig skriftväxling eller utredning som medför en omotiverad fördröjning av avgörandet. Handläggningen av ett ärende ska anpassas efter ärendets art, och det är främst den enskildes intresse av enkelhet som bestämmelsen syftar till att tillgodose. I kravet på snabbhet ligger också att ett ärende bör tas upp till avgörande så snart som möjligt efter det att utredningen i ärendet har avslutats. Det ligger i sakens natur att myndigheten normalt inte kan anses uppfylla kravet på snabbhet om den under längre perioder utan godtagbar anledning förhåller sig helt passiv i ett ärende. I kravet på snabbhet ligger därmed att myndigheten behöver planera för och vidta åtgärder som på ett effektivt sätt driver handläggningen i ärendet framåt för att beslut ska kunna fattas så snart som möjligt.

Kravet på att ett ärende ska handläggas så kostnadseffektivt som möjligt ska förstås i vid bemärkelse och avse kostnader för såväl det allmänna som den enskilde. Samtidigt markeras i bestämmelsen att effektivitetshänsyn inte får vara ensamt avgörande eller ges en sådan vikt att förfarandet kommer att präglas i sådan grad av effektivitetssynpunkter att andra mer konkreta handlingsregler, t.ex. om opartiskhet, utredning, dokumentation eller kommunikation, åsidosätts. Effektivitetshänsyn måste alltså balanseras mot den enskildes berättigade krav på rättssäkerhet och intresset av att ett beslut ska grundas på ett korrekt underlag och bli riktigt i sak. (Se Lundmark och Säfsten, Förvaltningslagen – En kommentar [Juno, version 1C, 2024-08-26], kommentar till 9 §.)

I förvaltningslagen finns också bestämmelser om beredningen av ärenden, t.ex. utredning och kommunikation. Den som är part i ett ärende har enligt 10 § förvaltningslagen rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 23 § första stycket ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. I 25 § första stycket anges som huvudregel att innan en myndighet fattar ett beslut i ett ärende ska den, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Det kan dock endast undantagsvis bli aktuellt för en överinstans som överväger att fatta ett visst beslut att på nytt kommunicera material som redan har kommunicerats inom ramen för handläggningen av det ärende i första instans som det överklagade beslutet avser (prop. 2016/17:180 s. 162).

Förvaltningslagen innehåller även bestämmelser om myndigheternas beslut. Följaktligen anges bl.a. i 32 § första stycket att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. Det finns särskilda undantag från huvudregeln om obligatorisk motivering i 32 § andra stycket förvaltningslagen. Ett syfte med regleringen av motiveringsskyldighet är att säkerställa grundläggande rättssäkerhetskrav. För att allmänhetens tilltro till myndigheternas kompetens och objektivitet ska kunna upprätthållas krävs att myndigheterna kan visa att de beslut som de fattar inte är grundade på godtycke utan har en relevant rättslig grund och är väl underbyggda. Vetskapen om att en motivering måste ges främjar också en omsorgsfull, saklig och enhetlig prövning av ärendena. (Se prop. 2016/17:180 s. 187.)

Förvaltningslagen innehåller även vissa särskilda bestämmelser om olika åtgärder för beslutsmyndigheten respektive överinstansen.

Enligt 45 § första stycket är det beslutsmyndighetens uppgift att pröva om ett överklagande har kommit in i rätt tid. I förekommande fall ska beslutsmyndigheten enligt 46 § första stycket skyndsamt överlämna

överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Att överklagandet ska överlämnas skyndsamt innebär att myndigheten så snart det kan ske, sedan rättidsprövningen har gjorts, ska överlämna handlingarna till överinstansen. Genom bestämmelsen markeras även att myndigheten inte i onödan ska dröja med att ta ställning i rättidsfrågan. (Se prop. 2016/17:180 s. 336.) Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att ett överklagande från beslutsmyndigheten till överinstansen regelmässigt bör överlämnas inom en vecka från det att överklagandet kom in till beslutsmyndigheten (se redog. 2002/03:JO1 s. 359 f.).

Enligt 48 § förvaltningslagen får en överinstans bestämma att ett överklagat beslut tills vidare inte ska gälla. Denna reglering av s.k. inhibition avser sådana beslut som träder i kraft omedelbart, även om de överklagas. Att ett beslut gäller omedelbart innebär att beslutet får verkställas direkt även om det har överklagats till en högre instans. För en klagande kan det emellertid vara av stor betydelse att det överklagade beslutet inte blir gällande förrän det har prövats av den högre instansen, särskilt om det finns risk för att verkställigheten av beslutet medför skador eller andra negativa effekter för den som påverkas av beslutet som är mycket svåra eller rent av omöjliga att reparera i efterhand. I annat fall skulle värdet för klaganden av att få framgång med sitt överklagande i praktiken kunna minska eller helt utebli. (Se prop. 2016/17:180 s. 274.)

Ett yrkande om inhibition bör i normalfallet kunna prövas i direkt anslutning till att yrkandet kommer in till överinstansen, dvs. inom några dagar. Särskilt viktig är en skyndsam prövning i de fall beslutet bedöms ha stor betydelse för den klagande, effekterna av en verkställighet inte kan återställas och en verkställighet planeras ske snart. Om kommunikation eller andra utredningsåtgärder bedöms vara nödvändiga kan det finnas skäl att avvakta något med prövningen. Det kan dock sällan finnas skäl att dröja mer än någon vecka med att pröva en inhibitionsfråga. (Se Lundmark och Säfsten, Förvaltningslagen – En kommentar [Juno, version 1C, 2024-08-26], kommentar till 48 §.)

Bildande av naturreservat

En länsstyrelse eller kommun kan med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (MB) förklara ett mark- och vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

I beslut om att bilda naturreservat ska, enligt 7 kap. 5 § MB, skälen för beslutet och de inskränkningar (föreskrifter) som behövs för att uppnå syftet med reservatet anges. I den mån det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat får enligt 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till en fastighet förpliktas att tåla ett visst intrång. Eventuella förpliktelser ska då även framgå av beslutet om att bilda ett naturreservat. Ett sådant beslut ska

också omfatta förvaltningen av reservatet i form av en skötselplan enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (områdesskyddsförordningen).

I samband med beslut om att bilda ett naturreservat kan det även beslutas om ordningsföreskrifter för allmänheten med stöd av 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas i reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet. Det rör sig oftast om inskränkningar i allemansrätten. Om inskränkningarna även ska rikta sig mot markägare och andra sakägare i området måste dessa meddelas med stöd av 7 kap. 5 § MB (se Bengtsson m.fl. Miljöbalken – En kommentar [Juno, version 23, 2024-05-23], kommentar till 7 kap. 30 §.)

Varje medborgares egendom är enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen tryggad genom att ingen kan tvingas att tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnader, utom när det krävs för att angelägna allmänna intressen ska tillgodoses, den s.k. proportionalitetsprincipen.

Ett grundläggande krav på ett beslut om att bilda ett naturreservat är att rådighetsinskränkningar som följer av beslutet ska motiveras av ett starkt allmänt intresse av områdesskyddet som sådant (prop. 1997/98:45 del 2 s. 71). Dessutom ska en proportionalitetsavvägning (intresseprövning) alltid ske enligt 7 kap. 25 § MB (se Svenning, Miljöbalk [1998:808] 7 kap. 4 §, Karnov [Juno] besökt 2024-08-29). Av 7 kap. 25 § MB följer att en inskränkning i den enskildes rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelser i MB inte får gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Till skillnad från nationalparker kan naturreservat bildas på mark som ägs av kommuner eller enskilda. Det gäller även om markägaren motsätter sig skyddet. Markägaren har rätt till ersättning om pågående markanvändning försvåras på den del som berörs (31 kap. 4 § MB). Kvalificerade intrång kan utlösa en skyldighet för myndigheten att lösa in fastigheten (31 kap. 8 § MB). Enligt 2 kap. 9 § expropriationslagen (1972:719) kan expropriation ske för att bevara ett område som naturreservat. Detta är dock mycket ovanligt (se Lindahl, Miljöbalk [1998:808] 7 kap. 4 §, Lexino 2015-04-30 [Juno]).

Länsstyrelsens beslut att bilda eller utvidga ett naturreservat får överklagas till regeringen av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot (16 kap. 12 § första stycket MB). Ett beslut som överklagas träder inte i kraft förrän samtliga överklaganden har prövats. För eventuella ordningsföreskrifter som riktar sig mot allmänheten och som har beslutats i samband med beslutet om att bilda eller utvidga ett naturreservat enligt 7 kap. 30 § MB gäller dock att dessa träder i kraft när beslutet kungörs även om de överklagas. Frågor om intrångsersättning eller inlösen prövas inte av regeringen.

Regeringsprövningsutredningen

I april 2022 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda regeringens roll som överinstans på vissa delar av miljöområdet (dir. 2022:26). I uppdraget ingick bl.a. att utreda om det är lämpligt att ändra den nuvarande beslutsordningen för vissa ärenden på miljöområdet så att en förvaltningsmyndighet eller domstol prövar ärendena i stället för regeringen. Syftet var att åstadkomma en prövningsordning där regeringen endast är överinstans om den fråga som ska prövas rymmer tydliga politiska avvägningar. Utredningen, som antog namnet Regeringsprövningsutredningen, överlämnade betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – ändamålsenlig rättsprövning (SOU 2024:11) till regeringen i februari 2024.

I betänkandet presenteras statistik över antalet regeringsprövningar av överklaganden av bl.a. bildande och ändring av naturreservat under 2014 och fram t.o.m. den 31 oktober 2023 (SOU 2024:11 s. 166 f.). Antalet ärenden varierade mellan åren och var som lägst 2014 (11 ärenden) och som högst 2016 (52 ärenden), med ett genomsnitt på ca 27 ärenden per år. I betänkandet redogörs även för resultatet av en genomgång av handläggningstiderna för överklagandeärenden hos regeringen som gäller områdesskydd enligt MB (här ingår utöver naturreservat även bl.a. strandskydd). Utredningen konstaterar att handläggningstiderna för regeringens överprövningar varierar stort (från ett par månader till flera år). Den genomsnittliga handläggningstiden beräknad för alla typer av ärenden var som längst 2013 och 2014 och uppgick då till över 20 månader per ärende. Sedan dess har den genomsnittliga handläggningstiden varierat mellan 12 och 17 månader. Överklaganden som rör naturreservat tillhörde de ärenden som hade längst handläggningstid (där ärendet med längst handläggningstid var 7 år och 2 månader).

Regeringsprövningsutredningen föreslår bl.a. att beslut enligt 7 kap. MB och områdesskyddsförordningen (däribland beslut om naturreservat) ska överklagas till domstol i stället för till regeringen (SOU 2024:11 s. 129 f.). Den nuvarande lagstiftningen tillsammans med utredningens förslag till ny lagstiftning skulle göra det möjligt för domstolarna att med eget yttrande lämna över mål till regeringen för prövning, och dessa bestämmelser är enligt utredningens mening tillräckliga för att hantera de fall då beslut om områdesskydd är av en sådan politisk karaktär att de bör beslutas av regeringen (SOU 2024:11 s. 289 f.).

Utredningens förslag har remitterats, och remisstiden gick ut den 31 maj 2024.

Svar på skriftlig fråga

I april 2023 besvarade klimat- och miljöminister Romina Pourmokthari (L) en skriftlig fråga (fr. 2022/23:488) om beslut om bildande av naturreservat på Tjörn. Länsstyrelsens beslut om bildandet av naturreservatet Björshuvud på Tjörn i Västra Götaland hade överklagats och tillhör ett av de ärenden som regeringen senare avgjorde under 2023.

Av statsrådets svar framgår bl.a. att länsstyrelsens beslut hade överklagats av ett femtiotal personer, Tjörns kommun och två föreningar. Statsrådet anförde vidare följande i fråga om handläggningen:

Utgångspunkten i regeringens hantering av överklagade förvaltningsärenden är att handläggningen ska ske skyndsamt, effektivt och utan att rättssäkerheten eftersätts. Ärenden om bildande av ett naturreservat innefattar alltid ett omfattande underlag. Det handlar om komplexa ärenden där utredningen ofta har pågått en längre tid innan beslutsmyndigheten fattar sitt beslut. Vid en överprövning av ett beslut om naturreservat har regeringen att ta ställning till en mängd olika frågeställningar och intresseavvägningar. Att skydda miljön på olika sätt är viktigt för regeringen, men det är också av stor vikt att väga nyttan för miljön mot andra allmänna och enskilda intressen. Regeringen ska bedöma frågeställningarna ur alla aspekter och se till att beslut fattas efter en fullgod handläggning.

Vad gäller frågan om när ett beslut från regeringen kan väntas i ärendet om bildande av naturreservatet Björshuvudet på Tjörn så kan jag säga att ärendet är omfattande och innehåller komplicerade frågor. Det pågår en intern beredning av ärendet men tyvärr kan jag inte ange exakt när regeringen kommer att fatta sitt beslut.

Tidigare granskning

Utskottet genomför varje år en granskning av olika förvaltningsärenden som prövas av regeringen. Nedan följer ett urval av vad som framkommit vid dessa.

Hösten 2022 granskade utskottet utifrån förvaltningsrättsliga aspekter regeringens handläggning av och beslut i överklagandeärenden om upplåtelse eller avlysning av jakt (bet. 2022/23:KU10). I fråga om prövande av inhibitionsyrkanden uttalade utskottet att det är angeläget att Regeringskansliet är vaksamt på och vid behov följer upp att länsstyrelsen skyndsamt överlämnar överklagandeärenden till regeringen för prövning. Vidare uttalade utskottet att det är viktigt att eventuella yrkanden om inhibition prövas skyndsamt, särskilt om en verkställighet är nära förestående i tid och om beslutet bedöms kunna medföra en icke reparabel skada eller rättsförlust av stor betydelse för klaganden. Utskottet framhöll också vikten av att det i alla lägen eftersträvas en så enkel, snabb och kostnadseffektiv handläggnings- och beslutsprocess som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts och utan onödig tidsutdräkt i ärendet.

Hösten 2021 granskade konstitutionsutskottet handläggningen av s.k. gruvärenden inom Näringsdepartementet (bet. 2021/22:KU10 s. 22 f.). Granskningen avsåg handläggningstiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter, såsom rätten till partsinsyn, en myndighets utredningsansvar och kravet på kommunikation med parter. Flera av ärendena uppvisade långa handläggningstider. Vilken handläggningstid som krävs i ett ärende måste enligt utskottet hänga samman med behovet av relevanta handläggnings- och beredningsåtgärder. Utskottet anförde att sett till tidsåtgången mellan olika åtgärder framstod handläggningstiderna som omotiverat långa i flera av ärendena. Utskottet uttalade att den förvaltningsrättsliga principen att ärenden ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att

rättssäkerheten eftersätts även ska följas av regeringen i förvaltningsärenden. Det rör sig i grunden enligt utskottet om rättssäkerhet för den enskilde. Långa handläggningstider medför inte bara osäkerhet för de inblandade utan kan även leda till personliga och ekonomiska förluster. Vidare framhöll utskottet att kravet på kommunikation med parter är en viktig del i utredningsansvaret och att det innebär en aktivitetsplikt för myndigheten oberoende av en begäran från en part om att få ta del av inkomna handlingar. Utskottet förutsatte att Regeringskansliet skulle vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra hanteringen av gruvärenden och konstaterade att de åtgärder som dittills hade vidtagits visserligen gick i rätt riktning, men att ytterligare åtgärder föreföll vara nödvändiga för att de principer som kommer till uttryck i förvaltningslagen skulle få ett fullgott genomslag.

Hösten 2018 avsåg utskottets granskning av regeringens handläggning av vissa förvaltningsärenden ansökningar om markupplåtelse som överklagats till regeringen och handlagts inom Näringsdepartementet (bet. 2018/19:KU10 s. 17 f.). I flera ärenden hade handläggningstiderna varit långa. Utskottet framhöll bl.a. att det är viktigt att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt, i synnerhet när det gäller överklagandeärenden eftersom ärendena många gånger redan pågått under en lång tid.

Hösten 2016 granskade utskottet regeringens handläggning av ärenden om överklaganden av strandskyddsbeslut som handlagts inom Miljö- och energidepartementet (bet. 2016/17:KU10 s. 19). Utskottet konstaterade att handläggningstiderna i flera fall var långa. I ett par ärenden förekom även långa tidsutdräkter i olika skeden av beredningen utan dokumenterade handläggningsåtgärder, i flera ärenden hade det gått flera månader mellan det att ett överklagande hade kommit in och kompletteringar begärts och i ytterligare några ärenden hade det gått flera månader mellan avslutad skriftväxling eller den senaste dokumenterade handläggningsåtgärden och det att regeringen hade fattat beslut i ärendet. Utskottet fann mot bakgrund av det som framkom i granskningen skäl att återigen framhålla att det inte är godtagbart att sådana lägen uppkommer i departementen att handläggningen av ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda fördröjs på grund av att personalsituationen inte är tillfredsställande. Vidare framhöll utskottet att det i synnerhet när det gäller överklagandeärenden är viktigt att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt eftersom ärendena många gånger redan pågått under en lång tid. Utskottet betonade även att handläggningen av komplexa förvaltningsärenden utöver en god personalsituation kräver en effektiv och ändamålsenlig organisation. Mot bakgrund av iakttagelsen att det fanns ärenden där den totala handläggningstiden uppgick till flera månader utan att det verkade ha krävts några omfattande utredningsåtgärder kunde det enligt utskottet finnas skäl att överväga om de nuvarande arbetssätten borde ses över för att skapa en så effektiv och ändamålsenlig organisation som möjligt och bl.a. skapa förutsättningar för att avsluta enkla ärenden snabbt.

Utskottet har också flera gånger tagit upp frågan om motivering av regeringens beslut och framhållit att motiveringar är särskilt viktiga för att en

fast och enhetlig praxis ska kunna upprätthållas inom förvaltningen (se bet. 1990/91:KU30 s. 17 och bet. 1991/92:KU30 s. 24 med där gjorda hänvisningar samt bet. 1998/99:KU10 s. 63).

Iakttagelser vid den nu aktuella genomgången

Inledning och genomgångens upplägg

En genomgång har gjorts av de regeringsärenden om överklaganden av beslut om att bilda eller utvidga naturreservat som avgjordes under 2023. Genomgången omfattar 14 ärenden som handlagts inom Miljöprövningsenheten vid Klimat- och näringslivsdepartementet¹ och har avsett handläggningstiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter av handläggningen.

Genomgången har i huvudsak fokuserats på följande aspekter av handläggningen:

- överlämning av överklaganden
- total handläggningstid
- begäran om komplettering
- tidsåtgång i olika skeden då utredningsarbetet tycks ha avstannat
- kommunicering med parter
- handläggning av yrkanden om inhibition
- tidsåtgång i beslutsprocessen
- beslutsmotivering.

Nedan följer en redogörelse för de iakttagelser som gjorts.

Allmänna iakttagelser

Ärendena är olika till sin omfattning. Några har överklagats av någon eller några få personer medan andra har överklagats av ett stort antal personer, och ytterligare ärenden har överklagats av gruvbolag, en kommun eller en förening. Vad som har överklagats skiljer sig också åt och yrkandena avser upphävande av beslutet, ändrade reservatsgränser eller ändrade föreskrifter. Även yrkanden som rör processen för länsstyrelsens beslut om att bilda naturreservat förekommer. I tre ärenden, samt i fråga om ett överklagande i ett fjärde ärende, gör regeringen inte någon materiell prövning med hänvisning till att det saknas klagorätt. I sex av de ärenden som prövats avslår regeringen överklagandena helt. I övriga ärenden ändrar regeringen beslutet genom att införa undantag i föreskrifterna, förtydliga föreskrifterna eller ändra reservatsgränsen. I ett ärende upphäver regeringen det överklagade beslutet och lämnar tillbaka ärendet till länsstyrelsen.

I ett ärende (KN2023/01017) framgår av akten att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) genomfört en rättsprövning av regeringens beslut (mål nr 7525-23). HFD förklarade att regeringens beslut skulle stå fast. I domen konstaterade HFD att de bestämmelser som gäller bildande av naturreservat

¹ Innan Klimat- och näringslivsdepartementet bildades var Miljöprövningsenheten inordnad under Miljödepartementet och dessförinnan under Miljö- och energidepartementet.

och beslut om skötsel föreskrifter är allmänt hållna och lämnar ett förhållandevis stort utrymme för myndighetens bedömning. Detta gäller i synnerhet avvägningen mellan det allmänna intresset av att skydda värdefulla naturmiljöer och de inskränkningar i en enskilds rätt som bildandet av ett naturreservat kan kräva. HFD anförde att det inte framgick att regeringen skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som de aktuella bestämmelserna ger. Vidare kunde den omständigheten att det hade varit fråga om en lång handläggningstid utan till synes aktiva handläggningsåtgärder inte anses ha påverkat utgången i ärendet. Det hade inte heller framkommit att det vid handläggningen förekommit andra fel som kunde ha påverkat utgången.

Genomgången visar att det som regel är god ordning i akterna. I något fall framgår av akten att de stämplade dokumenten förkommit och ersatts med kopior. I några fall saknas dokumentation om ifall ett begärt anstånd beviljats eller inte. I fråga om anstånd har det även vid ett par tillfällen noterats att svaret på en sådan förfrågan har dröjt så pass att parten påmint om begäran i nära anslutning till att den ursprungliga tidsfristen gick ut. Det finns även exempel på att en part inkommit med en fråga om hur det går med handläggningen av ett ärende och att det tagit flera veckor innan förfrågan besvarats.

I akterna för tre ärenden (KN2023/01898, KN2023/00967 och KN2023/00929), som regeringen också sedermera fattat ett samlat beslut om, förekommer att handlingar ser ut att ha registrerats i fel ärende. Vidare framgår att det för ett av dessa ärenden återskapats en fysisk akt cirka två månader efter det att ärendet inkom till regeringen i samband med att det uppmärksammades att ingen fysisk akt påträffats på enheten. De tre ärendena liknar varandra då de överklagade besluten har fattats av samma länsstyrelse och överklagats av samma förening som i alla tre ärenden framfört samma yrkande. Dessutom inkom två av ärendena i nära anslutning till varandra. Av handlingarna framgår vidare att länsstyrelsens missiv tycks ha varit felaktigt i ett av ärendena, vilket utifrån vad som framgår av akten också kan ha spelat in i fråga om varför det inledningsvis saknades en fysisk akt i ärendet.

Överlämning av överklaganden

Genomgången tyder på att länsstyrelserna överlämnar överklaganden i nära anslutning till att rättidsprövningen genomförts efter det att tiden för överklagande gått ut. I ett ärende (KN2023/00922) framgår av länsstyrelsens missiv att ett överklagande formellt inkommit en dag försent. Länsstyrelsen upplyser samtidigt om att ett skäl till detta kan ha varit att länsstyrelsen uppgett fel datum för sista dag för överklagande (ett datum som inte existerar). Det går sedan drygt 2,5 månader innan departementet i en skrivelse återkommer till länsstyrelsen och påtalar att det enligt 45 § förvaltningslagen är den beslutande myndigheten som ska genomföra rättidsprövningen. En månad senare återkommer länsstyrelsen med bedömningen att överklagandet inkommit i rätt tid. I detta fall tog således rättidsprövningen totalt drygt 3,5 månader.

Total handläggningstid

Den genomsnittliga totala handläggningstiden för de genomgångna ärendena är ca 2,5 år, och den kortaste respektive längsta handläggningstiden är ca 5,5 månader respektive 7 år och 2 månader.

Sex ärenden hade en total handläggningstid på mer än 3 år (KN2023/01024, KN2023/00999, KN2023/01017, KN2023/01029, KN2023/01039 och KN2023/01027). Genomgången visar att flera ärenden är komplexa och t.ex. innehåller ett flertal överklaganden där det sker minst en kommunikering med parterna som också i något fall inkommer med omfattande underlag. Samtidigt har noterats att det bland dessa ärenden även finns ärenden som till synes inte verkar ha krävt några omfattande utredningsåtgärder (KN2023/01024, KN2023/01039 och KN2023/01027). I ett ärende (KN2023/01024) upphäver regeringen det överklagade beslutet och lämnar tillbaka det till länsstyrelsen för ny prövning. I ärendet sker ingen kommunikering med parterna efter det att klaganden inkommer med ett utvecklat överklagande, vilket görs ca 1,5 månader efter det att ärendet överlämnats till regeringen.

Vidare finns det tre ärenden (KN2023/01898, KN2023/00967 och KN2023/00929) där den totala handläggningstiden uppgår till mellan ca 10 och 18 månader och där regeringen fattat beslut om att inte pröva överklagandena. I ärendena har klaganden förelagts att lämna in en komplettering (fullmakt att företräda en förening samt styrka klagorätten).

Begäran om komplettering

I hälften av ärendena har regeringsbeslutet föregåtts av att kompletteringar har begärts in. Flertalet av dessa avser rätten att klaga, men det handlar även om att lämna in en fullmakt om att få företräda en förening samt att utveckla sin talan genom att specificera hur beslutet bör ändras och skälen för detta.

Tiden mellan det att ett ärende registreras och det görs en begäran om komplettering varierar mellan något mindre än 1 månad och drygt 10 månader. I ett ärende framgår det inte tydligt av handlingarna i akten när kompletteringen begärts (men utifrån när kompletteringen lämnas in går det att anta att det rör sig om ca 3 månader efter det att ärendet registrerades). I ett par ärenden (KN2023/01039, KN2023/01071) går det ca 5 månader från det att ärendet registreras tills den klagande parten ombeds att inkomma med en komplettering. I ytterligare två ärenden (KN2023/01898 och KN2023/00967) är motsvarande tid drygt 8 respektive 10 månader, och i båda dessa ärenden beslutar regeringen ca 1,5–2 månader senare att inte pröva överklagandena med motiveringen att det saknas klagorätt.

Tidsåtgång i olika skeden då utredningsarbetet tycks ha avstannat

Några av de granskade ärendena tycks under pågående handläggning ha blivit liggande under längre perioder utan några synbara utredningsåtgärder.

I ett par ärenden (KN2023/01072 och KN2023/01073) gick det drygt 9 månader från det att en klagande part inkommer med ett utvecklat överklagande tills det att detta skickas till länsstyrelsen för yttrande. I båda

dessa ärenden framgår av länsstyrelsens missiv vid överlämnandet av överklagandena att länsstyrelsen önskar att yttra sig i ärendet. I ett annat ärende (KN2023/01017) går det drygt 4 månader från det att ett utvecklat överklagande inkommer till departementet tills det att det skickas till länsstyrelsen för yttrande.

I ytterligare ett ärende (KN2023/00999) gick det emellanåt lång tid mellan olika handläggningsåtgärder respektive kommunikering med en part i ärendet. Detta är också ärendet med den längsta handläggningstiden (7 år och 2 månader). Det kan noteras att beslutet har överklagats av flera parter och att länsstyrelsen anmodats att bemöta särskilda synpunkter i sina yttranden (två till antalet), och båda dessa yttranden har även kommunicerats med parterna som har haft en möjlighet att bemöta dem. Samtidigt noteras att det går drygt 3 år från det att överklagandena kommer in till regeringen till det att länsstyrelsen anmodas att lämna in det första yttrandet samt att det går nästan 2 år mellan det att länsstyrelsens andra yttrande kommer in till departementet till dess att det kommuniceras med sakägarna.

Liknande iakttagelser har gjorts för ett annat ärende (KN2023/01039) där det först går ca 5 månader från det att överklagandet överlämnats till dess att klaganden föreläggs att lämna in en komplettering för att styrka klagorätten. Efter det att kompletteringen kommit in tar det drygt 2,5 år till dess att regeringen fattar beslut i ärendet. Däremellan inkommer länsstyrelsen med en skrivelse för att efterhöra hur det går med handläggningen av ärendet där man också framför vikten av de naturvärden som finns på området och konstaterar att överklagandet bromsar processerna samt anför att man hoppas på ett snart avgörande. Det går ca 1 år och 9 månader innan länsstyrelsens skrivelse kommuniceras med klaganden som får en möjlighet att anföra ytterligare i ärendet om så önskas. Från det att klaganden lämnar in ett sådant yttrande tar det ca 2 månader till dess att regeringen fattar beslut i ärendet.

Kommunicering med parter

Som tidigare framgått skiljer sig de genomgångna ärendena åt. I flera ärenden förekommer en eller flera skriftväxlingar med parterna. Samtidigt förekommer det ingen kommunikering med parterna i mer än hälften av ärendena. I ett av dessa ärenden (KN2023/01024) upphäver regeringen beslutet och lämnar tillbaka det till länsstyrelsen för ny prövning. I tre av ärendena (KN2023/01898, KN2023/00967, KN2023/00929) prövar regeringen inte överklagandet då den efter en begärd komplettering finner att klaganden saknar rätt att klaga. I de fyra övriga ärendena (KN2023/00922, KN2023/03162, KN2023/01071, KN2023/01027) avslår regeringen överklagandena utifrån länsstyrelsens beslutsunderlag och det som har framförts i överklagandet, i förekommande fall efter en begärd komplettering som styrker rätten att överklaga.

Handläggning av yrkanden om inhibition

Som anges i redogörelsen ovan ska ett yrkande om inhibition, dvs. att ett överklagat beslut tills vidare inte ska gälla, handläggas skyndsamt. Enligt uttalanden i den juridiska doktrinen kan det sällan finnas skäl att dröja mer än någon vecka med att pröva en inhibitionsfråga.

Även om beslutet att bilda ett naturreservat vinner laga kraft först när alla överklaganden är slutligt prövade träder eventuella ordningsföreskrifter för allmänheten enligt 7 kap. 30 § MB i kraft den dag som framgår av länsstyrelsens kungörelse och gäller således även om de överklagas. Vid genomgången har ett yrkande om inhibition av sådana ordningsföreskrifter påträffats i ett ärende (KN2023/01017). Att överklagandet innehåller ett yrkande om inhibition framgår också av länsstyrelsens missiv vid överlämnandet av överklagandet till regeringen, liksom att ordningsföreskrifterna börjar gälla samma dag. Av handlingarna i akten framgår att klaganden har begärt och beviljats en månads anstånd för att utveckla sitt överklagande. Efter det att det utvecklade överklagandet kommer in går det ca 4,5 månader innan det skickas till länsstyrelsen för yttrande. Från det att länsstyrelsens yttrande kommit in tar det ca 1 vecka innan regeringen fattar beslut i frågan om inhibition. Den totala handläggningstiden för inhibitionsyrkandet från det att det kommer in till regeringen till dess att regeringen fattar beslut är ca 7,5 månader.

Tidsåtgång i beslutsprocessen

I flera ärenden har det gått flera månader och även år mellan det att skriftväxlingen har avslutats eller den senaste dokumenterade handläggningsåtgärden (t.ex. en tjänsteanteckning) och det att regeringen har fattat beslut i ärendet.

I två ärenden (KN2023/01072 och KN2023/01073) fattar regeringen beslut dygt 5 månader efter det att det senaste partsyttrandet kommer in. I båda dessa ärenden ändrar regeringen de överklagade besluten. En liknande iakttagelse görs för ett annat ärende (KN2023/00999) men i detta ärende tar det ca 1 år och 4 månader från det att det senaste partsyttrandet kommer in tills regeringen fattar sitt beslut.

I ett annat ärende (KN2023/03162) tar det ca 4 månader från det att en begärd komplettering lämnas in och regeringen fattar beslut om att avslå överklagandet. I ärendet förekommer ingen kommunikering. Liknande iakttagelser görs för ett par andra ärenden (KN2023/01071 och KN2023/01027), men i dessa ärenden tar det ca 18 månader respektive ca 3 år och 9 månader efter det att kompletteringen har kommit in tills regeringen fattar sina beslut.

I ytterligare ett ärende (KN2023/01029) beviljas en part anstånd med att lämna in ytterligare synpunkter i ärendet. Några ytterligare synpunkter finns emellertid inte diarieförda i ärendet, och ca 7 månader senare inkommer en skrivelse från klagandens ombud med en fråga om vad som händer i ärendet.

Ett par veckor senare görs en tjänsteanteckning om att skrivelsen har besvarats och därefter tar det ca 5 månader innan regeringen fattar beslut i ärendet.

Som tidigare nämnts drog rättidsprövningen i ett ärende (KN2023/00922) ut på tiden (drygt 3,5 månader). Därefter tar det drygt 12 månader innan regeringen fattar beslut i ärendet. I ärendet förekommer ingen kommunikering.

I ett ärende (KN2023/01017) tar det drygt 13 månader från det att en part lämnar in en skrivelse med kompletterande synpunkter till dess att regeringen fattar beslut i ärendet.

Slutligen går det i ett ärende (KN2023/01024) drygt 3 år från det att ett utvecklat överklagande kommer in tills regeringen fattar beslut om att upphäva beslutet och skicka tillbaka det till länsstyrelsen för ny prövning. I ärendet förekommer ingen kommunikering.

Motivering av beslut

Enligt 32 § första stycket förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klagande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Genomgången visar att regeringens motivering av beslut överlag innehåller hänvisningar till lagrum och överväganden. I något fall, i fråga om ett yrkande om inhibition, var regeringens motivering mer kortfattad.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 3 oktober 2024 en promemoria som har upprättats inom Klimat- och näringslivsdepartementet (bilaga 3.1). I frågorna och svaren berörs olika delar i handläggnings- och beslutsprocessen. För att underlätta överskådligheten redovisas svaren under särskilda rubriker nedan.

Överlämning

Med anledning av iakttagelsen att det gick ca 2,5 månader innan departementet skickade tillbaka ett överklagande till länsstyrelsen för rättidsprövning anför Regeringskansliet följande.

Vid överlämnandet av överklagandet uppgav länsstyrelsen att anledningen till att överklagandet hade kommit in för sent kunde vara att länsstyrelsen hade uppgett fel överklagandedatum i beslutet. Efter överväganden bedömde Regeringskansliet att länsstyrelsen inte kunde anses ha rättidsprövat överklagandet. Regeringskansliet skickade därför tillbaka överklagandet till länsstyrelsen. Det borde ha skett tidigare.

Total handläggningstid

I promemorian anförts att det varken finns författningsstadgade mål eller mål fastställda av Regeringskansliet för handläggningstiden när det gäller dessa

typer av ärenden. Miljöprövningsenheten har dock som mål att ärenden av enklare slag bör avgöras inom två månader från det att de är klara för avgörande. Motsvarande mål för ärenden av ett mer komplext eller omfångsrikt slag är sex månader. Enheten har under senare år arbetat aktivt för att korta handläggningstiderna.

Mot bakgrund av iakttagelsen att handläggningstiden i några ärenden uppgått till över tre år anföras att det i ett ärende (KN2023/01024) var fråga om en intresseavvägning mellan naturskydd och mineralutvinning och att sådana är komplexa och kräver noggranna överväganden och därför är tidskrävande. Vidare framkommer att det i ett annat ärende (KN2023/01029) förekom en omfattande kommunikation och att klagandena dessutom vid flera tillfällen begärde anstånd med att lämna in kompletteringar och yttranden. Ett par ärenden (KN2023/01017 och KN2023/00999) hade överklagats av ett större antal personer, och fler klaganden innebär ofta att både handläggningstiden och utredningsarbetet blir mer omfattande.

Samtidigt anföras att handläggningstiderna i några av ärendena (t.ex. KN2023/01039 och KN2023/01027) borde ha kunnat vara kortare. Av promemorian framgår att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en ändrad processordning för bl.a. denna ärendetyp (jfr SOU 2024:11). En processordning där fler ärenden i stället hanteras av domstol skulle kunna leda till en mer effektiv handläggning.

Begäran om komplettering

Med anledning av iakttagelsen att det i några ärenden gått flera månader mellan det att ett överklagande lämnats in till departementet till dess att den överklagande har ombetts att komplettera överklagandet anföras bl.a. följande.

Kompletteringar till följd av formella skäl, t.ex. frågor om talerätt, begärs in i ett tidigt skede. Det kan dock även uppstå frågor som innebär att ett överklagande behöver kompletteras när handläggningen redan har påbörjats. Det kan gälla på vilket sätt en klagande är berörd enligt 16 kap. 12 § miljöbalken eller frågor om hur en eller flera föreskrifter gått den klagande emot, vilket har varit fallet i samtliga de ärenden som iakttagelsen omfattar.

Mot bakgrund av ovanstående iakttagelse ställde utskottet även en fråga om det finns någon princip för i vilken turordning ärendena bör avgöras och om det görs en genomläsning av ärendena för att göra en bedömning av behovet av att begära in kompletteringar i ärendet av mer formell karaktär (t.ex. talerätt och fullmakt) för att påskynda handläggningen av ärendet. I svaret anför Regeringskansliet att utgångspunkten för handläggningen av överklagade förvaltningsärenden är att den ska ske snabbt och effektivt utan att rättssäkerheten eftersätts. Vidare anföras att det alltid sker en genomläsning och en preliminär bedömning av ärendena i nära anslutning till att de kommer in. Som utgångspunkt avgörs ärendena i den ordning de kommit in.

Tidsåtgång i olika skeden då utredningsarbetet tycks ha avstannat

Med anledning av iakttagelsen att några ärenden under pågående handläggning tycks ha blivit liggande under längre perioder utan några synbara utredningsåtgärder anfördes att ett ärende innehåller handläggningsmoment som inte resulterar i in- och utgående skrivelser, t.ex. inläsning, överväganden och bedömningar. Vad som förekommer under den gemensamma beredningen dokumenteras inte heller i ärendet. Vidare anfördes att det i ärenden med komplexa frågeställningar och intresseavvägningar är naturligt att sådana handläggningsmoment och den gemensamma beredningen många gånger tar längre tid.

Handläggning av ett yrkande om inhibition

Mot bakgrund av iakttagelsen att det i ett ärende tog ca 7,5 månader från det att ett yrkande om inhibition inkom till regeringen till dess att regeringen fattade beslut i frågan anfördes bl.a. följande.

Från det att klagandena hade kompletterat överklagandet till dess att ett inhibitionsbeslut fattades gick det cirka 4,5 månader. Vidare framgår att det fanns oklarheter som påverkade klagandenas rätt och att den frågan behövde utredas mer för att kunna ta ställning till inhibitionsyrkandet. Ärendet remitterades därför till länsstyrelsen. När länsstyrelsens yttrande kom in dröjde det en vecka tills ett beslut fattades i inhibitionsfrågan. Av svaren framkommer också att det alltid sker en genomläsning och en preliminär bedömning av ärendena i anslutning till att de kommer in och att inhibitionsyrkanden eller interimistiska yrkanden handläggs med förtur.

Tidsåtgång i beslutsprocessen

Med anledning av iakttagelsen att det i några ärenden gick flera månader och i flera ärenden ett eller flera år mellan avslutad skriftväxling och regeringsbeslut anfördes bl.a. följande.

Den avslutande beredningen av ett ärende innefattar en slutlig genomlysning av samtliga omständigheter i ärendet. Även efter avslutad skriftväxling kan det behövas tidskrävande bedömningar som inte framgår av dagboksbladet eller annan dokumentation, vilket gällde flera ärenden (bl.a. KN2023/03162, KN202301029, KN2023/00999 och KN2023/01017).

Vidare anfördes att gemensamberedningen i vissa ärenden, så även i några av de aktuella ärendena, kan vara omfattande och tidskrävande. Detta gäller särskilt där det utöver intresseavvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken behöver göras en avvägning mellan olika allmänna intressen. Detta var bl.a. fallet för ärendena KN2023/0172, KN2023/01073 och KN2023/01024.

Samtidigt anfördes att tiden mellan avslutad skriftväxling och regeringens beslut borde ha kunnat vara kortare i några ärenden (t.ex. KN2023/01071, KN2023/01027, KN2023/00922). Här påminns om att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en ändrad processordning för bl.a. denna ärendetyp (se avsnittet om total handläggningstid ovan).

Utskottets ställningstagande

Varje år uppmärksammar konstitutionsutskottet i sin granskning någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Årets granskning har omfattat 14 överklaganden av beslut om att bilda eller utvidga naturreservat som regeringen avgjorde under 2023. Granskningen har avsett handläggningstiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter av handläggningen och har föranlett vissa iakttagelser som ger anledning till följande uttalanden.

Av granskningen framgår att handläggningstiderna i flera ärenden är lång, och för sex ärenden uppgår den till mer än tre år (i ett fall mer än 7 år). När det gäller ärenden om överklaganden har handläggningstiden dessutom många gånger pågått under en längre tid innan de hamnar på regeringens bord. Sammantaget har flera av dessa ärenden därför mycket långa handläggningstider. Utskottet har förståelse för att flera av ärendena krävt omfattande utredningsåtgärder och svåra avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen och mellan olika allmänna intressen. Vilken handläggningstid som krävs i ett ärende måste enligt utskottet hänga samman med behovet av relevanta handläggnings- och beredningsåtgärder. I granskningen finns dock exempel på ärenden med lång handläggningstid trots att de synbara utredningsåtgärder som vidtagits inom Regeringskansliet inte har varit särskilt omfattande. I vissa fall har åtgärder som kommunikation med part och inhämtande av yttrande från myndighet också dröjt. Som anförts av Regeringskansliet borde handläggningstiden ha kunnat vara kortare i några av ärendena.

Utskottet vill framhålla vikten av att i alla lägen eftersträva en så enkel, snabb och kostnadseffektiv handläggnings- och beslutsprocess som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts och utan onödig tidsutdräkt i ärendet. I grunden rör det sig om den enskildes rättssäkerhet. Långa handläggningstider medför inte bara osäkerhet för de inblandade utan kan även leda till personliga och ekonomiska förluster. För att regeringen ska kunna följa den förvaltningsrättsliga principen är en effektiv och ändamålsenlig organisation av vikt. Utskottet noterar att den aktuella enheten vid Klimat- och näringslivsdepartementet under senare år arbetat aktivt för att korta handläggningstiderna.

Med anledning av det som framkommit i granskningen om handläggningen av ett yrkande om inhibition finner utskottet också skäl att påminna om vikten av en skyndsam prövning av sådana yrkanden.

Avslutningsvis noterar utskottet den pågående beredningen av Regeringsprövningsutredningen, som har lämnat förslag om en ändrad processordning för bl.a. denna ärendetyp.

4 Utnämningmakten

Ärendet

Regeringsformen föreskriver att ”vid beslut om statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet” (12 kap. 5 §). Huruvida regeringen lever upp till denna bestämmelse i sitt utövande av utnämningmakten har vid flera tillfällen granskats i utskottet.

Sedan 2003 granskar utskottet återkommande regeringens utövande av utnämningmakten inom ramen för den allmänna granskningen. Dessa granskningar avsåg tidigare endast utnämningar av myndighetschefer för statliga myndigheter i Sverige. Från och med våren 2006 kompletterades de dock med granskningar av regeringens utnämningar av ambassadörer och andra chefer vid utlandsmyndigheterna (bet. 2005/06:KU20). Genomgående har utskottet i sin granskning uppmärksammat politisk bakgrund och fördelning mellan könen bland de som utnämnts. Från och med hösten 2009 har utskottet också granskat öppna rekryteringsförfaranden vid tjänstetillsättningar av chefer vid myndigheter (bet. 2009/10:KU10 s. 117 f.). Frågor om förflyttning av myndighetschefer har behandlats inom ramen för utnämningmakten sedan hösten 2013 (bet. 2013/14:KU10 s. 108 f.). Hösten 2017 granskade utskottet även de åtgärder som regeringen vidtagit för att öka öppenheten vid tjänstetillsättningen av chefer vid myndigheter i Sverige samt frågor om förflyttningar av myndighetschefer (bet. 2017/18:KU10 s. 105 f.).

Senast utskottet granskade regeringens utövande av utnämningmakten inom ramen för den allmänna granskningen var hösten 2020 (bet. 2020/21:KU10). Utnämningar under perioden oktober 2017–september 2020 gicks då igenom och jämfördes med tidigare utnämningar.

Utskottet fortsätter i detta ärende sin granskning av regeringens utövande av utnämningmakten. Tidigare insamlat material kompletteras med uppgifter om utnämningar under perioden oktober 2020–september 2024. Således visar granskningen utvecklingen från januari 2001 fram till innevarande höst. Som tidigare ingår både chefer för myndigheter i Sverige och chefer vid utlandsmyndigheterna.

Till grund för granskningen ligger promemorior som har upprättats inom Finansdepartementet och Utrikesdepartementet, *bilaga 4.1–2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Regeringsformen

Arbetstagare vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen anställs av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer, enligt 12 kap. 5 § första stycket regeringsformen (RF). Av 12 kap. 5 § andra stycket

RF framgår att det vid beslut om statliga anställningar vid förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen ska fästas avseende endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Enligt förarbetena (prop. 1973:90 s. 405 f.) är bestämmelsen ett uttryck för principen att statliga tjänster ska tillsättas på objektiva grunder utan att hänsyn tas till ovidkommande omständigheter. Med ”förtjänst” avses närmast den vana som förvärvats genom föregående tjänstgöring. Med skicklighet brukar förstås lämpligheten för befattningen, som visar sig genom teoretisk och praktisk utbildning samt den dittillsvarande verksamhetens art. Bestämmelsen är utformad så att även andra sakliga grunder än förtjänst och skicklighet kan få vägas in i bedömningen, och i propositionen nämndes i det sammanhanget arbetsmarknadspolitiska och lokaliseringspolitiska hänsyn. Vid behandlingen av förslaget till en ny regeringsform kommenterade konstitutionsutskottet bestämmelsens formulering. Utskottet förutsatte att arbetsmarknadspolitiska och lokaliseringspolitiska hänsyn skulle komma att utnyttjas på ett sådant sätt att inga faror för den enskildes rättssäkerhet kom att uppstå (bet. KU 1973:26 s. 72).

Lagen om offentlig anställning

Närmare bestämmelser om tillsättning av statliga tjänster finns i lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA). Enligt 4 § LOA ska skickligheten sättas främst om det inte finns särskilda skäl för något annat. I förarbetena (prop. 1993/94:65 s. 44) påpekades att förtjänst och skicklighet nämns endast som exempel i regeringsformen och att även andra sakliga grunder kan vägas in vid bedömningen.

De arbetsrättsliga förutsättningarna för avsked respektive förflyttning av myndighetschefer finns i 32 § respektive 33 § andra stycket LOA. Av 34 § LOA följer att Statens ansvarsnämnd beslutar om avskedande när det gäller myndighetschefer.

Det s.k. förflyttningsinstrumentet som stadgas i 33 § LOA infördes efter förslag i den s.k. verksledningspropositionen (prop. 1986/87:99 s. 67 f. och 120). I propositionen nämns t.ex. situationen att regeringen finner det önskvärt att bryta ett i och för sig väl fungerade chefskap för att kunna genomföra en omstrukturering som berör flera myndigheter och myndighetschefer, alltså fall där en förflyttning krävs av organisatoriska skäl. Ett annat exempel är att en chef visar sig mindre lämplig för sin uppgift och att regeringen av den anledningen vill förflytta henne eller honom till en annan tjänst. Vidare anges i propositionen att det givetvis kan uppkomma även andra fall där det finns fullgoda skäl att förflytta en myndighetschef. Det avgörande har ansetts vara vad som bedöms vara nödvändigt med hänsyn till myndighetens bästa. En förflyttning innebär således både en form av tvångsentledigande och en tillsättning av en ny anställning. I propositionen framhölls att ett beslut om förflyttning, liksom varje annan förvaltningsåtgärd, måste grundas på objektiva godtagbara skäl (s. 69 f.) Detta följer av regeringsformens bestämmelser i 1 kap 9 § om likabehandling, saklighet och opartiskhet.

Rekrytering av rektorer till universitet och högskolor

Vid universitet och högskolor (nedan kallade lärosäten) anställs rektorer efter förslag från styrelsen, se 2 kap. 8 § högskoleförordningen (1993:100) och 2 kap. 1 § förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet. Regeringen har som praxis att följa styrelsernas förslag. I dessa fall sker således inget särskilt rekryteringsförfarande inom Regeringskansliet, och rekryteringsprocessen hanteras därmed i allt väsentligt lokalt. Innan en kandidat föreslås för regeringen har flera instanser på lärosätet fått möjlighet att lämna synpunkter i ärendet. Intresseannonsering bör enligt regeringen ingå i den rekryteringsprocess som föregår universitets- och högskolestyrelsernas förslag till regeringen.

Sekretess vid rekrytering

Sedan den 1 april 2010 gäller enligt 39 kap. 5 b § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) sekretess i ärenden om anställning av en myndighetschef vid en förvaltningsmyndighet som lyder omedelbart under regeringen för uppgifter som lämnar eller kan bidra till upplysning om en enskild kandidats identitet, om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde lider men.

Rekrytering av chefer till myndigheter i Sverige

Inledning

Regeringen har i ett antal dokument inför riksdagen redogjort för hur den arbetar med rekrytering av myndighetschefer (skr. 2009/10:43, skr. 2013/14:155), se nedan. Härutöver finns olika policyer som tagits fram inom Regeringskansliet.

Skrivelse om utnämningsspolitiken

I oktober 2009 överlämnade regeringen en skrivelse (skr. 2009/10:43) till riksdagen om utnämningsspolitiken. I skrivelsen redovisade regeringen hur utnämningsspolitiken hade utvecklats för chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen med utgångspunkt i riksdagens s.k. verksledningsbeslut 1987.

I skrivelsen redovisades bl.a. de ändringar i anställningsprocessen som regeringen hade genomfört. Regeringen bedömde att varje rekrytering av en statlig myndighetschef även fortsättningsvis borde göras med utgångspunkt i en kravprofil. Kravprofilen borde innehålla såväl specifika krav utifrån verksamhetens behov som generella krav, t.ex. dokumenterat god ledarskapsförmåga och god kommunikativ förmåga. Av skrivelsen framgick att kravprofilen skulle läggas i akten först efter en avslutad rekryteringsprocess.

Att kravprofilen skulle göras offentlig först i samband med att regeringen fattade sitt anställningsbeslut berodde enligt regeringen på att det var olämpligt att i förväg ge kandidater exakt kännedom om vilka krav på och önskemål om erfarenheter som regeringen hade för den nya myndighetschefen. Det fanns

enligt regeringen en uppenbar risk för att personer skulle kunna anpassa sina svar i en intervju efter de formuleringar som fanns i kravprofilen, något som skulle kunna leda till sämre kvalitet i chefsrekryteringen.

När det gällde rekryteringsprocessen bedömde regeringen att varje rekrytering av en statlig myndighetschef även fortsättningsvis borde genomföras under ledning av det departement till vars verksamhetsområde myndigheten hörde. I fråga om intresseannonsering framgick det av skrivelsen att regeringens målsättning, att intresseannonsering skulle vara huvudregel, borde ligga fast. Vissa befattningar som myndighetschef borde enligt regeringen dock inte heller framöver bli föremål för annonsering. Regeringen anförde att det inte är möjligt att på förhand ange samtliga situationer då annonsering inte är lämplig. I skrivelsen redovisades dels ett antal principiella bedömningar, dels ett antal tjänster med speciella omständigheter. Regeringen menade att starka skäl talade för att den ska kunna rekrytera landshövdingar brett och förutsättningslöst. Landshövdingeämbetet är speciellt och kräver egenskaper som inte alltid sammanfaller med de krav som i övrigt ställs på myndighetschefer. God kännedom om och insikter i det politiska besluts-systemet kan vara ett sådant krav. Sammanfattningsvis anförde regeringen att den som en generell utgångspunkt hade för avsikt att avstå från att använda annonsering som rekryteringsverktyg i fråga om befattningar som lands-hövding, ordförande för Regeringsrätten (nuvarande Högsta förvaltnings-domstolen), Högsta domstolen, Arbetsdomstolen, Marknadsdomstolen respektive Patentbesvärsrätten (nuvarande Patent- och marknadsdomstolen), justitiekansler, riksåklagare, säkerhetspolischef och överbefälhavare. Regeringen underströk att denna hållning inte skulle innebära att det gjordes avkall på kravet på kvalitet i de rekryteringsprocesser som genomfördes i dessa ärenden och att väl genomarbetade kravprofiler skulle vara utgångs-punkten även för sådana rekryteringar.

I fråga om externt rekryteringsstöd bedömde regeringen att ett sådant skulle kunna behöva komplettera beredningsorganisationen i Regeringskansliet vid vissa tillfällen i syfte att ytterligare öka kvaliteten i den statliga chefs-rekryteringsprocessen. I skrivelsen angavs att i takt med att alltmer omfattande och komplicerade uppgifter läggs på myndigheterna finns det anledning att förfina det sätt på vilket regeringen arbetar för att hitta de bäst lämpade myndighetscheferna. Mot denna bakgrund kunde det finnas goda skäl för regeringen att konsultera ett externt rekryteringsstöd. Stödet kunde bestå av ett fullt ansvar eller delansvar för själva rekryteringsprocessen, ett uppdrag att utifrån kravprofilen genomföra en hel sökprocess (s.k. search) eller ett uppdrag att bistå med en andra bedömning (s.k. second opinion). I skrivelsen angavs dels att syftet med att anlita ett externt rekryteringsstöd var att ytterligare kunna fördjupa och förfina beslutsunderlaget inför en kommande chefsrekrytering, dels att det är regeringen som ansvarar för och beslutar om vem som anställs som myndighetschef. Därtill bedömde regeringen att det inte fanns något självändamål i att utnyttja ett externt rekryteringsstöd och att

kostnaden för detta skulle kunna uppgå till avsevärda belopp, varför nyttan av ett externt stöd alltid måste ställas mot behovet i det enskilda fallet.

Vid riksdagsbehandlingen av skrivelsen ställde sig konstitutionsutskottet bakom regeringens överväganden och åtgärder som redovisas ovan. Riksdagen lade skrivelsen till handlingarna (bet. 2009/10:KU13, rskr. 2009/10:150).

Skrivelse om regeringens förvaltningspolitik

Inledning

I skrivelse 2013/14:155 Regeringens förvaltningspolitik finns ett avsnitt om regeringens utnämningsspolitik (avsnitt 8 s. 50 f.). Riksdagen lade skrivelsen till handlingarna när den behandlades (bet. 2013/14:FiU37, rskr. 2013/14:300). Inga motioner väcktes med anledning av skrivelsen, och i finansutskottets betänkande gjordes inga särskilda uttalanden om utnämningsspolitiken.

Regeringen konstaterade i skrivelsen att under mandatperioden 2010–2014 konsoliderades de tidigare beslutade reformerna, och därför ansågs inte nya ställningstaganden om fortsatt reformering vara nödvändiga. Däremot hade en förändrad ordning införts för rekrytering av chefer och domare till de fem domstolar där regeringen ansvarade för tillsättningen och lönesättningen. Dessa utnämningar föregicks därmed av ett förslag från Domarnämnden.

Det fanns enligt skrivelsen totalt 20 olika titlar för myndighetscheferna. Av dessa var 102 generaldirektörer, 31 rektorer, 21 landshövdingar och 10 överintendenter, medan 21 hade andra titlar såsom ordförande, direktör eller kanslichef och 13 hade en unik titel, såsom rikspolischef. Titeln kunde medföra materiella skillnader i anställningsvillkoren, bl.a. i fråga om reglerna för avgångsförmåner.

I skrivelsen redovisades översiktligt resultaten av regeringens utövande av utnämningssmakten sedan 2006.

Erfarenheter av annonsering

Före regeringsskiftet 2006 förekom det endast undantagsvis att regeringen annonserade efter myndighetschefer. I och med regeringens beslut att göra annonsering till huvudregel anställdes 163 myndighetschefer efter en föregående annonsering fram till årsskiftet 2013/14. Under samma period anställdes totalt 229 ordinarie chefer. Andelen utannonserade chefsbefattningar uppgick således till ca 71 procent. Det bör då noteras att annonsering började användas först i slutet av 2007. Andelen annonsering för tiden därefter uppgick till ca 90 procent.

Regeringens ambition var att andelen utannonserade befattningar skulle vara mycket hög. Även med denna ambition kunde det dock inte uteslutas att det i enskilda rekryteringar kunde finnas starka verksamhetsskäl för att välja en annan ordning. Det kunde också finnas omständigheter som gjorde det nödvändigt att rekrytera en myndighetschef på ett annat sätt än genom en föregående annonsering. Under 2013 rekryterades t.ex. 1 av totalt 19

rekryterade chefer utan annonsering. Skälet i det fallet var att två myndigheter, Statens folkhälsoinstitut respektive Smittskyddsinstitutet, avvecklades och slogs ihop till en ny myndighet. En av de två befintliga cheferna erbjöds då anställning som chef för den nya myndigheten. På samma sätt var det 2012 då tre myndigheter – Högskoleverket, Internationella programkontoret på utbildningsområdet samt Verket för högskoleservice – avvecklades och två nya myndigheter bildades – Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. Två av de tre befintliga cheferna erbjöds då chefskap för de nya myndigheterna. Det fanns sammanfattningsvis gott stöd för bedömningen att annonsering som huvudregel fungerade och tillämpades.

En följd av att rekryteringsprocessen hade reformerats var att chefer från andra delar av arbetsmarknaden än den statliga sektorn i betydligt högre grad än tidigare hade kommit i fråga för anställning som myndighetschef. Att exakt kunna mäta graden av den vitalisering som detta innebar för statsförvaltningen i stort var svårt. Ett sådant flöde låg dock helt i linje med den statliga arbetsgivarpolitiken i stort som byggde på att flödet mellan de olika sektorerna på arbetsmarknaden skulle underlättas eftersom det ansågs bidra till en ökad aktivitet och effektivitet i den totala ekonomin.

En annan synbar effekt var att fler kvinnor anställdes som myndighetschefer. I september 2013 var 46,5 procent av myndighetscheferna kvinnor. Motsvarande siffra för åren 2006 och 2007 var 33 procent.

Allmänhetens förtroende för staten och statsförvaltningen bygger bl.a. på att utnämningsspolitiken utövas omsorgsfullt. Med den ordning som numera gäller kunde enligt skrivelsen alla som var intresserade anmäla sitt intresse för en befattning som myndighetschef. De kunde sedan själva jämföra sina meriter med den som slutligen fick anställningen, vilket torde bidra till ökad respekt för rekryteringsprocessen.

Externt rekryteringsstöd

I skrivelsen konstaterade regeringen att ca 22 personer per ärende lämnade in en intresseanmälan under de cirka tre åren mellan det år då annonsering infördes som huvudregel och det år då lagstiftning om sekretess vid rekrytering av myndighetschefer trädde i kraft (2009). Sedan lagstiftningen infördes hade antalet intresseanmälningar marginellt ökat till ungefär 25 stycken per ärende. Vidare konstaterades att variationerna i ärendena var stora. Vissa annonser lockade endast en handfull intresserade och andra närmare hundra. Enligt vad som anfördes i skrivelsen var det ännu för tidigt att kunna redovisa någon mer djupgående analys av om lagstiftningen hade bidragit till att uppnå de ambitioner som redovisades i propositionen Sekretess i vissa anställningsärenden (prop. 2009/10:56), dvs. att fler med tillräckliga meriter ska anmäla intresse för en sådan befattning under tiden för en annonsering.

Regeringen konstaterade vidare att det inte var ovanligt att den som slutligen utsågs till ny myndighetschef hade lämnat in sin intresseanmälan i tiden efter det datum som angetts i annonsen. Skälet till det kunde enligt regeringen vara att vederbörande söks på annat sätt, t.ex. genom ett externt

rekryteringsföretag. Regeringen påminde om att den i fråga om externt rekryteringsstöd i skrivelsen Utvärderingspolitiken (skr. 2009/10:43 s. 24) hade redovisat att ett externt rekryteringsstöd vid vissa tillfällen kunde behöva komplettera beredningsorganisationen i Regeringskansliet för att ytterligare öka kvaliteten i den statliga chefsrekryteringsprocessen. Vidare framgick att det inte fanns något självändamål i att utnyttja ett externt rekryteringsstöd. Kostnaden för det kunde uppgå till avsevärda belopp, och därför måste nyttan av ett externt stöd alltid ställas mot behovet i det enskilda fallet. I skrivelsen om förvaltningspolitiken (skr. 2013/14:155) kunde dock regeringen konstatera att användandet av externt stöd var omfattande. Det hade snarare blivit huvudregel än en möjlighet. Inriktningen på det fortsatta arbetet var enligt skrivelsen att minska den totala mängden avrop av konsultstöd när myndighetschefer rekryteras.

Rekrytering av chefer till utlandsmyndigheter

Utöver de policyer som är gemensamma för Regeringskansliet har det tagits fram särskilda riktlinjer för chefsrollen och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen. I riktlinjerna beskrivs chefskapet i utrikesförvaltningen som bestående av fyra centrala roller: ledare, arbetsgivare, företrädare och sakkunnig. I riktlinjerna utvecklas närmare kriterierna för dessa roller. De kriterier för gott chefskap som anges för respektive roll används också som urvalsinstrument vid chefsutnämningar (se bet. 2020/21:KU10 s. 36).

Utifrån vad som anförts vid tidigare granskningar kan rekryteringsprocessen beskrivas enligt följande. För att en tjänsteman ska bli chef krävs att hon eller han har genomgått UD:s ledarskapsprogram för potentiella ledare eller på annat sätt har haft möjlighet att reflektera över innebörden av chefs- och ledarskap. Rekryteringen till en chefsbefattning i utrikesförvaltningen bygger på den kompetensprofil som upprättas för den aktuella befattningen. Där framgår vilka krav och förväntningar som ställs på den blivande chefen sett i ljuset av den inriktning som utlandsmyndigheten i fråga har och kan förväntas ha under de närmaste åren. Befattningarna utlyses inom Regeringskansliet, vilket givetvis inte hindrar att även andra intresserade har möjlighet att söka dem. En särskild beredningsgrupp under ledning av expeditionschefen går igenom alla ansökningar. De sökandes kvalifikationer vägs mot chefskriterierna och kompetensprofilen för den eller de befattningar som de har sökt. När så är möjligt upprättas ett förslag med tre namn, varav minst en man och en kvinna. Som en följd av departementets åtgärdsplan för jämställdhet för att öka andelen kvinnor på chefsbefattningar ägnas kvinnliga sökande särskild uppmärksamhet. Beredningsgruppen överlämnar sedan resultatet av sitt arbete till departementsledningen. Något externt rekryteringsstöd används inte vid rekryteringarna. Rekryteringarna görs vanligtvis bland utrikesförvaltningens personal med diplomatisk bakgrund, och intervjuer förekommer inte som ett regelbundet inslag vid rekryteringarna. Avslutningsvis framhålls det i UD:s svarspromemoria att något ytterligare

moment i rekryteringsprocessen inte har tillkommit sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken (se vidare bet. 2013/14:KU10 s. 119 f., bet. 2015/16:KU10 s. 120 f., bet. 2017/18:KU10 s. 119 f. och 2020/21:KU10 s. 40 f.).

Kansliet för ledningsförsörjning till myndigheter

Inom Regeringskansliet finns ett kansli för ledningsförsörjning till myndigheter som ger stöd till departementen (SOU 2022:8 s. 131). Kansliet bildades år 2016 med syftet att samla kunskapen om chefsförsörjning av myndighetschefer i Regeringskansliet och minska avropen av externt rekryteringsstöd. Det är organisatoriskt placerat i förvaltningsavdelningen och chef är Regeringskansliets HR-direktör.

Kansliets uppgifter är att bl.a.

- verka för att regeringens arbete med chefsförsörjningsfrågor präglas av ett sammanhållet, enhetligt och proaktivt arbetssätt
- ge stöd till respektive departement under hela rekryteringsprocessen vid samtliga rekryteringar av myndighetschefer m.fl.
- tillhandahålla kunskap om vilka kompetenser som finns i den samlade kretsen av myndighetschefer m.fl.
- tillhandahålla kunskap om potentiella kandidater till framtida uppdrag som myndighetschef, överdirektör och styrelsemedlem.

Tidigare granskning

Inledning

Som framgått ovan har konstitutionsutskottet löpande under flera valperioder översiktligt granskat regeringens utövande av utnämningsmakten (se bet. 2003/04:KU10 s. 58 f., bet. 2005/06:KU10 s. 49 f., bet. 2007/08:KU10 s. 55 f., bet. 2009/10:KU10 s. 117 f., bet. 2011/12:KU10 s. 81 f., bet. 2013/14:KU10 s. 108 f., bet. 2015/16:KU10 s. 107 f., bet. 2017/18:KU10 s. 105 f. och bet. 2020/21:KU10 s. 26 f.). Nedan sammanfattas vad som framkommit vid dessa.

Politisk bakgrund

Vid sin senaste granskning hösten 2020 (bet. 2020/21:KU10 s. 26) konstaterade utskottet att andelen utnämnda myndighetschefer med en politisk bakgrund har varierat över tid men att andelen har legat mer eller mindre konstant sedan regeringsskiftet 2006. Från 2001 fram till regeringsskiftet 2006 hade drygt en fjärdedel av de utnämnda myndighetscheferna en politisk bakgrund. Under regeringen Reinfeldt 2006–2014 och regeringarna Löfven 2014–2020 låg andelen något under 20 procent. Bland dem som hade utnämnts till chef vid utlandsmyndigheterna konstaterades att andelen med en politisk bakgrund tidigare varit något lägre. Från 2003 fram till regeringsskiftet 2006 var andelen 6 procent. Under de regeringar som därefter följt hade andelen legat runt 10 procent.

I samband med granskningen 2020 framhöll utskottet sin tidigare uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning, dvs. att förekomsten av politisk erfarenhet kunde utgöra en saklig grund att fästa avseende vid och att den då fick värderas tillsammans med andra erfarenheter. Vad som i sådana fall var relevant var inte inom vilket politiskt parti den person som utnämndes hade sin bakgrund utan det faktum att han eller hon hade haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och hade utfört dessa på ett sådant sätt att det var meriterande för den tjänst som skulle tillsättas. Utskottet framhöll även i granskningarna hösten 2007, 2009, 2011, 2013, 2015 och 2017 ovanstående uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning.

Kön

I de ovannämnda granskningarna från höstarna 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017 och 2020 uppmärksammade utskottet även fördelningen mellan kvinnor och män bland utnämnda myndighetschefer i Sverige. I granskningen hösten 2005 kunde utskottet konstatera att utvecklingen hade gått i riktning mot en större andel kvinnor (bet. 2005/06:KU10 s. 58). Uppdelat på ansvarigt departement var bilden alltså att andelen kvinnor respektive män bland de utnämnda myndighetscheferna i vissa fall skilde sig kraftigt åt. Vid myndigheter under flera departement fanns en klart större andel män bland dem som hade utnämnts, medan det vid några departement fanns en klart större andel kvinnor. Granskningen gav i denna del inte anledning till något uttalande från konstitutionell synpunkt. Vad gällde utlandsmyndigheterna var andelen kvinnliga chefer vid dessa fortfarande lägre än andelen manliga chefer, men andelen kvinnliga chefer hade ökat successivt. Utskottet såg det som önskvärt att denna utveckling skulle fortsätta (bet. 2005/06:KU10 s. 17). Utskottet har i efterföljande granskningar upprepat att det sett positivt på utvecklingen mot en jämnare könsfördelning när det gäller utnämningar av myndighetschefer och chefer vid utlandsmyndigheterna.

I den senaste granskningen hösten 2020 (bet. 2020/21:KU10 s. 26) konstaterade utskottet att andelen kvinnor bland dem som utsågs till myndighetschefer i Sverige hade ökat tydligt och att denna andel var strax under 50 procent sedan regeringsskiftet 2006, i stället för som tidigare omkring eller strax under 40 procent. Den tidigare gjorda iakttagelsen att andelen kvinnor som hade utnämnts till chefer vid utlandsmyndigheterna ökat under de senaste åren så att män och kvinnor utsågs i lika stor omfattning stod fast. Utskottet framhöll att det såg positivt på den utveckling som skett i fråga om andelen kvinnor bland de utnämnda myndighetscheferna, som då var ungefär lika stor som andelen män.

Öppna rekryteringsförfaranden

Sedan hösten 2009 granskar utskottet de åtgärder som regeringen har vidtagit för att öka öppenheten vid tjänstetillsättningar av chefer vid myndigheter i Sverige (bet. 2009/10:KU10 s. 117 f.).

Även om erfarenheten av öppna rekryteringsförfaranden vid den första granskningen hösten 2009 var begränsad konstaterade utskottet att personer som hade lämnat in intresseanmälningar hade ingått i slutskedet i 40 av de 50 öppna rekryteringsförfaranden som hade genomförts sedan oktober 2007.

Hösten 2020 konstaterade utskottet att andelen öppna rekryteringsförfaranden inom den krets där regeringen avser att tillämpa sådana fortfarande var hög – 89 procent för perioden 2007–2020 (bet. 2020/21:KU10 s. 26). Vidare konstaterade utskottet att andelen över tid ökat från ca 70 procent under perioden 2007–2009 till över 90 procent från 2011 och framåt, och under de senaste åren hade öppen rekrytering tillämpats i samtliga fall. Andelen utnämnda myndighetschefer som lämnade in intresseanmälningar före ansökningstidens utgång när öppna rekryteringsförfaranden tillämpades var totalt 71 procent under hela perioden 2007–2020. Utskottet konstaterade att denna andel ökat över tid och att den vid den aktuella tidpunkten var på över 80 procent. Vidare konstaterades att i nästan samtliga fall (95 procent) hade även andra kandidater än den som blev utnämnd kallats till intervju. Användningen av externt rekryteringsstöd hade varierat något över tid. Efter en nedgång 2013–2015 ökade andelen, och under senare år hade den återigen varit omkring 80 procent, konstaterade utskottet. Det externa rekryteringsstödet hade under senare år uteslutande varit i form av s.k. second opinion.

Utskottet gjorde liknande iakttagelser redan vid sin granskning hösten 2017 (bet. 2017/18:KU10 s. 105 f.). Utskottet uttalade då att det såg positivt på införandet av öppna rekryteringsförfaranden och ville framhålla att det hade inneburit viktiga förändringar; exempelvis kunde fler och andra kandidater än vid ett mer slutet förfarande aktualiseras. Samtidigt konstaterade utskottet att det i tidigare granskningar noterat att effekterna av dessa förändringar inte var analyserade på djupet och anförde att de skulle välkomna om regeringen vid ett lämpligt tillfälle genomförde en noggrann uppföljning och utvärdering av de nya rekryteringsförfarandena och hur de stärker kvaliteten i den statliga chefsrekryteringsprocessen. I svar på frågor från utskottet hänvisade Regeringskansliet i denna del till den uppföljning som redovisades i budgetpropositionen för 2017 (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 2 s. 88 f. samt även 2016/17:KU10 s. 113). Vidare anfördes att ett gemensamt kansli för rekrytering av myndighetschefer m.fl. hade inrättats inom Regeringskansliet (se ovan). Avsikten var att kansliet skulle leda till professionalisering av utnämningsarbetet, överblick över chefsförsörjningsarbetet och större enhetlighet i stödet till den politiska ledningen.

Omförordnanden och förflyttningar av myndighetschefer

Sedan hösten 2013 ingår även omförordnanden och förflyttningar av myndighetschefer i utskottets granskning (bet. 2013/14:KU10 s. 108 f.). Utskottet konstaterade då att det inte förekom någon regelmässig utvärdering eller uppföljning av orsakerna till att myndighetschefer förflyttades. Även om det inom Regeringskansliet fanns en viss samlad kunskap om tidigare förflyttningsbeslut bedömde utskottet att det fanns utrymme för förbättringar

i denna del. Att systematiskt följa upp, utvärdera och dokumentera erfarenheter av förflytningsbeslut torde enligt utskottet vara till gagn för den statliga chefsrekryteringsprocessen.

Frågan om utvärdering uppmärksammades även i 2015 och 2017 års granskningar (bet. 2015/16:KU10 s. 107 f. och bet. 2017/18:KU10 s. 105 f.). I den sistnämnda granskningen hänvisade Regeringskansliet till att när en myndighetschef lämnade en pågående anställning i förtid föregicks detta alltid av en ingående dialog mellan chefen och det departement som var ansvarigt för myndigheten. Varje enskilt ärende byggde dock på sina egna förutsättningar, och därför var det svårt att dra några generella slutsatser av ett analysmaterial som byggde på de i genomsnitt tre förflyttningar per år som regeringen hade beslutat om de senaste fem åren. Vidare anfördes att den enhet som ansvarade för statlig arbetsgivarpolitik i Regeringskansliet alltid deltog i beredningen av beslut av det aktuella slaget. Vid den enheten fanns en samlad kunskap om tidigare förflytningsbeslut.

Omförordnanden och förflyttningar av myndighetschefer följdes även upp i utskottets granskning hösten 2020 (bet. 2020/21:KU10 s. 41). I en svarspromemoria från Finansdepartementet till utskottet uppgavs att regeringen under perioden oktober 2017–september 2020 inte initierat något ärende om att avskeda en myndighetschef. Vidare lämnades en förteckning över de åtta myndighetschefer som, oavsett skäl, under den aktuella perioden lämnade sina chefsanställningar i förtid för att i stället vara anställda som generaldirektörer eller motsvarande med placering i Regeringskansliet. Frågan berördes inte i utskottets ställningstagande.¹

Genomgång av utnämningar över tid

Svarspromemorior från Regeringskansliet

Utskottet har inom ramen för den nu aktuella granskningen genom en skrivelse till Regeringskansliet begärt förteckningar över samtliga myndighetschefer vid myndigheter i Sverige respektive chefer vid utlandsmyndigheter som utsågs av regeringen under perioden oktober 2020–september 2024. I likhet med vad som var fallet vid tidigare granskningar skulle förteckningarna inkludera information om myndighetschefernas politiska bakgrund samt om tidigare befattningar som chef vid en myndighet i Sverige eller som chef vid en utlandsmyndighet. Vidare begärdes information om vilka utnämningar som föregicks av ett förfarande där regeringen annonserade för att få in intresseanmälningar, där den som fick tjänsten ingick i den grupp sökande som hade lämnat in en intresseanmälan (inklusive noteringar om huruvida anmälan lämnades in efter ansökningstidens utgång), där någon eller några av de sökande som hade lämnat in en intresseanmälan ingick i slutskedet av rekryteringsprocessen och om externt rekryteringsstöd hade använts. Vidare begärde utskottet en förteckning över samtliga myndighetschefer i Sverige

¹ Enskilda förflyttningar av myndighetschefer har behandlats av utskottet inom ramen för den särskilda granskningen, senast våren 2024 (bet. 2023/24:KU20 s. 49 f.).

som, oavsett skäl, lämnade sina chefsanställningar i förtid för att i stället vara anställda som generaldirektörer eller motsvarande i Regeringskansliet samt uppgifter om eventuella avsked eller förflyttningar under den aktuella perioden. Dessutom har utskottet bett om svar på frågor. Dessa rörde bl.a. om olika policyer och riktlinjer fortfarande gäller samt om ytterligare moment i rekryteringsprocessen har tillkommit sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken och i så fall vilka. I ytterligare en skrivelse till Regeringskansliet ställde utskottet kompletterande frågor om rutiner för förflyttning av myndighetschefer samt rutiner för dokumentation i den typen av ärenden.

Som svar på skrivelserna överlämnades den 3 oktober 2024 två promemorior som upprättats inom Finansdepartementet respektive Utrikesdepartementet (bilaga 4.1) och den 7 november 2024 en promemoria som upprättats inom Finansdepartementet (bilaga 4.2). Statistiska uppgifter om politisk bakgrund, kön och öppna rekryteringsförfaranden redovisas i följande avsnitt.¹

När det gäller rekryteringsprocessen anges i svaren att inga ytterligare moment har tillkommit i rekryteringsprocessen sedan utskottets förra granskning. Vidare anges, som för den närmast föregående granskningen, att inrättandet av ett gemensamt kansli för rekrytering av myndighetschefer m.fl. inom Regeringskansliet har förbättrat förutsättningarna för ett sammanhållet, enhetligt och proaktivt arbetssätt. Dessutom redogörs för att regeringen i budgetpropositionen för 2024 har angett att det ur ett kompetensförsörjningsperspektiv är viktigt att myndighetschefernas kompetens och erfarenheter tillvaratas även efter 65 års ålder samt att utgångspunkten därför bör vara att myndighetschefer anställs eller kan få sin anställning förlängd t.o.m. månaden innan han eller hon fyller 69 år (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Huvudregeln har tidigare varit att en myndighetschef anställts, eller att anställningen förlängts, t.o.m. månaden innan han eller hon fyllt 65 år.

Utrikesdepartementet anför att departementets riktlinjer för chefsroll och chefsuppdrag i allt väsentligt är oförändrade sedan föregående redovisning för utskottet. Den senaste versionen av promemorian med Utrikesdepartementets riktlinjer är från 2018 och har bifogats svaret. Vidare anføres att det inte har tillkommit några ytterligare moment i rekryteringsprocessen sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken.

När det gäller frågor om förflyttning av myndighetschefer framgår att från och med den 1 oktober 2020 till och med den 30 september 2024 lämnade sju myndighetschefer sina chefsanställningar i förtid för att i stället vara anställda som generaldirektörer eller motsvarande med placering i Regeringskansliet. Vidare framgår att regeringen under den aktuella perioden inte initierade något ärende om att avskeda en myndighetschef.

¹ Uppgifterna bygger på de nyligen överlämnade promemoriorna och på promemorior som har överlämnats i tidigare granskningar. För uppgifter i tidigare promemorior se bet. 2003/04:KU10 bil. 6.1, bet. 2005/06:KU10 bil. 5.1, bet. 2007/08:KU10 bil. 7.1, bet. 2009/10:KU10 bil. 9.1, bet. 2011/12:KU10 bil. 8.1, bet. 2013/14:KU10 bil. 9.1, bet. 2015/16:KU10 bil. 8.1, bet. 2017/18:KU10 bil. 8.1 och bet. 2020/21:KU10 bil. A1.4.1.

Antalet förflyttningar av myndighetschefer har varierat mellan olika år (från 1 till 7), se tabell 4.1. Med några undantag har antalet förflyttningar minskat över tid.

Tabell 4.1 Förflyttningar av myndighetschefer 2011–september 2024

Antal													
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
6	5	7	2	4	4	4	2	5	1	1	1	1	3

I fråga om rutiner för förflyttning av myndighetschefer samt rutiner för dokumentation i den typen av ärenden framgår att åtgärden att avsluta en anställning som myndighetschef i förtid tillämpas med återhållsamhet. Dessa ärenden bereds i enlighet med vad som anges i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1 rev. 2024). Av den framgår att den enhet inom Regeringskansliet som ansvarar för statlig arbetsgivarpolitik ska delta i beredningen av sådana ärenden. Vid enheten finns samlad kunskap om tidigare fattade beslut av det aktuella slaget. Ett beslut som innebär att en anställning som myndighetschef avslutas i förtid föregås av en dialog mellan myndighetschefen och det departement som ansvarar för myndigheten. Någon fastställd rutin för hur dialogen ska föras eller dokumenteras finns inte. Utgångspunkten är att dialogen ska vara tydlig, öppen och förtroendefull. Behovet av dokumentation kan variera utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är dock som konstitutionsutskottet påtalat särskilt viktigt med dokumentation om det finns risk för att det i efterhand uppstår oklarheter om ifall myndighetschefen godtagit att anställas i Regeringskansliet eller ej.

Chefer vid myndigheter i Sverige

Politisk bakgrund

Sedan utskottets granskning hösten 2020, dvs. under perioden oktober 2020–september 2024, har regeringen fattat 104 beslut om utnämning av en myndighetschef i Sverige. Av de 104 myndighetschefer som utnämndes under den aktuella granskningsperioden har 22 politisk bakgrund som statsråd, riksdagsledamot, partiledare, partisekreterare, statssekreterare, politiskt sakkunnig eller kommunalråd samt regionråd. Totalt under denna granskningsperiod utgör de som har politisk bakgrund således 21 procent av de utnämnda myndighetscheferna, vilket inte skiljer sig nämnvärt från hur det har sett ut tidigare under hela perioden fr.o.m. 2001 och framåt, se tabell 4.2.

I tabellen redovisas även utnämningarna fördelade på de olika regeringarna. Regeringsperioderna varierar i längd, och därmed varierar också antalet utnämningar som gjorts under olika regeringar. Andelen utnämnda myndighetschefer med politisk bakgrund har varierat mellan 18 och 27 procent för de olika regeringarna.

Tabell 4.2 Utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024 och andelen med politisk bakgrund

År/regering	Antal	varav med politisk bakgrund (%)
2001	26	7 (27)
2002	35	9 (26)
2003	35	8 (23)
2004	38	16 (42)
2005	30	7 (23)
2006	19	3 (16)
2007	31	6 (19)
2008	61	9 (15)
2009	32	5 (16)
2010	31	1 (3)
2011	32	7 (22)
2012	30	9 (30)
2013	26	1 (4)
2014	25	7 (28)
2015	29	8 (28)
2016	32	2 (6)
2017	46	7 (15)
2018	37	8 (22)
2019	27	6 (22)
2020	28	4 (14)
2021	19	5 (26)
2022	23	4 (17)
2023	30	10 (33)
2024*	26	3 (12)
Totalt	748	152 (20)
Regeringen Persson 2001–2006	182	49 (27)
Regeringen Reinfeldt 2006–2014	265	45 (17)
Regeringen Löfven I–III 2014–2021	222	41 (18)
Regeringen Andersson 2021–2022	22	4 (18)
Regeringen Kristersson 2022–2024	57	13 (23)

Kommentar: * t.o.m. den 30 september.

Den vanligaste typen av politisk bakgrund sett över tid är statssekreterare. Som framgår av tabell 4.3 har nära hälften av de utnämnda myndighetscheferna med politisk bakgrund tidigare erfarenhet som just statssekreterare sett till hela perioden. Under den närmast föregående granskningsperioden, dvs. oktober 2017–september 2020, hade också ungefär hälften en bakgrund som statssekreterare. Därefter har det emellertid varit nästan lika vanligt med en bakgrund som statsråd eller riksdagsledamot som statssekreterare. Av de 22 utnämnda myndighetscheferna med politisk bakgrund under perioden från oktober 2020 till september 2024 hade 6 bakgrund som statssekreterare, 5 som

statsråd och 4 som riksdagsledamöter. Övriga hade en bakgrund som parti-
ledare, partisekreterare, kommunalråd/regionråd och politiskt sakkunniga.

Flera av dem som bedöms ha en politisk bakgrund har inte rekryterats direkt
från sina politiska uppdrag, utan tiden då de innehade uppdragen har ibland
legat flera år tillbaka i tiden. Därefter kan en person i fråga t.ex. ha varit chef
för en annan myndighet än den som han eller hon har utnämnts till chef över
under den period som ingår i granskningen. Begränsas granskningen till dem
som kommer direkt från ett politiskt uppdrag minskar antalet utnämnda
myndighetschefer med politisk bakgrund från 22 till 10 för den senaste
granskningsperioden. Av de 152 myndighetschefer med politisk bakgrund
som utnämnts under hela perioden har 72 kommit direkt från ett politiskt
uppdrag.

**Tabell 4.3 Typ av politisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer i
Sverige 2001–september 2024**

Antal

	Hela perioden	Regeringen Persson	Regeringen Reinfeldt	Regeringen Löfven I–III	Regeringen Andersson	Regeringen Kristersson
Typ av politisk bakgrund	2001– 2024	2001– 2006	2006– 2014	2014– 2021	2021– 2022	2022– 2024
Statssekreterare	70	23	24	19	1	3
Riksdagsledamot	37	13	15	7	1	1
Kommunalråd e.d.	15	6	1	7	–	1
Statsråd	16	4	2	6	2	2
Annan	14	3	3	2	–	6
Totalt	152	49	45	41	4	13

Kommentar: I kategorin "Kommunalråd e.d." ingår landstingsråd, regionråd, oppositionsråd och
finansborgarråd. I kategorin "Annan" ingår kanslichef, förbundsordförande, politisk sakkunnig,
partiledare och partisekreterare. Om en person har flera typer av politisk bakgrund anges i tabellen den
bakgrund som innehades närmast före utnämningen till myndighetschef.

Gruppen myndighetschefer består av flera olika slags befattningar, t.ex. rektor,
direktör, riksantikvarie, kanslichef och överintendent. *Landshövdingeämbetet*
har som framgått ovan framhållits som speciellt och ansetts kräva egenskaper
som inte alltid har sammanfallit med de krav som i övrigt ställs på
myndighetschefer. God kännedom om och insikter i det politiska besluts-
systemet kan vara ett sådant krav. Av de förteckningar som utskottet tagit emot
framgår att 81 av de utnämningar som beslutades under perioden januari
2001–september 2024 gällde landshövdingar. Av dessa har drygt 70 procent
(59 stycken) en politisk bakgrund. Under den senaste granskningsperioden har
14 landshövdingar utsetts och av dessa hade 11 en politisk bakgrund. Uppdelat
på olika regeringar var andelen landshövdingar med politisk bakgrund något
högre under regeringen Persson (14 av 16) än under regeringarna Reinfeldt
(17 av 25) och Löfven (20 av 29). Även under regeringen Andersson och

regeringen Kristersson t.o.m. september 2024 har flertalet landshövdingar haft politisk bakgrund.

Den största chefsgruppen i förteckningarna är *generaldirektörer*. Under den senaste granskningsperioden, dvs. oktober 2020–september 2024, utnämndes 50 generaldirektörer (inklusive en generaltulldirektör). Av dessa hade 16 procent en politisk bakgrund. Det är i linje med hur det sett ut under senare år. Sett till hela tidsperioden från 2001 är andelen generaldirektörer med politisk bakgrund omkring 20 procent, vilket betyder att andelen generaldirektörer med sådan bakgrund minskat över tid.

Den *partipolitiska tillhörigheten* bland de myndighetschefer som utnämndes under perioden januari 2001–september 2024, och som enligt de kriterier som här har satts upp kan sägas ha en politisk bakgrund, framgår av tabell 4.4. I drygt hälften av fallen är bakgrunden socialdemokratisk (79 av 152) och i lite drygt en femtedel av fallen moderat (33). Den politiska bakgrunden för övriga är centerpartistisk (13), liberal (10), miljöpartistisk (7), kristdemokratisk (5) och vänsterpartistisk (5).

Tabell 4.4 Partipolitisk bakgrund bland utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024

Antal (varav statssekreterare)

	Hela perioden	Regeringen Persson	Regeringen Reinfeldt	Regeringen Löfven I–III	Regeringen Andersson	Regeringen Kristersson
Parti	2001–2024	2001–2006	2006–2014	2014–2021	2021–2022	2022–2024
S	79 (51)	29 (21)	24 (16)	20 (11)	1 (1)	5 (2)
M	33 (9)	9 (1)	11 (3)	10 (4)	1 (0)	2 (1)
L	10 (1)	4 (1)	2 (0)	2 (0)	–	2 (0)
C	13 (7)	3 (0)	5 (4)	3 (2)	–	2 (1)
MP	7 (2)	3 (0)	–	3 (2)	1 (0)	–
KD	5 (1)	–	2 (1)	1 (0)	1 (0)	1 (0)
V	5 (0)	1 (0)	1 (0)	2 (0)	–	1 (0)
Totalt	152 (71)	49 (23)	45 (24)	41 (19)	4 (1)	13 (4)

Som tidigare redovisats är statssekreterare den vanligaste politiska bakgrunden sett till hela tidsperioden. Tidigare hade omkring hälften av dem med politisk bakgrund en bakgrund just som statssekreterare. En politisk bakgrund som statssekreterare är särskilt vanligt bland de med en bakgrund inom Socialdemokraterna men även inom Moderaterna och Centerpartiet. Under senare år synes dock andra bakgrunder blivit vanligare.

När det gäller typ av chefsbefattning som utnämningen avsett hade de 11 landshövdingar med politisk bakgrund som utnämnts under den senaste granskningsperioden olika partipolitisk bakgrund. Flest hade en bakgrund inom Socialdemokraterna (3) och Moderaterna (3), och därefter följde Kristdemokraterna (2). Övriga hade en bakgrund inom Centerpartiet (1),

Vänsterpartiet (1) och Liberalerna (1). Även bland de 8 generaldirektörer med politisk bakgrund som utnämnts under samma period var den partipolitiska bakgrunden spridd på flera partier – Socialdemokraterna (3), Moderaterna (2), Centerpartiet (2) och Miljöpartiet (1).

Kön

I tabell 4.5 redovisas könsfördelningen bland utnämnda myndighetschefer. Av de 104 myndighetschefer som utnämndes under perioden oktober 2020–september 2024 var 45 procent kvinnor och 55 procent män. Av tabellen framgår att andelen utnämnda kvinnor, med vissa undantag, sedan 2008 ligger omkring eller strax under 50 procent från att dessförinnan (2001–2007) ha varit omkring eller strax under 40 procent.

En i sammanhanget särskild grupp är universitets- och högskolerektorer. Som nämnts ovan sköts rekryteringen av dessa inte inom Regeringskansliet utan inom universiteten och högskolorna själva. Regeringen beslutar om anställning av en rektor efter att ha fått ett förslag från universitetets eller högskolans styrelse. Styrelsen ska i sitt arbete så långt möjligt ta fram såväl kvinnliga som manliga kandidater (2 kap. 8 § högskoleförordningen och 2 kap. 9 § förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet). Analyser av könsfördelningen där rektorerna exkluderats visar att bilden skiljer sig marginellt från den där samtliga myndighetschefer ingår, vilket också har varit fallet tillbaka i tiden (se bet. 2013/14:KU10 s. 126, bet. 2015/16:KU10 s. 127 f., bet. 2017/18:KU10 s. 125 f. och bet. 2020/21:KU10 s. 45 f.).

Tidigare granskningar har visat på skillnader i könsfördelningen mellan de olika departementen. Hösten 2020 konstaterades att under Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet och Utbildningsdepartementet, som hade den största skillnaden mellan kvinnor och män under hela perioden, var det även fortsättningsvis fler män än kvinnor som hade utnämnts till myndighetschefer under senare regeringar (bet. 2020/21:KU10 s. 47). Även om det totala antalet utnämningar inte varit lika stort under de två senaste regeringarna har könsfördelningen bland myndighetschefer under Utbildningsdepartementet varit mer jämn, medan det även fortsättningsvis har varit fler män som utnämnts till myndighetschefer under Försvarsdepartementet. När det gäller Justitiedepartementet hade regeringen Kristersson fram till september 2024 utsett fler kvinnor än män till myndighetschefer (3 av 5).

Tabell 4.5 Utnämnda myndighetschefer i Sverige 2001–september 2024 fördelat på kvinnor och män

Antal (procent inom parentes)

År/regering	Kvinnor	Män
2001	9 (35)	17 (65)
2002	16 (46)	19 (54)
2003	12 (34)	23 (66)
2004	15 (39)	23 (61)
2005	12 (40)	18 (60)
2006	6 (32)	13 (68)
2007	12 (39)	19 (61)
2008	31 (51)	30 (49)
2009	15 (47)	17 (53)
2010	16 (52)	15 (48)
2011	12 (38)	20 (62)
2012	16 (53)	14 (47)
2013	12 (46)	14 (54)
2014	12 (48)	13 (52)
2015	17 (59)	12 (41)
2016	14 (44)	18 (56)
2017	21 (46)	25 (54)
2018	19 (51)	18 (49)
2019	18 (67)	9 (33)
2020	6 (21)	22 (79)
2021	9 (47)	10 (53)
2022	12 (52)	11 (48)
2023	14 (47)	16 (53)
2024*	12 (46)	14 (54)
Totalt	338 (45)	410 (55)
Regeringen Persson 2001–2006	70 (38)	112 (62)
Regeringen Reinfeldt 2006–2014	125 (47)	140 (53)
Regeringen Löfven I–III 2014–2021	105 (47)	117 (53)
Regeringen Andersson 2021–2022	11 (50)	11 (50)
Regeringen Kristersson 2022–2024	27 (47)	30 (53)

Kommentar: * t.o.m. den 30 september.

Öppna rekryteringsförfaranden

Av regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken (skr. 2009/10:43) framgår att regeringens målsättning i fråga om intresseannonsering är att annonsering ska vara huvudregel. Vidare anges att regeringen generellt har för avsikt att avstå från att använda annonsering som rekryteringsverktyg till vissa befattningar, bl.a. landshövdingar, säkerhetspolischef, överbefälhavare och ordförande till olika domstolar (se vidare avsnittet om skrivelsen ovan).

Rektorsrekryteringar inleds normalt med en intresseannonsering i lärosätets regi, och regeringen utser en rektor på förslag av lärosätets styrelse.

Av de uppgifter som inhämtats i granskningen framgår vid vilka rekryteringar av myndighetschefer som regeringen har använt sig av ett rekryteringsförfarande som har inneburit ett öppet ansökningsförfarande med annonsering av den tilltänkta befattningen. I förekommande fall framgår huruvida den utnämnda personen lämnade en intresseanmälan, om fler än den som utnämndes kallades till intervju i slutskedet av rekryteringsprocessen och om externt rekryteringsstöd användes.

I de följande analyserna av öppna rekryteringsförfaranden har de utnämningar där regeringen uttalat att den inte avser att använda annonsering vid utnämmandet samt sådana utnämningar där regeringen inte själv ansvarar för rekryteringsprocessen uteslutits. Under den aktuella granskningsperioden förekom även ett par korttidsrekryteringar som inte heller har tagits med. Totalt ingår därmed 376 utnämningar av myndighetschefer som regeringen beslutade om under perioden oktober 2007–september 2024 i analysen. Vid flertalet (343 av 376) tillämpades öppen rekrytering, se tabell 4.6. Över tid har andelen öppna rekryteringar ökat från ca 70 procent under perioden oktober 2007–2009 till över 90 procent från 2011 och framåt (se bet. 2020/21:KU10 s. 48 f.). Under den nu aktuella granskningsperioden (oktober 2020–september 2024) liksom den närmast föregående (oktober 2017–september 2020) tillämpades öppen rekrytering i alla de fall som ingår i analysen.

Tabell 4.6 Öppna rekryteringsförfaranden för utsedda myndighetschefer i Sverige per departement oktober 2007–september 2024

Regering	Antal öppna rekryteringar	varav den som fått tjänsten även anmälde intresse*	varav intresserade kandidater ingick i slutskedet**	varav externt konsultstöd användes
Regeringen Reinfeldt	144	90	131	118
Regeringen Löfven I–III	152	125	151	115
Regeringen Andersson	15	12	15	15
Regeringen Kristersson	32	22	32	27
Totalt	343	249	329	275

Kommentar: I denna tabell har utnämningar där regeringen inte ansvarar för rekryteringsprocessen, t.ex. i fråga om rektorer, undantagits. Detsamma gäller för utnämningar till befattningar där regeringen haft för avsikt att avstå från att använda annonsering, t.ex. i fråga om landshövdingar och överbefälhavare, samt till korttidsrekryteringar. Det totala antalet utnämningar är därför 376. *Med "varav den som fått tjänsten även anmälde intresse" avses de kandidater som lämnade in en intresseanmälan före ansökningsstidens utgång. **Med "varav intresserade kandidater ingick i slutskedet" avses att andra kandidater än den som fick anställningen kallades till anställningsintervjuer e.d.

En fråga är i vilken utsträckning utnämnda myndighetschefer hade lämnat in en *intresseanmälan* senast den sista ansökningsdagen. Under den aktuella granskningsperioden, oktober 2020–september 2024, skedde det i ungefär 4 av 5 rekryteringar, vilket ligger i linje med hur det i genomsnitt sett ut för hela perioden och i nivå med den närmast föregående granskningen.

En ytterligare fråga är i vilken utsträckning andra kandidater än den som fick anställningen kallades till *anställningsintervju*. Under den aktuella granskningsperioden, dvs. september 2020–oktober 2024, kallades i samtliga fall även andra kandidater än den som fick anställningen till anställningsintervju. Sedan 2009 har andra kandidater kallats till intervju i över 95 procent av fallen (se även bet. 2020/21:KU10 s. 48 f.).

Slutligen redovisas i vilken utsträckning *extern rekryteringsstöd* har använts i rekryteringsprocesserna. Sedan en nedgång under perioden 2013–2015 har det blivit vanligare och använts vid ungefär 4 av 5 rekryteringar, vilket gäller även för den senaste granskningsperioden. Det externa rekryteringsstödet har under senare år uteslutande varit i form av s.k. second opinion. Sammantaget har användningen av externt rekryteringsstöd ökat över hela tidsperioden (jämför med bet. 2020/21:KU10 s. 47 f.).

Chefer vid utlandsmyndigheter

Politisk bakgrund

Enligt den förteckning som Utrikesdepartementet lämnat till utskottet över utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna har 8 av 118 chefer som utnämnts sedan den förra granskningen (7 procent) en politisk bakgrund.

I tabell 4.7 redovisas samtliga utnämnda chefer vid utlandsmyndigheterna från 2003 och framåt. Av totalt 640 utnämnda ambassadörer m.fl. hade 58 politisk bakgrund (9 procent). Även om andelen varierat från år till år framgår vid en jämförelse mellan olika regeringar att andelen som regel varit omkring 10 procent.

Bland de som har en politisk bakgrund är statssekreterare den vanligaste typen av bakgrund, och flertalet har en bakgrund inom Socialdemokraterna.

Av de 6 personer med politisk bakgrund som har utnämnts av regeringen Kristersson har 3 moderat bakgrund (som utrikespolitisk rådgivare och statssekreterare, kabinetssekreterare och riksdagsledamot) och 2 socialdemokratisk bakgrund (som riksdagsledamot och statssekreterare). Dessutom har en liberal bakgrund som riksdagsledamot och statsråd.

Tabell 4.7 Utnämnda myndighetschefer vid utlandsmyndigheterna 2003–september 2024 och andelen med politisk bakgrund

År/regering	Antal	varav med politisk bakgrund (%)
2003	35	3 (9)
2004	21	0 (0)
2005	38	2 (5)
2006	24	2 (8)
2007	25	6 (24)
2008	36	2 (6)
2009	8	3 (38)
2010	40	2 (5)
2011	29	3 (10)
2012	21	1 (5)
2013	28	5 (19)
2014	27	0 (0)
2015	27	5 (19)
2016	42	3 (7)
2017	27	4 (15)
2018	23	1 (4)
2019	39	3 (8)
2020	33	5 (15)
2021	33	1 (6)
2022	23	1 (0)
2023	35	2 (6)
2024*	26	4 (15)
Totalt	640	58 (9)
Regeringen Persson 2001–2006	115	7 (6)
Regeringen Reinfeldt 2006–2014	216	22 (10)
Regeringen Löfven I–III 2014–2021	223	22 (10)
Regeringen Andersson 2021–2022	24	1 (4)
Regeringen Kristersson 2022–2024	62	6 (10)

Kommentar: * t.o.m. den 30 september.

Kön

Andelen kvinnor bland de chefer vid utlandsmyndigheterna som utnämndes under perioden oktober 2020–september 2024 var 46 procent. Som framgår av tabell 4.8 var under hela perioden, dvs. oktober 2003–september 2024, andelen kvinnor 42 procent.

Tabell 4.8 Utnämnda myndighetschefer vid utlandsmyndigheterna 2003–september 2024 fördelat på kvinnor och män

Antal (procent inom parantes)

Är/regering	Kvinnor	Män
2003	12 (34)	23 (66)
2004	6 (29)	15 (71)
2005	13 (34)	25 (66)
2006	8 (33)	16 (67)
2007	10 (40)	15 (60)
2008	9 (25)	27 (75)
2009	5 (63)	3 (37)
2010	17 (43)	23 (57)
2011	11 (38)	18 (62)
2012	8 (38)	13 (62)
2013	10 (36)	18 (64)
2014	10 (37)	17 (63)
2015	13 (48)	14 (52)
2016	23 (55)	19 (45)
2017	11 (41)	16 (59)
2018	12 (52)	11 (48)
2019	17 (44)	22 (56)
2020	18 (55)	15 (45)
2021	14 (42)	19 (58)
2022	11 (48)	12 (52)
2023	17 (49)	18 (51)
2024*	11 (42)	15 (58)
Totalt	266 (42)	374 (58)
Regeringen Persson 2001–2006	38 (33)	77 (67)
Regeringen Reinfeldt 2006–2014	80 (37)	136 (63)
Regeringen Löfven I– III 2014–2021	109 (49)	114 (51)
Regeringen Andersson 2021–2022	11 (46)	13 (54)
Regeringen Kristersson 2022–2024	28 (45)	34 (55)

Kommentar: * t.o.m. den 30 september.

Sett över tid har andelen kvinnor ökat från omkring 30 procent i början av perioden till att könsfördelningen med några undantag sedan 2015 varit mer jämn.

Öppna rekryteringsförfaranden

Som framgått ovan skiljer sig rekryteringsförfarandet vid utnämningar av chefer vid utlandsmyndigheter från förfarandet vid utnämningar av myndighetschefer i Sverige. Externt rekryteringsstöd används inte, och tjänsterna utlyses internt inom Regeringskansliet.

Av uppgifter som hämtats i granskningen framgår att samtliga 118 utnämningar till chefer för utlandsmyndigheter under perioden oktober 2020–

september 2024 utlystes internt inom Regeringskansliet. Vid omkring en femtedel av dessa fick en person som inte hade lämnat in en intresseanmälan tjänsten. Sedan 2007 har denna andel varierat mellan 20 procent (2011–2013) och 37 procent (2009–2011) (se vidare bet. 2013/14:KU10 s. 133, bet. 2015/16:KU10 s. 134, bet. 2017/18:KU10 s. 132 och bet. 2020/21:KU10 s. 52).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har sedan hösten 2003 med viss regelbundenhet granskat regeringens utövande av utnämningsmakten. Liksom tidigare är granskningen inriktad på politisk bakgrund respektive kön vid de utnämningar som regeringen har beslutat om. Sedan hösten 2009 har utskottet också uppmärksammat de s.k. öppna rekryteringsförfarandena, inklusive användningen av externt rekryteringsstöd. Frågor om förflyttning av myndighetschefer har behandlats sedan hösten 2013.

Den grundläggande frågan i granskningen är om regeringen lever upp till regeringsformens bestämmelse om att avseende endast får fästas vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. Fokus i den aktuella granskningen ligger på de utnämningar som regeringen har beslutat under perioden oktober 2020–september 2024, dvs. sedan den förra granskningen, även om granskningen visar utvecklingen sedan 2001. Som tidigare ingår utnämningen av både chefer för myndigheter i Sverige och chefer vid utlandsmyndigheterna i granskningen.

Andelen utnämnda myndighetschefer i Sverige med *politisk bakgrund* har varierat över tid. Som utskottet tidigare konstaterat har andelen legat mer eller mindre konstant sedan regeringsskiftet 2006, omkring en femtedel eller lägre. Liksom tidigare är andelen med politisk bakgrund lägre vid utlandsmyndigheterna. Det finns en viss variation mellan åren, men sedan 2006 har andelen med några undantag varit omkring 10 procent eller lägre. I dessa avseenden befasts således bilden från den närmast föregående granskningen hösten 2020. Liksom då vill utskottet framhålla sin tidigare uppfattning om politisk bakgrund i samband med tjänstetillsättning. Den omständigheten att en person har en politisk bakgrund ska enligt utskottet inte vara diskvalificerande vid tillsättningen så länge endast sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet beaktas vid tillsättningen. Politisk erfarenhet kan vara en saklig grund att fästa avseende vid, och den får då värderas tillsammans med andra erfarenheter. Vad som i sådana fall är relevant är inte vilket politiskt parti den person som utnämnts har bakgrund inom, utan det faktum att han eller hon har haft vissa uppgifter i en politisk och offentlig miljö och utfört dessa på ett sådant sätt att det är meriterande för den tjänst som ska tillsättas.

I fråga om *kön* har andelen utnämnda kvinnor bland myndighetschefer i Sverige, med vissa undantag, sedan 2008 legat omkring eller strax under hälften från att dessförinnan varit omkring eller strax under 40 procent. Sett över tid har således andelen kvinnor ökat. Även de större skillnaderna mellan

utnämnda kvinnor och män som tidigare kunnat noteras för vissa departement har delvis minskat. När det gäller utlandsmyndigheterna har utskottet tidigare konstaterat att andelen kvinnor som har utnämnts till chefer vid dessa har ökat under senare år så att män och kvinnor nu utses i lika stor omfattning. Den bilden stämmer fortfarande i stort. Som utskottet tidigare uttalat ser det positivt på att andelen kvinnor ökat över tid så att könsfördelningen numera är mer jämn.

Utskottet har tidigare framhållit att det ser positivt på införandet av *öppna rekryteringsförfaranden* som inneburit viktiga förändringar, exempelvis att fler och andra kandidater aktualiserats än vid ett mer slutet förfarande. När det gäller den krets där regeringen avser att tillämpa öppna rekryteringsförfaranden har andelen ökat över tid. Redan vid den närmast föregående granskningen konstaterade utskottet att öppen rekrytering tillämpats i samtliga dessa fall, vilket också gäller för samtliga fall under den nu aktuella granskningsperioden. Vidare kan konstateras att i ungefär 4 av 5 rekryteringar hade den utnämnda myndighetschefen lämnat in en intresseanmälan senast den sista ansökningsdagen, och i samtliga fall hade också fler kandidater än den utnämnda kallats till intervju. Även dessa resultat överensstämmer med den föregående granskningen. Detsamma gäller i fråga om det externa rekryteringsstödet, som är avgränsat till s.k. second opinion.

I fråga om *omförordnanden och förflyttningar av myndighetschefer* har i granskningen anförts att åtgärden att avsluta en anställning som myndighetschef i förtid tillämpas med återhållsamhet och att ärendena bereds i enlighet med riktlinjer som fastställts inom Regeringskansliet. Utskottet vill i likhet med vad det tidigare uttalat framhålla vikten av att beakta vilken dokumentation som i dessa fall kan behövas av dialogen med myndighetschefen. Sådan dokumentation kan bidra till att undanröja eventuella missförstånd och bör alltid klarlägga om det föreligger meningsskiljaktigheter mellan myndighetschefen och Regeringskansliet. Detta gäller särskilt frågan om huruvida det råder frivillighet eller inte från myndighetschefens sida (bet. 2023/24:KU20 s. 67 f.). Utskottet noterar i detta avseende vad Regeringskansliet anför i granskningen om vikten av dokumentation.

5 Propositionsavlämnandet

Ärendet

Konstitutionsutskottet har tidigare, i den årliga granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning samt med anledning av anmälningar, granskat regeringens rutiner för att lämna propositioner. Senast sådana frågor uppmärksammades i utskottets granskning var våren 2024; utskottet framhöll då bl.a. vikten av att tiden mellan regeringens beslut om en proposition och lagförslagets ikraftträdande är så väl tilltagen att riksdagen och dess partier får rimliga förutsättningar att behandla förslagen (bet.2023/24:KU20 s. 117), se vidare nedan under Tidigare granskning.

I den nu aktuella granskningen uppmärksammas dels hur tidpunkterna för regeringens avlämnande till riksdagen av propositioner som innehåller lagförslag förhåller sig till de föreslagna tidpunkterna för ikraftträdande av lagförslagen 2011/12–2023/24 (t.o.m. den 31 juli 2024), dels förekomsten av förkortad motionstid under riksmötena 2011/12–2023/24. Ett syfte med granskningen är att undersöka utvecklingen av i vilken utsträckning Regeringskansliet, vid planeringen av propositioner med lagförslag, beaktar såväl tiden för riksdagens behandling som erforderlig tid för regeringsbeslut om utfärdande, kungörelse och tiden mellan det att en författning publiceras och författningens ikraftträdande. Även genomförande av EU-direktiv uppmärksammas kort. En liknande granskning gjordes av utskottet hösten 2012 avseende propositioner som lämnades under riksmötena 1998/99–2011/12 (t.o.m. den 31 juli 2012, bet. 2012/13:KU10 s. 47 f.). Underlag för granskningen finns i *bilaga 5.1–2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Riksdagsbehandlingen m.m.

Motionstid

En proposition anmäls vid ett sammanträde med riksdagens kammare efter det att den har gjorts tillgänglig för ledamöterna, enligt tilläggbestämmelse 9.2.1 riksdagsordningen.

Motioner med anledning av en proposition (följdmotioner) får väckas senast den femtonde dagen efter den dag då ärendet anmäldes i kammaren (9 kap. 12 § riksdagsordningen). Om en proposition måste behandlas skyndsamt får riksdagen, på förslag av regeringen, besluta om förkortad motionstid om det finns synnerliga skäl (9 kap. 13 § riksdagsordningen).

När det gäller förkortad motionstid framgår det av motivuttalanden att förkortning av följdmotionstiden bör vara en ren undantagsföreteelse, och att följdmotionstiden aldrig får sättas helt ur spel (prop. 1973:90 s. 541). Vidare

anförs att ett utskott måste avvakta motionstidens utgång före sitt slutliga ställningstagande i ärendet samt att beslut om förkortning av motionstiden kan fattas i samband med det sammanträde då propositionen hänvisas till ett utskott för beredning. I en kommentar till regeringsformen påpekas att vad som menas med att följdmotionstiden aldrig får sättas helt ur spel inte är preciserat, men att en dag under alla förhållanden måste vara ett minimum (Holmberg m.fl., Grundlagarna [Juno version 3A] kommentar till 9 kap. 13 § riksdagsordningen, 2019-07-03).

En överenskommelse har träffats under hand mellan riksdagen och Regeringskansliet om att särskild information ska lämnas när motionstiden behöver förkortas. I Propositionshandboken framhålls att det ska finnas mycket starka skäl för att regeringen ska lämna förslag om förkortad motionstid (Ds 1997:1 avsnitt 13.7 och 8, som ersatts av SB PM 2019:4 avsnitt 7.2 [rev. januari 2023]). Se även nedan under Beredning av brådskande ärenden.

Utskottsbehandling m.m.

Propositioner ska hänvisas till ett utskott för beredning, enligt 10 kap. 2 § första stycket riksdagsordningen (beredningstvång). Enligt andra stycket i samma paragraf ska ett ärende, innan det hänvisas till ett utskott, bordläggas vid ett sammanträde i kammaren, om inte kammaren beslutar om omedelbar hänvisning. Utskotten ska avge betänkanden till kammaren över de propositioner m.m. som har hänvisats till dem eller överlämnats från ett annat utskott, enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen (behandlingstvång).

Ett utskott får bereda ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende eller en fråga som berör detta utskotts beredningsområde, enligt 10 kap. 7 § riksdagsordningen. Enligt 9 § samma kapitel ska ett sådant yttrande inhämtas om minst fem av ledamöterna i ett utskott vid behandlingen av ett ärende begär det. Utskottet får dock avslå en sådan begäran om utskottet finner att den begärda åtgärden skulle fördröja ärendets behandling så att avsevärt men skulle uppkomma.

Ett utskott sammanträder när riksdagsarbetet kräver det, enligt 7 kap. 15 § riksdagsordningen. Normalt äger utskottssammanträden rum på tisdagar och torsdagar. I tilläggsbestämmelse 7.15.3 föreskrivs att utskottet endast om det har fattat ett enhälligt beslut i förväg, får sammanträda under arbetsplenum eller val i kammaren. Dock får ett sådant sammanträde inte vara offentligt. I övrigt får ett utskottssammanträde äga rum samtidigt med att kammaren sammanträder.

Kammarbehandling

Ett utskottsbetänkande ska vara tillgängligt för ledamöterna senast två vardagar före den dag då ärendet ska behandlas, enligt 11 kap. 2 § riksdagsordningen. Betänkandet eller utlåtandet ska anmälas i kammaren och bordläggas vid ett sammanträde innan ärendet avgörs, om inte riksdagen på förslag

av utskottet eller talmannen beslutar att ärendet får avgöras trots att ärendet har varit tillgängligt kortare tid.

Uppehåll i kammarens arbete

Talmannen beslutar om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda, enligt 6 kap. 2 § riksdagsordningen. Inför sådana beslut ska talmannen samråda med gruppledarna, enligt tilläggsbestämmelse 6.2.1.

Talmannen får besluta att kalla kammaren till sammanträde under en period då arbete i kammaren inte pågår, enligt 6 kap. 12 § riksdagsordningen. Ett sådant beslut ska fattas om regeringen eller minst 115 av ledamöterna begär det. Ett sammanträde ska hållas inom tio dagar från det att en begäran om det har framställts. Ett sammanträde får hållas först sedan ledamöterna har erhållit skälig tid att inställa sig från det att de underrättats om kallelsen.

Ett sammanträde för arbetsplenum under en period då arbetsplenum inte ingår i kammarens planering får hållas inom kortare tid än 48 timmar från det att ledamöterna underrättades om kallelsen endast om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för att ärendet får avgöras.

Författningsutgivningen

Enligt 8 kap. 19 § regeringsformen ska en beslutad lag utfärdas av regeringen så snart som möjligt. Av samma paragraf följer också att lagar ska kungöras så snart som möjligt. Det senare gäller även förordningar, om inte annat anges i lag.

Med utfärdande av en lag avses det regeringsbeslut genom vilket författningen får sin slutliga utformning. Begreppet kungörande avser den dag då författningen publiceras.

Statsrådsberedningen har tagit fram promemorian Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning (Ds 2014:1). Enligt Gröna boken bör det datum då en författning ska träda i kraft normalt sättas så att författningen kan komma ut från trycket i Svensk författningssamling (SFS) minst fyra veckor före ikraftträdandet. En författning bör endast i speciella undantagsfall komma ut från trycket senare än två veckor före ikraftträdandet. Sedan den 1 april 2018 kungörs lagar och förordningar elektroniskt genom att de publiceras på SFS webbplats. Tidsangivelserna fyra respektive två veckor får numera i stället anses avse tiden mellan publiceringen på webbplatsen och ikraftträdandet (bet. 2019/20:KU10 s. 21).

Riktlinjer m.m. inom Regeringskansliet

Beaktande av behandlingen av propositioner i riksdagen, m.m.

I Propositionshandboken (Ds 1997:1), avsnitt 11, Riksdagsbehandlingen, framhålls att propositionsskrivaren måste ha kännedom om hur

propositionerna behandlas i riksdagen och hur lång tid olika delar av riksdagsbehandlingen kan beräknas ta, för att kunna planera sitt arbete och bedöma konsekvenserna av förseningar som kan inträffa i arbetet.

Det pågår en översyn av Propositionshandboken inom Regeringskansliet; inom ramen för det arbetet har avsnitt i Propositionshandboken reviderats och samlats i en promemoria, Propositionshandboken – kompletteringar och ersatta avsnitt (SB PM 2019:4 [rev. januari 2023]). I avsnitt 4.1.2 Hänsyn till arbetet i riksdagen uppmärksammas att riksdagen i mycket begränsad utsträckning behandlar propositioner under hösten, att riksdagen varje år bestämmer ett s.k. stoppdatum, att det är viktigt att undvika anhopning av arbete hos riksdagen, att en propositionsförteckning tas fram två gånger om året, att det finns ett intresse både i Regeringskansliet och hos riksdagen av att tidpunkterna i förteckningen kan hållas samt att det finns ett starkt önskemål från riksdagen om att propositionsavlämnandet sprids ut bättre över året. I avsnitt 4.2 Vad en tidsplan bör omfatta, uppmärksammas vilka moment en proposition som föregås av en lagrådsremiss i huvudsak innehåller, varav de två sista är riksdagsbehandling och utfärdande av författningar. Det påpekas bl.a. att det alltså är en rad moment som måste tas med i tidsplanen, att uppräkningen inte är uttömmande, att hänsyn måste tas också till att andra som är berörda ska ha möjlighet att planera sitt arbete. Som exempel uppmärksammas att myndigheterna kan behöva tid för att utarbeta föreskrifter, bygga upp rutiner, anpassa it-system och genomföra utbildning. I avsnitt 4.3 Underskatta inte tidsåtgången framhålls att erfarenheten visar att tidsplaner lätt blir orealistiska.

Utöver vad som framgår ovan fanns i avsnitt 4.3 i Propositionshandbokens tidigare lydelse en lathund för tidsplaneringen av propositioner, som bl.a. tog upp arbetet i riksdagen och arbetet i Regeringskansliet efter riksdagsbeslut. Lathunden utgick från en proposition på 30–50 sidor. Det betonades att tidsplanen endast kunde ge riktmärken och att den speglade ett arbete som löpte utan tidspress. Beträffande arbetet i riksdagen angavs en tidsåtgång om 45–70 dagar för bordläggning, motionstid (15 dagar), inläsning, utarbetande av föredragningspromemoria m.m., utsändning, föredragning, eventuellt remissmöte, uppvaktning, skrivning av utskottsbetänkande, utsändning, justering, korrekturläsning, trycklov, bordläggning, kammarbehandling. När det gäller arbetet i Regeringskansliet efter riksdagsbeslut angavs, om propositioner med lagförslag, en tidsåtgång på 40 dagar för regeringsbeslut (torsdagar) och trycklov av författningar (tisdagar), kungörande i SFS (påföljande tisdag) och ikraftträdande av författningar (bör vara minst fyra veckor efter kungörandet).

Ett digitalt tidsplaneringsverktyg för lagrådsremisser och propositioner

Av SB PM 2019:4 (rev. januari 2023) avsnitt 4 Tidsplanering, framgår att det finns ett digitalt tidsplaneringsverktyg med hjälptexter.

I Granskningskansliets nyhetsbrev 2020:1, som publicerades den 30 januari 2020, informerades om att det nu fanns ett digitalt tidsplaneringsverktyg för

att underlätta och kvalitetssäkra arbetet med att ta fram tidsplaner för lagrådsremisser och propositioner. I nyhetsbrevet angavs att varje departement styrde över vilka som skulle få behörighet till verktyget och var man skulle placera länken till det.

I en utskrift som återger tidsplaneringsverktygets gränssnitt, *bilaga 5.3*, tas under rubriken Riksdagsbehandling upp ”Tryckning av prop. varaktighet 7 dagar”, under rubriken Riksdagsbehandling anges ”varaktighet 60 dagar”. Under Utfärdande av lagar och förordningar anges under Delning SFS ”varaktighet 7 dagar”; i noteringskolumnen anmärks att delningen behöver föregås av avstämning. Vid underrubriken Regeringsbeslut om utfärdande av lagar och förordningar uppges ”varaktighet 7 dagar”. Vid rubriken Tid efter publicering (4 v) anges ”varaktighet 28 dagar”.

Enligt lathunden förväntas propositionsskrivaren eller andra som arbetar i tidsplaneringsverktyget ta bort aktiviteter som inte ska utföras, ändra varaktighet för vissa aktiviteter vid behov och lägga till nya aktiviteter som ska utföras på rätt kronologisk plats men utan startdatum; det uppmärksammas i anslutning här till att det kan behövas ytterligare avstämningar, utöver de som redan finns i listan. Vidare förväntas propositionsskrivaren beräkna tidsplanen och granska resultatet, lägga in startdatum och låsa aktiviteter som ska infalla ett visst datum eller en viss period, och om vissa aktiviteter kan utföras parallellt behöver de också låsas. Det går att när som helst ändra planeringen och göra om beräkningen. För varje förändring ska tidsplanen beräknas om (avsnitt 1.3).

Av lathunden framgår att det finns ett antal sidor med hjälptext för tidsplaneringen och var den som arbetar i tidsplaneringsverktyget finner länkar till hjälptexten (avsnitt 1.4).

Beredning av brådskande ärenden

I Propositionshandboken behandlas även beredning av brådskande ärenden (avsnitt 13). Det framhålls att det förekommer att en lagrådsremiss eller en proposition behöver beredas i stor brådska och under former där arbetet måste bedrivas med insyn av en mer begränsad krets än normalt. Detta får dock enligt handboken förekomma endast i rena undantagssituationer.

Av avsnitt 7 (SB PM 2019:4 [rev. januari 2023], som ersätter avsnitt 13.7 och 13.8 i Propositionshandboken) framgår bl.a. följande om förkortad motionstid:

7.1 Förkortad motionstid kräver mycket starka skäl

Det ska finnas mycket starka skäl för att regeringen ska lämna förslag om förkortad motionstid. Av förarbetena till riksdagsordningen framgår det att förkortad motionstid bör vara en ren undantagsföreteelse och att följd-motionstiden aldrig får sättas helt ur spel, se propositionen Ny regeringsform och ny riksdagsordning, m.m. (prop. 1973:90 s. 541). Exempel på när förkortad motionstid har föreslagits finns i propositionerna Kredit till Island (prop. 2008/09:106), Fortsatt svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen (prop. 2010/11:127) och Utlänningsdatalog (prop. 2015/16:65).

7.2 Information till riksdagen även under hand

Det är inte tillräckligt att anmäla regeringens förslag om förkortad motionstid i propositionen. Frågan behöver dessförinnan förankras med det berörda utskottet och partigrupperna i riksdagen. Därutöver ska kammarkansliet informeras.

Det ansvariga departementet ska i god tid ta upp frågan om förkortad motionstid med det berörda utskottets kanslichef, för att diskutera möjligheten att hantera propositionen med förkortad motionstid. Den ansvariga rättschefen i departementet ska därefter informera rättschefen i Statsrådsberedningen. Vidare ska den ansvariga statssekreteraren i departementet informera statsministerns statssekreterare. Statsrådsberedningen lämnar därefter besked om de fortsatta kontakterna med riksdagen.

Informationen om förslaget om förkortad motionstid ska lämnas i så god tid att talmannen, utskottskansliet och partigrupperna får skälig tid innan propositionen trycklovas, se konstitutionsutskottets granskningsbetänkande del 1 (bet. 2015/16:KU20 s. 480).

Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter

I Statsrådsberedningens cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter, uppmärksammas bl.a. att arbetet med genomförande av direktiv bör inledas innan direktivet antas (avsnitt 3.2). Med en vanligt förekommande genomförandetid om cirka två år ställer vår lagstiftningsprocess stora krav på omsorgsfull planering i departementen för att genomförandet ska kunna slutföras i tid, anför det. Departementen bör överväga att tillsätta en utredning eller vidtala utredare och experter redan innan förhandlingarna avslutas. Det gäller i synnerhet om direktiven är omfattande eller tekniskt eller rättsligt komplicerade. Under alla förhållanden bör en eventuell utredning vara operativ så snart tillförlitlig kunskap om direktivets slutliga innehåll finns, t.ex. i samband med att direktivet närmar sig en politisk överenskommelse.

Vikten av kunskapsöverföring från förhandling i rådet uppmärksammas i avsnitt 3.3. Förhandlande tjänstemän får information om olika möjliga tolkningar och om medlemsstaters och institutioners ståndpunkter. Om en utredare utses innan direktivet slutligt antagits, bör han eller hon även ges möjlighet att följa förhandlingsarbetet. Riktlinjerna innehåller även ett avsnitt om tidsplan för genomförandet (avsnitt 3.4), där det bl.a. framhålls att tidsplanen för genomförande av direktiv måste beakta tidsåtgång för utrednings- alternativt Ds-arbete.

Elektroniskt kungörande av författningar

Inom Regeringskansliet har promemorian Elektroniskt kungörande av författningar tagits fram, SB PM 2018:1. I promemorian behandlas bl.a. utfärdande och kungörande. I avsnittet om kungörande berörs bl.a. förutsättningar för kungörande och att ta fram och godkänna SFS.

I avsnittet Ta fram och godkänna SFS presenteras förfarandet efter avslutad delning. Delning behandlas i promemorian Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1 [rev. 2024]), där det framhålls att delning sker i sådan tid att mottagarna disponerar minst fem arbetsdagar för att granska texten och

lämna synpunkter. Förkortad delningstid används endast undantagsvis och delningarna måste planeras så att man inte hamnar i tidsnöd.

Efter avslutad delning vidtar tekniska moment inom det ansvariga departementet. När författningen är slutredigerad skickar departementet författningen till den särskilda kontrollfunktionen för grafisk kontroll och konvertering till pdf. Kontrollfunktionen gör normalt detta inom två arbetsdagar från det att den fått författningen. I samband med helgdagar och inför hel- eller halvårsskiftet kan det ta något längre tid. När departementet får tillbaka författningen från kontrollfunktionen skickas författningen till den person i departementet som ska godkänna publiceringen (godkännare 1). Efter godkännandet överförs författningen automatiskt till Granskningskansliet. Behörig person på Granskningskansliet (godkännare 2) ger tillstånd till elektronisk publicering genom att godkänna författningen. Författningen signeras då med en elektronisk stämpel som garanterar att dokumentet inte har ändrats efter att det signerats. Därefter publiceras författningen på webbplatsen svenskförfattningssamling.se.

Tidigare granskning

Propositionsavlämnandet

Granskning hösten 2012 av regeringens avlämnande av propositioner

Hösten 2012 granskade utskottet hur tidpunkterna för regeringens avlämnande till riksdagen av propositioner som innehåller lagförslag förhöll sig till de föreslagna tidpunkterna för ikraftträdande av lagförslagen, i fråga om propositioner som hade avlämnats under riksmötena 1998/99–2011/12 (t.o.m. den 31 juli 2012), se bet. 2012/13:KU10 s. 47 f. Utskottet uppmärksammade även förekomsten av förkortad motionstid under samma period.

I granskningen uppmärksammades att *det genomsnittliga antalet dagar mellan bordläggning och föreslaget ikraftträdande genomgående var lägre för det första riksmötet i en valperiod än genomsnittet för hela valperioden* (s. 53). Förkortad motionstid hade under den undersökta perioden förekommit i totalt åtta lagärenden (s. 54).

Kartläggningen avsåg även antal och andel propositioner som hade bordlagts

- mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande
- mellan 85 och 110 dagar före föreslaget ikraftträdande och
- mer än 110 dagar före föreslaget ikraftträdande.

En utgångspunkt för indelningen i intervall var vad som då sades i Propositionshandboken om en tidsåtgång om dels 45–70 dagar för arbetet i riksdagen, dels 40 dagar för regeringsbeslut, trycklov författningar, kungörande i SFS och ikraftträdande av författningar. Intervallerna mindre än 85 dagar omfattade således propositioner som avvek från den kortaste tid som följde av Propositionshandbokens lathund. Det noterades bl.a. att den i

Propositionshandboken angivna tiden för arbetet i riksdagen uttryckligen utgick från en proposition på 30–50 sidor (s. 53).

När det gällde propositioner som bordlagts mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande var andelen högst under det första riksmötet i varje valperiod, 18,7–22,6 procent, jämfört med 16,2–18,3 procent för hela valperioderna under de tre första valperioderna som granskningen omfattade. Under riksmötet 2010/11 bordlades 25,5 procent av propositionerna mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande, och under riksmötena 2010/11 och 2011/12 (t.o.m. den 31 juni 2012) var andelen 20,7 procent (s. 54).

I sitt ställningstagande noterade utskottet att det genomsnittliga antalet dagar mellan bordläggning och föreslaget ikraftträdande hade sjunkit med 8–11 dagar för varje valperiod från 165,9 dagar under valperioden 1998/99–2001/02 till 136,5 dagar under den då innevarande valperioden (2010/11–2011/12). Mellan en sjättedel och en femtedel av propositionerna med lagförslag hade lämnats så att de bordlagts senare än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande. Utskottet konstaterade att i en del ärenden gavs riksdagen därmed inte fullt ut den tid som den bör ha för behandling av förslagen, om man inte frångår vad konstitutionsutskottet har uttalat om tiden mellan det att en författning kommer ut från trycket och den träder i kraft. Utskottet framhöll på nytt att fyra veckor är en snävt tilltagen tid med hänsyn till behovet av tid för att enskilda och myndigheter ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna. Vidare underströk utskottet vikten av den ambition som hade presenterats i promemorian från Regeringskansliet, att i så stor utsträckning som möjligt påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förhandlingsarbetet för att på så vis förkorta utredningstiden i lagstiftningsärenden. Därigenom kan sena överlämnanden av propositioner med lagförslag om möjligt undvikas, anförde utskottet. Även andra möjligheter att i största möjliga mån undvika sena överlämnanden borde uppmärksammas, anförde utskottet, t.ex. utbildning av berörda tjänstemän om regelverket kring riksdagsbehandlingen av lagförslag m.m.

Några andra granskningar som rör propositionsavlämnandet

En granskning hösten 2009 gav utskottet anledning att framhålla vikten av att propositioner innehåller motiveringar avseende förslag till förkortad motions-tid (bet. 2009/10:KU10 s. 77).

Våren 2021 gällde en granskning beredningen av snabbpropositioner under pandemin samt den s.k. pandemilagen (bet. 2020/21:KU20 s. 322 f.). I den del som gällde beredningen av snabbpropositioner uttalade utskottet bl.a. följande i sitt ställningstagande (s. 357 f.).

Utskottet konstaterar inledningsvis att det till skillnad från vad som gäller vid krig och krigsfara saknas en särskild reglering i regeringsformen för civila kriser. Sådana situationer får hanteras inom ramen för de allmänna reglerna i regeringsformen. Bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen är alltså tänkta att kunna tillämpas även i kris-situationer.

— — —

Genomgången visar att samtliga [snabb-]propositioner med ett undantag har beslutats och överlämnats till riksdagen samma dag. Regeringen har i samtliga propositioner framhållit att det funnits synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringens förslag till förkortad motionstid har varierat mellan en och åtta dagar och den genomsnittliga tiden har varit fyra dagar. I samtliga fall har riksdagen beslutat i enlighet med regeringens förslag.

Utskottet ser ingen anledning att anmärka på regeringen i denna del av granskningen. Det finns dock enligt utskottet skäl att ändå framhålla vikten av att riksdagen och dess ledamöter ges så goda förutsättningar som möjligt att fullgöra sin roll som lagstiftare. I detta inkluderas inte bara tiden för behandling i utskotten och kammaren utan även partiernas möjlighet att sätta sig in i förslagen och eventuellt väcka följdmotioner. Tidsplaner som förutsätter förkortad motionstid och en utskottsbehandling på några få dagar bör förekomma endast undantagsvis och självklart bör en proposition som kräver en skyndsam hantering i riksdagen överlämnas direkt efter regeringsbeslutet.

Våren 2023 granskade utskottet regeringens beredning av lagförslag om sekretess i ärenden om elstöd (bet. 2022/23:KU20 s. 90 f.). Utskottet konstaterade bl.a. att den korta tidsramen hade medfört att förutsättningarna för riksdagens behandling av propositionen påverkats genom förkortad motionstid och kort tid för beredning. Utskottet framhöll att det endast undantagsvis kan vara aktuellt att lägga fram lagförslag till riksdagen med så pass kort tid fram till ikraftträdandet som då hade blivit fallet. (Regeringen beslutade att överlämna propositionen till riksdagen den 12 januari 2023, med förslag om lagändringar som skulle träda i kraft den 1 februari samma år).

Hösten 2023 gällde en granskning planering av lagstiftningsprocessen (bet. 2023/21:KU10 s. 45 f.). Bland annat uppmärksammades tiden mellan beslut om proposition och lagförslags ikraftträdande första halvåret (januari–juni) 2007, 2015, och 2023. Av genomgången i granskningen framgick (s. 63) att för 28 procent av de studerade propositionerna var tiden mellan regeringens beslut om propositionen och lagförslagets ikraftträdande längre än sex månader. För ungefär hälften av propositionerna varierade aktuellt tidsmoment mellan drygt tre månader och cirka sex månader, medan den för 18 procent av propositionerna var cirka tre månader. Endast i några enstaka fall var tiden mellan regeringens beslut att överlämna propositionen till riksdagen och lagförslagets ikraftträdande kortare än tre månader. Det kunde över tid noteras bl.a. en liten ökning av propositioner med kortare tid än tre månader. För några enstaka propositioner var tiden mellan regeringens beslut att överlämna propositionen till riksdagen och lagförslagets ikraftträdande en till tre veckor och samtliga dessa propositioner beslutades under våren 2023. Utskottet uttalade bl.a. följande (s. 69):

Granskningen visar även att för merparten av propositionerna var tiden mellan regeringens beslut om propositionen och lagförslagets ikraftträdande tre månader eller längre och att i endast 5 procent av fallen var denna tid kortare än tre månader. Jämförs de olika perioderna som ingår i granskningen kan konstateras en viss ökning för de fall där tiden mellan

regeringens beslut om propositionen och lagförslagets ikraftträdande var kortare än tre månader. För drygt hälften av dessa var tiden en eller två månader, men en till tre veckor förekom också och samtliga dessa propositioner beslutades under våren 2023. Att det förekommer variationer när det gäller tiden mellan regeringens beslut om proposition och tidpunkten för ikraftträdande kan enligt Regeringskansliet bl.a. bero på lagens innehåll och om det finns någon särskild omständighet som är styrande för när lagen bör träda i kraft.

Utskottet inser att det i vissa brådskande situationer kan vara nödvändigt att tiden mellan regeringens beslut om propositionen och lagens ikraftträdande är kortare än normalt. Effekterna detta för med sig på förutsättningarna för riksdagen och dess partier ska dock inte negligeras. Som utskottet tidigare har konstaterat medför korta tidsramar att förutsättningarna för riksdagens behandling av propositionerna påverkas negativt genom t.ex. förkortad motionstid och kort tid för beredning. Att kravet på bl.a. välavvägda tidsfrister även gäller när regeringen nödgas bereda ärenden av brådskande karaktär har understrukits av utskottet i flera granskningar. Genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap inom Regeringskansliet bör behovet av brådskande riksdagsbehandling kunna begränsas till de fall där det är absolut nödvändigt.

Våren 2024 rörde två granskningar bl.a. förutsättningar för riksdagen att behandla lagförslag: dels hanteringen av förslag om elstöd till företag, dels hanteringen av lagförslag om preventiva vistelseförbud (bet. 2023/24:KU20 s. 100 f. och samma bet. s. 118 f.). I bägge dessa granskningar påminde utskottet om sitt tidigare uttalande att beredningen i vissa lägen kan behöva avvika från gängse rutiner, men att behovet av brådskande beredning åtminstone i viss utsträckning bör kunna undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Båda granskningarna omfattade en längre kedja och därmed mer än förutsättningar för riksdagen att behandla lagförslag. Nämnas kan dock att i granskningen om hanteringen av förslag om elstöd till företag uttalade utskottet att all tid som kunnat frigöras bl.a. för riksdagens behandling inklusive utarbetandet av eventuella följdmotioner hade varit värdefull (bet. 2023/24:KU20 s. 118). I den granskning som gällde hanteringen av lagförslag om preventiva vistelseförbud noterade utskottet att information om att regeringen skulle skynda på arbetet med lagärendet och behovet av en snabb behandling i riksdagen gavs direkt till partiledarna vid ett möte med det nationella säkerhetsrådet samt vid ett sammanträde med justitieutskottet och i kontakter med utskottets kansli. Det följde således inte fullt ut de rutiner som gäller för information och förankring vid brådskande ärenden och förkortad motionstid. Givet tidpunkten på året kunde, anförde utskottet, övervägas om så inte borde ha skett. Utskottet påpekade i sammanhanget att förankring av förkortad motionstid mer är en fråga för partigrupperna än för utskotten och deras kanslier (bet. 2023/24:KU20 s. 131).

Utfärdande av författningar

Inom ramen för granskningen av regeringsprotokollen har konstitutionsutskottet ofta uppmärksammat tiden mellan kungörande och ikraftträdande av författningar. Utskottet har då understrukit vikten av att författningar kungörs

i god tid före ikraftträdandet och att regeringen – i den mån den råder över beslutsprocessen – vidtar nödvändiga planeringsåtgärder för att leva upp till detta (se bl.a. bet. 2012/13:KU10 s. 12 f.). Enligt utskottet bör tiden mellan kungörelse och ikraftträdande vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Dessutom är det självklart ett minimikrav att författningar inte kungörs efter ikraftträdandet (se bl.a. bet. 2022/23:KU10 s. 17 f.).

Utskottet har också framhållit att redan fyra veckor är snävt tilltaget med hänsyn till behovet av tid för att enskilda och myndigheter ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna (bet. 2012/13:KU10 s. 57). Särskilt viktigt är detta enligt utskottet när det gäller bestämmelser som innebär pålagor för enskilda (se bl.a. bet. 2016/17:KU10 s. 18).

Hösten 2022 genomförde utskottet en granskning av elektroniskt kungörande i Svensk författningssamling, inriktad på tiden mellan utfärdande och kungörande (bet. 2022/23:KU10 s. 40 f.). I den genomgång som gjordes ingick totalt 1 057 författningar (491 lagar och förordningar kungjordes i juni och december 2017, och 566 i juni och december 2021). Det framgick att den genomsnittliga tiden mellan regeringens beslut om utfärdande av en lag eller förordning och själva kungörelsen i SFS minskat vid jämförelse mellan å ena sidan juni respektive december 2017 och å den andra sidan juni respektive december 2021. Den genomsnittliga tiden var i juni 11,1 dagar 2017 och 4,0 dagar 2021 (skillnad 7,1 dagar), och i december 10,3 dagar 2017 och 4,6 dagar 2021 (skillnad 6,1 dagar). Den sammanslagna skillnaden var 6,1 dagar (2017: 10,3 dagar, 2021: 4,2 dagar). Genomgången visade också att den längsta tiden från regeringens beslut om utfärdande till själva kungörandet uppgick till 19 dagar i juni 2017, 15 dagar i december 2017, 13 dagar i juni 2021 och 13 dagar i december 2021. På motsvarande sätt var den kortaste tiden från regeringens beslut om utfärdande av en lag eller förordning till själva kungörandet av författningen i SFS 8 dagar i juni respektive december 2017 och 1 dag i juni respektive december 2021. Tilläggas kan att det fanns variationer mellan de olika departementens genomsnittliga handläggningstider (se bet. 2022/23:KU10 s. 46, tabell 6.4.). Utskottet noterade i sitt ställningstagande att 2018 års reform med elektroniskt kungörande av författningar hade inneburit förhållandevis omfattande förändringar i Regeringskansliets handläggningsrutiner i författningsarbetet, framför allt en ökad digital hantering. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att reformen inneburit såväl tids- som effektivitetsvinster i författningsarbetet. Exempelvis hade den genomsnittliga handläggningstiden minskat påtagligt sedan ordningen med elektroniskt kungörande av författningar infördes. Vidare hade tiden mellan regeringens beslut om utfärdande och själva kungörandet förkortats genom reformen. Denna utveckling var givetvis positiv.

Iakttagelser vid den nu aktuella genomgången

Avlämnade propositioner 2011/12–2023/24

Riksdagens utredningstjänst har gjort en undersökning av tiden mellan datum för bordläggning av propositioner med lagförslag och de datum som lagförslagen i dessa propositioner föreslagits träda i kraft. Undersökningen avser propositioner som lämnades under riksmötena 2011/12–2023/24 (t.o.m. den 31 juli 2024).

Sammanfattningsvis framgår att under perioden 2011/12–2023/24 lämnades 1 662 propositioner med föreslagna ikraftträdandedatum för lagar till riksdagen (budgetpropositioner, vårpropositioner och återkallade propositioner ej medräknade). Av dessa bordlades 279 propositioner (17 procent) i kammaren kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdandedatum, medan 1 383 propositioner (83 procent) bordlades 85 dagar eller längre tid före föreslaget ikraftträdandedatum. (Uppdelningen i intervall utgår från 2012 års granskning, där utgångspunkten var vad som då sades i Propositionshandboken om en tidsåtgång om dels 45–70 dagar för arbetet i riksdagen, dels 40 dagar för regeringsbeslut, trycklov författningar, kungörande i SFS och ikraftträdande av författningar. Intervallet kortare tid än 85 dagar omfattade således propositioner som avvek från den kortaste tid som följde av Propositionshandbokens lathund. Det noterades bl.a. att den i Propositionshandboken angivna tiden för arbetet i riksdagen uttryckligen utgick från en proposition på 30–50 sidor, se avsnittet Tidigare granskning, under Granskning hösten 2012 av regeringens avlämnande av propositioner.)

Här nedan följer kommentarer med anledning av undersökningen samt en sammanställning av propositioner med lagförslag och tid mellan bordläggning och ikraftträdande riksmötena 2011/12–2023/24, i fråga om bordläggningar som understiger 85 dagar, tabell 5.1. (En översiktlig presentation av det totala antalet propositioner med lagförslag och tid mellan bordläggning och ikraftträdande finns i *bilaga 5.4*.)

Av genomgången framgår att mellan 2011/12 och 2018/19 bordlades varje riksmöte som regel omkring 10–20 propositioner med lagförslag en kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande (12 veckor eller kortare). En ökning skedde 2019/20 som sedan höll i sig under flera följande riksmöten. Det kan konstateras att av propositionerna i denna kolumn i tabellen ligger flera nära tiden 85 dagar. Studeras propositioner med en snävare tid till föreslaget ikraftträdandedatum, 10 veckor eller kortare tid, visar tabellen en kraftigare ökning. Mellan 2019/20 och 2023/24 har propositioner med så kort tid mellan bordläggning och föreslaget ikraftträdande utgjort mellan 10 och 15 procent av det totala antalet propositioner, vilket kan jämföras med mellan 1 och 8 procent under riksmötena dessförinnan. Snävas tiden in ytterligare blir förändringen än mer markant. I början av perioden förekom endast någon enstaka proposition per riksmöte med 8 veckor eller kortare tid mellan bordläggning och föreslaget ikraftträdande. Under 2019/20 ökade detta antal till 16 propositioner och det har sedan legat kvar på en högre nivå, även om en

viss nedgång kan noteras under föregående riksmöte. Propositioner med 6 veckor eller kortare tid mellan bordläggningsdatum och ikraftträdande förekom knappt i början av den granskade perioden men har sedan 2019/20 förekommit under varje riksmöte.

Tabell 5.1 Propositioner med lagförslag och tid mellan bordläggning och ikraftträdande som understiger 85 dagar (12 v.) riksmötena 2011/12–2023/24

Riks- möte	Prop. totalt	varav 12 v. eller kortare		varav 10 v. eller kortare		varav 8 v. eller kortare		varav 6 v. eller kortare		varav 4 v. eller kortare	
2011/12	94	14	(15 %)	6	(6 %)	1	(1 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2012/13	114	18	(16 %)	6	(5 %)	1	(1 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2013/14	160	15	(9 %)	4	(3 %)	0	(0 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2014/15	78	9	(12 %)	4	(5 %)	1	(1 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2015/16	127	27	(21 %)	3	(2 %)	1	(1 %)	1	(1 %)	1	(1 %)
2016/17	137	16	(12 %)	3	(2 %)	0	(0 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2017/18	202	15	(7 %)	2	(1 %)	0	(0 %)	0	(0 %)	0	(0 %)
2018/19	93	18	(19 %)	7	(8 %)	5	(5 %)	1	(1 %)	0	(0 %)
2019/20	124	28	(23 %)	17	(14 %)	16	(13 %)	16	(13 %)	14	(11 %)
2020/21	148	42	(28 %)	17	(11 %)	10	(7 %)	8	(5 %)	7	(5 %)
2021/22	201	39	(19 %)	21	(10 %)	16	(8 %)	13	(6 %)	8	(4 %)
2022/23	85	22	(26 %)	13	(15 %)	8	(9 %)	4	(5 %)	4	(5 %)
2023/24	99	16	(16 %)	10	(10 %)	4	(4 %)	2	(2 %)	0	(0 %)
Summa	1 662	279	(17 %)	113	(7 %)	63	(4 %)	45	(3 %)	34	(2 %)

Kommentar: Budgetpropositioner och propositioner med förslag till ändringar i statens budget ingår inte, men däremot propositioner med förslag om extra ändringsbudgetar som innehåller lagförslag. Andelen propositioner utgör andelen i förhållande till det totala antalet propositioner respektive riksmöte.
Källa: Riksdagens utredningstjänst

Propositioner om genomförande av EU-direktiv

I granskningen hösten 2012 underströk utskottet vikten av den ambition som hade presenterats i promemorian från Regeringskansliet, att i så stor utsträckning som möjligt påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förhandlingsarbetet för att på så vis förkorta utredningstiden i lagstiftningsärenden. Mot den bakgrunden har propositioner med förslag för genomförande av EU-direktiv som bordlagdes kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande uppmärksammats. Av de 279 propositioner som bordlades kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande gällde ett femtiotal genomförande av EU-direktiv; i regel bordlagdes dessa mellan 70 och 84 dagar före föreslaget ikraftträdande; i enstaka fall var tiden kortare.

Förkortad motionstid

Riksdagens kammarkansli har redovisat information om propositioner som behandlades med förkortad motionstid under perioden 2011/12–2023/24.

Under denna period behandlades totalt 85 propositioner med förkortad motionstid. Som framgår av tabell 5.2 behandlades 22 av dessa riksmötena

2011/12–2018/19.¹ Därefter behandlades 20 propositioner med förkortad motionstid riksmötet 2019/20, 13 riksmötet 2020/21, 20 riksmötet 2021/22 samt 6 riksmötet 2022/23 och 4 riksmötet 2023/24.

Under de tre riksmötena 2019/20–2021/22 förekom det således fler ärenden som behandlades med förkortad motionstid än under de föregående och de följande riksmöten tillsammans. Den genomsnittliga motionstiden för dessa ärenden var 3,4 dagar riksmötet 2019/20, 5,2 dagar riksmötet 2020/21 och 4,9 dagar riksmötet 2021/22, och det förekom under denna period påtagligt korta motionstider; t.ex. behandlades sammanlagt 10 ärenden med endast 1 dags motionstid, 4 ärenden med 2 dagars motionstid, 3 ärenden med 3 dagars motionstid och 10 ärenden med 4 dagars motionstid.

Under de därpå följande riksmötena, 2022/23 och 2023/24, var den genomsnittliga motionstiden för ärenden som behandlades med förkortad motionstid 4,2 respektive 10 dagar. Under dessa riksmöten kan nämnas att de ärenden som behandlades med kortast motionstid var 2 ärenden med 3 dagars motions-tid och 1 ärende som behandlades med 4 dagars motionstid; under denna period var också, som framgått, antalet ärenden som behandlades med förkortad motionstid färre än de tre närmast föregående riksmötena.

Tabell 5.2 Propositioner som behandlades med förkortad motionstid riksmötena 2011/12–2023/24

Riksmöte	Antal propositioner	Motionstid, antal dagar genomsnitt	varav extra ändringsbudget	motionstid, antal dagar genomsnitt
2011/12	0	–		
2012/13	2	7,5	–	
2013/14	5	9,8	–	
2014/15	0	–		
2015/16	8	9,1	1	7
2016/17	2	6,5	–	
2017/18	3	9	–	
2018/19	2	8	–	
2019/20	20	3,4	9	3,1
2020/21	13	5,2	10	5,6
2021/22	20	4,9	12	4,8
2022/23	6	4,2	3	9
2023/24	4	10	3	11,33

Källa: Riksdagens kammarkansli

Av de 85 propositioner som under den granskade perioden behandlats med förkortad motionstid gällde 38 förslag om extra ändringsbudget (som i vissa fall även innehåller lagförslag), varav 1 riksmötet 2015/16, 9 riksmötet

¹ Under perioden 1998/99–2011/12 behandlades totalt 8 propositioner med förkortad motionstid, varav 2 riksmötet 2002/03, 2 riksmötet 2004/05, 1 riksmötet 2007/08 och 3 riksmötet 2008/09 (bet. 2012/13:KU10, s. 54).

2019/20, 10 riksmötet 2020/21 och 12 riksmötet 2021/22 samt 3 vardera riksmötena 2022/23 och 2023/24.

Ett inte obetydligt antal av de propositioner under riksmötena 2019/20–2021/22 som hade påtagligt korta motionstider gällde just extra ändringsbudgetar; 4 ärenden om extra ändringsbudget behandlades med 1 dags motionstid, 3 ärenden om extra ändringsbudget med 2 dagars motionstid, 3 ärenden om extra ändringsbudget med 3 dagars motionstid och 4 ärenden om extra ändringsbudget med 4 dagars motionstid. – Under de därpå följande riksmötena, 2022/23–2023/24, behandlade riksdagen 1 proposition om extra ändringsbudget med 4 dagars motionstid, 2 med 5 dagars motionstid och 1 med 6 dagars motionstid.

Departementsvis fördelning av vissa propositioner

Propositioner som bordlagts mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande

Av de 1 662 propositioner med lagförslag under perioden 2011/12–2023/24 som omfattas av denna granskning, kom flest från Justitiedepartementet (466), Finansdepartementet (457) och Socialdepartementet (216). Av de 279 propositioner som bordlagdes mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande kom flest från Finansdepartementet (136), Justitiedepartementet (45) och Socialdepartementet (35).

Propositioner som behandlats med förkortad motionstid

De tre nyss nämnda departementen (med flest propositioner som bordlades mindre än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande, se förgående avsnitt) stod även för de flesta propositioner som behandlades med förkortad motionstid under den granskade tiden: Finansdepartementet (50), Socialdepartementet (13) och Justitiedepartementet (9). Samma departement lämnade även riksmötena 2019/20–2021/22 högst antal propositioner som behandlades med förkortad motionstid liksom med den kortaste genomsnittliga motionstiden, vilket framgår av tabell 5.3. Riksmötena 2022/23–2023/24 behandlades totalt 8 propositioner från dessa departement med förkortad motionstid.

Tabell 5.3 Propositioner från vissa departement som behandlades med förkortad motionstid riksmötena 2011/12–2023/24

Riksmöten	Departement	Antal propositioner med förkortad motionstid	Motionstid, antal dagar genomsnitt
2011/12–2018/19	Fi	8	8,8
	Ju	5	11
	S	4	9,8
2019/20	Fi	10	3,5
	Ju	2	3
	S	5	3,4
2020/21	Fi	11	5,7
	S	1	1
2021/22	Fi	13	5,5
	Ju	2	6,5
	S	3	6
2022/23	Fi	4	4,25
2023/24	Fi	4	10

Källa: Riksdagens kammarkansli

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom skrivelser som sänts till Regeringskansliet begärt svar på vissa frågor. Som svar överlämnades den 22 oktober och den 14 november 2024 promemorior som har upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 5.1–2). Av svaren framgår i huvudsak följande.

Målsättningen i Regeringskansliet är att lämna propositioner till riksdagen i så god tid som möjligt innan riksdagsbehandlingen behöver avslutas. Det är dock svårt att helt undvika sena överlämnanden. Orsakerna till sena överlämnanden varierar, men när det gäller de senare årens ökning kan det konstateras att arbetet med anledning av bl.a. covid-19-pandemin och konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina har fört med sig behov av ökat tempo i lagstiftningsarbetet.

När det gäller tidsberäkning uppges följande i svarspromemorian. Det digitala tidsplaneringsverktyget syftar till att underlätta och kvalitetssäkra arbetet med att ta fram lagrådsremisser och propositioner. Som riktmärken i verktyget finns vissa förinställda tidsangivelser. Tidsangivelserna kan justeras. I verktyget anges en förinställd tidsangivelse på 60 dagar för riksdagens behandling av en proposition. Denna tidsangivelse ligger i mitten av det intervall på 45–70 dagar som angavs i lathunden i det numera ersatta avsnitt 4 i Propositionshandboken (Ds 1997:1). I verktyget finns även en förinställd tidsangivelse på 28 dagar för tiden efter att en författning publicerats till dess att den träder i kraft. I promemorian Propositionshandboken – kompletteringar och ersatta avsnitt (SBPM 2019:7 [rev. januari 2023]) finns bl.a. information om hänsyn till arbetet i riksdagen (avsnitt 4.1.2), vad en tidsplan bör omfatta (avsnitt 4.2) och vikten av att inte underskatta tidsåtgången (avsnitt 4.3).

Övergången till elektroniskt kungörande av författningar har inte påverkat beräkningen av när en proposition bör överlämnas till riksdagen i förhållande till det i propositionen föreslagna ikraftträdandedatumet.

Regeringskansliet arbetar aktivt för att kunskaperna om riksdagens behandling av propositioner sprids hos såväl handläggare som huvudmän och chefstjänstemän. Detta sker genom informations- och utbildningsinsatser i olika sammanhang. Tidsåtgången uppmärksammas särskilt i samband med framtagandet av underlag till den propositionsförteckning som upprättas två gånger per år.

Ambitionen att påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förhandlingsarbetet kommer till uttryck i Statsrådsberedningens cirkulär Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter (se ovan under Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter). I cirkuläret ges också mer detaljerade anvisningar om arbetet med genomförande av EU-direktiv. Orsakerna till sena överlämnanden varierar. När det särskilt gäller propositioner om genomförande av EU-direktiv kan en möjlig orsak till sena överlämnanden vara att tempot i lagstiftningsarbetet inom EU har ökat ytterligare. Många EU-direktiv är dessutom rättsligt komplicerade och kan beröra ett mycket stort antal aktörer, vilket påverkar den tid det tar att ta fram förslag till svensk genomförandelagstiftning. Till detta kommer att införlivandetiderna för EU-direktiv ofta är mycket korta.

När det gäller utvecklingen över tid av förekomsten av förkortad motions-tid, se tabell 5.2, anförs att bl.a. arbetet med covid-19-pandemin samt konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina medförde ett behov av ökat tempo i lagstiftningsarbetet. Behovet av ökat tempo gjorde sig också gällande i arbetet med andra ärenden som kräver riksdagsbehandling, såsom extra propositioner med förslag till ändringar i statens budget. Detta påverkade antalet propositioner med förslag till förkortad motionstid under riksmötena 2019/20–2021/22. Regeringskansliet tillämpar särskilda rutiner för information till och förankring med riksdagen när det gäller avlämnande av propositioner med förslag till förkortad motionstid (avsnitt 7.2 i Propositions-handboken – kompletteringar och ersatta avsnitt; se ovan Riktlinjer m.m. inom Regeringskansliet, under Beredning av brådskande ärenden).

När det gäller fördelningen av propositioner från vissa departement som behandlades med förkortad motionstid, se tabell 5.3, konstateras i svars-promemorian av den 14 november 2024 att Finansdepartementet, Socialdepartementet och Justitiedepartementet hade ett stort antal brådskande ärenden med koppling till arbetet med covid-19-pandemin och konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. I sammanhanget framhålls även att finansministern alltid är ett av de föredragande statsråden för extra propositioner med förslag till ändringar i statens budget; flera sådana propositioner har innehöll förslag till förkortad motionstid.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om vikten av realistisk tidsplanering och om att korta tidsramar försämrar förutsättningarna för riksdagens behandling av propositionerna. Utskottens beredning ska kunna omfatta såväl det beredande utskottets arbete som möjligheten att ta in yttranden från andra utskott med ansvar för frågor som berörs av en proposition. Utskottet vill även påminna om vikten av tydliga motiveringar av förslag om förkortad motionstid för att ge riksdagen ett fullgott underlag för sådana beslut.

Utskottet vill vidare påminna om att även om beredningen i vissa lägen kan behöva avvika från gängse rutiner, bör behovet av brådskande beredning åtminstone i viss utsträckning kunna undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. Att kraven på bl.a. välavvägda tidsfrister även gäller när regeringen nödgas bereda ärenden av brådskande karaktär har understrukits av utskottet i flera granskningar.

Vidare har utskottet understrukit vikten av att tiden mellan kungörande av författningar och ikraftträdande bör vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Utskottet har även framhållit att redan fyra veckor är snävt tilltaget med hänsyn till behovet av tid för att enskilda och myndigheter ska ges möjlighet att inrätta sig efter de tillkommande förändringarna; särskilt viktigt är detta när det gäller bestämmelser som innebär pålagor för enskilda. I sammanhanget noterar utskottet sin granskning hösten 2022 där det framgick att övergången till elektroniskt kungörande i SFS hade påverkat den genomsnittliga tidsåtgången mellan utfärdande och kungörande av författningar. I genomsnitt sjönk tiden mellan regeringens beslut om att utfärda en författning och författningens kungörande i SFS med omkring sex dagar. Detta har gett bättre förutsättningar för att upprätthålla vad som anförts om tiden mellan kungörande och ikraftträdande.

I den nu aktuella granskningen noterar utskottet en ökning av såväl antalet propositioner som bordlagts kortare tid än 85 dagar före föreslaget ikraftträdande som antalet propositioner som behandlats med förkortad motionstid vid tiden för covid-19-pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Utskottet har inte anledning att ifrågasätta Regeringskansliets uppgift att dessa skeenden förde med sig ett behov av ökat tempo i lagstiftningsarbetet. När det gäller hela gruppen propositioner som bordlagts 85 dagar eller kortare tid före föreslaget ikraftträdande, noterar utskottet inte några påtagliga förändringar jämfört med riksmötena före pandemiutbrottet. Inom denna grupp kan dock iaktas en ökning av propositioner som bordlagts 10 veckor eller ännu kortare tid före föreslaget ikraftträdande. De propositioner som lämnas sent lämnas alltså senare än före pandemiutbrottet. Detta torde endast delvis förklaras av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Utskottet har förståelse för att det i vissa fall kan finnas skäl för brådskande beredning men vill på nytt understryka att det behovet åtminstone i viss utsträckning bör kunna undvikas genom kontinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap. I sammanhanget vill utskottet även återkomma till vikten av att propositionsskrivare, huvudmän och chefstjänstemän har goda

kunskaper om tidsåtgång för riksdagens arbetsprocesser och under alla omständigheter god och lättillgänglig information om dessa. Huvudregeln måste enligt utskottet vara att propositioner avlämnas i sådan tid att det finns tid för riksdagens behandling av propositionerna utan att avkall behöver göras på vad utskottet uttalat om tiden mellan kungörande av författningar och deras ikraftträdande. Utskottet vill också framhålla att ett väl fungerande parlament förutsätter att alla politiska partier ges goda förutsättningar att sätta sig in i förslag som läggs fram och eventuellt formulera motförslag. De frister som normalt gäller i riksdagsarbetet är ägnade att göra detta.

6 Politiska samordningsfunktioner inom Regeringskansliet över tid

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten 2024 granskat de politiska samordningsfunktionerna inom Regeringskansliet över tid. Syftet med granskningen är att ge en bild av hur den politiska samordningen varit organiserad under perioden 2014–2024. En tidigare granskning av politiska samordningsfunktioner i Regeringskansliet genomfördes hösten 2013 (bet. 2013/14:KU10 s. 42 f.). Den tidigare granskningen visade att samordningsfunktioner har använts sedan 1976, både för att lösa politiska meningsskiljaktigheter och för att underlätta förankringen av regeringens politik i riksdagsgrupperna. Hur samordningen varit organiserad har dock varierat över tid. Exempelvis har samordningens organisatoriska placering växlat mellan fackdepartementen och Statsrådsberedningen. Sedan 2006 har dock samordningen varit förlagd till Statsrådsberedningen. Samordningens organisation är också beroende av de berörda partiernas ställning i regerings-samarbetet, dvs. om det rör sig om en enpartiregering, en koalitionsregering eller ett s.k. kontraktsparlamentariskt samarbete där regeringen ingår ett avtal med ett eller flera samarbetspartier utanför regeringen. Inom ramen för kontraktsparlamentariska samarbeten förekommer det att samarbetspartier får möjlighet att placera tjänstemän inom regeringens administration och därmed delta i beredningen av regeringsärenden.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en promemoria som upprättats inom Statsrådsberedningen, *bilaga 6.1*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Regeringens beslutsfattande

Enligt 1 kap. 6 § regeringsformen (RF) styr regeringen riket. Själva regeringsarbetet regleras närmare i 7 kap. RF. Bestämmelserna är avsiktligt knapphändigt utformade. I grundlagspropositionen anfördes att regeringens arbetsformer inte borde göras till föremål för en ingående grundlagsreglering som tynger regeringsarbetet med formaliteter och hindrar en anpassning av arbetet till växlande förhållanden (prop. 1973:90 s. 179). En allmän utgångspunkt borde därför vara att visa återhållsamhet med att binda regeringens arbetsformer i grundlag. Vidare anfördes att man vid utformningen av grundlagsreglerna om regeringsarbetet måste räkna med olika typer av regeringar – enpartiregering, koalitionsregering mellan två eller flera partier och samlingsregering – samt att de olika typerna av regering kunde kräva olika arbetsformer. Departementschefen framhöll att det

öppnades möjligheter att variera arbetsformerna alltefter behov och målsättning om grundlagsregleringen av regeringsarbetet begränsades på det sätt han förordade (s. 181).

Med undantag av vissa ärenden som gäller verkställighet inom Försvarsmakten avgörs regeringsärenden, enligt 7 kap. 3 § RF, av regeringen vid regeringssammanträden. Innebörden av detta är att beslutsfattandet i regeringen sker genom kollektivt fattade beslut. Av förarbetena (prop. 1973:90 s. 179) framgår att regeringen är ett kollektiv, uppbyggt kring statsministerns person, vilket får förutsättas hållas samman av gemensamma politiska värderingar och målsättningar. Grundlagberedningen anförde att även om systemet med kollektiva regeringsbeslut kunde te sig som onödigt formbundet med avseende på åtskilliga ärenden av mindre räckvidd och betydelse hade det stora företräden såsom underlag för det samarbete som pågår ständigt i ärenden av varierande art. Särskilt under tider med koalitions- eller samlingsregering låg det enligt Grundlagberedningen ett värde i ett gemensamt ansvar för ministrarna, ett ansvar som kunde åberopas som motiv för insyn och medverkan över departementsgränserna (SOU 1972:15 s. 79 f.). I sina överväganden avseende förslaget till utformning av regeringsärenden, såsom s.k. kollektivärenden, betonade Grundlagberedningen att ”särskilt om regeringen består av företrädare för skilda partier kan det vara angeläget att regeringen arbetar i former som stimulerar till sammanhållning mellan ministrarna” (s. 149).

I en grundlagskommentar anges att regeringen styr riket genom att avgöra styrelseärenden, t.ex. propositioner, internationella överenskommelser och förordningar (Holmberg m.fl., Grundlagarna, [Juno version: 3A] kommentaren till 7 kap. 3 § RF). Samtidigt är regeringen högsta myndighet för vissa förvaltningsärenden. I den rollen avgör regeringen en rad ärenden, t.ex. dispenser, tillstånd och överklaganden. Vilka av dessa två ärendetyper som är regeringsärenden och således ska avgöras av regeringen framgår av olika föreskrifter. När det gäller styrelseärenden torde saken i allmänhet framgå av grundlag, och när det gäller förvaltningsärenden sägs ofta i lag att avgöranden av ett visst slag ankommer på regeringen.

Regeringskansliet och departementen

För beredningen av regeringsärenden ska det enligt 7 kap. 1 § RF finnas ett regeringskansli i vilket det ingår departement för olika verksamhetsgrenar. Bestämmelsen kompletterades den 1 januari 2011 så att det tydligt framgår att Regeringskansliet inte endast ska bereda regeringsärenden utan även biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt. Av förarbetena framgår att kompletteringen syftar till att bättre spegla det arbete som Regeringskansliet utför (SOU 2008:125 s. 774) och att uttrycket ”statsråden i deras verksamhet i övrigt” avser sådan verksamhet som utövas av statsråden i deras egenskap som statsråd (prop. 2009/10:80 s. 268). I 7 kap. 1 § RF anges även att regeringen fördelar ärendena mellan departementen och att statsministern bland statsråden utser chefer för departementen. Vid ett regeringssammanträde

är departementschefen enligt 7 kap. 5 § RF föredragande i de ärenden som hör till hans eller hennes departement. Statsministern kan dock förordna att ett ärende eller en grupp av ärenden som hör till ett visst departement ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen.

I förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (nedan förkortad RK-instruktionen) anges att statsministern är chef för Regeringskansliet (5 §) och för Statsrådsberedningen (7 §). Chef för ett departement är enligt 6 § det statsråd som statsministern utser enligt 7 kap. 1 § RF. Om ett ärende faller inom flera departements verksamhetsområden, ska det enligt 13 § handläggas i det departement dit ärendet huvudsakligen hör. Av 14 § framgår att departementschefen ansvarar för beredningen av regeringsärenden i departementet, utom sådana som avses i 14 a § (vissa ärenden som gäller anställning och lön). För beredningen av regeringsärenden som enligt ett förordnande enligt 7 kap. 5 § RF ska föredras av ett annat statsråd ansvarar dock det föredragande statsrådet. I 15 § anges att regeringsärenden som faller inom flera departements verksamhetsområden ska beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Detta gäller också inom ett departement när ett ärende berör mer än ett statsråd.

Beredningskravet

I 7 kap. 2 § RF uttrycks ett allmänt beredningskrav för regeringsärenden. Enligt bestämmelsen ska de upplysningar och yttranden som behövs hämtas in från de berörda myndigheterna vid beredningen av regeringsärenden. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommunerna. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig. I en grundlagskommentar anförts att regeringsformens remissregel gäller alla typer av regeringsärenden, styrelseärenden såväl som förvaltningsärenden. Vilka myndigheter som är berörda och i vilken omfattning det är nödvändigt att kommuner, organisationer och enskilda ges möjlighet att yttra sig avgör vederbörande departementschef eller annat statsråd under vanligt konstitutionellt ansvar (Holmberg m.fl., Grundlagarna, [Juno version: 3A] kommentaren till 7 kap. 2 § RF).

I 16 § RK-instruktionen anges att Regeringskansliet får begära in förklaringar, upplysningar och yttranden i regeringsärenden. I en arbetsordning eller i särskilda beslut ska det närmare bestämmas vem som får göra detta. Bland annat anges i 37 § Regeringskansliets föreskrifter (RKF 2024:7) med arbetsordning för Statsrådsberedningen (nedan förkortad Statsrådsberedningens arbetsordning) att var och en av chefstjänstemännen eller den som en chefstjänsteman utser får begära in sådana upplysningar och yttranden som behövs för ärendenas beredning.

Samrådsformer i Regeringskansliet

Bestämmelsen i 7 kap. 2 § RF tar sikte på den externa sidan av beredningsförfarandet. Regeringens och Regeringskansliets interna beredning är också av betydelse för beredningen av regeringsärenden. För att ge principen om

kollektivt beslutsfattande ett reellt innehåll tillämpas inom Regeringskansliet ett antal samrådsförfaranden. Dessa förfaranden – gemensam beredning, allmän beredning och delning – framgår närmare av promemorian Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1 [rev. 2024]).

Gemensam beredning

I promemorian används uttrycket gemensam beredning i den betydelse som det har i RK-instruktionen, dvs. för att beteckna ett samråd mellan statsråd. Samrådet sköts i praktiken i första hand av statsrådets medarbetare på olika håll och nivåer inom Regeringskansliet. Vem som har ansvaret för att den gemensamma beredningen kommer till stånd regleras i 25 och 28 §§ RK-instruktionen. Som regel vilar ansvaret på huvudmännen. Av promemorian framgår vidare vilka ärenden som omfattas av kravet på gemensam beredning och vem man tar kontakt med för att genomföra beredningen.

När det gäller förfarandet vid gemensam beredning (nedan beredningen) anges att den inleds så tidigt som möjligt. Beredningen måste alltid äga rum i så god tid före beslutet att de berörda statsråden har en reell möjlighet att föra fram sina synpunkter och påverka ärendets beredning och avgörande. Hur beredningen rent praktiskt ska gå till – om samrådet ska ske muntligen eller skriftligen, i vilken utsträckning och på vilket sätt träffade överenskommelser ska dokumenteras etc. – får enligt promemorian avgöras från fall till fall. För förvaltningsärendenas del gäller dock att en uppgift om beredningen antecknas på utkastet till regeringsbeslut (konceptet). Det får enligt promemorian inte råda någon oklarhet om vad som har överenskommit (t.ex. om att det verkligen rör sig om gemensam beredning och inte någon annan samrådsform eller en förfrågan).

När det gäller meningsskiljaktigheter under den gemensamma beredningen anges att beredningen aldrig är avslutad förrän alla i samrådsgruppen är överens. Ett uteblivet svar på ett förslag vid samrådet får inte utan vidare tolkas som ett godkännande. Om enighet inte kan uppnås vid kontakter mellan tjänstemän måste diskussionerna föras upp på politisk nivå för att överbrygga meningsskiljaktigheter. Den som ansvarar för att beredningen kommit till stånd ansvarar även för att detta sker.

Allmän beredning

Denna beredning äger normalt rum varje torsdag, efter regeringssammanträdet. Den leds av statsministern eller, om statsministern är frånvarande, av det statsråd som har varit ordförande vid regeringssammanträdet. Samtliga statsråd som inte har förhinder deltar. Vid den allmänna beredningen behandlas det politiska och ekonomiska läget samt aktuella frågor, och därefter föredras de ärenden som statsråd anmält att de vill ta upp.

Delning

Innan regeringen beslutar om propositioner, skrivelser till riksdagen, lagrådsremisser, förordningar och kommittédirektiv eller utfärdar lagar ger det departement som bereder ett sådant ärende övriga departement tillfälle att

lämna synpunkter på det utkast som har upprättats. Detta förfarande kallas delning. Även utkast till svar på riksdagsledamöters interpellationer och frågor delas. Delningen fyller en viktig informativ funktion för alla departement. En delning måste så gott som alltid föregås av kontakter med andra berörda departement. Man kan inte inskränka sig till enbart delning om sakfrågan berör fler departement än det egna. Delning kan således inte ske förrän eventuell gemensam beredning har avslutats.

När det gäller förfarandet vid delning anges att den sker i sådan tid att de mottagande departementen disponerar minst fem arbetsdagar för att granska texten och lämna synpunkter. För interpellationssvar och frågesvar kan det vara nödvändigt med en kortare delningstid än fem arbetsdagar. Delningstiden får dock inte vara kortare än tre arbetsdagar när det gäller interpellationssvar och två arbetsdagar när det gäller frågesvar. Undantag från dessa delningstider kan medges på det sätt som närmare anges i promemorian om den politiska samordningen (se nedan). Förkortad delningstid används endast undantagsvis och delningarna måste planeras så att man inte hamnar i tidsnöd.

Den politiska samordningen

För den politiska samordningen i Regeringskansliet finns samordningskanslier i Statsrådsberedningen, vilket framgår av 1 och 6 §§ Statsrådsberedningens arbetsordning. Vidare anges att det i samordningskanslierna för Moderaterna (M), Kristdemokraterna (KD) och Liberalerna (L) finns statssekreterare som leder och fördelar arbetet inom kanslierna. I samordningskansliet för Sverigedemokraterna (SD) finns en kanslichef som leder och fördelar arbetet inom kansliet.

Närmare rutiner för den politiska samordningen anges i en promemoria upprättad i Statsrådsberedningen (se nedan).

Samordningsfunktioner i Regeringskansliet 2014–2024

I detta avsnitt ges en redogörelse för hur samordningsfunktionerna i Regeringskansliet varit organiserade under perioden 2014–2024. Avsnittet inleds med en sammanfattning av de parlamentariska förutsättningar som rått under den granskade perioden. Efter detta redogörs för de promemorior om den politiska samordningen som varit aktuella under denna period.

Parlamentariska förutsättningar m.m.

Löfven I

Mellan oktober 2014 och september 2018 var regeringen en koalitionsregering i minoritet bestående av företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet under statsminister Stefan Löfvens ledning. Efter riksdagsvalet i september 2018 övergick regeringen till en övergångsregering under Stefan Löfvens ledning fram till att den nya regeringen tillträdde i januari 2019.

Löfven II

Mellan januari 2019 och juni 2021 var regeringen en koalitionsregering i minoritet bestående av företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet under statsminister Stefan Löfvens ledning. Under denna regering inleddes ett samarbete mellan regeringspartierna och Centerpartiet och Liberalerna. Samarbetet formaliserades under kontraktsparlamentariska former genom det s.k. januariavtalet. Avtalet inbegrep ett budgetsamarbete och ett program med 73 punkter inom elva politikområden, med inriktningen att samarbetet skulle löpa hela mandatperioden. Vidare framgick det av avtalet att Centerpartiet och Liberalerna i de sakfrågor som omfattades av överenskommelsen skulle medverka fullt ut i beredningen av utredningsdirektiv, propositioner till riksdagen, förordningsändringar som följer av ny lagstiftning samt i förekommande fall också uppdrag eller regleringsbrev till myndigheter. Avtalet reglerade dock inte formerna för samarbetet mellan regeringen och de båda samarbetspartierna i detalj. Centerpartiet avstod möjligheten att inom ramen för samarbetet placera tjänstemän inom Regeringskansliet. Även Liberalerna avstod inledningsvis, men med start i augusti 2019 anställdes fem liberala tjänstemän som politiskt sakkunniga i Regeringskansliet för att arbeta med genomförandet av januariavtalet. Liberalernas dåvarande gruppleddare motiverade beslutet med att arbetsbelastningen var så omfattande att partiet behövde den resursförstärkning som tjänstemän inom Regeringskansliet erbjöd.

Löfven III

Mellan juli 2021 och november 2021 var regeringen en koalitionsregering i minoritet bestående av företrädare för Socialdemokraterna och Miljöpartiet under statsminister Stefan Löfvens ledning. I samband med detta regeringskifte upphörde januariavtalet och de tjänstemän som arbetat för Liberalerna med att genomföra avtalet lämnade Regeringskansliet.

Andersson

Mellan november 2021 och september 2022 var regeringen en enpartiregering i minoritet bestående av företrädare för Socialdemokraterna under statsminister Magdalena Anderssons ledning. I samband med detta regeringsskifte lämnade Miljöpartiet det tidigare koalitionssamarbetet med Socialdemokraterna.

Kristersson

Sedan oktober 2022 är regeringen en koalitionsregering i minoritet bestående av företrädare för Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna under statsminister Ulf Kristerssons ledning. Regeringspartierna har ingått ett samarbete med Sverigedemokraterna som formaliserats genom det s.k. Tidöavtalet. Inom ramen för samarbetet har Sverigedemokraterna sex tjänstemän placerade inom Regeringskansliet. Tidöavtalet redogör för ett antal gemensamma samarbetsprojekt mellan de partier som ingår i

överenskommelsen. I avtalet anges att samarbetspartierna upprättar samordningskanslier på Statsrådsberedningen och kollektivt avgör de frågor som samarbetet omfattar efter samordning. Ett samarbetsparti som inte ingår i regeringen har därmed enligt avtalet samma kapacitet i beredningen som regeringspartierna i samarbetsprojekten, dvs. insyn och påverkan i samordningen och förhandlingarna inom de områden som projekten avser.

Promemorior om den politiska samordningen

Rutiner för den politiska samordningen under den granskade tidsperioden framgår av promemorior som upprättats i Statsrådsberedningen av respektive statsministers statssekreterare. Detta gjordes i november 2014 (Löfven), december 2021 (Andersson) och november 2022 (Kristersson). Stora delar av promemoriorna är oförändrade mellan de olika versionerna. Nedan redogörs för promemoriornas huvudsakliga innehåll och förändringar.

Samordningens roll och struktur

Löfven

Av promemorian framgår att det politiska samordningskansliets roll i beredningen av ärenden är att säkerställa att hela regeringen står bakom och har inflytande över politiken inom alla politikområden. Genom överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet och regeringsförklaringen finns en tydlig inriktning på det arbete som ska genomföras. Samordningskansliets roll är också att medverka till att den överenskomna politiken genomförs och att skapa en handlingskraftig politisk linje för hela regeringen, särskilt inom områden där tidigare överenskommelser mellan partierna saknas.

Samordningskansliet tillhör Statsrådsberedningen och leds av två statssekreterare som till sin hjälp har politiskt sakkunniga vars ansvarsområden i huvudsak följer statsrådets ansvarsområden.

Andersson

I promemorian anges att samordningskansliet i Statsrådsberedningen har i uppgift att säkerställa statsministerns inflytande över regeringens politik. Genom statsministerns politiska prioriteringar, bl.a. i form av regeringsförklaringen, finns det inom flera områden en tydlig politisk inriktning för regeringens och Regeringskansliets arbete. Samordningskansliet ska medverka till att denna inriktning genomförs. Vidare ska kansliet säkerställa att politiska överenskommelser med andra partier följs och medverka till att skapa en handlingskraftig politisk linje för regeringen.

Samordningskansliet leds av en statssekreterare som till sin hjälp har politiskt sakkunniga vars ansvarsområden i huvudsak följer statsrådets ansvarsområden.

Kristersson

Av promemorian framgår att samordningens roll är att medverka till att den överenskomna politiken genomförs och att skapa en handlingskraftig politisk

linje för hela regeringen. Den politiska samordningens roll i beredningen av ärenden är att säkerställa att alla tre regeringspartier står bakom regeringens politik och har inflytande över politiken inom alla politikområden. I frågor som rör Tidöavtalet och budgetfrågor syftar den politiska samordningen till att säkerställa att alla samarbetspartier (dvs. regeringspartierna och Sverigedemokraterna) står bakom regeringens politik och har fullt och lika inflytande över politiken inom aktuella politikområden.

Den politiska samordningen (SB SAM) tillhör Statsrådsberedningen och består av fyra samordningskanslier – ett för varje regeringsparti och Sverigedemokraternas samordningskansli. Frågor som inte omfattas av Tidöavtalet avhandlas enligt promemorian vid möten där företrädare för Sverigedemokraternas kansli inte deltar. Samordningskanslierna avgör gemensamt vilka frågor som omfattas av Tidöavtalet. Varje kansli leds av en statssekreterare eller kanslichef. Till sin hjälp har cheffsamordnarna politiskt sakkunniga vars ansvarsområden i huvudsak följer statsrådets ansvarsområden.

Vilka ärenden som ska samordnas

Löfven

I promemorian anges att huvudregeln är att alla politiska beslut som regeringen fattar först ska passera samordningskansliet. EU-ärenden och utrikesfrågor är exempel på frågor som kan behöva gå via samordningskansliet även om de i formell mening inte gäller regeringsbeslut. Det avgörande är alltså inte ett ärendes formella status utan huruvida frågan binder regeringen vid en viss position.

Fyra typer av förslag till regeringsbeslut (utredningsdirektiv, lagrådsremisser, propositioner och förordningar, inklusive myndighetsinstruktioner) ska delas med samordningskansliet när de delas med andra mottagare inom Regeringskansliet. Tre andra typer av förslag till regeringsbeslut, som inte delas, ska samordnas: vissa förvaltningsbeslut, regleringsbrev och uppdrag till myndigheter. Sådana förslag till beslut ska lämnas till samordningskansliet när förslagen sänds ut för gemensam beredning. Övriga regeringsärenden, i de fall de bedöms helt sakna politiskt innehåll, behöver inte föras till samordningskansliet. Detsamma gäller i normalfallet nådeärenden, överföring av straffverkställighet, utlämningsärenden och liknande. Utnämningar behandlas i ett särskilt avsnitt i promemorian.

Vissa viktiga ställningstaganden är inte formellt regeringsbeslut men uppfattas ändå som uttryck för regeringens politik och ska därför enligt promemorian passera samordningskansliet. Det gäller t.ex. propositionsförteckning, departementspromemorior som ska offentliggöras samt beslut om remittering av sådana, remittering av kommittébetänkanden, frågesvar och interpellationer, tal eller artiklar (vid större politiska positionsförflyttningar), ägardirektiv och instruktioner till statliga bolag, regeringsförklaringen och den utrikespolitiska deklARATIONEN. Vidare redovisas i promemorian vissa särskilda processer och förhållningssätt när det gäller EU-ärenden.

Andersson

I promemorian anges att alla ärenden som politiskt binder regeringen ska samordnas. Jämfört med föregående version av promemorian behandlas utnämningsärenden inte längre i promemorian. När det gäller sådana ärenden hänvisas i stället till vad som anges i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet.

Kristersson

Jämfört med föregående version av promemorian har skrivelser till riksdagen lagts till som en typ av regeringsärende där förslag till beslut ska delas med samordningen. I promemorian anges även vilka EU-ärenden som ska samordnas med Sverigedemokraternas samordningskansli i enlighet med vad partierna kommit överens om i Tidöavtalet. När det gäller samordning i utnämningsärenden hänvisas inte längre till promemorian Samrådsformer i Regeringskansliet; i stället upprättades en särskild promemoria vid SB SAM av statsministerns statssekreterare den 18 november 2022 som anger samordningsrutinerna i utnämningsärenden. Även när det gäller rutiner för samordning av EU-frågor finns en kompletterande promemoria upprättad vid SB SAM den 22 november 2022.

*Samordningens förhållande till den gemensamma beredningen***Löfven**

I promemorian anges att samordningen inte ersätter andra former av samråd inom Regeringskansliet. Gemensam beredning av ett ärende ska i normalfallet vara slutförd innan ärendet hanteras av samordningskansliet. Samordningskansliet ska dock alltid få del av ett ärende för information och möjligheter till tidig reaktion när beredningen inleds. Vid de tillfällen inblandade departement inte kommer överens under den gemensamma beredningen kan en fråga överlämnas till samordningskansliet för avdömning. Innan dess ska berörda statssekreterare och i normalfallet även statsråden på de inblandade fackdepartementen ha försökt lösa frågan och helst vara överens om att den ska överlämnas till samordningskansliet. Om samordningskansliet föreslår substantiella förändringar i ett ärende kan en ny gemensam beredning behöva genomföras för att säkerställa att relevanta synpunkter från departementen kan beaktas. Omvänt ersätter en överenskommelse mellan departement inte samordningskansliet eftersom även det parti som inte innehar ministerposter vid dessa departement måste ges insyn och inflytande.

För att samordningsförfarandet inte ska fördröja avgöranden i onödan är det enligt promemorian lämpligt att det förfarandet i en del fall inleds tidigare än under delning och, i förekommande fall, gemensam beredning. Det departement som vet att en fråga kan bli föremål för politisk diskussion mellan regeringspartierna bör tidigt öppna för insyn och lämna frågan till samordningskansliet. Det ligger på den politiska ledningen vid departementen att föra ett ärende till samordningskansliet för att säkerställa att det inte "stoppas upp" i ett senare skede. När så sker lämnas samordningskansliets

godkännande med förbehållet att synpunkter som framkommer under den gemensamma beredningen kan leda till att kansliets ställningstagande behöver omprövas. Samordningskansliet ska alltid ha godkänt det slutliga förslaget till regeringsbeslut.

Vidare framgår det av promemorian att samordningskansliet inte får utöva styrning över departementens arbete utom när det gäller texter som godkänts av kansliet. Dessa texter ska departementet implementera och får därefter inte göra några substantiella ändringar som förändrar ärendet i sak eller ändrar den politiska argumentationen.

I ett särskilt avsnitt om Finansdepartementets budgetavdelning anges att utgångspunkten är att samrådet mellan fackdepartementen och budgetavdelningen ska klaras av redan under den gemensamma beredningen. Om samordningskansliet hanterar ett ärende där det finns utestående budgetfrågor måste dock budgetavdelningen delta i beredningen. Det är enligt promemorian särskilt viktigt att budgetavdelningen får möjlighet att ta ställning till förändringar som görs i samordningskansliet efter att den gemensamma beredningen avslutats.

I promemorian anges vidare att kontakter mellan samordningskansliet och departementen som huvudregel bör ske genom den politiska ledningen. Handläggande tjänstemän i departementen kan självfallet svara på frågor av faktakarakter från kontaktpersonerna i samordningskansliet. Opolitiska tjänstemän medverkar efter överenskommelse mellan samordningskansliet och den politiska ledningen på respektive departement i den utsträckning som bedöms lämpligt.

Frågor om tillstånd till förkortad delningstid ska enligt promemorian alltid stämmas av med samordningskansliet.

Andersson

Det som anges i promemorian om samordningens förhållande till den gemensamma beredningen är i huvudsak detsamma som framgår av föregående version av promemorian. Bland annat anges att det i en del fall är lämpligt att samordningen inleds före den gemensamma beredningen för att samordningsförfarandet inte ska fördröja avgöranden i onödan.

Kristersson

I promemorian anges att gemensam beredning av ett ärende ska vara slutförd innan ärendet samordnas. Däremot bör ärenden skickas till samordningen för kännedom redan vid den gemensamma beredningen. Det framhålls även att det är viktigt att den politiska samordningen hålls skild från sakberedningen av ett ärende och att kontakter mellan SB SAM och departementen ska ske genom den politiska ledningen.

Tillstånd till förkortad delningstid meddelas av ansvarig samordnare som snarast informerar övriga samordnare om att ett sådant tillstånd getts.

Seminarium om samarbetspartier i Regeringskansliet

Den 17 april 2024 anordnade Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond tillsammans med Sällskapet riksdagsledamöter och forskare (Rifo) ett seminarium på temat samarbetspartier i Regeringskansliet.¹ Seminariet behandlade tre tidsperioder: samarbetet mellan Centerpartiet och Socialdemokraterna under 1995–1998, samarbetet mellan Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna under 2002–2006 och samarbetet mellan de s.k. januaripartierna under 2019–2021. Vid seminariet deltog personer som arbetade inom samordningen under de respektive tidsperioderna.

En fråga som diskuterades var den varierande graden av formalisering när det gäller de tre samarbetena. För det samarbete som inleddes mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet 1995 fanns inget avtal; överenskommelsen beskrevs som ”ett handslag” som byggde på ömsesidigt förtroende. Samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet byggde i stället på ett detaljerat avtal bestående av dels 121 politiska förslag, dels en överenskommelse om samarbetsformerna inom Regeringskansliet. Januarisamarbetet var uppbyggt på ett liknande sätt, med skillnaden att det när samarbetet inleddes fanns befintliga rutiner för samordningen som tagits fram under föregående regering.

Under seminariet diskuterades för- och nackdelar med den varierande graden av formalisering av samarbetet. En fördel med mindre detaljerade avtal är att det är lättare för parterna att anpassa sig till förändrade förhållanden, t.ex. att nya frågor dyker upp under den period samarbetet gäller. Ett mer detaljerat avtal kan å andra sidan skapa en större tydlighet i form och innehåll, vilket underlättar för partierna utanför regeringen att ha kontroll över samarbetet. Som exempel nämndes förekomsten av konkreta tidsramar för när reformer ska vara genomförda. Det anfördes också att ett flexibelt arbetssätt kan vara möjligt även med detaljerade samarbetsavtal.

Vidare diskuterades olika organisatoriska lösningar för samarbetena. Under perioden 1995–1998 valde Centerpartiet att placera en ämnessakkunnig i Finansdepartementet, med uppgiften att se till att uppgörelsen resulterade i förslag som fick stöd i riksdagen. Under samarbetet 2002–2006 hade Vänsterpartiet och Miljöpartiet först åtta och sedan tolv representanter vardera i Regeringskansliet. Dessa titulerades politiskt sakkunniga och satt utspridda över olika departement. Det fanns således inget samarbetskansli i Statsrådsberedningen och det upplevdes inte heller att något sådant behövdes; genom samarbetet under den föregående mandatperioden hade de inblandade personerna lärt känna varandra och fått nära kontakt. Samtidigt fanns också den grupp som benämndes Svamp, där representanter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förhandlade om budgeten, vilken utgjorde ett slags samordningskansli. När den borgerliga koalitionsregeringen tillträdde 2006 inrättades en samordningsfunktion vid

¹ Seminariet har även publicerats i form av en skrift, Jacobsson och Teorell (red.) (2024), *Samarbetspartier i Regeringskansliet*, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Statsrådsberedningen (SB SAM) och samma modell kom att användas under tvåpartisamarbetet mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet 2014–2018. Under januarisamarbetet fortsatte man därför med SB SAM snarare än respektive departement som nav för samarbetet.

Under diskussionen konstaterades att det under senare år blivit allt tydligare att SB SAM har blivit kärnan i förhandlingsmaskineriet mellan partierna. Vissa av deltagarna ansåg att detta är en väl fungerande ordning. Andra menade att det är olyckligt att tyngdpunkten i samordningen har förskjutits till Statsrådsberedningen från Finansdepartementet, där de stora utredningsresurserna finns och mycket av politikutvecklingen sker.

En annan fråga som diskuterades var samarbetspartiernas deltagande i beredningsprocessen. I den ordning som rådde under perioden 2002–2006 upplevde samarbetspartiernas tjänstemän att de kom in sent i beredningsprocessen. Först när den ordinarie beredningen i departementen var avslutad och det fanns ett färdigt förslag började förhandlingarna med samarbetspartierna. Detta kunde skapa låsningar och göra att förslag senare behövde rivas upp. Under januarisamarbetet var samordningen med i de departementsvisa förhandlingarna, vilket gjorde att det gick att få information om vilka problem som fanns och om de behövde hissas till en högre nivå. Januaripartierna kom också in innan direktiv började skrivas för att undvika att förslag senare skulle behöva rivas upp på grund av de politiska förhandlingarna. Under seminariet anfördes också att det på senare år har blivit tydligare hur samverkansformerna inom Regeringskansliet ska se ut, vilket har förenklat tjänstemännens roll och minskat risken för tidspress.

Avslutningsvis diskuterades också frågan om hur kontraktsparlamentariska samarbeten påverkar möjligheterna till ansvarsutkrävande. Bland annat uttrycktes farhågor om att sådana samarbeten kan skada legitimiteten i parlamentarismen för både regeringsmaktens och riksdagens roll eftersom det blir oklart var ansvaret ligger. Samtidigt gjordes en distinktion mellan politiskt och formellt ansvar, där det politiska ansvaret ytterst utkrävs i de allmänna valen. När det gäller det formella ansvaret framhölls konstitutionsutskottets roll och det faktum att utskottet tidigare inte har anmärkt på olika typer av politiska samarbeten.

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen granskat frågor om olika samarbets- och samordningsformer samt tillhörande frågor såsom villkor i överenskommelser mellan politiska partier om beredning och parlamentarisk förankring av regeringsärenden.

Under våren 2000 granskade utskottet samarbetet mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet utifrån konstitutionella aspekter (bet. 1999/2000:KU20 s. 131 f.). Utskottet konstaterade bl.a. att det inte finns några regler om ansvarighet för beslut i regeringsärenden för personer som, utan att ingå i regeringen, samarbetar med

regeringen; frågan avgörs ytterst av medborgarna genom val (s. 135). Granskningen föranledde enligt utskottet inget uttalande.

Under våren 2003 granskade utskottet överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet (bet. 2002/03:KU30 s. 128 f.). Granskningen gällde de samordningskanslier med placering i Finansdepartementet som samarbetspartierna hade fått möjlighet att upprätta och den konstitutionella innebörden av att resurser avsatts till de båda samverkanspartierna. Enligt utskottet innebar inte den form av samarbete med andra partier som regeringen hade valt för beredning och parlamentarisk förankring av sina beslut något otillbörligt gynnande av de partier som ingick i samarbetet. Granskningen föranledde i övrigt inget uttalande från utskottets sida.

Under våren 2013 granskade utskottet regeringens agerande i fråga om militärt samarbete med Saudiarabien (bet. 2012/13:KU20 s. 264 f.). Vid granskningen berördes vissa frågor om den del av beredningen som sker i Statsrådsberedningens samordningskansli, även om granskningen inte huvudsakligen avsåg dessa frågor. I sitt ställningstagande noterade utskottet att statsministern i denna del under en utfrågning hade anfört att samordningsfunktionen inte fattar några beslut och inte ersätter andra, reglerade beredningsrutiner och att samma krav på dokumentation därför inte kan ställas på denna del av beredningen. Utskottet avsåg att återkomma till frågor som rörde samordningskansliet.

Hösten 2013 granskade utskottet de funktioner och rutiner som låg till grund för den politiska samordningen inom Regeringskansliet (bet. 2013/14:KU10 s. 42 f.). Granskningens huvudsakliga fokus låg på den dåvarande regeringens samordningsfunktion inom Regeringskansliet, men granskningen omfattade även tidigare regeringars samordningsfunktioner. Utskottet konstaterade att varje egen regering hade valt den samordningsfunktion som den själv ansett vara lämplig med utgångspunkt i bl.a. den då rådande parlamentariska situationen. Ett sådant förfaringsätt överensstämde enligt utskottet väl med regeringsformens krav, inte minst det att regeringen ska styra riket. En regerings inre arbets- och beslutsformer borde göra det möjligt och allra helst underlätta för den att styra landet efter eget skön. Utskottet ansåg alltså (jfr KU 1973:26 s. 34) att regeringsarbetet inte onödigtvis borde bindas av formella regler som kan hindra anpassningen av arbetet till växlande förhållanden och olika typer av regeringar. Det var enligt utskottet regeringens ensak att under parlamentariskt ansvar bestämma hur regeringsbeslut bereds. Detsamma gällde samordningen av politiska ställningstaganden såväl mellan regeringspartier som med partier utanför regeringen. Likväl följer av regeringsformen och andra grundlagar vissa grundläggande ramar inom vilka regeringen och regeringsarbetet i enlighet med maktutövningens lagbundenhet har att hålla sig inom. Utskottet pekade på några av dessa och hur de förhöll sig till de samordningsfunktioner som granskats. Sammantaget kunde utskottet konstatera att granskningen inte gav grund för att peka på några formella eller konstitutionella brister i den

dåvarande regeringens eller tidigare regeringars samordningsfunktioner. Iakttagelserna skulle således ses som framåtsyftande reflektioner om skilda aspekter som utskottet hade funnit värda att uppmärksamma.

För det första ställer regeringsformens princip om kollektivt beslutsfattande krav på att beslutsformerna i regeringen säkerställer dels att ärendena blir omsorgsfullt beredda och riktigt avgjorda, dels ett underlag för utkrävande av ansvar, både i politiskt och i juridiskt hänseende. Dessa krav på beslutsformerna står i nära samband med frågan om regeringens sammanhållning. Inte minst om regeringen består av företrädare för olika partier kan det vara angeläget att regeringens arbetsformer stimulerar till sammanhållning mellan statsråden. Ett gemensamt ansvar gentemot bl.a. riksdagen och medborgarna torde skärpa kravet på sammanhållning. Dessa krav på enhetliga värderingar inom regeringen ligger till grund för principen om kollektivt beslutsfattande. I syfte att ge denna princip ett reellt innehåll tillämpas inom Regeringskansliet såväl gemensam beredning som delning. När det gällde den förstnämnda hade utskottet under granskningen noterat en viss skillnad i dokumentationsrutiner mellan förvaltningsärenden och andra regeringsärenden. Som svar på denna iakttagelse anförde Regeringskansliet att det för förvaltningsärenden var av särskild vikt att det framgick uppgift om den gemensamma beredningen på konceptet till ett regeringsbeslut, eftersom delning inte sker i dessa ärenden. Vidare anfördes att Regeringskansliet övervägde en justering av texten i den aktuella promemorian. En sådan justering framstod enligt utskottet som skälig. När det gällde regler om delning och beslut om förkortad delningstid visade granskningen att sådana beslut skett med beaktande av tidsbehovet i varje enskilt fall och för åren 2011 och 2012 i ca 20 procent av fallen. Även om utskottet delade bedömningen att tiden som behövs för att fylla principen om kollektivt beslutsfattande med ett reellt innehåll varierar ville utskottet understryka den omsorgsfullhet som borde begagnas vid ett medgivande till förkortad delningstid. Sakhandläggningens grundlighet och den nämnda principen borde således beaktas särskilt under de avvägningar som föregår ett sådant medgivande. I sammanhanget önskade utskottet även erinra om de stora fördelar som redan Grundlagberedningen pekade på när det gäller systemet med kollektiva regeringsbeslut. I likhet med beredningen ansåg utskottet att det, särskilt under tider med koalitions- eller samlingsregering, fanns ett värde i ett gemensamt ansvar för ministrarna, ett ansvar som kunde åberopas som motiv för insyn och medverkan över departementsgränserna.

För det andra ställer regeringsformen vissa krav på den organisatoriska regleringen av regeringsarbetet. I förarbetena till 1974 års regeringsform betonades att man vid utformningen av grundlagsreglerna om regeringsarbetet måste räkna med olika typer av regeringar – enpartiregering, koalitionsregering mellan två eller flera partier och samlingsregering – samt att de olika typerna av regering kunde kräva olika arbetsformer. Således skulle regeringsarbetet ordnas så att möjligheten att variera arbetsformerna alltefter behov och målsättning stod öppen. Utskottet ansåg i granskningen att

regeringsformens tillåtande reglering av regeringsarbetets arbetsformer alltjämt var ändamålsenlig.

För det tredje återfinns i regeringsformen ett beredningskrav. Kravet, som är ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i svensk politisk beslutsprocess, ställs vid beredningen av regeringsärenden. Det innebär att yttranden i stor utsträckning ska inhämtas från myndigheter, organisationer, kommuner och andra enskilda sammanslutningar till gagn för kvaliteten på regeringsbeslut och, i förlängningen, i vissa fall riksdagens beslutsfattande samt ytterst för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Granskningen visade att vissa tjänstemän vid samordningskansliet kunde besluta att begära in sådana yttranden. Om utgångspunkten var att ett ärendes sakberedning skulle ske vid ansvarigt departement kunde det enligt utskottet ifrågasättas om det var nödvändigt att den politiska samordningen hade möjlighet att fatta sådana beslut. Såvitt granskningen visat hade dock dessa tjänstemän inte beslutat om någon sådan begäran.

För det fjärde ställer offentlighetsprincipen och andra grundlagsfästa tryckfrihetsrättsliga principer krav på hur allmänna handlingar ska behandlas. I tryckfrihetsförordningen anges hur en handlingar rättsliga status avgörs i varje enskilt fall. Av tryckfrihetsförordningen följer även ett s.k. politikerundantag som innebär att brev eller andra meddelanden som är ställda personligen till den som innehar en befattning vid en myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ett ärende eller en annan fråga som faller inom myndighetens ansvar och som inte är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning. Enligt utskottet borde riktlinjen vid tillämpningen av detta undantag alltjämt (jfr KU 1975/76:48 s. 12) vara att skrivelser som rör myndigheters verksamhet i vissa konkreta fall ska behandlas som allmänna handlingar men däremot inte skrivelser som uppenbart avser partipolitiskt agerande.

För det femte finns i bl.a. arkivlagen (1990:782) och förvaltningslagen (2017:900) vissa offentlighetsrättsliga krav i fråga om arkivering och dokumentation. Utskottet bedömde att samma regler skulle gälla för samordningsfunktionen som för andra enheter inom Regeringskansliet när det gällde krav på dokumentation och spårbarhet. Enligt utskottet var tillgången till handlingar från Regeringskansliet alltjämt av största intresse när det gällde den bevakning av det offentliga livet som är det yttersta ändamålet med offentlighetsprincipen. Samtidigt påminde utskottet om att lagstiftaren åsyftat en respekt för bl.a. det inre liv som en regering kan förvänta sig inom ramen för gällande föreskrifter; exempelvis inskränks offentlighetsprincipen av det s.k. politikerundantaget. Om allmänna handlingar skulle tillkomma i samband med den politiska samordningen skulle dessa enligt utskottet hanteras enligt de rutiner som följer av bl.a. tryckfrihetsförordningen. I likhet med vad utskottet hade uttalat tidigare pekade det på vikten av omsorgsfull dokumentation som en förutsättning för grundlagsfästa kontrollorgans efterföljande kontroll av regeringens och myndigheternas, inklusive

samordningsfunktioners, handlande och för att uppnå öppenhet och spårbarhet.

För det sjätte tilldelar regeringsformen och andra lagar regeringen dubbla roller. Dels styr regeringen riket genom att besluta i styrelseärenden, t.ex. propositioner och förordningar, dels är regeringen högsta myndighet för vissa förvaltningsärenden, t.ex. tillstånd och överklaganden. Granskningen visade att det inte gjordes någon åtskillnad mellan lagstiftningsärenden och förvaltningsärenden vid den politiska samordningen. Huvudregeln för den dåvarande regeringens samordningsfunktion var att alla politiska beslut som regeringen fattade först skulle passera samordningen. Det avgörande var inte ett ärendes formella status utan om frågan band regeringen vid en viss position. Utskottet ansåg att detta var ett befogat kriterium för den interna beredningen och samordningen av regeringens politiska position.

För det sjunde noterade utskottet att det av regeringsformens bestämmelser följer att statsministern är chef för Regeringskansliet, som sedan 1997 utgör en enda myndighet, och för Statsrådsberedningen. Statsministern har enligt regeringsformen även det yttersta ansvaret för att fördela regeringsärenden och därmed utse föredragande statsråd för regeringens olika ärenden. Med uppgiften att föredra ett regeringsärende följer också ansvaret för ärendets beredning. Granskningen visade att samordningsfunktionen, under den dåvarande regeringen, inte fick styra över departementens sakberedning av ett ärende utom när det gäller texter som godkänts av samordningen. Utskottet kunde således konstatera att ansvaret för beredningen av ett regeringsärende låg hos det föredragande statsråd som statsministern förordnat. En regerings samordningsfunktion kunde enligt utskottet ses som ett uttryck för en ambition att fylla principen om kollektivt beslutsfattande med ett reellt innehåll utan att för den skull rubba det föredragande statsrådets ansvar. De ställningstaganden som i förekommande fall görs inom en sådan funktion utgör inte formella regeringsbeslut. Regeringsformens reglering av såväl statsministerns och de enskilda föredragande statsrådets som regeringens ansvar gäller oberoende av om och i så fall hur en regering inrättar en eller flera samordningsfunktioner.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 3 oktober 2024 en promemoria som har upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 6.1). I promemorian anförs bl.a. att det såvitt känt inte har fattats något beslut om att begära in förklaringar, upplysningar och yttranden i regeringsärenden av den politiska samordning som verkat sedan valet 2022. Vidare redogörs för en uppskattning av antalet beslut om förkortad delningstid som fattats av samordningen. Delningstiden var förkortad i ca 37 procent av de ärenden som delades under 2022. Motsvarande siffra för 2023 är 25 procent. I underlaget ingår inte utkast till interpellations- och frågesvar.

Som svar på utskottets fråga om hur den politiska samordningen förhåller sig till den gemensamma beredningen av regeringsärenden anfördes följande i promemorian. Den politiska samordningens uppgift är att medverka till att den överenskomna politiken genomförs och till att skapa en handlingskraftig politisk linje för hela regeringen. För att samordningen ska kunna fullfölja sin uppgift på ett effektivt sätt är det enligt promemorian nödvändigt att underlag som kommer till samordningen är väl genomarbetade. Att sakberedningen är avslutad innan samordningen inleds bidrar till att detta säkerställs. I linje med detta är tjänstemän i samordningen inte delaktiga i sakberedningen av ärenden.

Utskottets ställningstagande

Den aktuella granskningen av de politiska samordningsfunktionerna inom Regeringskansliet rör perioden 2014–2024. Senast utskottet granskade den politiska samordningen var hösten 2013 (bet. 2013/14:KU10 s. 42 f.). Jämfört med den tidigare granskningen kan utskottet konstatera att samordningen under den nu aktuella tidsperioden kännetecknas av en högre grad av kontinuitet. Samordningen är sedan 2006 förlagd till Statsrådsberedningen, och dess arbetsformer framgår av en promemoria som har uppdaterats under varje statsminister. Som utskottet tidigare har konstaterat är regeringen i hög grad fri att utforma sin egen organisation. Syftet med regeringsformens begränsade reglering av regeringsarbetet är att skapa möjligheter att variera arbetsformerna alltefter behov och målsättning. Utskottet anser alltså att regeringsarbetet inte onödigtvis bör bindas av formella regler som kan hindra anpassningen av arbetet till växlande förhållanden och olika typer av regeringar.

Av regeringsformen framgår att beslutsfattandet i regeringen sker genom kollektivt fattade beslut. Regeringen är således ett kollektiv, uppbyggt kring statsministerns person, vilket får förutsättas hållas samman av gemensamma politiska värderingar och målsättningar. Utskottet har tidigare framhållit de stora fördelar som redan Grundlagberedningen pekade på när det gäller systemet med kollektiva regeringsbeslut. I likhet med beredningen anser utskottet alltså att det, särskilt under tider med koalitions- eller samlingsregering, finns ett värde i ett gemensamt ansvar för ministrarna, ett ansvar som kan åberopas som motiv för insyn och medverkan över departementsgränserna.

För att ge principen om kollektivt beslutsfattande ett reellt innehåll tillämpas inom Regeringskansliet såväl delning som gemensam beredning. När det gäller det förstnämnda framgår det av granskningen att ansvarig tjänsteman vid den politiska samordningen kan fatta beslut om förkortad delningstid. I svar till utskottet har angetts att delningstiden var förkortad i ca 37 procent av de ärenden som delades under 2022 och 25 procent av de ärenden som delades under 2023. Som utskottet tidigare har uttalat varierar den tid som behövs för att fylla principen om kollektivt beslutsfattande med

ett reellt innehåll. Samtidigt vidhåller utskottet att omsorgsfullhet bör begagnas vid ett medgivande till förkortad delningstid.

När det gäller den gemensamma beredningen anges i den nu gällande promemorian om den politiska samordningen att den gemensamma beredningen av ett ärende ska vara slutförd innan ärendet samordnas. Vidare framhålls vikten av att den politiska samordningen hålls skild från sakberedningen av ett ärende. Som utskottet tidigare har konstaterat ställer regeringsformens princip om kollektivt beslutsfattande krav på att beslutsformerna i regeringen säkerställer dels att ärendena blir omsorgsfullt beredda och riktigt avgjorda, dels ett underlag för utkrävande av ansvar, både i politiskt och i juridiskt hänseende. Mot denna bakgrund är det enligt utskottet en god ordning att departementens sakberedning av ärenden hålls skild från den politiska samordningen. Som utskottet tidigare har uttalat gäller regeringsformens reglering av såväl statsministerns och de enskilda föredragande statsrådets som regeringens ansvar oberoende av om och i så fall hur en regering inrättar en eller flera samordningsfunktioner.

7 Statsråds användande av sociala medier

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten 2024 granskat statsråds användande av sociala medier. I granskningen uppmärksammas statsrådets användande av egna konton i sociala medier i deras roll som statsråd och upprätthållandet av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar i dessa sammanhang.

Till grund för granskningen har legat en förteckning på regeringens webbplats med länkar till ”konton i sociala medier som Regeringskansliet ansvarar för och andra konton som statsråden använder” och promemorior från Regeringskansliet, *bilaga 7.1–2*.

Utredning i ärendet

Användningen av sociala medier

Yttrandefrihet och statsråds uttalanden

I 1 kap. 1 § regeringsformen (RF) framhålls att den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning. Yttrandefriheten är garanterad genom 2 kap. 1 § RF. Enligt denna bestämmelse är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Rätten till yttrandefrihet regleras även i artikel 10 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Statsråd har, i likhet med var och en i Sverige, yttrandefrihet men kan med hänsyn till sin speciella ställning behöva ta särskilda hänsyn (se avsnitt Tidigare granskning).

Regeringskansliets vägledning för sociala medier

I dokumentet Sociala medier i Regeringskansliet – vägledning (daterat 2023-01-03) anges i ett inledande avsnitt att sociala medier är en del av regeringens och Regeringskansliets kommunikationskanaler och kompletterar webbplatsen regeringen.se (s. 2). Vägledningen är ett stöd i det löpande arbetet med sociala medier i Regeringskansliet samt vid etablering av nya kanaler och omfattar i första hand de konton (eller sidor, t.ex. på LinkedIn) i sociala medier som Regeringskansliet ansvarar för (s.k. RK-konton).

Många statsråd använder också andra konton i sociala medier. I avsnitt 5.1 och 5.2 i vägledningen redogörs i korthet för skillnaderna mellan RK-konton och statsrådets andra konton (s. 18 f.). Av redogörelsen framgår bl.a. följande.

Ett konto som Regeringskansliet ansvarar för (RK-konto) har öppnats av Regeringskansliet. Det innebär att ett avtal har ingåtts mellan Regeringskansliet och det sociala mediet. På kontot är det tydligt att det är

Regeringskansliet, ett departement eller ett statsråd som är avsändare för kontot. Ansvar för kontot är fastlagt i ett särskilt myndighetsbeslut och innebär att en person eller befattningshavare i Regeringskansliet ansvarar för att bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning¹ och lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlur följs. På ett RK-konto publiceras enbart inlägg som gäller regeringens politik, statsrådsuppdraget eller Regeringskansliets verksamhet. Kontot innehåller därmed inte partipolitik. Det är Regeringskansliets anställda som publicerar inlägg, hanterar kommentarer och sköter uppsikten av kontot. Kontot hanteras i enlighet med de styrande dokument som finns i Regeringskansliet.

När det gäller de konton i sociala medier som statsråden använder men som Regeringskansliet inte ansvarar för kan det vara konton som statsråd har i egenskap av t.ex. privatperson eller partimedlem. Det är statsrådet eller den person som öppnat kontot som är ansvarig för kontot, vilket bl.a. innefattar att se till att bestämmelserna i EU:s allmänna dataskyddsförordning och lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlur följs. Det är också statsrådet eller den person som öppnat kontot som ansvarar för uppsikten av kontot och för att meddelanden som rör regeringen eller Regeringskansliets verksamhet, och som därför är allmänna handlingar, tas om hand och hanteras i enlighet med den ordning som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Regeringskansliets medarbetare kan inte i tjänsten arbeta med dessa konton, vare sig politiskt anställda eller opolitiska tjänstemän.

I underavsnitt 5.2.1 ges några rekommendationer för hanteringen av konton i sociala medier som statsråden använder. Bland annat anges följande:

Regeringskansliet rekommenderar inte att ett statsråds privata eller partikonto i sociala medier tas över av myndigheten. Vid behov bör ett nytt RK-konto för statsrådet öppnas. Det är viktigt att komma ihåg att ett RK-konto kommer att tillhöra Regeringskansliet även efter att ett statsråd entledigats.

Kontonamn

Statsrådets andra konton (ej RK-konton) bör inte ha namn eller användarnamn som innehåller orden "statsråd" eller "minister" eftersom kontot då kan uppfattas vara Regeringskansliets.

Om-texten

I om-texten på dessa andra konton (ej RK-konton) bör det framgå att det är statsrådet i egenskap av privatperson och/eller partiföreträdare som är avsändare och ansvarig för kontot. Om utrymme finns, hänvisa till departementets registrator för den som vill ställa frågor som rör regeringen, statsrådsuppdraget eller Regeringskansliet.

Exempel 1 (Facebook)

"Aktuell partitillhörighet och arbetsmarknadsminister. Jag ansvarar själv för kontot. Kontakta a.registrator@regeringskansliet.se för frågor om statsrådsuppdraget."

Exempel 2 (Twitter och Instagram)

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

”Aktuell partitillhörighet och arbetsmarknadsminister. Jag ansvarar själv för kontot. För frågor om statsrådsuppdraget kontakta Regeringskansliet.”

Hantering av allmänna handlingar

Gällande ordning

Av 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) följer att var och en ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt 9 eller 10 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet (2 kap. 4 § TF).

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) innehåller bl.a. bestämmelser om s.k. god offentlighetsstruktur. Således anges det i 4 kap. 1 § OSL att en myndighet ska ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar. Myndigheten ska särskilt se till bl.a. att rätten att ta del av allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen säkerställs samtidigt som sekretesskyddet upprätthålls.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket OSL ska allmänna handlingar registreras så snart de har kommit in till eller upprättats hos en myndighet. Handlingar som inte omfattas av sekretess behöver dock inte registreras om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in till eller upprättats hos myndigheten (5 kap. 1 § tredje stycket OSL). Om det är uppenbart att en allmän handling är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet, behöver den varken registreras eller hållas ordnad (5 kap. 1 § fjärde stycket OSL).

Allmänna handlingar får gallras, men vid gallringen ska det alltid beaktas att arkiven utgör en del av kulturarvet och att det material som återstår efter gallring ska kunna tillgodose bl.a. rätten att ta del av allmänna handlingar samt behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, se 10 § arkivlagen (1990:782).

Information för politiker i Regeringskansliet

I handboken Information för politiker i Regeringskansliet (2022) – avsnitt 5 Offentlighet och sekretess (s. 38 f.) – behandlas offentlighetsprincipen och dess innebörd.

I underavsnitt 5.5 Hantering av allmänna handlingar anges under rubriken Sociala medier, e-post och e-postloggar bl.a. att myndigheters inlägg på sociala medier är allmänna handlingar (s. 43). Det innebär att Regeringskansliet är skyldigt att hålla informationen ordnad på ett sådant sätt att offentlighetsprincipen kan upprätthållas och handlingar skyndsamt kan lämnas ut på begäran. Det anges även att enskilda inlägg och kommentarer som bedöms ha mer än tillfällig eller ringa betydelse ska diarieföras och arkiveras enligt gängse rutiner för allmänna handlingar.

I underavsnitt 5.6 Arkivering anges att allmänna handlingar som huvudregel ska bevaras och arkiveras samt att de endast får gallras med stöd av föreskrifter. Det hänvisas till Regeringskansliets intranät – Klaranätet – när

det gäller de föreskrifter om arkivbildning, arkivvård, utlåning av allmänna handlingar och gallring som Regeringskansliet har beslutat om.

I underavsnitt 12.4 Webbplatser och sociala medier anges bl.a. följande (s. 75 f.):

Regeringskansliets konton i sociala medier

Regeringskansliet och Regeringskansliets konton i sociala medier kompletterar kommunikationen på regeringen.se för att öka genomslaget för regeringens politik.

Regeringskansliet ansvarar för de konton i sociala medier som Regeringskansliet har öppnat. Av kontot ska det tydligt framgå att det är Regeringskansliet, ett departement eller ett statsråd som är avsändare för kontot. Ansvaret för kontot ska vara fastlagt i ett särskilt myndighetsbeslut eller i en arbetsordning. Mer information finns i Regeringskansliets vägledning för sociala medier.

På ett konto som Regeringskansliet ansvarar för publiceras enbart inlägg som gäller regeringens politik, statsrådsuppdraget eller Regeringskansliets verksamhet. Kontot ska inte innehålla partipolitik.

Andra konton som statsråden använder

Många statsråd använder också andra konton i sociala medier; konton som Regeringskansliet inte ansvarar för. Dessa konton kan statsrådet ha i egenskap av till exempel privatperson eller partimedlem.

Regeringskansliets medarbetare, såväl politiskt anställda som opolitiska tjänstemän, får inte under arbetstid bistå statsrådet i att publicera inlägg i andra konton än Regeringskansliets.

Det är statsrådet som ansvarar för att meddelanden som rör regeringen eller Regeringskansliets verksamhet, och som kommer in till ett konto som inte är Regeringskansliets, tas om hand och hanteras i enlighet med den ordning som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

För frågor om hanteringen av sociala medier bör kontakt tas med expeditionschefen på departementet.

Riktlinjer för användning av sociala medier hos myndigheter

E-delegationens riktlinjer för myndigheters användning av sociala medier

I mars 2009 beslutade regeringen att tillkalla en delegation med uppdrag att samordna myndigheternas it-baserade utvecklingsprojekt och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning (dir. 2009:19). Delegationen, som antog namnet E-delegationen, fick i mars 2010 ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:32) med uppdrag om vidareutnyttjande av offentlig information och riktlinjer för myndigheters användning av sociala medier.

E-delegationen tog fram skriften Myndigheters användning av sociala medier – Riktlinjer för myndigheters användning av sociala medier, version 1.0, 2010-12-30.

Där anges bl.a. att enskilda ska kunna lita på att det är myndigheten som ansvarar för ett socialt medium eller uttalar sig. Därför bör myndigheten ta fram interna regler för att skilja på när myndigheten uttalar sig och när

anställda gör det privat så att detta alltid är klart för den enskilde som kommunicerar med myndigheten.

Vidare anges att reglerna bör klargöra vem som får uttala sig för myndighetens räkning och vilka ramarna är. Reglerna bör också innehålla rutiner för hur allmänna handlingar ska hanteras, hur mediet ska hållas under uppsikt, hur ärenden som kommer in eller information som hör till ett redan pågående ärende ska hanteras, osv. Enligt riktlinjerna kan det även vara lämpligt att införliva sådana regler i policyer och andra regler som myndigheten redan har.

Det anges också att anställda inte bör uttala sig för myndighetens räkning via sina privata konton eftersom det kan försvåra myndighetens skyldigheter att t.ex. hantera allmänna handlingar och iaktta spårbarhetskrav. Det konstateras att detta kan vara svårt att uppfylla på grund av begränsningar i vissa medier. Det anförs att det är angeläget att det tydligt framgår att det är myndigheten som agerar. Det gäller både för att enskilda ska veta att det är en myndighet de vänder sig till och att uttalanden som görs kommer från en myndighet. Myndighetens logotyp bör framgå där det är möjligt. Vidare bör myndigheten bevaka att dess logotyp inte förekommer i privata initiativ. Enligt riktlinjerna kan det leda till oklarheter för användarna om vem som är den verkliga avsändaren. (Se avsnitt 6.2.1.)

I riktlinjerna ges även rekommendationer om hantering av allmänna handlingar, gallring och arkivering.

Beslut av JO om användningen av sociala medier hos myndigheter

Riksdagens ombudsmän (JO) har i flera beslut behandlat frågor som rör användning av sociala medier hos myndigheter.

När en myndighet använder ett socialt medium bör den enligt JO noga överväga sin kommunikation och vilka risker den aktiviteten kan medföra när det gäller myndighetens ansvar för att informationen uppfyller regeringsformens krav på saklighet och opartiskhet (dnr 4381-2023). Det är enligt JO viktigt att det finns en ordning för myndighetens deltagande på sociala medier som ger den goda förutsättningar att kontrollera hur inlägg kan komma att uppfattas och som minimerar risken för obetänksamma eller förhastade inlägg.

JO har också uttalat bl.a. att myndigheter som avser att kommunicera genom sociala medier bör ha riktlinjer för när sådan kommunikation är lämplig och hur den i sådana fall bör ske (dnr 4436-2014). Enligt JO måste det självklart tydligt framgå att det är myndigheten som är avsändare eller adressat och det bör inte komma i fråga att anställda vid myndigheten använder exempelvis privata Facebookkonton för kommunikation som sker i tjänsten.

En annan självklar utgångspunkt är enligt JO att myndigheters närvaro i sociala medier ska ske i enlighet med de författningar som finns (dnr 4626-2014, 6153-2012 m.fl.). Det får t.ex. inte förekomma att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut. Om enskildas integritet äventyras genom en myndighets deltagande i sociala medier äventyras också förtroendet för myndigheten liksom tilltron till myndighetens saklighet och opartiskhet.

Tidigare granskning

Statsråds uttalanden på sociala medier

Utskottet har vid ett flertal tillfällen granskat uttalanden av statsråd i olika sammanhang. Utskottet har då framhållit bl.a. att dess granskning ska avse statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Vidare har utskottet anförat att ett statsråd i likhet med var och en har rätt att göra uttalanden i olika sammanhang men att statsråd med hänsyn till sin speciella ställning kan behöva ta särskilda hänsyn. Ett antal granskningar har gällt frågan om huruvida innehållet i uttalanden av statsråd har varit korrekt. Utskottet har uttalat att en självklar utgångspunkt är att statsråds uttalanden ska vara korrekta. Detta utesluter enligt utskottet inte att statsråd i debatter och andra politiska sammanhang uttrycker sig tillspetsat och polemiskt.

Våren 2018 granskade utskottet justitie- och migrationsministrarnas uttalande om arbetslösheten bland utrikes födda (bet. 2017/18:KU20 s. 300 f.). Det aktuella uttalandet gjordes i ett Twittermeddelande. Utskottet konstaterade att statsrådet i sitt uttalande redovisade statistik som inte mer än i möjligen begränsad utsträckning inkluderade den grupp uttalandet avsåg, och uttalandet gav därmed en missvisande bild. Utskottet uttalade att justitie- och migrationsministern ansvarar för sina uttalanden och därmed även för att de uppgifter som han lämnar är korrekta. Att det aktuella uttalandet gjordes på ministrarnas personliga Twitterkonto saknade i sammanhanget betydelse.

Användande av en social medieplattform

Våren 2024 granskade utskottet utrikesministrarnas användande av en social medieplattform (bet. 2023/24:KU20 s. 169 f.). Utskottet noterade bl.a. att den digitala utvecklingen och det rådande medielandskapet har kommit att medföra att statsrådets kommunikation numera i större utsträckning än vad som tidigare varit fallet sker genom sociala medier. Utskottet anförde att denna utveckling kan innebära utmaningar vid tillämpningen av regelverket för handlingsoffentlighet, inte minst när informationsflödet på sociala medier är snabbt och omfattande. Utskottet framhöll att regleringen avseende allmänna handlingar tillämpas i fråga om innehåll även på statsrådets privata konton i sociala medier. Detta betyder bl.a. att innehåll som gäller ett ärende eller någon annan fråga som ska handläggas av regeringen eller Regeringskansliet ska tas om hand och hanteras som allmänna handlingar. När det gällde utformningen av utrikesministrarnas privata konto på plattformen X konstaterade utskottet att det inte tydligt framgick av kontot att det är statsrådet i egenskap av privatperson eller partiföreträdare som är avsändare och ansvarig. Det fanns enligt utskottet en uppenbar risk att kontot uppfattas som utrikesministrarnas officiella konto och inte utrikesministrarnas privata. Utskottet noterade de rekommendationer som tagits fram av Regeringskansliet för statsråds hantering av konton i sociala medier och förordade att dessa följs.

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom skrivelser som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 3 oktober och den 7 november 2024 promemorior som har upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 7.1–2). Av svaren framgår bl.a. följande.

Utformningen av statsrådets egna konton i sociala medier

Utöver de konton i sociala medier som Regeringskansliet ansvarar för (RK-konton) listas på regeringens webbplats andra konton som statsråden använder. Dessa konton använder statsråden i egenskap av privatpersoner och partimedlemmar. Kontona används också för att kommunicera i frågor som i olika grad anknyter till regeringens politik och rollen som statsråd. Det varierar mellan olika statsråd och konton i vilken utsträckning detta sker. Vissa statsråd använder kontona i liten utsträckning och andra i princip uteslutande för sådan kommunikation.

Inget statsråd har statsrådstiteln i kontonamnet eller användarnamnet. Hur kontona i övrigt är uppmärksatta skiljer sig åt mellan statsråden. Ofta förekommer deras partitillhörighet och statsrådstitel i beskrivningen av kontot. Dessa beskrivningar kan också innehålla information om hemort, tidigare yrkesliv, familj och intressen. I många fall hänvisas till Regeringskansliet i frågor som rör statsrådsuppdraget. Att statsråden själva ansvarar för kontot anges beträffande ett antal konton. Typiskt sett framgår det av innehållet i ett inlägg eller en kommentar om det är kopplat till rollen som statsråd.

Regeringskansliets stöd till statsrådets egna konton i sociala medier

Som ett led i uppgiften att biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet producerar Regeringskansliet material som kan publiceras på de konton som listas på regeringens webbplats under rubriken Andra konton som statsråden använder. Syftet är att, i enlighet med myndighetens kommunikationspolicy, bidra till att regeringens politik får genomslag. Inom Regeringskansliet har det tagits fram en promemoria om produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler. Promemorian svarar mot den utveckling av sociala medier som har skett över tid, där behovet av att kunna föra ut regeringens politik i andra kanaler har ökat.

Utgångspunkten för statsrådets hantering av sociala medier är det som anges om sociala medier i handboken Information för politiker i Regeringskansliet respektive i vägledningen Sociala medier i Regeringskansliet. Det sker en ständig utveckling när det gäller användningen av sociala medier och det har bl.a. lett till att det i juni 2023 togs fram en promemoria angående produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler. Ett arbete har därefter påbörjats med att se över Regeringskansliets vägledning, rutiner och rekommendationer när det gäller sociala medier.

Hantering av allmänna handlingar på statsrådets konton i sociala medier

Innehållet på statsrådets konton i sociala medier är som utgångspunkt tillgängligt på respektive konto för den som vill tillägna sig det. Innehållet tas vanligtvis om hand på så sätt att det lagras på kontona. I den mån det förekommer innehåll på kontona som behöver registreras ska det lämnas över till Regeringskansliet för vidare hantering.

Innehåll som har lämnats över till Regeringskansliet arkiveras enligt gällande föreskrifter. Bedömningen som har gjorts av Regeringskansliet är att den tillämpning som redovisas i svaret i huvudsak är förenlig med aktuella föreskrifter. Det finns dock anledning att närmare analysera detta inom ramen för det översynsarbete som för närvarande bedrivs inom Regeringskansliet. Det finns emellertid redan nu anledning att framhålla att användningen av sociala medier medför utmaningar. En sådan är den omständigheten att Regeringskansliet inte i teknisk mening förfogar över de konton som är statsrådets egna. En annan är den tekniska uppbyggnaden av sociala medier-plattformarna, som också påverkar vad som är tillgängligt.

I det material som Regeringskansliet arkiverar ingår inlägg, kommentarer och direktmeddelanden som myndigheten publicerat och direktmeddelanden som tagits emot från andra användare. Denna hantering har bedömts vara förenlig med tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar. I den mån annat innehåll kopplat till kontona bedöms utgöra allmänna handlingar som behöver registreras ska innehållet tas om hand av Regeringskansliet.

Utskottet begärde också en förteckning över diarieförda eller arkiverade handlingar under 2023/24 som härrör från de konton som listas på regeringens webbplats under rubriken Andra konton som statsråden använder. Som svar på utskottets begäran redovisades tolv dokument. Vidare anfördes att det typiskt sett inte antecknas i diariet i vilken form handlingar kommer in till Regeringskansliet. Det gäller även handlingar som härrör från ett konto i sociala medier. Generellt sett har det därför inte varit möjligt att söka fram sådana handlingar ur diariet. Vissa departement har trots detta kunnat identifiera vissa diarieförda eller arkiverade handlingar som härrör från de aktuella kontona.

Hantering av konton i sociala medier när ett statsråd avslutar sitt uppdrag som statsråd

Regeringskansliet ansvarar för statsråds RK-konton. När det gäller sådana officiella konton finns det en etablerad ordning för att hantera kontoinnehåll när ett statsråd avslutar sitt uppdrag som statsråd. Myndigheten använder den funktion som finns på plattformarna för att ladda ned ett arkiv med allt kontoinnehåll. Det kan noteras att det som ingår i ett sådant arkiv är det material som Regeringskansliet har publicerat på kontot. Däremot ingår inte andra användares kommentarer på det materialet eftersom dessa inte är en del

av myndighetens konto. Det nedladdade materialet arkiveras. Innehållet på kontot tas därefter som utgångspunkt bort och kontot återanvänds.

När det gäller andra konton som statsråden använder kan innehåll ha lämnats över till Regeringskansliet under tiden som de varit statsråd. Det finns inte några särskilda rutiner eller rekommendationer för hur innehåll som finns lagrat på kontona ska hanteras i samband med att ett statsråd avslutar sitt uppdrag som statsråd. Någon etablerad ordning för detta finns inte heller i Regeringskansliet. Det pågår ett arbete inom myndigheten med att ta fram tydligare rutiner och rekommendationer avseende frågor av detta slag.

Utskottets ställningstagande

Sociala medier har blivit en alltmer betydelsefull kanal för bl.a. politisk information och det politiska samtalet såväl nationellt som internationellt. I Sverige är sociala medier en del av regeringens och Regeringskansliets kommunikationskanaler och kompletterar regeringens officiella webbplats, regeringen.se.

Statsrådets kommunikation sker i dag genom sociala medier i större utsträckning än vad som tidigare varit fallet. Det förekommer att statsråden använder olika konton i sociala medier för sin kommunikation: statsråds-konton som Regeringskansliet ansvarar för, och statsrådets egna konton som de har i egenskap av t.ex. privatperson eller företrädare för ett politiskt parti.

Utskottet har tidigare uttalat att statsråden, i likhet med var och en, har rätt att göra uttalanden i olika sammanhang. Statsråden kan dock, med hänsyn till sin speciella ställning, behöva ta särskilda hänsyn när de gör sina uttalanden. Givetvis gäller detta oberoende av vilka kanaler som används för kommunikationen och även när den sker på sociala medier.

Statsrådets användande av egna konton i sociala medier i sin roll som statsråd kan innebära särskilda utmaningar och ge upphov till gränsdragnings-svårigheter. Av granskningen framgår bl.a. att statsrådets egna konton i varierande utsträckning används för att kommunicera också i frågor som i olika grad anknyter till regeringens politik och rollen som statsråd. Vidare framgår att det förekommer att Regeringskansliet producerar material om regeringens politik som publiceras på statsrådets egna konton. Användandet av statsrådets egna konton i sociala medier för kommunikation i frågor som avser regeringens politik riskerar att försvåra bedömningen av i vilken utsträckning användandet av kontot utgör ett led i tjänsteutövningen. Såvitt framgår av granskningen ger inte heller utformningen av dessa konton någon tydlig vägledning vid en sådan bedömning. Utskottet noterar att statsrådets egna konton på sociala medier inte i alla delar är utformade i enlighet med Regeringskansliets vägledning om sociala medier. Vidare framstår det som att det arbetssätt som tillämpas inom Regeringskansliet i viss mån är svärförenligt med det som anges i nu gällande styrdokument om användandet av sociala medier. Statsrådets användande av sina egna konton i sociala medier kan därmed i vissa fall innebära en utmaning när det gäller att bedöma i vilken

egenskap statsråden agerar: som företrädare för regeringen, som företrädare för ett politiskt parti eller som privatperson. Detta kan leda till otydlighet i kommunikationen och att statsrådets egna konton i sociala medier riskerar att uppfattas som deras officiella konton, vilket bl.a. skulle kunna inverka på förutsättningarna för ett potentiellt ansvarsutkrävande.

Med hänsyn till den numera utbredda användningen av sociala medier som informationskanal bör det enligt utskottets mening, trots ovannämnda betänkligheter, finnas ett utrymme för statsråden att kommunicera i frågor som rör regeringens politik även på sina egna konton i sociala medier. Sådan kommunikation kan exempelvis vara ett naturligt inslag i det politiska samtalet, som statsråd förväntas delta i. Utskottet anser inte att det vore ändamålsenligt att göra långtgående uttalanden om hur statsrådets egna konton i sociala medier bör vara utformade eller hur statsrådets kommunikation på de egna kontona bör ske. Utskottet framhåller dock vikten av att statsråden i så stor utsträckning som möjligt tydliggör när användandet av egna konton i sociala medier utgör ett led i tjänsteutövningen. Vidare anser utskottet att det bör säkerställas att officiell information från regeringen regelmässigt kommuniceras i regeringens egna kommunikationskanaler och att statsrådets egna konton i sociala medier endast används som komplement till regeringens officiella kanaler.

I sammanhanget finner utskottet också anledning att påminna om att rätten att ta del av allmänna handlingar är av grundläggande betydelse för opinionsbildning, debatt samt insyn i och granskning av myndigheternas verksamhet. Regelverket för handlingsoffentlighet och hantering av allmänna handlingar tillämpas i fråga om innehåll även på statsrådets egna konton i sociala medier. Detta betyder bl.a. att innehåll på sociala medier som gäller ett ärende eller någon annan fråga som ska handläggas av regeringen eller Regeringskansliet ska tas om hand och hanteras som allmänna handlingar.

Utskottet noterar att det för närvarande pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att se över styrdokument som avser användandet av sociala medier. Utskottet betonar vikten av att det görs väl avvägda analyser och noggranna överväganden i detta översynsarbete, och förutsätter att man därvid beaktar det som utskottet ovan anför.

8 Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten granskat konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands. Syftet med granskningen är att på en övergripande nivå få en bild av regeringens, Utrikesdepartementets (UD) och utlandsmyndigheternas arbete med denna typ av ärenden, ärendenas omfattning och antal samt om det har skett några förändringar över tid.

Till grund för granskningen har legat bl.a. två promemorior med bilagor som upprättats inom UD, *bilaga 8.1–2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Wienkonventionen om konsulära förbindelser

Den svenska konsulära biståndsverksamheten omfattar statens arbete med att bistå svenska medborgare – i huvudsak de som är bosatta i Sverige – när de hamnar i svårigheter utomlands. Denna verksamhet har sin grund i folkrätten som tillerkänner staterna en rätt att ge skydd åt sina medborgare i utlandet på olika sätt. Hit hör rätten för en stat att på diplomatisk väg ingripa för att skydda sina medborgares intressen i vistelselandet. Denna rätt kommer till uttryck i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (SÖ 1967:1) och Wienkonventionen om konsulära förbindelser (SÖ 1974:10).

Wienkonventionen om konsulära förbindelser innehåller vissa allmänna regler om konsulär verksamhet. De konsulära uppgifterna innefattar enligt konventionen bl.a. att ge medborgare i den sändande staten hjälp och bistånd (artikel 5). Uppräkningen i konventionen är inte uttömmande och till de tillåtna konsulära uppgifterna räknas också alla andra uppgifter som inte är förbjudna i den mottagande staten eller som denna stat motsätter sig. I artikel 36 i konventionen fastslås en rätt för den sändande staten att besöka och kommunicera med anhållna, häktade eller på annat sätt frihetsberövade landsmän samt att bistå med att ordna eventuellt försvar, såvida en frihetsberövad inte uttryckligen motsätter sig sådant stöd. Vidare är myndigheterna i den mottagande staten skyldiga att utan dröjsmål underrätta den sändande statens ambassad eller konsulat om ett frihetsberövande om den frihetsberövade begär det och att upplysa en frihetsberövad person om denna möjlighet. Den sändande statens rätt att lämna bistånd kompletteras i samma artikel med en uttrycklig rätt för en frihetsberövad person att kommunicera med konsulär personal, t.ex. för att begära bistånd.

Enligt 1 kap. 1 § förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen verkar utrikesrepresentationen inom de ramar som anges av

Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, Wienkonventionen om konsulära förbindelser och andra internationella konventioner. Dessa konventioner utgör således den yttersta ramen för den svenska konsulära biståndsverksamheten.

Utrikesrepresentationen

I förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet finns bestämmelser om kansliets uppgifter och om Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation. Närmare föreskrifter om utrikesrepresentationen finns i förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen.

Av dessa förordningar framgår att utrikesförvaltningen består av UD och utrikesrepresentationen. Utrikesrepresentationen utgörs av bl.a. utlandsmyndigheterna och honorärkonsulaten. Med utlandsmyndigheter avses beskickningar (ambassader), delegationer vid internationella organisationer och karriärkonsulat. Ett karriärkonsulat är ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman.

Utrikesrepresentationen lyder under Regeringskansliet och utlandsmyndigheterna är i administrativt hänseende direkt underställda Regeringskansliet. Utlandsmyndigheterna lyder alltså inte direkt under vare sig regeringen eller riksdagen.¹ I en bilaga till förordningen med instruktion för Regeringskansliet anges att utlandsmyndigheterna sorterar under UD.

Regeringskansliet beslutar i frågor som rör personalen i utrikesrepresentationen och i andra frågor som rör utrikesrepresentationens administration, om något annat inte är särskilt föreskrivet. Vidare får Regeringskansliet överlämna åt en utlandsmyndighet att avgöra ärenden eller grupper av ärenden som enligt föreskrifter i en annan förordning ska prövas av Regeringskansliet.

Utlandsmyndigheterna är alltså i administrativt hänseende direkt underställda Regeringskansliet. I vissa situationer ses utlandsmyndigheterna dock som självständiga förvaltningsmyndigheter, bl.a. när de fattar egna beslut i förvaltningsärenden (t.ex. konsulära ärenden).²

¹ Jämför regleringen i regeringsformen om att statliga förvaltningsmyndigheter lyder under regeringen, om de inte lyder under riksdagen (12 kap. 1 §) och att ingen myndighet (t.ex. regeringen) får bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag (12 kap. 2 §).

² Utlandsmyndigheternas organisation och förvaltningsrättsliga status och frågan om i vilken utsträckning de utgör självständiga myndigheter har analyserats av flera utredningar, senast av Utrikesförvaltningsutredningen. I utredningens delbetänkande (SOU 2010:32) anges att det inte finns något entydigt svar på frågan om utlandsmyndigheternas förvaltningsrättsliga status. Statusen för utlandsmyndigheterna har enligt utredningen inte gått att passa in i svensk förvaltningsrätt och dess förankring i myndighetsbegreppet (s. 54). I delbetänkandet anförts vidare att en utlandsmyndighets myndighetsstatus är tydlig vid myndighetsutövning mot enskild, t.ex. när utlandsmyndigheten fattar beslut i konsulära ärenden. När det gäller den del av verksamheten som består av beredning av regeringsärenden och biträde i övrigt åt regeringen och statsråden i deras verksamhet fungerar utlandsorganisationen i stället som en del av Regeringskansliet/UD. Utredningen konstaterar också att den övergripande styrningen av utlandsmyndigheternas verksamhet inte heller sköts som för reguljära myndigheter genom instruktion och regleringsbrev utan inom ramen för Regeringskansliets och UD:s verksamhetsplanering. Finansiering sker via UD:s andel av Regeringskansliets förvaltningsanslag.

De svenska bestämmelserna om konsulärt bistånd

Inledning

En svensk som befinner sig i en utsatt situation i utlandet har rätt att begära konsulärt bistånd från Sverige. Utgångspunkten i svensk rätt är dock att den enskilde alltid har ett eget ansvar för att hantera situationer som kan uppstå under en vistelse utomlands (prop. 2017/18:48 s. 9). Staten kan emellertid inom ramen för det konsulära uppdraget i nödsituationer ge råd och ekonomiskt bistånd i form av t.ex. lån. Det är främst fråga om att ge hjälp till självhjälp. Det är alltså den enskilde som i första hand själv ska försöka hantera situationen t.ex. med stöd av anhöriga, genom banklån eller genom sin försäkring. Statens ansvar är subsidiärt.

Konsulärt bistånd till svenskar i utlandet regleras i tre författningar: lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd, förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen och Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. (UF 2003:10).

Lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd innehåller grundläggande bestämmelser om ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands (konsulärt ekonomiskt bistånd). Sådant bistånd lämnas av svenska beskickningar och karriärkonsulat (1 §). I lagen finns bestämmelser om förutsättningarna för när konsulärt ekonomiskt bistånd kan ges och till vem.

I 3–5 §§ regleras vem som kan få bistånd. Biståndsberättigade är bl.a. svenska medborgare som är bosatta i Sverige samt flyktingar och statslösa som är bosatta i Sverige. Om det finns särskilda skäl för det kan konsulärt ekonomiskt bistånd även lämnas till svenska medborgare som inte är bosatta i Sverige och till andra utlänningar än flyktingar och statslösa som är bosatta i Sverige. EU- och EES-medborgare samt schweiziska medborgare jämföras i princip med svenska medborgare. Huvudregeln för att bistånd ska kunna ges är alltså att den nödlidande är bosatt i Sverige. Frågan om någon är bosatt i Sverige ska avgöras enligt bestämmelserna om bosättning i Sverige i 5 kap. socialförsäkringsbalken (2 §).

När det gäller rätten till bistånd finns inledningsvis en bestämmelse om bistånd till nödställda m.fl. (6 §). Av bestämmelsen följer att den som råkat i nöd eller annan svårighet i utlandet och därför behöver ekonomisk hjälp har rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och det är skäligt att bistånd lämnas. Vidare finns bestämmelser om bistånd till frihetsberövade och brottsoffer samt bistånd för avliden. Bistånd till frihetsberövade behandlas närmare i följande avsnitt.

I lagen finns även bestämmelser om återbetalnings- och ersättnings-skyldighet. Dessutom innehåller lagen ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om rätten till konsulärt ekonomiskt bistånd (17 §).

Bistånd till frihetsberövade utomlands

I förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen finns en allmän bestämmelse om att beskickningar och konsulat ska lämna konsulärt bistånd enligt närmare föreskrifter i lag eller annan författning (3 kap. 14 §). Där hänvisas till lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd. Vidare anges att beskickningar och konsulat även i övrigt i skäligen omfattning ska lämna enskilda och svenska juridiska personer hjälp och bistånd vid behov. Det sistnämnda innebär en skyldighet som omfattar allt det som kan betecknas som konsulärt bistånd, dvs. både det ekonomiska biståndet och faktiskt handlande till förmån för de biståndsberättigade (prop. 2002/03:69 s. 14). Som exempel på faktiskt handlande nämns övervakning av rättegångar, besök hos intagna i fängelser, kontakter med advokater och anhöriga samt hjälp vid sjukdom.

Av 7 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd följer att konsulärt ekonomiskt bistånd kan ges till den som har frihetsberövats eller sannolikt kan komma att frihetsberövas genom beslut av en domstol eller annan myndighet. Biståndet får avse kostnad för utredning, bevisning, juridiskt biträde och tolk under förundersökning, rättegång eller annat sådant förfarande. Konsulärt ekonomiskt bistånd ges dock endast om den frihetsberövade av särskild anledning har behov av sådant bistånd. Enligt förarbetsuttalanden bör det i det sammanhanget beaktas bl.a. om man kan förvänta sig en mycket allvarlig påföljd för brottet, om den misstänkte är minderårig eller psykiskt sjuk, om den misstänkte nekas rätt till offentlig försvarare eller om det rättsskydd som han eller hon erbjuds inte framstår som godtagbart (prop. 2002/03:69 s. 53).

Kravet på att det ska finnas särskild anledning för att ge bistånd till frihetsberövade upprätthålls strikt, och utgångspunkten är att det rättsskydd som kan tillhandahållas i det berörda landet i första hand ska användas (prop. 2017/18:48 s. 11). Det rättsskydd som kan komma i fråga i Sverige är inte automatiskt tillämpligt vid händelser under en utlandsvistelse.

Det konsulära ekonomiska biståndet omfattar det ordinarie rättegångsförfarandet inklusive eventuella överklaganden, men inte en extraordinär process som t.ex. resning (prop. 2017/18:48 s. 11). Ekonomiskt bistånd kan också ges för kostförstärkning m.m. vid frihetsberövande. Det krävs dock att det finns ett behov och att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Ekonomiskt bistånd för kostförstärkning m.m. får ordnas av en utlandsmyndighet med hänsyn till vad som är praktiskt möjligt. Sådant ekonomiskt bistånd följer den generella bestämmelsen i 6 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd.

I biståndsuppgiften ligger också att vid behov besöka en frihetsberövad (prop. 2017/18:48 s. 11). Hur ofta det kan ske avgörs från fall till fall beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. I många fall kan besök inte ordnas mer än vid några enstaka tillfällen per år. Det händer även i vissa ärenden att personal från utlandsmyndigheter bevakar rättegångar.

Handläggning av ärenden om konsulärt ekonomiskt bistånd

Regeringskansliet har, med stöd av 4 kap. 4 § förordningen med instruktion för utrikesrepresentationen, meddelat närmare föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. Dessa föreskrifter gäller för beskickningar och karriärkonsulat, och innehåller närmare bestämmelser om rätten till konsulärt ekonomiskt bistånd och om handläggningen av ärenden om sådant bistånd samt vissa bestämmelser om konsulärt bistånd i övrigt (1 §). Av föreskrifterna följer att en beskickning eller ett konsulat ska inhämta yttrande från Regeringskansliet innan beslut meddelas i fråga om konsulärt ekonomiskt bistånd (5 §). Vidare innehåller föreskrifterna särskilda bestämmelser om bl.a. frihetsberövade (8–11 §§). Av dessa följer att en beskickning eller ett konsulat ska underrätta Regeringskansliet så snart myndigheten får kännedom om att en svensk medborgare eller en flykting eller statslös bosatt i Sverige har frihetsberövats inom myndighetens verksamhetsområde. Om den frihetsberövade är omyndig ska underrättelsen om möjligt även innehålla uppgift om vårdnadshavarens eller någon annan anhörigs namn och adress. Vidare ska beskickningen eller konsulatet bistå den frihetsberövade på det sätt som är påkallat med hänsyn till omständigheterna. Beskickningen eller konsulatet ska också bevaka att den frihetsberövades sak tas upp till prövning inför domstol eller annan behörig myndighet inom rimlig tid. Om en frihetsberövad inte önskar något bistånd av beskickningen eller konsulatet bör detta dokumenteras på lämpligt sätt.

Antalet ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Av regeringens webbplats framgår att utrikesförvaltningen hanterar drygt 200 ärenden om frihetsberövade svenskar utomlands och att antalet varierar något vid varje givet tillfälle. Enligt Regeringskansliets årsbok 2023 har antalet komplicerade ärenden där svenskar fängslats utomlands ökat (s. 35).

Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden

Den svensk-eritreanska journalisten Dawit Isaak frihetsberövades i september 2001 i Eritrea. Det har varken framförts några officiella anklagelser mot honom eller hållits någon rättegång. I oktober 2015 kidnappades den svenska förläggaren och författaren Gui Minhai i Thailand och fördes till Kina. I Kina avtjänade han inledningsvis ett tvåårigt fängelsestraff för ett trafikbrott. Efter att ha släppts från fängelset blev Gui Minhai åter frihetsberövad 2018. Han anklagades och dömdes sedermera till fängelse i tio år för brott mot statens säkerhet.

I juni 2021 beslutade regeringen, efter ett tillkännagivande från riksdagen,¹ att tillsätta en kommission med uppdrag att granska och utvärdera regeringens, UD:s och utlandsmyndigheternas arbete med att uppnå frigivning av Dawit

¹ Bet. 2020/21:UU7, rskr. 2020/21:160.

Isaak och Gui Minhai (dir. 2021:40 och dir. 2022:5). Kommissionen skulle vidare bedöma om det finns behov av förändringar i regeringens och utrikesförvaltningens arbete och vid behov föreslå nödvändiga åtgärder.

Kommittén, som antog namnet Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden, överlämnade i oktober 2022 sitt betänkande (SOU:2022:55) till det ansvariga statsrådet. I betänkandet framhålls att det i både Dawit Isaaks och Gui Minhais fall rör sig om frihetsberövanden av politiska skäl i länder som saknar rättssystem som är oberoende från den politiska makten. Kina och Eritrea kan inte heller betraktas som rättsstater eller demokratier och det råder stora brister i respekten för mänskliga rättigheter. Dessa förhållanden har enligt kommissionen medfört särskilda svårigheter i arbetet med att försöka få till stånd frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai.

Vidare framhåller kommissionen att konsulära ärenden i grunden är av rättslig natur men att sådana ärenden kan ha mer eller mindre politiska inslag beroende på såväl omständigheterna i det enskilda fallet som förhållandena i vistelselandet. Valet av insatser måste därför enligt kommissionen anpassas efter det enskilda ärendets karaktär. Ärendets karaktär har också betydelse för var i utrikesförvaltningens organisation fallet bör hanteras, vilket i sin tur ställer krav på förvaltningens organisation och på samarbetet inom den.

När det gäller frihetsberövanden av politisk natur finns det enligt kommissionen åtgärder som är av särskild vikt. Det handlar framför allt om ett tidigt agerande, dokumentation och uppföljning av handlingsplaner, analys av internationell rätt och den nationella rätten i vistelselandet samt vägval när det gäller internationellt samarbete och vilka åtgärder som bör vidtas i offentlighetens ljus respektive i det tysta. Enligt såväl företrädare för regeringen, UD och utlandsmyndigheterna som experter, representanter för organisationer och andra som kommissionen har intervjuat är den första tiden och det inledande arbetet av största vikt vid ett frihetsberövande av politiskt känslig natur. Skälet är att det inte sällan tenderar att gå prestige i ett sådant fall ju längre tiden går samt att även andra typer av låsningar hinner uppstå och få fäste.

Kommissionen konstaterar när det gäller regeringens, UD:s och utlandsmyndigheternas arbete med att försöka uppnå frigivning av Dawit Isaak och Gui Minhai att det har präglats av hög intensitet och stort engagemang. Det finns emellertid i båda fallen vissa brister i hanteringen. Det gäller bl.a. arbetet i de inledande skedena av respektive frihetsberövande, utredningen om grundläggande fakta om Dawit Isaak och Gui Minhai och om omständigheterna kring deras frihetsberövanden, inresa och vistelse i Eritrea respektive Kina samt analys av relevanta rättsliga frågor. Mot bakgrund av redovisade brister lämnar kommissionen förslag till åtgärder som bl.a. tar sikte på arbetet i det inledande skedet av ett frihetsberövande, dokumentation och kunskapsöverföring samt rättsliga analyser.

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har vid några tillfällen granskat regeringens hantering av enskilda ärenden där svenskar frihetsberövats utomlands. Dessutom granskade utskottet under hösten 2015 ett antal ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands (bet. 2015/16:KU10 s. 37 f.).

Våren 2021 granskade utskottet den dåvarande utrikesministerns agerande när det gällde en ambassadörs roll i ärendet Gui Minhai (bet. 2020/21:KU20 s. 145 f.). Enligt Regeringskansliets svar på utskottets frågor och en bifogad intern utredning ansvarar den som är ambassadör och chef för en beskickning för ambassadens verksamhet, inklusive den konsulära verksamheten. När det gäller konsulära ärenden som har en tydlig utrikespolitisk dimension krävs det också att ambassaden och UD har ett tätt samspel. I särskilt komplicerade ärenden är vidare praxis att arbetet leds av UD:s konsulära enhet. Vid en utfrågning med utrikesministern anförde hon att UD hade arbetat intensivt med det aktuella ärendet såväl politiskt som konsulärt och att det även funnits andra svåra konsulära ärenden med politiska förtecken. I sitt ställningstagande konstaterade utskottet inledningsvis att UD och utrikesministern kan utöva en förhållandevis långtgående och detaljerad styrning av utlandsmyndigheterna, även i konsulära ärenden, när så bedöms vara påkallat. Vidare framhöll utskottet vikten av en tydlig och vid behov situationsanpassad dialog för att säkerställa att instruktioner som utgår från UD uppfattas på rätt sätt.

Promemorior från Regeringskansliet

Genom skrivelser till Regeringskansliet begärde utskottet bl.a. svar på ett antal frågor. Utskottet fick den 3 oktober och den 7 november 2024 svars-promemorior som är upprättade inom UD, en vägledning om frihets-berövade/bistånd i brottmål och två checklistor (bilaga 8.1–2). Av svars-promemoriorna framgår i huvudsak följande.

Antalet ärenden om konsulärt stöd

Under perioden 2010–augusti 2024 fördelade sig antalet inkomna och avslutade ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands enligt följande.

Tabell 8.1 Antalet ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

År	Inkomna ärenden	Avslutade ärenden
2010	306	272
2011	364	310
2012	389	399
2013	462	385
2014	407	431
2015	385	400
2016	283	316
2017	298	267
2018	297	328
2019	351	341
2020	209	232
2021	220	232
2022	266	277
2023	385	359
2024 (t.o.m. augusti)	281	300

Det framgår inte av Regeringskansliets diarium hur många av ärendena ovan som är s.k. komplicerade ärenden. Enligt UD:s bedömning har antalet komplicerade ärenden där svenskar fängslats utomlands ökat. Bedömningen grundar sig på omvärldsläget och att fler svenskar reser utomlands. Det registreras inte i diariet om den som frihetsberövats utomlands är omyndig, men enligt UD:s bedömning är det ovanligt att frihetsberövade utomlands är omyndiga.

Arbetet med konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Som följer av 8–11 §§ Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. ska en beskickning eller ett konsulat bistå den som frihetsberövats på det sätt som är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Generellt gäller att det konsulära stöd som ges förutsätter att den frihetsberövade önskar att ha kontakt med den berörda utlandsmyndigheten. Utlandsmyndigheten kan bistå den frihetsberövade genom bl.a. besök och kontakter med lokala myndigheter och vid behov verka för att en offentlig försvarare utses. Vidare kan utlandsmyndigheten ha kontakt med den frihetsberövades försvarare och anhöriga samt i vissa fall närvara vid rättegångar och verka för att dessa genomförs inom rimlig tid. Dessutom kan utrikesförvaltningen bistå den frihetsberövade genom att förmedla medel som hans eller hennes anhöriga har deponerat så att den frihetsberövade kan köpa t.ex. hygienartiklar och extra mat. Den berörda utlandsmyndigheten kan också i förekommande fall besluta om bl.a. förstärkning och konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd (jfr 6 och 7 §§ lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd).

Underrättelse om ett frihetsberövande utomlands

Av 8 § Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. följer att Regeringskansliet ska underrättas så snart en beskickning eller ett konsulat får kännedom om att en svensk medborgare alternativt en flykting eller statslös bosatt i Sverige har frihetsberövats. Enligt praxis behöver det inte lämnas någon underrättelse när det är fråga om mer bagatellartade och kortvariga frihetsberövanden. Som exempel i denna del kan nämnas ett kortvarigt kvarhållande på en polisstation.

Rutiner för en beskicknings eller ett konsulats kontakter med en frihetsberövad och anhöriga

Den berörda utlandsmyndigheten bör försöka etablera en direktkontakt med den frihetsberövade så snart som möjligt och kontakten bör helst tas genom besök. Om verksamhetslandet tillåter det kan kontakt även tas genom telefonsamtal. Utlandsmyndigheten kan även kontakta den frihetsberövade genom brev.

Konsulära besök genomförs oftast av utsänd personal i sällskap med lokalt anställda medarbetare vid utlandsmyndigheten. Hur ofta konsulära besök bör genomföras får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Utlandsmyndigheten bör även se till att en frihetsberövad regelbundet får besök av en anställd vid utlandsmyndigheten eller av någon annan som myndigheten har förtroende för (t.ex. en honorärkonsul eller en präst). Om Sverige inte finns representerat i det aktuella landet kan besökssamarbete med ett annat nordiskt land eller EU-land komma i fråga. Utrikesförvaltningen agerar även i fall där en svensk medborgare också har ett annat medborgarskap. Det finns dock länder som konsekvent nekar berörda utlandsmyndigheter att ha kontakt med och konsulärt tillträde till frihetsberövade personer, eftersom vistelselandet inte erkänner deras svenska medborgarskap.

Om en utlandsmyndighet får besked om att en frihetsberövad person inte önskar något bistånd av beskickningen eller konsulatet ska detta dokumenteras på lämpligt sätt (jfr 11 § Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m.). Utlandsmyndigheten kan behöva bedöma om ett besked från en frihetsberövad är att betrakta som en genuin viljeyttring. Om det finns skäl att misstänka motsatsen ska samråd hållas med UD. Ett konsulärt besök kan behöva genomföras för att bedöma om den frihetsberövades vilja är genuin.

När det gäller frågan om hur det säkerställs att en frihetsberövad får det rättsskydd som bedöms nödvändigt understryks att utgångspunkten för dessa ärenden är att en enskild alltid har ett eget ansvar för att hantera oförutsedda händelser som kan uppstå utomlands. Statens ansvar är subsidiärt och aktualiseras först när någon inte kan lösa en uppkommen situation på egen hand. Utrikesförvaltningen gör alltid en samlad bedömning av vilket konsulärt stöd eller konsulärt ekonomiskt bistånd som kan vara påkallat att lämna i det enskilda fallet.

Vidare när det gäller kontakter med anhöriga har den frihetsberövade möjlighet att uppge en kontaktperson som utrikesförvaltningen kan hålla kontakten med. Det är UD som hanterar kontakter med anhöriga i Sverige, medan den berörda utlandsmyndigheten hanterar kontakter med anhöriga i vistelselandet. I de fall Sverige inte är representerat i vistelselandet, men är sidoackrediterat, kan kontakter med anhöriga hanteras av ett honorärkonsulat. Det kan också ske när konsulärt stöd behövs på orter utanför huvudstaden där det finns ett honorärkonsulat. Det förekommer även att Sverige i dessa fall tar hjälp av andra nordiska eller europeiska länder. Det är den överordnade utlandsmyndigheten som är ansvarig för hanteringen av ärendet och som avgör vilka kontakter som ska tas.

En beskicknings eller ett konsulats skyldigheter att bistå en frihetsberövad

Vilket konsulärt stöd som bör lämnas avgörs utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Typiskt sett görs ingen skillnad beroende på brottsmisstanke. Om en frihetsberövad person misstänks för mycket allvarlig brottslighet i ett land där rättsstatens principer inte respekteras, fängelseförhållandena är svåra eller en mycket allvarlig påföljd kan bli aktuell vid fällande dom, kan det konsulära agerandet bli mer långtgående. Den frihetsberövade personens hälsotillstånd kan också inverka på bedömningen av vilket konsulärt stöd som är påkallat, liksom att personen i fråga är medborgare i landet som han eller hon har frihetsberövats i. En frihetsberövads koppling till vistelselandet har också betydelse för frågan om vilket bistånd som ska lämnas, bl.a. eftersom konsulärt ekonomiskt bistånd endast lämnas till svenska medborgare som inte är bosatta i Sverige om det finns särskilda skäl för det (jfr 4 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd).

Situationen i ett land som UD har utfärdat en reseavrådan för kan påverka vilket konsulärt stöd som lämnas, bl.a. eftersom det med hänsyn till säkerhetsläget kan vara svårt eller omöjligt för den berörda utlandsmyndigheten att ge konsulärt stöd. Det kan t.ex. finnas svårigheter att genomföra möten med lokala myndigheter, förmedla medel från anhöriga för kostförstärkning och få information från den frihetsberövades försvarare.

Konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd kan lämnas när det finns behov av försvarare eller annat rättsskydd men vistelselandets myndigheter antingen inte tillhandahåller något eller tillhandahåller något som inte uppfyller de krav som är rimliga att ställa i det aktuella fallet (jfr 7 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd). Bedömningen av om det finns förutsättningar för konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd ska göras utifrån samtliga relevanta omständigheter i ärendet.

Det är alltid utlandsmyndigheten som fattar beslut om konsulärt ekonomiskt bistånd. I ärenden som gäller rättsskydd till frihetsberövade ska den berörda utlandsmyndigheten först inhämta yttrande från UD.

Särskilt komplicerade ärenden

Det finns ett flertal faktorer som kan göra ett konsulärt ärende särskilt komplicerat. Som exempel kan nämnas allvaret i brottsmisstanken, risken för brott mot personens mänskliga rättigheter, om frihetsberövandet kan bedömas vara godtyckligt och om frihetsberövandet kan antas ha motiverats av politiska intressen. En sammantagen bedömning av omständigheterna och en analys av vilka åtgärder som bör vidtas görs kontinuerligt.

Om utrikesförvaltningen får kännedom om ett misstänkt godtyckligt frihetsberövande eller att en frihetsberövad person på annat sätt har utsatts för brott mot de mänskliga rättigheterna agerar utrikesförvaltningen för att få klarhet i omständigheterna i fallet och för att värna om personens mänskliga rättigheter.

Utlandsmyndigheterna handlägger konsulära ärenden i nära samarbete med UD, genom UD:s enhet för konsulära och civilrättsliga ärenden. Detta samarbete är fördjupat vid handläggningen av särskilt komplicerade ärenden, eftersom dessa många gånger kräver strategiska överväganden. Inom UD arbetar enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden ofta tillsammans med andra enheter och funktioner inom departementet, såsom berörd geografisk enhet. Kontakter med andra departement och myndigheter kan också förekomma och den politiska ledningen hålls informerad.

Kännetecknande för de särskilt komplicerade ärenden som tas upp på politisk nivå är allvaret i situationen för den frihetsberövade samt att ärendet ofta har en utrikespolitisk dimension. Det kan även finnas andra potentiellt komplicerande faktorer som den utrikespolitiska ledningen behöver hållas informerad om. Komplicerade ärenden kräver ibland kontakter på politisk nivå med det andra landet eller med tredje länder i syfte att söka en lösning.

I särskilt komplicerade ärenden kan stöd behöva sökas från likasinnade länder inom EU och i andra internationella organisationer, t.ex. i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vid handläggningen av dessa ärenden används bredden av de diplomatiska verktyg som står till buds enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Det kan exempelvis omfatta förhandlingar och uppvaktningar, liksom andra diplomatiska verktyg.

Granskningskommissionens förslag

Lärdomar har dragits av granskningskommissionens förslag och dessa har i flera avseenden tagits om hand av utrikesförvaltningen. Som exempel kan nämnas att UD har betonat vikten av att agera tidigt och att, i ärenden där detta bedöms vara nödvändigt, sammanställa grundläggande fakta och analysera relevanta rättsliga frågor. Därutöver kommer UD att fortsätta arbetet med att omsätta förslagen i granskningskommissionens betänkande i departementets rutiner för hantering av frihetsberövade, bl.a. i vägledningen om frihetsberövade/bistånd i brottmål.

Utskottets ställningstagande

Syftet med granskningen är att på en övergripande nivå få en bild av regeringens, UD:s och utlandsmyndigheternas arbete med ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands, ärendenas omfattning och antal samt om det har skett några förändringar över tid.

Granskningen visar att antalet inkomna ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands varierade mellan ca 460 och 210 stycken under perioden 2010–augusti 2024 och att det kom in förhållandevis få ärenden under 2020 och 2021, när resandet utomlands minskade till följd av coronapandemin. Regeringskansliets bedömning är att antalet komplicerade ärenden där svenskar fängslats utomlands har ökat och att anledningen till denna ökning är omvärldsläget och att fler svenskar reser utomlands.

Utskottet konstaterar inledningsvis att svenskar som frihetsberövats utomlands har rätt att begära konsulärt stöd från Sverige. Utgångspunkten är dock att den frihetsberövade alltid har ett eget ansvar för att hantera oförutsedda händelser som kan uppstå under en vistelse utomlands och att statens ansvar blir aktuellt först när personen inte kan lösa en uppkommen situation på egen hand.

Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands har sin grund i folkrätten, och närmare bestämmelser om det konsulära stödet finns på nationell nivå i lag och andra föreskrifter. Dessutom har Regeringskansliet tagit fram en vägledning och checklistor som stöd för UD:s och utlandsmyndigheternas arbete med konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands. Med konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands avses både ekonomiskt bistånd och faktiskt handlande i form av t.ex. besök hos frihetsberövade och kontakter med advokater och anhöriga. Det ekonomiska biståndet kan avse kostnader för utredning, bevisning, juridiskt biträde och tolk under förundersökningen och rättegången. Konsulärt stöd ges dock endast om den frihetsberövade av särskild anledning har behov av sådant bistånd. Utgångspunkten är alltså att det rättsskydd som tillhandahålls i vistelselandet i första hand ska användas.

Av granskningen framgår att vilket konsulärt stöd som bör lämnas avgörs utifrån omständigheterna i varje enskilt ärende. Dessa omständigheter kan röra både den frihetsberövades personliga förhållanden och förhållandena i vistelselandet. Bland annat beaktas om den frihetsberövade är minderårig eller psykiskt sjuk, om den frihetsberövade nekas rätt till offentlig försvarare, om frihetsberövandet kan bedömas vara godtyckligt eller motiverat av politiska intressen eller om det finns risk för brott mot den frihetsberövades mänskliga rättigheter. Att en person har frihetsberövats i ett land som UD avrått från att resa till kan påverka vilket konsulärt stöd som är möjligt att lämna, liksom den omständigheten att en frihetsberövad även är medborgare i vistelselandet.

Utskottet konstaterar att ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands i grunden är av rättslig natur, men det kan även finnas en utrikespolitisk dimension som påverkar på vilket sätt de hanteras. Av granskningen framgår att vissa ärenden utifrån omständigheterna i varje enskilt ärende bedöms vara särskilt komplicerade och att vissa av dessa

ärenden behöver tas upp på politisk nivå. Kännetecknande för de särskilt komplicerade ärendena som tas upp på politisk nivå är, förutom att det finns en utrikespolitisk dimension, allvaret i situationen för den frihetsberövade.

I vad mån UD i Stockholm och, i vissa fall, regeringen involveras i konsulära ärenden varierar således och bedöms utifrån rådande omständigheter i varje enskilt ärende. Dessa bedömningar ställer krav på utrikesförvaltningens organisation och samarbetet mellan utlandsmyndigheterna och UD i Stockholm. Av granskningen framgår att det i de särskilt komplicerade ärendena inom utrikesförvaltningen kontinuerligt görs en sammantagen bedömning av omständigheterna samt en analys av vilka åtgärder som bör vidtas och om ärendet behöver tas upp på politisk nivå. Granskningskommissionen avseende två konsulära ärenden har för denna typ av ärenden påtalat att den första tiden och det inledande arbetet är av stor betydelse. Det är således enligt utskottet angeläget att utrikesförvaltningens organisation är rustad för att med kort varsel kunna involvera den politiska nivån.

Vad som framkommit i granskningen ger inte anledning till några mer specifika synpunkter på hanteringen av ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands, men utskottet förutsätter att UD fortsätter översynen av vägledningar med anledning av granskningskommissionens bedömningar och förslag.

9 Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten 2024 granskat myndigheters underrättelser om införlivande och komplettering av EU-rättsakter. Granskningen har inriktats på regeringens agerande kopplat till denna skyldighet för myndigheterna, hur underrättelserna lämnas och hur de är utformade.

Till grund för granskningen har legat bl.a. promemorior från Regeringskansliet, *bilaga 9.1–2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

EU-bestämmelser

Inom EU finns olika typer av rättsakter. De vanligaste rättsakterna är förordningar och direktiv.

Av artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) framgår att en förordning ska ha allmän giltighet. Den ska till alla delar vara bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Ett direktiv ska när det gäller det resultat som ska uppnås vara bindande för varje medlemsstat som det är riktat till, men de nationella myndigheterna ska bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.

Enligt artikel 291.1 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna vidta alla nationella lagstiftningsåtgärder som är nödvändiga för att genomföra unionens rättsligt bindande akter. I direktiven finns som regel bestämmelser om att varje medlemsstat ska underrätta kommissionen när och på vilket sätt direktivet har genomförts i den nationella rätten. Även en del EU-förordningar innehåller bestämmelser som motsvarar direktivens och som innebär att medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om sådana nationella bestämmelser som kompletterar förordningen.

När det gäller direktiv har EU-domstolen vid upprepade tillfällen slagit fast att den underrättelse som medlemsstaterna ska lämna syftar till att underlätta fullgörandet av kommissionens uppdrag som bl.a. består i att övervaka att medlemsstaterna genomför direktiven. En underrättelse ska innehålla klara och precisa uppgifter om innehållet i de lagar och andra författningar som medlemsstaten har antagit för att uppfylla sina olika skyldigheter enligt direktivet.

Regeringen

Det är regeringen som har huvudansvaret för uppgiften att företräda riket utåt (se bet. 2011/12:KU5 s. 27). Regeringen är ansvarig i förhållande till EU för

att EU-rättsakter genomförs korrekt och i rätt tid. Detta innefattar även de fall då direktiv införlivas genom myndighetsföreskrifter. Enligt 20 § 3 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet besvara formella underrättelser från kommissionen och i övrigt upplysa kommissionen om hur Sverige har uppfyllt de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i unionen.

Myndigheter

Som nämnts ovan brukar EU-direktiven innehålla en slutbestämmelse om att medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om hur direktivet genomförts. För Sveriges del fullgör Regeringskansliet denna underrättelseskyldighet.

Av 2 § förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen framgår att myndigheter som inom sina verksamhetsområden införlivar EU-rättsakter ska underrätta regeringen om de föreskrifter som de har meddelat och lämna Regeringskansliet (genom det departement som myndigheten hör till) det underlag som Regeringskansliet behöver för att kunna fullgöra sin underrättelseskyldighet.

Underlaget ska bestå av

1. uppgift om direktivets titel
2. den författning som myndigheten har beslutat för att genomföra direktivet
3. uppgift om hur genomförandet skett, artikel för artikel, där så är lämpligt.

I Myndigheternas föreskrifter – Handbok i författningsskrivning (Ds 1998:43) anges att för att uppgifterna enligt 3 ska fylla sitt syfte bör de oftast lämnas i form av en uppställning som sammanfattar hur direktivet har omformats till en svensk författning.

En del förordningar innehåller som nämnts ovan slutbestämmelser som motsvarar direktivens och som innebär att Sverige ska underrätta kommissionen om sådana svenska föreskrifter som kompletterar förordningen. Enligt den nyss nämnda handboken är det viktigt att varje myndighet som beslutar om föreskrifter för att komplettera en förordning lämnar Regeringskansliet det underlag som kansliet behöver för att fullgöra underrättelseskyldigheten. Underlaget bör bestå av

1. uppgift om förordningens titel
2. den författning som myndigheten har beslutat om för att komplettera förordningen
3. en sammanfattning av vilka bestämmelser i förordningen som myndighetens författning kompletterar och vad kompletteringen innebär.

Om inte annat föreskrivits i lag eller förordning ska myndigheter som genomför direktiv enligt 3 § förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen i den utsträckning som följer av direktiven lämna uppgifter till kommissionen och andra medlemsstater om annat än genomförandet och offentliggöra vissa uppgifter etc.

Av 18 c § första stycket författningssamlingsförordningen (1976:725) framgår att det hos varje myndighet under regeringen ska finnas en förteckning över samtliga gällande författningar som har beslutats av myndigheten eller någon föregångare till denna. Enligt bestämmelsens tredje stycke ska ett exemplar av förteckningen lämnas till regeringen varje år i samband med att myndigheten lämnar sitt budgetunderlag.

Implementeringsrådet

Regeringen har tillsatt en kommitté i form av ett implementeringsråd som ska bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt (dir. 2024:51).

Implementeringsrådet ska

- prioritera vilka kommande, nya eller ändrade EU-rättsakter rådet ska lämna underlag respektive rekommendationer om
- ta fram underlag med analyser av frågor i kommande EU-rättsakter av särskilt intresse för företag i Sverige som regeringen bör uppmärksammas på före eller under EU-förhandlingar
- ta fram rekommendationer till regeringen om genomförandet av nya eller ändrade EU-rättsakter som rådet bedömer är av särskilt intresse för företag i Sverige
- redogöra för sin bedömning av hur den svenska processen för genomförande av EU-rättsakter kan förbättras utifrån sina erfarenheter.

Implementeringsrådets underlag och rekommendationer ska, tillsammans med analyser och konsekvensutredningar, löpande överlämnas till regeringen (berört departement inom Regeringskansliet, kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet). Uppdraget ska kortfattat delredovisas senast den 28 februari 2025, den 28 februari 2026 och den 28 februari 2027 och slutredovisas senast den 31 december 2027. I delredovisningen, som ska lämnas den 28 februari 2027, ska Implementeringsrådet även redogöra för hur det har arbetat med sina uppgifter. I slutredovisningen ska rådet lämna en samlad bedömning av hur EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt, utifrån sina erfarenheter.

Förenklingsrådet

Regeringen har inrättat ett förenklingsråd för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader. Rådet ska bl.a. föreslå hur befintliga svenska regelverk kan förenklas och lämna förslag på andra förenklingsåtgärder som ska göra det lättare för företag att följa regelverken.

Beslutade rättsakter

På EU:s webbplats finns bl.a. uppgifter om vilka direktiv och förordningar som har beslutats och när de har beslutats. Vidare finns det uppgifter om vilka åtgärder de olika medlemsstaterna har vidtagit för att genomföra direktiven.

Tidigare granskning

Genomförande av EU-direktiv

Utskottet har granskat beredningskravet vid genomförandet av EU-direktiv (bet. 2009/10:KU10 s. 78 f.).

Det framkom i granskningen att det fördes en sammanställning för genomförandet av samtliga direktiv i Statsrådsberedningen, och att det verkställdes en regelbunden uppföljning för att säkerställa att nödvändiga genomförandeåtgärder vidtas. Vidare framkom det i granskningen att det pågick ett arbete inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement över direktiv som ska genomföras i svensk rätt.

I granskningen frågade utskottet bl.a. hur man avgör frågan om det ligger på en förvaltningsmyndighet, och inte regeringen, att vidta genomförandeåtgärder, alternativt om det helt och hållet saknas behov av genomförandeåtgärder. I en svarspromemoria från Regeringskansliet angavs att frågan inte var aktuell för ett antal av de direktiv som ingick i granskningen. I ytterligare två fall angavs att genomförandeprocessen ännu inte hade nått så långt. I ett fall lämnades inget svar. I fem fall bedömdes att direktivet inte krävde några genomförandeåtgärder. I de övriga fallen framgår det av svarspromemorian att bedömningen av om det behövdes genomförandeåtgärder utöver lagförslag till riksdagen, och på vilken nivå (förordning eller myndighetsföreskrift) dessa skulle vidtas, som regel gjordes av informella arbetsgrupper eller dylikt bestående av berörda myndigheter och departement.

I granskningen frågade utskottet även om regeringen fastställde att genomförandeåtgärder som vidtagits på myndighetsnivå uppfyllde genomförandekraven. I ett svar från Statsrådsberedningen anfördes att genomförandeåtgärder som ligger inom en myndighets uppdrag beslutades av myndigheten och på dess ansvar. Inom ramen för respektive myndighets beredning inför sådana beslut hade Regeringskansliet regelmässigt möjlighet att kommentera planerade åtgärder. I den utsträckning frågor uppstod om huruvida genomförandet hade skett på ett korrekt sätt kunde det tas upp t.ex. i ordinarie myndighetsdialog. Regeringskansliet svarade för att anmäla till kommissionen att åtgärder för att genomföra direktiv hade vidtagits. Detta gällde också när genomförandeåtgärder vidtagits på myndighetsnivå. Till anmälan bifogades i förekommande fall lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter. På så sätt fick regeringen en god kontroll över hur genomförandeåtgärder hade vidtagits på myndighetsnivå.

I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att granskningen visade att genomförandet av direktiv i svensk rätt föregås av en omfattande beredning samt förslag om nya och ändrade föreskrifter främst på förordnings- och

myndighetsföreskriftsnivå, men även på lagnivå. Så kallade ändringsdirektiv hade i högre utsträckning än nya direktiv genomförts genom lagändringar. Nya direktiv hade i stället i högre utsträckning genomförts genom föreskrifter på lägre nivå.

Det framgick av granskningen att ett fungerande samspel mellan Regeringskansliet och förvaltningsmyndigheterna är av avgörande betydelse, både i de fall direktiv genomförs i form av förordningar och i de fall de genomförs i form av myndighetsföreskrifter. Utskottet konstaterade att det ytterst är regeringen som ansvarar för förvaltningsmyndigheternas regelgivning. I ställningstagandet nämndes att det pågick ett arbete inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement över direktiv som ska genomföras i svensk rätt samt att det tidigare hade aviserats ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram ett cirkulär för genomförandet av direktiv.

Utskottet anförde också att svenska förvaltningsmyndigheter inte har någon självständig befogenhet att besluta om egna föreskrifter, utan deras befogenhet har sin grund i bemyndiganden från regeringen. Mot bakgrund av utvecklingen av EU-rätten och med beaktande av förvaltningsmyndigheters roll i såväl beredning som genomförande av enskilda direktiv konstaterade utskottet att det kunde finnas en risk för en svåröverskådlig normgivning från myndigheternas sida. Genom Regeringskansliets anmälan till kommissionen att åtgärder, inklusive åtgärder på myndighetsnivå, har vidtagits för att genomföra direktiv kunde regeringen enligt utskottet få en samlad kontroll över hur Sveriges åtagande att genomföra direktiv uppfyllts, oavsett på vilken nivå genomförandet skett.

Vidare framhöll utskottet vikten av att regeringen som ett led i beredningen av genomförandet av EU-direktiv noga överväger på vilken nivå svenska föreskrifter för genomförande bör beslutas. I vissa fall är det möjligt att föreskrifterna har ett så tekniskt innehåll att de lämpligen bör beslutas av regeringen själv eller en förvaltningsmyndighet inom ramen för ett bemyndigande. I andra fall kan det i stället vara så att regeringen i enlighet med den fördelning av normgivningskompetens som följer av regeringsformen ska förelägga riksdagen förslag till föreskrifter. Även om sådana bedömningar avgörs av regeringen själv under sedvanligt konstitutionellt ansvar ansåg utskottet att det nämnda förtjänade att uppmärksammas inför regeringens fortsatta överväganden i frågan om genomförandet av EU-direktiv.

Delegation och subdelegation

Utskottet har granskat regeringens delegation och subdelegation av föreskriftsrätt (bet. 2011/12:KU10 s. 40 f.) Syftet med granskningen var att på en allmän nivå klargöra och bedöma rutiner och kontrollfunktioner i detta arbete.

Vid granskningen framkom att departementen genom olika löpande kontakter som i övrigt förekom mellan departementen och myndigheterna

följde myndigheternas normgivning. Inte minst vid införlivandet av EU-direktiv kunde kontakterna vara täta.

I sitt ställningstagande anförde utskottet att det ytterst är regeringen som ansvarar för förvaltningsmyndigheternas regelgivning och därför är det viktigt att regeringen fortlöpande följer myndigheternas normgivning och tar de initiativ som framstår som motiverade. Granskningen gav vid handen att det mer eller mindre fortlöpande inom Regeringskansliet pågick ett arbete med att kontrollera myndigheternas normgivning. Utskottet underströk att det är viktigt att regeringen även tar egna initiativ och kontinuerligt granskar myndigheternas föreskrifter.

Regeringens kontroll av myndighetsföreskrifter

Utskottet har granskat regeringens kontroll av myndighetsföreskrifter (bet. 2019/20:KU10 s. 134 f.).

I granskningen framkom att det i flera departement tillämpades en rutin som innebar att det i samband med arbetet med regeringens årliga skrivelse Riksdagens skrivelser till regeringen (skrivelse 75) gjordes en kontroll av att myndigheterna under departementet hade lämnat sina förteckningar över gällande författningar enligt författningssamlingsförordningen. I vissa departement fanns en rutin som innebar att departementet påminde de myndigheter som inte hade lämnat en förteckning över gällande författningar att göra det. I samband med granskningen uppmärksammade Regeringskansliet att inte alla departement hade en rutin för att kontrollera myndigheternas skyldighet att lämna förteckningar över gällande författningar.

I sitt ställningstagande anförde utskottet dels att myndigheterna i varierande omfattning överlämnade sina förteckningar till regeringen, dels att de i vissa fall överlämnade dem efter den senaste tidpunkten för myndigheterna att lämna förteckningar över sina gällande författningar. Av svaren från Regeringskansliet framgick också att inte alla departement hade en rutin för att kontrollera myndigheternas skyldighet att lämna förteckningar över gällande författningar. Vidare framstod det enligt utskottet som att det saknades rutiner för att se till att myndigheter som har föreskriftsrätt vid behov görs medvetna om skyldigheten att överlämna en förteckning över gällande författningar till regeringen.

Promemorior från Regeringskansliet

Bakgrund

Utskottet har i skrivelser, som har skickats till Regeringskansliet, begärt uppgifter och svar på ett antal frågor. Som svar har utskottet fått promemorior och bilagor från Statsrådsberedningen, Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet, Kulturdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet (bilaga 9.1–2). Bilagorna är 20 anmälningar från tio myndigheter om genomförande eller komplettering av rättsakter samt Cirkulär 14 från Statsrådsberedningen om riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter. Cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter beslutades i december 2010 av chefen för dåvarande EU-kansliet i Statsrådsberedningen och gäller fortfarande, men är föremål för översyn tillsammans med övriga gällande cirkulär.

Nedan redogörs för svaren.

Underrättelser

Hos varje myndighet ska det finnas en förteckning över samtliga gällande författningar och allmänna råd som har beslutats av myndigheten. Ett exemplar av förteckningen ska varje år lämnas till regeringen i samband med att myndigheten lämnar sitt budgetunderlag (18 c § författningssamlingsförordningen). I förteckningarna finns det föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter. Därutöver lämnar myndigheter in underrättelser om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter (jfr förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen).

Utskottet har begärt svar på om det förekommer att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen.

Tre av departementen anger att det har förekommit att myndigheter inte lämnat en särskild underrättelse. Ett departement anger att det kan förekomma att myndigheter underrättar departementet genom den årliga förteckningen vid komplettering av EU-rättsakter.

Flertalet av departementen anger att det av den årliga förteckningen framgår vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

På en fråga om på vilket sätt departementen säkerställer att myndigheterna är medvetna om underrättelseskyldigheten enligt förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen svarar flera departement att de har kontakt med de myndigheter som har till uppgift att anta föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter. Det har därför inte funnits anledning att särskilt följa upp underrättelseskyldigheten. Något departement pekar på de informella underrättelser som departementet får av myndigheterna i den process som avslutas genom att departementet lägger in de beslutade föreskrifterna som genomför direktiv i EU-databasen Themis (se nedan). Några av departementen anger också att deras myndigheter i begränsad utsträckning berörs av förordningen.

På Förvarsdepartementets rättssekretariat finns tjänstemän som har i uppgift att återkommande kontrollera att underrättelser lämnas enligt förordningen.

Klimat- och näringslivsdepartementet anför att vissa myndigheter har påmint om denna skyldighet efter det att departementet, med anledning av

KU:s granskning, uppmärksammat att alla myndigheter inte underrättar regeringen i enlighet med förordningen. Myndighetshandläggarna på departementet har också uppmanats att informera de myndigheter de ansvarar för.

Ansvar och samordning

Regeringen är ansvarig i förhållande till EU för att EU:s rättsakter genomförs korrekt och i rätt tid. Inom Regeringskansliet ansvarar varje departement för beredningen av ärenden inom sitt respektive ansvarsområde enligt 14 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (RKI). Ibland fördelas ansvaret för en EU-rättsakt mellan flera departement. I en sådan situation har ett departement samordningsansvar.

Ett samordningsansvarigt departement bör identifiera vilka övriga departement som berörs av EU-rättsakten. En sådan bedömning bör göras redan i samband med förhandling av rättsakten. Det samordningsansvariga departementet ser till att nödvändiga åtgärder vidtas, så att rättsakten genomförs eller kompletteras inom utsatt tid och att Sverige kan anmäla till kommissionen hur förpliktelserna uppfyllts (20 § RKI och Cirkulär 14 avsnitt 1.4).

Departementen bör allmänt sett överväga att tillsätta en utredning eller vidta andra förberedande åtgärder redan innan förhandlingarna av EU-rättsakten har avslutats (Cirkulär 14 avsnitt 3.2). I tillägg till detta bör framhållas betydelsen av kontakter mellan departement och myndigheter under och efter förhandlingarna av en ny EU-rättsakt. Sådana kontakter kan utmynna i ett regeringsuppdrag till en eller flera myndigheter att föreslå hur en viss EU-rättsakt ska genomföras eller kompletteras.

Varje departement ansvarar för att genomföra eller komplettera EU-rättsakter inom sitt ansvarsområde. Det är därför upp till departementen att följa upp att myndigheter som förväntas genomföra eller komplettera en rättsakt också gör det.

It-stöd

Regeringskansliet för in alla åtgärder för genomförande av direktiv i kommissionens it-stöd, Themis. Ansvarigt departement lägger in de bestämmelser som antagits på olika nivåer samt information i form av en tabell som visar vilka bestämmelser som genomförts. Departementen ansvarar för att anmäla genomförandeåtgärderna till kommissionen, medan kansliet för EU-rättsliga och institutionella frågor i Statsrådsberedningen står för slutlig verifiering och bekräftelse till kommissionen.

Ett gemensamt register, Eureka, för hantering av direktiv fanns under en tid i Regeringskansliet. Eureka avvecklades efter att kommissionen hade uppdaterat sitt it-stöd. Detta it-stöd, numera Themis, används även av medlemsstaterna. Av Themis framgår hur direktiv genomförs i Sverige. Det fyller alltså motsvarande funktion som Eureka gjorde.

Föreskrifter som går längre än direktiven

För att säkerställa ett korrekt genomförande av ett EU-direktiv görs det i ett tidigt skede av Regeringskansliets författningsarbete en analys av behovet av författningsåtgärder, dels med utgångspunkt i direktivets syfte och vilken harmoniseringsgrad direktivet syftar till att uppnå, dels utifrån hur den aktuella bestämmelsen i direktivet är utformad (jfr Cirkulär 14 avsnitt 3.6). Det är genom en sådan analys som ramen för genomförandet i svensk rätt bestäms liksom om regleringen kan och bör gå längre än vad som följer av EU-rättsakten. En motsvarande analys görs även av behovet av föreskrifter för att komplettera en EU-rättsakt. Om det inte sedan tidigare finns ett bemyndigande för en myndighet att besluta om föreskrifter på det aktuella området kan det utifrån analysen bli aktuellt att ta fram ett nytt bemyndigande som sätter ramarna för sådana föreskrifter. Departementet följer myndigheternas författningsarbete och får därigenom informella underrättelser om de föreskrifter som antas för att genomföra eller komplettera EU-rättsakter. Processen avslutas genom att departementet lägger in de beslutade föreskrifterna som genomför direktiv i EU-databasen Themis.

Flera departement anför att skyldigheten att anmäla genomförandeåtgärder i databasen Themis skapar förutsättningar för att övervaka och följa upp genomförandet av EU-rättsakter som sker genom myndighetsföreskrifter. Därigenom kan det fångas upp i vilken utsträckning myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven. I samband med att anmälan av genomförande eller komplettering av EU-rättsakter till Statsrådsberedningen anges i förekommande fall vilka bestämmelser i myndighetsföreskrifter som genomför ett visst direktiv. I samband med anmälan finns det möjlighet att uppmärksamma om föreskrifterna går längre än direktiven.

Implementeringsrådet och Förenklingsrådet

Inrättandet av Implementeringsrådet och Förenklingsrådet har inte föranlett några ändringar i reglerna om myndigheters underrättelser om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

Implementeringsrådet ska lämna rekommendationer till Regeringskansliet (berört departement med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet) inför genomförandet i svensk rätt av nya eller ändrade EU-rättsakter som rådet bedömer är av särskilt intresse för företag i Sverige. Det förekommer inte någon kontakt mellan Regeringskansliet och Implementeringsrådet om det av underrättelserna från myndigheterna framgår att en myndighets föreskrifter går längre än direktiven.

Implementeringsrådet ska löpande lämna rekommendationer och underlag till regeringen. Rådet hade sitt första möte den 16 oktober 2024 och har ännu inte lämnat några rekommendationer eller underlag till regeringen. Enligt kommittédirektiven ska rådet i sin slutredovisning, utifrån sina egna erfarenheter, redogöra för sin samlade bedömning av hur EU-rättsakter generellt kan genomföras i svensk rätt. Slutredovisningen ska lämnas senast den 31 december 2027.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis konstaterar utskottet att det är regeringen som är ansvarig inför EU för att EU-rättsakter genomförs och kompletteras även om regeringen har delegerat till myndigheter att göra detta. Det är därför viktigt att säkerställa att regeringen får information om de föreskrifter som myndigheterna beslutar om för att införliva eller komplettera EU-rättsakter.

I granskningen har det framkommit att regeringen får denna information på olika sätt. Myndigheterna kan underrätta regeringen enligt förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen. Ett annat sätt är att informationen ges i den årliga förteckningen över sina föreskrifter som myndigheterna ska lämna till regeringen enligt författningssamlingsförordningen. Information kan även lämnas genom att departementen följer myndigheternas författningsarbete och därigenom får informella underrättelser om de myndighetsföreskrifter som beslutas för att genomföra eller komplettera EU-rättsakter.

Utskottet vill understryka att förordningen om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen ger myndigheterna en skyldighet att underrätta regeringen om de föreskrifter som de har meddelat och lämna Regeringskansliet det underlag som det behöver för att kunna fullgöra sin underrättelseskyldighet. Det kan noteras att ett departement med anledning av utskottets granskning uppmärksammat att alla myndigheter inte underrättar regeringen enligt förordningen och därför har påmint myndigheterna om denna skyldighet.

Det framgår dock att förutsättningarna varierar mellan departementen genom att mängden rättsakter som införlivas eller kompletteras genom myndighetsföreskrifter varierar. På grund av detta framstår det enligt utskottet som naturligt att vissa skillnader i hur myndigheterna informerar regeringen i detta sammanhang kan uppkomma.

I granskningen har det framkommit att det i ett tidigt skede inom Regeringskansliet görs en analys av behovet av författningsåtgärder på grund av en EU-rättsakt. I denna analys ingår frågan om de svenska författningarna i något fall kan och bör gå längre än EU-rättsakten. Det har framhållits i granskningen att anmälan av föreskrifterna i EU:s databas gör det möjligt att se om myndighetsföreskrifterna går längre än EU-rättsakten. Utskottet förutsätter dock att en avstämning av om myndighetsföreskrifterna går längre än vad regeringen anser nödvändigt eller lämpligt sker tidigare än när de redan beslutade föreskrifterna anmäls till EU.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen påminner utskottet regeringen om att fortlöpande pröva behovet av en översyn av regelverk och handböcker som används inom Regeringskansliet.

Utredningsmaterial

Bilaga 1.1

Regeringskansliet

2024-10-10
SB2024/00778

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementssekreterare
Victoria Ollén, Statsrådsberedningen.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 3
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

2024-10-10

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet i utskottets granskningsärende Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation.

Konstitutionsutskottet har begärt följande.

1. Samtliga förordnanden och entlediganden av statsråd samt förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som meddelats fr.o.m. den 1 oktober 2023 t.o.m. utgången av september månad 2024.
2. Åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning för samtliga statsråd som förordnats under ovannämnda period.
3. Uppgifter om antalet tjänstgörande (inklusive resp. exklusive kommitté-anställda och anställda vid utlandsmyndigheterna) i Regeringskansliet 2024 totalt samt uppdelat per departement. I samband med uppgifterna önskas en kommentar till eventuella större förändringar av antalet tjänstgörande vid olika departement.
4. Uppgifter om antalet politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2024.

Utskottet har angett att uppgifterna om antalet tjänstgörande och antalet politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet ska vara jämförbara med de uppgifter som överlämnades till utskottet i förra årets granskning (se bet. 2023/24:KU10 s. 118–122). Uppgifterna bör således avse september 2024.

1. Förordnanden och entlediganden av statsråd samt förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Efterfrågade handlingar återfinns som *bilaga 1* till denna promemoria.

2. Åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning

Efterfrågade handlingar återfinns som *bilaga 2* till denna promemoria.

3. Antalet tjänstgörande

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet, inklusive politiskt tillsatta tjänstemän, kommittéanställda och anställda som tjänstgör vid utlandsmyndigheter, i september 2024. Jämfört med september 2023 har antalet tjänstgörande ökat med 79¹.

Antal tjänstgörande, inklusive kommitté- och utl. anställda	
SB	243
Ju	389
UD	1 311
Fö	252
S	339
Fi	548
U	230
KN	353
Ku	103
A	167
LI	308
FA	743
Totalt	4 986

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande, vilket innebär att deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande, inklusive politiskt tillsatta tjänstemän, i Regeringskansliet i september 2024. Kommittéanställda och anställda som tjänstgör vid utlandsmyndigheter ingår inte.

¹Ökningen mellan 2023 och 2024 förklaras framför allt av förstärkning med anledning av säkerhetspolitiska läget och Sveriges medlemskap i Nato.

Antal tjänstgörande, exklusive kommitté- och utl. anställda	
SB	236
Ju	305
UD	796
Fö	221
S	260
Fi	493
U	157
KN	293
Ku	82
A	136
LI	258
FA	743
Totalt	3 980

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande, vilket innebär att deltidssarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Jämfört med september 2023 har antalet ökat med 62².

4. Antalet politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet med funktion som planeringschef, stabschef, presschef, pressekreterare, politiskt sakkunnig, inklusive politiskt sakkunnig assistent, vilka omfattas av Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet.
- Statssekreterare och kabinettsekreteraren, vilka omfattas av Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.

²Ökningen mellan 2023 och 2024 förklaras framför allt av förstärkning med anledning av säkerhetspolitiska läget och Sveriges medlemskap i Nato.

Antalet tjänstgörande i september 2024 i de olika kategorierna redovisas här:

Antal politiskt tillsatta

Politiskt sakkunniga	143
Statssekreterare	37
Totalt	180
Statsråd och statsminister	24

Bilaga 1**Statsministern**

Beslut

2024-09-10

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Jessica Rosencrantz att fr.o.m. denna dag vara statsråd.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern

Beslut

2024-09-10

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Benjamin Dousa att fr.o.m. denna dag vara statsråd.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern

Beslut

2024-09-10

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Tobias Billström från uppdraget att vara statsråd och chef för Utrikesdepartementet.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern

Beslut

2024-09-10

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Jessika Roswall från uppdraget att vara statsråd.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern

Beslut

2024-09-10

Förordnande av departementschef

Statsministern förordnar statsrådet Maria Malmer Stenergård att fr.o.m. denna dag vara chef för Utrikesdepartementet.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2024-09-10

Entledigande och förordnande av departementschef

Statsministern entledigar statsrådet Johan Pehrson från uppdraget att vara chef för Arbetsmarknadsdepartementet med verkan fr.o.m. denna dag

Statsministern utser statsrådet Johan Pehrson att fr.o.m. samma dag vara chef för Utbildningsdepartementet.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Statsministern

Beslut

2024-09-10

Entledigande och förordnande av departementschef

Statsministern entledigar statsrådet Mats Persson från uppdraget att vara chef för Utbildningsdepartementet med verkan fr.o.m. denna dag.

Statsministern utser statsrådet Mats Persson att fr.o.m. samma dag vara chef för Arbetsmarknadsdepartementet.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 3

Protokoll

2024-09-10
SB2024/00738

Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Med stöd av 7 kap. 5 § regeringsformen förordnar statsministern att de grupper av ärenden som anges i det följande ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen i respektive departement. Förordnandet gäller från och med den 10 september 2024 och ersätter tidigare förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen.

De statsråd som ska föredra ärenden i en departementschefs ställe redovisas i följande ordning.

Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen	1
1. Acko Ankarberg Johansson	2
2. Lotta Edholm	3
3. Camilla Waltersson Grönvall	5
4. Gunnar Strömmer	7
5. Anna Tenje	8
6. Johan Forsell	10
7. Erik Slottnér	11
8. Niklas Wykman	15
9. Paulina Brandberg	17
10. Carl-Oskar Bohlin	20
11. Andreas Carlson	22
12. Romina Pourmokhtari	25
13. Jessica Rosencrantz	28
14. Benjamin Dousa	29

1. Acko Ankarberg Johansson

1.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

1.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

hälso- och sjukvård, med undantag för frågor om psykiatri, eller annan medicinsk verksamhet,

hälso- och sjukvårdspersonalens yrkesutövning,

läkemedel, medicintekniska produkter och kosmetika,

apoteksväsendet.

1.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

hälso- och sjukvård, med undantag för frågor om psykiatri, eller annan medicinsk verksamhet,

hälso- och sjukvårdspersonalens yrkesutövning,

läkemedel, medicintekniska produkter och kosmetika,

apoteksväsendet.

1.1.3 Myndigheter m.fl.

Socialstyrelsen,

Inspektionen för vård och omsorg,

Läkemedelsverket,

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys,

Provinsialläkarstiftelsen.

2. Lotta Edholm

2.1 I chefen för Utbildningsdepartementets ställe

2.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

skolväsendet, utom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning, och därtill anslutande särskilda utbildningsformer samt annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet,

upptragsutbildning inom skolväsendet, med undantag för den inom kommunal vuxenutbildning,

satsningar inom ramen för den nationella samlingen för läraryrket,

övergripande Unescofrågor.

2.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

skolväsendet, utom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning, och därtill anslutande särskilda utbildningsformer samt annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet,

upptragsutbildning inom skolväsendet, med undantag för den inom kommunal vuxenutbildning.

2.1.3 Myndigheter m.fl.

Statens skolverk,

Specialpedagogiska skolmyndigheten,

Sameskolstyrelsen,

Skolforskningsinstitutet,

huvudmän inom skolväsendet, med undantag för huvudmän som tillhandahåller gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning,

enskilda anordnare av annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet,

Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet,

utbildningsanstalter med enskild huvudman som inte hör till något annat departement, i den mån utbildningsanstaltens huvudsakliga verksamhetsområde eller ändamål kan hänföras till någon av de ärendegrupper som omfattas av förordnandet under rubrikerna Förvaltningsärenden och Lagstiftningsärenden i detta avsnitt.

3. Camilla Waltersson Grönvall

3.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

3.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

internationella adoptioner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsanpassningsbidrag,

socialtjänst, innefattande omsorger om barn och ungdom, omsorg om funktionshindrade, missbrukarvård samt annat socialt bistånd, dock inte bistånd för ekonomiska behov,

samordning av funktionshinderspolitiken,

habilitering,

hjälpmedelsförsörjning,

stöd och service till vissa funktionshindrade,

assistansersättning,

omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning,

bilstöd till personer med funktionshinder,

barnrättspolitik, innefattande samordning och utveckling av frågor som rör barnets rättigheter och andra barnfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

3.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

internationella adoptioner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsanpassningsbidrag,

socialtjänst, innefattande omsorger om barn och ungdom, omsorg om funktionshindrade, missbrukarvård samt annat socialt bistånd, dock inte bistånd för ekonomiska behov,

samordning av funktionshinderspolitiken,

habilitering,

hjälpmedelsförsörjning,

stöd och service till vissa funktionshindrade,

assistansersättning,

omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning,

bilstöd till personer med funktionshinder,

barnrättspolitik, innefattande samordning och utveckling av frågor som rör barnets rättigheter och andra barnfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

3.1.3 Myndigheter och organ

Statens institutionsstyrelse,

Myndigheten för delaktighet,

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd,

Barnombudsmannen.

4. Gunnar Strömmer

4.1 I statsministerns ställe

4.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras i Statsrådsberedningen eller Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Detta gäller dock inte sådana allmänna handlingar som avses i 1 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641).

5. Anna Tenje

5.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

5.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

sjukförsäkring,

arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

sjuklön,

ersättning för närståendevård,

allmän ålderspensionsförsäkring och allmän efterlevandepensionsförsäkring,

frivillig pensionsförsäkring,

äldreförsörjningsstöd,

ekonomiska åtgärder till stöd åt barnfamiljer, efterlevandestöd till barn,

bostadsbidrag,

bostadstillägg,

boendetillägg,

äldreomsorg,

socialtjänst, såvitt avser bistånd för ekonomiska behov.

5.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

sjukförsäkring,

arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

sjuklön,

ersättning för närståendevård,

allmän ålderspensionsförsäkring och allmän efterlevandepensionsförsäkring,
frivillig pensionsförsäkring,
äldreförsörjningsstöd,
ekonomiska åtgärder till stöd åt barnfamiljer, efterlevandestöd till barn,
bostadsbidrag,
bostadstillägg,
boendetillägg,
äldreomsorg,
socialtjänst, såvitt avser bistånd för ekonomiska behov.

5.1.3 Myndigheter och organ

Försäkringskassan,
Inspektionen för socialförsäkringen,
Pensionsmyndigheten,
Fondtorgsnämnden.

6. Johan Forsell

6.1 I chefen för Justitiedepartementets ställe

6.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

flyktingar, mottagande av asylsökande och utlänningars rätt att vistas i landet, utom särskild kontroll av vissa utlänningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

svenskt medborgarskap.

6.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utlänningars rätt att vistas i landet, utom särskild kontroll av vissa utlänningar,

mottagande av asylsökande m.fl.,

svenskt medborgarskap.

6.1.3 Myndigheter och organ

Migrationsverket.

7. Erik Slottner

7.1 I statsministerns ställe

7.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

framställningar om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande som finns i Statsrådsberedningen eller i Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

7.2 I chefen för Finansdepartementets ställe

7.2.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

kommunal ekonomi,

allmänna statliga bidrag samt bidrag från och avgifter till staten för kommunalekonomisk utjämning,

statistik,

Sveriges indelning i kommuner och regioner,

kommuner, regioner, kommunalförbund,

övergripande lönepolitiska frågor inom statsförvaltningen,

offentlig upphandling, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

länsstyrelserna,

länsindelningen,

allmänna frågor om statsförvaltningen,

övergripande frågor om styrning, ledning och organisation av statlig verksamhet samt effektivisering inom statsförvaltningen,

statlig lokalförsörjning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning,

personalpolitiska frågor inom statsförvaltningen,

samhällsinformation,

marknadsföring, konsumentinformation, konsumentinflytande i standardiseringsarbetet, resegarantier, produktsäkerhet samt konsumentskydd och konsumentpolitiska frågor i övrigt, i den mån sådana frågor inte hör till något annat departement,

sektorsövergripande frågor om den digitala omställningen av samhället, inklusive infrastruktur för informationsteknik,

sektorsövergripande frågor inom den offentliga förvaltningen om informations- och dataförvaltning, digital teknik samt utveckling och förvaltning av infrastrukturer, plattformar och tjänster,

elektronisk kommunikation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

postkommunikation,

distribution av radioprogram, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

7.2.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

kommunal ekonomi,

allmänna statliga bidrag samt bidrag från och avgifter till staten för kommunalekonomisk utjämning,

statistik,

Sveriges indelning i kommuner och regioner,

kommuner, regioner, kommunalförbund,

offentlig upphandling,

länsstyrelserna,

ändrad regional ansvarsfördelning,

arbetstagare i offentliga anställningar,

marknadsföring, konsumentinformation, konsumentinflytande i standardiseringsarbetet, resegarantier, produktsäkerhet samt konsumentskydd och konsumentpolitiska frågor i övrigt, i den mån sådana frågor inte hör till något annat departement,

sektorsövergripande frågor om den digitala omställningen av samhället, inklusive infrastruktur för informationsteknik,

sektorsövergripande frågor inom den offentliga förvaltningen om informations- och dataförvaltning, digital teknik samt utveckling och förvaltning av infrastrukturer, plattformar och tjänster,

elektronisk kommunikation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

postkommunikation.

7.2.3 Myndigheter och organ

Kammarkollegiet,

Statens skaderegleringsnämnd,

Statistiska centralbyrån,

Arbetsgivarverket,

länsstyrelserna,

Statskontoret,

Statens överklagandenämnd,

Statens ansvarsnämnd,

Offentliga sektorns särskilda nämnd,

Trygghetsstiftelsen,
Statens tjänstepensionsverk,
Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd,
Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor,
Statens servicecenter,
Upphandlingsmyndigheten,
Konsumentverket med Konsumentombudsmannen,
Allmänna reklamationsnämnden,
Fastighetsmäklarinspektionen,
Post- och telestyrelsen,
Myndigheten för digital förvaltning.

8. Niklas Wykman

8.1 I chefen för Finansdepartementets ställe

8.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

statens upplåning och statsskuldsförvaltning,

finansiella företag, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

krigsförsäkring, krigsskadeersättning,

köp och försäljning av statens mark och byggnader, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

förvaltning av statens mark, byggnader och egendom i övrigt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

spel om pengar eller pengars värde.

8.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

statens upplåning och skuldförvaltning,

finansmarknaden,

allmänna pensionsfonderna,

kontoföring av finansiella instrument,

näringsrättslig reglering av finansiella företag och beredskapslagstiftning för dessa företag,

insättningsgaranti och investerarskydd,

penningtvätt,

Riksbanken,

spel om pengar eller pengars värde.

8.1.3 Myndigheter och organ

Riksgäldskontoret,

Finansinspektionen,

Krigsförsäkringsnämnden,

allmänna pensionsfonderna,

Spelinspektionen,

Statens fastighetsverk,

Fortifikationsverket.

9. Paulina Brandberg

9.1 I chefen för Arbetsmarknadsdepartementets ställe

9.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

statlig lönegaranti vid konkurs,

arbetsmiljö och arbetstid, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbetsrätt och andra arbetslivsfrågor för arbetsmarknaden i dess helhet, utom när det gäller särskilda bestämmelser om offentlig anställning,

Internationella arbetsorganisationen (ILO),

Europeiska sociala stadgan,

utveckling inom arbetslivsområdet,

samordning och utveckling av frågor om de mänskliga rättigheterna på nationell nivå, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

rasism och liknande former av fientlighet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

frågor på nationell nivå om situationen för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement, samt samordning och utveckling av sådana frågor,

samordning och utveckling av jämställdhetspolitiska frågor.

9.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

statlig lönegaranti vid konkurs,

arbetsmiljö och arbetstid, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

förhandlingar, kollektivavtal, facklig verksamhet, medbestämmande, styrelsrepresentation för de anställda och andra frågor om kollektiv arbetsrätt,

anställningsskydd, ledighet från anställning, semester och andra frågor om enskilda anställningsavtal, utom när det gäller särskilda bestämmelser om offentlig anställning,

arbetstagares uppfinningar,

arbetstvister,

diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

9.1.3 Myndigheter och organ

Arbetsmiljöverket,

Arbetsdomstolen,

Medlingsinstitutet,

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar,

Nämnden för styrelsrepresentationsfrågor,

ILO-kommittén,

Myndigheten för arbetsmiljökunskap,

Diskrimineringsombudsmannen,

Nämnden mot diskriminering,

Jämställdhetsmyndigheten,

Institutet för mänskliga rättigheter.

10. Carl-Oskar Bohlin

10.1 I chefen för Försvarsdepartementets ställe

10.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

befolkningsskydd, skydd mot olyckor och miljöräddningstjänst, allt i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utredningar av luft- och sjöfartsolyckor, olyckor med spårbunden trafik samt andra allvarliga olyckor, allt i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

samordning av samhällets krisberedskap och civilt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

informations- och cybersäkerhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

sjöövervakning, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

olyckor i militär verksamhet, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

kommunernas beredskap, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

psykologiskt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga.

transport av farligt gods, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

brandfarliga och explosiva varor, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement.

10.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

samordning av samhällets krisberedskap och civilt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

befolkningsskydd, skydd mot olyckor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

Kustbevakningens befogenheter,

sprängämnesprekursorer,

förfogande, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

ransonering, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

informations- och cybersäkerhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

kommunernas och regionernas beredskap, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

transport av farligt gods, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

brandfarliga och explosiva varor, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

10.1.3 Myndigheter m.fl.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,

Kustbevakningen,

Statens haverikommission,

Myndigheten för psykologiskt försvar,

Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum.

11. Andreas Carlson

11.1 I chefen för Landsbygds- och infrastrukturdepartementets ställe

11.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

järnvägar, spårvägar och tunnelbanor samt järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanetrafik,

vägar och vägtrafik,

fordons utrustning och beskaflenhet,

förarbehörighet,

kollektivtrafik och färdtjänst,

tillgång till transporter för personer med funktionshinder,

upphandling av persontrafik,

överlastavgift,

farleder, kanaler och hamnar samt sjöfart, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg, befäl på handelsfartyg och fiskefartyg, sjökarteverksamhet, lotsning, flyg- och sjöräddning, statens isbrytarverksamhet och, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement, anställning och mönstring av sjömän,

Världssjöfartsuniversitetet,

flygplatser, luftfart, marktjänster på flygplatser,

långsiktig infrastrukturplanering för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

forskning och innovation inom transportområdet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

mark och byggnader för Trafikverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet,

bostadsförsörjningsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsfinansiering,

allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag,

markanvändning och bebyggelse, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

tillstånd till expropriation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

lantmäteriet, landskaps- och fastighetsinformation,

byggprodukter, byggnadsverk och till dessa hörande anordningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

byggforskning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor (UN HABITAT),

stadsmiljöavtal,

stadsutveckling.

11.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

järnvägar, spårvägar och tunnelbana samt järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanetrafik,

vägar och vägtrafik,

väggavgifter,

sjöfart, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

flygplatser, luftfart, marktjänster på flygplatser,

utredning av olyckor,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet,

bostadsförsörjningsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag,

planläggning, markanvändning och bebyggelse,

byggprodukter, byggnadsverk och till dessa hörande anordningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

färdigställandeskydd.

11.1.3 Myndigheter m.fl.

Trafikverket,

Statens väg- och transportforskningsinstitut,

Sjöfartsverket,

Luftfartsverket,

Transportstyrelsen,

Trafikanalys,

Boverket,

Lantmäteriet.

12. Romina Pourmokhtari

12.1 I chefen för Klimat- och näringslivsdepartementets ställe

12.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

miljöbalken, bl.a. frågor om naturvård, biologisk mångfald och skydd av naturen, vatten- och luftvård, vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet, avfallshantering och kretsloppsfrågor, kemikaliekontroll samt frågor om genteknik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

friluftsliv, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

miljöforskning,

miljöfrågor som kräver särskild samordning,

samordning av det nationella genomförandet av Agenda 2030,

avgasfrågor för motorfordon och arbetsmaskiner,

handel med utsläppsrätter, flexibla mekanismer och andra klimatpolitiska styrmedel,

lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och lagen (1976:997) om vattenförbund, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

meteorologiska, hydrologiska och oceanografiska undersökningar,

strålskydd,

kärnteknisk verksamhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

FN:s miljöprogram (UNEP),

statliga investeringsbidrag för en ekologiskt hållbar samhällsutveckling och klimatinvesteringsprogram,

geotekniska undersökningar,

tillstånd till utläggning av undervattenskablar för havsbaserad vindkraft enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

12.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

miljöbalken,

miljöskydd,

miljöinformation,

miljöstyrning,

allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor,

särskilda bestämmelser om vattenverksamhet,

svensk-norsk vattenrättskonvention,

gränsöversöverenskommelse mellan Sverige och Finland,

utnyttjande av vattenkraft vid krig,

vattenförbund,

Sveriges ekonomiska zon,

verksamhet i Antarktis,

motorbränslen,

avgasfrågor för motorfordon och arbetsmaskiner,

handel med utsläppsrätter, flexibla mekanismer och andra klimatpolitiska styrmedel,

strålskydd,

kärnteknisk verksamhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

ansvar för radiologiska olyckor,
statliga investeringsbidrag till klimatinvesteringsprogram,
allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

12.1.3 Myndigheter m.fl.

Naturvårdsverket,

Kemikalieinspektionen,

Havs- och vattenmyndigheten,

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut,

Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning,

Stiftelsen för Miljöstrategisk forskning,

Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet,

Stockholms internationella miljöinstitut,

Finsk-svenska gränsälvscommissionen,

Strålsäkerhetsmyndigheten,

de lokala säkerhetsnämnderna vid kärntekniska anläggningar,

Kärnavfallsfonden,

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande,

Klimatpolitiska rådet,

Statens geotekniska institut.

13. Jessica Rosencrantz

13.1 I statsministerns ställe

13.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

europiska integrationsfrågor av horisontell karaktär, med undantag av frågor om Europeiska unionens utvidgning,

ärenden vid Europeiska kommissionen och Eftas övervakningsmyndighet, mål vid Europeiska unionens domstol (domstolen, tribunalen) och Efta-domstolen samt ärenden som rör verksamheten vid dessa domstolar.

13.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

europiska integrationsfrågor av horisontell karaktär, inklusive ändringar i Europeiska unionens fördrag, med undantag av frågor om Europeiska unionens utvidgning.

13.1.3 Myndigheter och andra organ

Svenska institutet för europapolitiska studier.

13.2 I chefen för Utrikesdepartementets ställe

13.2.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

nordiska samarbetsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

14. Benjamin Dousa

14. I chefen för Utrikesdepartementets ställe

14.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

samordning av frågor som rör genomförandet av politiken om global utveckling,

internationellt utvecklingssamarbete,

samarbete som avser stöd till länderna i Central- och Östeuropa, utom vad gäller samarbetet inom Östersjöregionen,

regionala utvecklingsbanker, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

Världsbanksgruppen, såvitt ärendena rör utvecklingspolitiska aspekter av Världsbankens agerande,

information om Sverige i utlandet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utrikeshandel och handelspolitik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),

internationella tull- och handelsförhandlingar,

befrielse från tull,

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

vissa internationella handels- och råvarufrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

multinationella företag och internationella investeringar,

främjande av utländska investeringar i Sverige,
allmänna frågor om teknisk provning och kontroll samt standardisering,
genomförandet av Europeiska unionens inre marknad, i den mån sådana
ärenden inte hör till något annat departement,
exportfrämjande åtgärder,
statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,
internationella överenskommelser om allmänna villkor för exportkrediter,
handelskamrar.

14.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utrikeshandel, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat
departement,

det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i den mån sådana
ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen
(WTO),

befrielse från tull,

obligatorisk kontroll genom teknisk provning, i den mån sådana ärenden inte
hör till något annat departement,

genomförandet av Europeiska unionens inre marknad, i den mån sådana
ärenden inte hör till något annat departement,

exportfrämjande åtgärder,

statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,

auktorisation av handelskamrar.

14.1.3 Myndigheter och organ

Svenska dialoginstitutet för Mellanöstern och Nordafrika,

Folke Bernadotteakademin,

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida),

Nordiska Afrikainstitutet,

Svenska institutet,

Stiftelsen Östekonomiska Institutet,

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,

Sveriges Standardiseringsförbund,

Kommerskollegium,

Exportkreditnämnden,

Sveriges export- och investeringsråd,

handelssekreterare,

auktoriserade handelskamrar.

Utdrag till

statsråden

samtliga departement

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

riksdagen

32 (32)

Bilaga 2

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

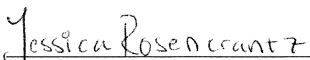
Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den 16/9 - 2024

Underskrift
Namnförtydligande

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

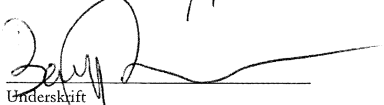
Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den 11/9 2024

Underskrift

Benjamin Dossa

Namnförtydligande

Bilaga 1.2

Regeringskansliet

2024-11-07
SB2024/00778

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementssekreteraren
Victoria Ollén, Statsrådsberedningen.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-11-07

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga i rubricerat ärende.

Hur har det nationella säkerhetsrådet i Statsrådsberedningen som inrättades 2022 påverkat uppgiftsfördelningen mellan Statsrådsberedningen och de olika departementen?

Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet.

Det nationella säkerhetsrådet inrättades den 1 januari 2023 och biträds av den nationella säkerhetsrådgivaren. Syftet med det nationella säkerhetsrådet är informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Det nationella säkerhetsrådet leds av statsministern och består av de övriga partiledare som ingår i regeringen samt av justitieministern, utrikesministern, försvarsministern, ministern för civilt försvar och finansministern.

Inrättandet av det nationella säkerhetsrådet har inte inneburit att ansvar för sakområden eller myndigheter har flyttats till Statsrådsberedningen.

Bilaga 2.1

Regeringskansliet

2024-10-22
SB2024/00812

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – regeringsprotokollen

Härmed överlämnas promemorior från Utbildningsdepartementet och
Klimat- och näringslivsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är ämnesrådet Johanna Dunér,
Utbildningsdepartementet, och rättschefen Pontus Söderström, Klimat- och
näringslivsdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-10-22

Utbildningsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende i de delar som avser Utbildningsdepartementet.

1. Vilka kommentarer föranleder iakttagelserna i promemorian om sent utfärdade författningar?

Lagarna SFS 2023:351, SFS 2023:358 och SFS 2023:888 utfärdades på det närmast följande regeringssammanträdet efter att riksdagen antagit regeringens förslag till lagar. När det gäller SFS 2023:351 och SFS 2023:358 skedde utfärdandet dagen efter riksdagens beslut. SFS 2023:888 utfärdades en vecka efter riksdagens beslut.

Förordningarna SFS 2023:81, SFS 2023:86, SFS 2023:118 och SFS 2023:119 kungjordes av förbiseende en dag mindre än fyra veckor före ikraftträdandet.

Förordningen SFS 2023:394 kungjordes av förbiseende 16 dagar före ikraftträdandet och avser en ändring av benämningen på en skolform. Ändringen saknar materiell betydelse. Förordningsändringen behövde träda i kraft samma dag som en motsvarande ändring i skollagen (2010:800).

Förordningen SFS 2023:949 kungjordes mer än fyra veckor före ikraftträdandet.

2. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Innehållet i promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-10-22

Klimat- och näringslivsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende i de delar som avser Klimat- och näringslivsdepartementet.

1. Vilka kommentarer föranleder iakttagelserna i promemorian om sent utfärdade författningar?

Följande förordningar kungjordes mindre än två veckor före ikraftträdandet

Förordningen SFS 2023:4 utfärdades den 12 januari och kungjordes den 17 januari, 13 dagar före ikraftträdandet den 30 januari 2023. Förordningsändringen behövde hanteras skyndsamt eftersom den gällande tidpunkten för ingivande av ansökan om prövning för moderna miljövillkor för en vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel, var den 1 februari 2023. Förordningsändringarna genomförde en reform om bättre förutsättningar för vattenkraften genom att bl.a. pausa omprövningen av miljötillstånd för vattenkraften.

Förordningarna SFS 2023:108 (utfärdad den 9 mars och kungjord den 14 mars, 13 dagar före ikraftträdandet den 27 mars 2023) SFS 2023:116 (utfärdad den 9 mars och kungjord den 14 mars, 7 dagar före ikraftträdandet den 21 mars 2023) och SFS 2023:233 (utfärdad och kungjord den 8 maj, 1 dag före ikraftträdandet den 9 maj 2023) innehåller bestämmelser om tidsbegränsade statliga stöd till energikunder mot bakgrund av höjda el- eller gaspriser. Förordningarna är gynnsamma för enskilda. När det gäller SFS 2023:233 avser den stöd till företag där ansökningar behövde göras senast i september 2023, varför det bedömdes som särskilt motiverat med ett mycket

snart ikraftträdande då ansökningsperioden huvudsakligen löpte under sommaren.

Följande lagar kungjordes minst två veckor före ikraftträdandet men mindre än fyra veckor före ikraftträdandet

Lagarna SFS 2023:238–240 beslutades av riksdagen den 26 april, utfärdades den 4 maj och kungjordes den 9 maj, 23 dagar före ikraftträdandet den 1 juni 2023. Lagen SFS 2023:238 är bl.a. en del av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el. Direktivet skulle ha varit genomfört i svensk rätt senast den 31 december 2020. EU-kommissionen hade inlett ett överträdelseärende mot Sverige. Det var mot denna bakgrund angeläget att lagändringarna trädde i kraft så snart som möjligt. Lagen SFS 2023:239 innebar endast att lagrumshänvisningar anpassades till lag SFS 2023:238. Lagen SFS 2023:240 utgör en anpassning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, som började tillämpas från den 1 maj 2021.

Lagen SFS 2023:341 ingick i ett författningspaket som hörde till en proposition från Justitiedepartementet. Förslagen i propositionen syftade till att genomföra ett EU-direktiv som skulle vara genomfört senast den 22 juni 2023. Lagen beslutades av riksdagen den 24 maj, utfärdades den 1 juni och kungjordes den 7 juni, 15 dagar före ikraftträdandet den 22 juni 2023.

Lagarna SFS 2023:381–383 beslutades av riksdagen den 31 maj, utfärdades den 8 juni och kungjordes den 13 juni, 18 dagar före ikraftträdandet den 1 juli 2023. Genom lagarna infördes kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 när det gäller gaslagring.

Lagen SFS 2023:823 avser ändringar i lagen (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp från vissa fossila drivmedel och innebar att reduktionsplikts krav på minskade utsläpp för bensin och diesel sänktes till sex procent för åren 2024–2026 och att reduktionsnivåerna för 2027–2030 slopades (prop. 2023/24:28). Lagen beslutades av riksdagen den 30 november, utfärdades den 7 december och kungjordes den 12 december 2023, 20 dagar före ikraftträdandet den 1 januari 2024.

Lagarna SFS 2023:866 och SFS 2023:867 beslutades av riksdagen den 29 november, utfärdades den 7 december och kungjordes den 13 december 2023, 19 dagar före ikraftträdandet den 1 januari 2024. Lagen SFS 2023:866 innebar att förbudet mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer på andra platser än där det finns eller har funnits kärnkraftsreaktorer, som varit i drift efter den 31 maj 2005, upphävdes. Lagen SFS 2023:867 innebar en följdändring till nyss nämnda ändring.

Följande förordningar kungjordes minst två veckor före ikraftträdandet men mindre än fyra veckor före ikraftträdandet

Förordningen SFS 2023:35 utfärdades den 2 februari och kungjordes den 7 februari, 22 dagar före ikraftträdandet den 1 mars 2023. Genom förordningen – som innebär att vissa mellanstatliga organisationers beteckningar får skydd i Sverige – gjordes ändringar för att Sverige skulle uppfylla sina åtaganden enligt Pariskonventionen.

Förordningen SFS 2023:62 utfärdades den 9 februari och kungjordes den 14 februari, 15 dagar före ikraftträdandet den 1 mars 2023. Genom förordningen ändrades den befintliga regleringen av elstöd till konsumenter (se ovan om vidtagna åtgärder för att ge tidsbegränsade statliga stöd till energikunder).

Förordningen SFS 2023:66 utfärdades den 16 februari och kungjordes den 18 februari, 16 dagar före ikraftträdandet den 6 mars 2023. Den innehåller bestämmelser om statligt stöd till företag som har drabbats av stora elkostnadsökningar (se ovan om åtgärder som vidtogs för att ge tidsbegränsade statliga stöd till energikunder).

Förordningen SFS 2023:72 utfärdades den 16 februari och kungjordes den 22 februari, 27 dagar före ikraftträdandet den 20 mars 2023. Ändringen föranleddes av departementsombildningen och innebär att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, i stället för Näringsdepartementet, ska underlättas innan Tillväxtverket ingår en viss typ av överenskommelse.

Förordningen SFS 2023:178 utfärdades den 5 april och kungjordes den 12 april, 19 dagar före ikraftträdandet den 1 maj 2023. Genom förordningen ändrades den befintliga regleringen av elkostnadsstöd till vissa särskilt drabbade företag (se ovan om åtgärder som vidtogs för att ge tidsbegränsade statliga stöd till energikunder).

Förordningen SFS 2023:198 utfärdades den 27 april och kungjordes den 28 april, 13 dagar före ikraftträdandet den 12 maj 2023. Genom förordningen ändrades den befintliga regleringen av elstöd till konsumenter för november–december 2022 (se ovan om åtgärder som vidtogs för att ge tidsbegränsade statliga stöd till energikunder).

Förordningen SFS 2023:223 utfärdades den 27 april och kungjordes den 3 maj, 27 dagar före ikraftträdandet den 30 maj 2023. Förordningsändringen innebar att datumet för när Strålsäkerhetsmyndigheten ska lämna över en ansökan till regeringen senarelades. Förordningsändringen behövde hanteras skyndsamt eftersom datumet i den då gällande övergångsbestämmelsen var nära förestående. Strålsäkerhetsmyndigheten hade framfört önskemål om förordningsändringen och var informerad om innehållet i den.

Förordningarna SFS 2023:241–250 utfärdades den 4 maj och kungjordes den 9 maj, 23 dagar före ikraftträdandet den 1 juni 2023. Förordningarna ansluter till lagen SFS 2023:238 (se ovan) och trädde i kraft samma dag som lagen.

Förordningen SFS 2023:291 utfärdades den 25 maj och kungjordes den 26 maj, 18 dagar före ikraftträdandet den 13 juni 2023. Förordningen behövde hanteras skyndsamt för att säkerställa beredskap i händelse av brist på vattenreningskemikalier.

Förordningarna SFS 2023:384 och 385 utfärdades den 8 juni och kungjordes den 13 juni, 18 dagar före ikraftträdandet den 1 juli 2023. Förordningarna ansluter till lagarna SFS 2023:381–383 och trädde i kraft samma dag som dessa.

Förordningen SFS 2023:402 utfärdades den 15 juni och kungjordes den 16 juni, 17 dagar före ikraftträdandet den 3 juli 2023. I förordningen finns bestämmelser om bidrag för åtgärder som främjar en effektiv energianvändning samt ett minskat effektbehov för rumsuppvärmning och uppvärmning av tappvarmvatten i el- eller gasuppvärmda småhus.

Förordningen SFS 2023:433 utfärdades den 15 juni och kungjordes den 20 juni, 27 dagar före ikraftträdandet den 17 juli 2023. Ändringen i miljöprövningsdelegationernas instruktion syftade till att skapa en enklare hantering av in- och utlåning av miljöprövningsdelegationens ledamöter och personal. Miljöprövningsdelegationerna tillfördes inga nya uppgifter.

Förordningen SFS 2023:443 utfärdades den 22 juni och kungjordes den 28 juni, 26 dagar före ikraftträdandet den 24 juli 2023. Ändringen möjliggjorde för Naturvårdsverket att fullgöra rapporteringskraven i förordningen (EG) nr 166/2006 om upprättande av ett europeiskt register över utsläpp och överföringar av föroreningar.

Förordningen SFS 2023:508 utfärdades den 29 juni och kungjordes den 5 juli, 27 dagar före ikraftträdandet den 1 augusti 2023. Ändringen innebar att stödet till stadselbussar fasades ut till följd av att ett marknadsintroduktionsstöd inte längre bedömdes behövas.

Förordningen SFS 2023:510 utfärdades den 6 juli och kungjordes den 11 juli, 21 dagar före ikraftträdandet den 1 augusti 2023. Den som är skyldig att underhålla en damm som är klassificerad enligt 11 kap. 24 och 25 §§ miljöbalken ska vart tionde år utföra en helhetsbedömning av dammens säkerhet. Genom förordningen infördes en möjlighet för tillsynsmyndigheten att i vissa fall besluta att en helhetsbedömning ska göras innan det har gått tio år från det att den senaste helhetsbedömningen gjordes.

Förordningarna SFS 2023:511 och 512 utfärdades den 6 juli och kungjordes den 11 juli, 21 dagar före ikraftträdandet den 1 augusti 2023. Förordningarna ingick i de åtgärder som vidtogs mot bakgrund av höjda energipriser (se ovan). SFS 2023:511 innebar endast att rubriken till en befintlig förordning ändrades. Genom SFS 2023:512 infördes gasprisstöd för november och december 2022.

Förordningarna SFS 2023:513 och 514 utfärdades den 6 juli och kungjordes den 11 juli, 21 dagar före ikraftträdandet den 1 augusti 2023. Förordningarna innebar i båda fallen att myndighetsinstruktioner ändrades för att främja tillförsel och användning av fossilfria energikällor i stället för endast förnybara energikällor.

Förordningarna SFS 2023:573 och SFS 2023:574 utfärdades den 5 oktober och kungjordes den 10 oktober, 22 dagar före ikraftträdandet den 1 november 2023. Ändringarna innebar att mängden inmatad el på de icke koncessionspliktiga näten ska mätas och rapporteras varje kvart, i stället för varje timme. Motsvarande ändring har gjorts för det koncessionspliktiga nätet, se SFS 2022:588. Denna ändring trädde också i kraft den 1 november 2023. För aktörerna på elmarknaden var det av vikt att ändringarna trädde i kraft samtidigt.

Förordningen SFS 2023:596 utfärdades den 19 oktober och kungjordes den 24 oktober, 22 dagar före ikraftträdandet den 15 november 2023. Genom förordningen gjordes ändringar i en befintlig stödordning för produktion av biogas. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för stöd som avser produktion av biogas före den 1 januari 2024.

Förordningen SFS 2023:819 utfärdades den 7 december och kungjordes den 9 december 2023, 22 dagar före ikraftträdandet den 1 januari 2024. Ändringarna var en följd av beslutade lagändringar på området med samma dag för ikraftträdande (prop. 2023/24:6, bet. 2023/24:TU3, rskr. 2023/24:39).

Förordningarna SFS 2023:849 och SFS 2023:852 utfärdades den 7 december och kungjordes den 12 december 2023, 19 dagar före ikraftträdandet den 1 januari 2024. Ändringarna var föranledda av att Statens medieråd inordnades i Myndigheten för press, radio och TV och att myndigheterna i samband därmed bytte namn. Ändringarna ingick i ett författningspaket som tillhörde Kulturdepartementet.

Förordningen SFS 2023:884 utfärdades den 14 december och kungjordes 19 december 2023. Ändringen innebär att en tidigare beslutad förordningsändring, SFS 2023:766, upphävdes och ersattes med en likalydande förordningsändring. Denna förordningsändring, SFS 2023:885, utfärdades den 14 december och kungjordes den 19 december 2023, 13 dagar före ikraftträdandet den 2 januari 2024. Ändringen innebär att förordningen anpassades till ändringar i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014, genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget. Kommissionens förordning skulle börja tillämpas från och med den 1 januari 2024.

Följande förordning kungjordes fyra veckor före ikraftträdandet

Förordningen SFS 2023:626 utfärdades den 2 november och kungjordes den 3 november, 28 dagar före ikraftträdandet den 1 december 2023.

2. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Innehållet i promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

Bilaga 2.2

RegeringskanslietStatsrådsberedningen
Rättschefen2024-02-29
SB2024/00255Konstitutionsutskottet
Riksdagen

2 bilagor

Konstitutionsutskottet

Ink 2024 -02- 29

Dnr 1172-2023/24

Sammanställning av antalet avgjorda regeringsärenden 2023

Härmed överlämnas en sammanställning av antalet ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden 2023 (bilaga 1) och en sammanställning av utvecklingen av antalet ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden 2022-2023 (bilaga 2).

Det har vidare uppmärksammats att Utbildningsdepartementet hade 4 B-protokollärenden som inte kom med i förra årets redovisning avseende sammanställningen av antalet avgjorda regeringsärenden för 2022.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.sePostadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Antalet avgjorda regeringsärenden 2023

Ärendegrupp	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	KN	Ku	A	LI	Summa
1 Propositioner ¹	7	40	11	14	27	57	15	17	4	9	14	215
2 Lagrådsremisser	0	25	1	1	8	29	5	7	1	0	12	89
3 Författningar ²	3	124	10	15	62	118	86	78	17	19	59	591
4 Kommitté- och utredningsdirektiv	0	51	3	8	30	27	20	8	5	11	20	183
5 Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	7	59	78	41	146	83	119	81	91	58	61	824
6 Anställningsärenden	12	321	166	88	70	216	149	111	80	52	49	1 314
7 Överklaganden	13	1	30	1	2	3	0	95	1	0	87	233
8 Dispens- och övriga partsärenden	0	142	0	114	14	46	44	30	0	0	72	462
9 B-protokollärenden	3	144	52	85	7	1	1	1	1	0	0	295
10 Övriga ärenden	22	27	135	68	162	54	10	122	44	30	44	718
Summa	67	934	486	435	528	634	449	550	244	179	418	4 924

Anm. Summorna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regeringssammanträdena.
Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts, dvs. flera diarienummer.

¹ Inkl. regeringens skrivelser
² Inkl. författningar som kungjorts i annan författningssamling än SFS

Bilaga 2

Statsrådsberedningen
Rättschefens kansli

Utvecklingen av antalet avgjorda regeringsärenden 2022-2023

Ärendegrupp	2022	2023	Förändring
1 Propositioner	336	215	-121
2 Lagrådsremisser	150	89	-61
3 Författningar	903	591	-312
4 Kommitté- och utredningsdirektiv	154	183	+29
5 Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	953	824	-129
6 Anställningsärenden	1 332	1 314	-18
7 Överklaganden	265	233	-32
8 Dispens- och övriga partsärenden	475	462	-13
9 B-protokollärenden	218	295	+77
10 Övriga ärenden	913	718	-195
Summa	5 699	4 924	-775

Bilaga 3.1

Regeringskansliet

2024-10-03
SB2024/00759

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Vissa förvaltningsärenden

Härmed överlämnas en promemoria från Klimat- och näringslivsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet.

Per Hall

Klimat- och näringslivsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Vissa förvaltningsärenden

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. I ett ärende (KN2023/00922) har det noterats att det går ca 2,5 månader innan departementet skickade tillbaka ett överklagande till länsstyrelsen för rättidsprövning. Vilken kommentar föranleder denna iakttagelse?

Vid överlämnandet av överklagandet uppgav länsstyrelsen att anledningen till att överklagandet hade kommit in för sent kunde bero på att länsstyrelsen hade uppgett fel överklagandedatum i beslutet. Efter överväganden bedömde Regeringskansliet att länsstyrelsen inte kunde anses ha rättidsprövat överklagandet. Regeringskansliet skickade därför tillbaka överklagandet till länsstyrelsen. Det borde ha skett tidigare.

2. Vilka kommentarer föranleder de i promemorian redovisade totala handläggningstiderna? Vad är skälen till att handläggningstiden för vissa ärenden (KN2023/01024, KN2023/00999, KN2023/01017, KN2023/01029, KN2023/01039 och KN2023/01027) uppgått till över tre år?

I ett av ärendena (KN2023/01024) aktualiserades bl.a. en intresseavvägning mellan naturskydd och mineralutvinning. Sådana intresseavvägningar är komplexa och kräver noggranna överväganden och är därför tidskrävande.

I ett annat ärende (KN2023/01029) förekom en omfattande kommunikation. Ärendet remitterades till länsstyrelsen för att bl.a. få svar på vilka värden som fanns på klagandenas fastigheter mot bakgrund av deras

överklaganden. Länsstyrelsens yttrande kommunicerades till klagandena, vilkas svar sändes till länsstyrelsen för kännedom. Länsstyrelsen kom då in med ett nytt yttrande som kommunicerades till klagandena för kännedom och eventuellt yttrande. Klagandena begärde dessutom vid flera tillfällen anstånd med att inkomma med kompletteringar och yttranden.

I ett par av ärendena (KN2023/01017 och KN2023/00999) hade länsstyrelsens beslut överklagats av ett större antal personer. Fler klagande innebär ofta att både handläggningen och utredningsarbetet blir mer omfattande.

Handläggningstiderna borde dock ha kunnat vara kortare i några av ärendena (t.ex. KN2023/01039 och KN2023/01027). Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en ändrad processordning för bl.a. denna ärendetyp (jfr SOU 2024:11). En processordning där fler ärenden i stället hanteras av domstol skulle kunna leda till en mer effektiv handläggning.

Se även svaren på fråga 6 och 8.

3. Finns det något mål för hur lång den genomsnittliga totala handläggningstiden bör vara för dessa typer av ärenden?

Det finns varken författningsstadgade mål eller mål fastställda av Regeringskansliet för handläggningstiden när det gäller dessa typer av ärenden. Miljöprövningsenheten har dock som mål att ärenden av enklare slag bör avgöras inom två månader från det att ärendet är klart för avgörande. Motsvarande mål för ärenden av mer komplext eller omfångsrikt slag är sex månader. Enheten har under senare år arbetat aktivt för att korta handläggningstiderna.

4. Som framgår av promemorian har det i några ärenden (KN2023/01039, KN2023/0107, KN2023/01898 och KN2023/00967) gått flera månader mellan det att ett överklagande inkommit till departementet till dess att den överklagande har ombetts att komplettera överklagandet. Vilken kommentar föranleder dessa iakttagelser?

Kompletteringar som föranleds av formella skäl, t.ex. frågor om talerätt, begärs vanligen in i ett tidigt skede. Det kan dock även uppstå frågor som innebär att ett överklagande behöver kompletteras när handläggningen redan har påbörjats. Det kan gälla på vilket sätt en klagande är berörd enligt 16 kap. 12 § miljöbalken eller frågor om hur en eller flera föreskrifter gått den

klagande emot, vilket har varit fallet i samtliga de ärenden som anges i frågan.

5. Finns det någon princip för vilken turordning ärendena bör avgöras och sker det en genomläsning av ärendena för att göra en bedömning av behovet av att inhämta kompletteringar i ärendet av mer formell karaktär (t.ex. talerätt och fullmakt) för att påskynda handläggningen av ärendet?

Utgångspunkten för handläggningen av överklagade förvaltningsärenden är att den ska ske snabbt och effektivt utan att rättssäkerheten eftersätts. Det sker alltid en genomläsning och en preliminär bedömning av ärendena i nära anslutning till att de kommer in. Som utgångspunkt avgörs ärendena i den ordning de kommit in. I övrigt hänvisas till vad som anges om målsättningar för handläggningstider i svaret på fråga 3.

6. Som framgår av promemorian finns några ärenden (KN2023/01072, KN2023/01073, KN2023/01017, KN2023/00999 och KN2023/01039) som under pågående handläggning tycks ha blivit liggande under längre perioder utan några synbara utredningsåtgärder. Vilka kommentarer föranleder de i promemorian redovisade iakttagelserna i detta avseende?

Beredningen av ett ärende innehåller handläggningsmoment som inte resulterar i in- och utgående skrivelser, t.ex. inläsning, överväganden och bedömningar. Vad som förekommer under den gemensamma beredningen dokumenteras inte heller i ärendet. I ärenden med komplexa frågeställningar och intresseavvägningar är det naturligt att sådana handläggningsmoment och den gemensamma beredningen många gånger tar längre tid.

Se även svaret på fråga 8.

7. Som framgår av promemorian förekommer ett yrkande om inhibition i ett ärende (KN2023/01017).

a) Vilken kommentar föranleder iakttagelsen att det tar ca 7,5 månader från det att yrkandet om inhibition inkommer till regeringen till dess att regeringen fattar beslut i frågan?

Från det att klagandena hade kompletterat överklagandet till dess att inhibitionsbeslut fattades gick det cirka 4,5 månader. Den preliminära bedömningen var att det var oklart hur ordningsföreskrifterna påverkade

klagandenas rätt och att frågan därför behövde utredas mer för att kunna ta ställning till inhibitionsyrkandet. Ärendet remitterades därför till länsstyrelsen. När länsstyrelsens yttrande kom in dröjde det en vecka tills beslut fattades i inhibitionsfrågan.

b) Finns det rutiner hos Klimat- och näringslivsdepartementet för att säkerställa att eventuella yrkanden om inhibition uppmärksammas och handläggs skýndsamt (jfr 48 § förvaltningslagen)?

Det sker alltid en genomläsning och en preliminär bedömning av ärendena i nära anslutning till att de kommer in. Inhibitionsyrkanden eller interimistiska yrkanden handläggs med förtur.

8. I några ärenden går det flera månader (KN2023/01072, KN2023/01073, KN2023/03162 och KN2023/01029) och i flera ärenden ett eller flera år (KN2023/00999, KN2023/01071, KN2023/01027, KN2023/00922, KN2023/01017 och KN2023/01024) mellan avslutad skriftväxling och regeringsbeslut. Vilka kommentarer föranleder de i promemorian redovisade iakttagelserna i fråga om tidsåtgång i beslutsprocessen?

Den avslutande beredningen av ett ärende innefattar en slutlig genomlysning av samtliga omständigheter i ärendet. Även efter avslutad skriftväxling kan det behövas tidskrävande bedömningar som inte framgår av dagboksbladet eller annan dokumentation. Detta gäller bl.a. för ärendena KN2023/03162 (hänsyn till sen komplettering som kom in under sommaren), KN2023/01029 (omfattande material där bedömningen resulterade i ändrad reservatsgräns), KN2023/00999 (remiss som resulterade i ändrad föreskrift) och KN2023/01017 (omfattande material med stort antal klaganden, varav kommunen var en).

Gemensamberedningen kan i vissa ärenden vara omfattande och tidskrävande. Detta gäller särskilt där det utöver intresseavvägningen mellan allmänna och enskilda intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken behöver göras en avvägning mellan olika allmänna intressen. Detta var fallet bl.a. för ärendena KN2023/01072, KN2023/01073 och KN2023/01024.

I några ärenden (t.ex. KN2023/01071, KN2023/01027, KN2023/00922) borde dock tiden mellan avslutad skriftväxling och regeringens beslut ha

kunnat vara kortare. Som framgår av svaret på fråga 2 pågår ett arbete med en ändrad processordning för bl.a. denna ärendetyp.

9. Vilka kommentarer i övrigt föranleder de i promemorian gjorda iakttagelserna?

Iakttagelserna i promemorian föranleder inga kommentarer i övrigt.

Bilaga 4.1

Regeringskansliet

Statsrådsberedningen
Rättschefen

2024-10-03
SB2024/00760

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
Ink	2024 -10- 03
Dnr	42-2024/25

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Utnämningsmakten

Härmed överlämnas promemorior från Finansdepartementet och Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditions- och rättschefen Magnus Bengtson, Finansdepartementet, och rättschefen Helena Swenzén, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 3
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet

Promemoria

1 bilaga

2024-10-03

Finansdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Utnämningsmakten

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

Som svar på utskottets begäran i fråga 1 bifogas en förteckning över de myndighetschefer som utsetts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024. Förteckningen motsvarar den sammanställning som utskottet fick i samband med 2020 års granskning. Samtliga uppgifter i underlaget avser chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Redovisningen av politisk bakgrund utgår från den av utskottet redovisade definitionen och är begränsad till sådan information som är tillgänglig för Finansdepartementet.

2. En förteckning (motsvarande den utskottet erhöll hösten 2020, bet. 2020/21:KU10 bilaga A1.4.1) över samtliga myndighetschefer i Sverige, som oavsett skäl, lämnade en chefsanställning i förtid för att i stället vara anställd som generaldirektör eller motsvarande med placering i Regeringskansliet under 2020 (från och med den 1 oktober), 2021, 2022, 2023 respektive 2024 fram till september månads utgång. Vidare önskas uppgift om eventuella avsked eller förflyttningar har skett under den aktuella perioden.

Under den nu aktuella perioden har regeringen inte initierat något ärende avseende avskedande av myndighetschef.

I förteckningen nedan redovisas samtliga myndighetschefer som fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024 lämnat en anställning som myndighetschef i förtid för att i stället vara anställd som generaldirektör eller motsvarande med placering i Regeringskansliet. Av sammanställningen framgår vilket departement som var ansvarigt för den aktuella myndigheten vid tidpunkten för förflyttningen, personens namn, vilken myndighet

personen verkade i och det datum då regeringen beslutade att personen skulle anställas som generaldirektör eller motsvarande med placering i Regeringskansliet.

Fi	Jöran Hägglund	Länsstyrelsen i Jämtlands län	2020-11-19
Ju	Dan Eliasson	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2021-01-07
A	Anders Kessling	Delegationen mot segregation	2022-11-24
KN	Nina Cromnier	Strålsäkerhetsmyndigheten	2023-05-17
Fi	Charlotte Svensson	Tullverket	2024-02-22
KN	Anneli Wirtén	Sveriges geologiska undersökning	2024-06-20
S	Karin Tegmark Wisell	Folkhälsomyndigheten	2024-06-27

3. I denna promemoria återges delar av regeringens chefspolicy för myndighetschefer från 2011, riktlinjer för chefsuppdrag i utrikesförvaltningen från 2011 och 2013 samt "Chef i RK". Gäller dessa riktlinjer fortfarande? Har ytterligare moment i rekryteringsprocessen tillkommit sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken och i så fall vilka? I förekommande fall bör av förteckningarna framgå vilka utnämningar som har föregåtts av ett i sådant avseende nytt rekryteringsförfarande.

Chefspolicyn från 2011, samt "Chef i RK", gäller och tillämpas alltjämt. Inga ytterligare moment har tillkommit.

Genom inrättandet av ett gemensamt kansli för rekrytering av myndighetschefer m.fl. inom Regeringskansliet har förutsättningarna för ett sammanhållet, enhetligt och proaktivt arbetssätt förbättrats.

4. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

I budgetpropositionen för 2024 har regeringen angett att det ur ett kompetensförsörjningsperspektiv är viktigt att myndighetschefernas kompetens och erfarenheter tillvaratas även efter 65 års ålder samt att utgångspunkten därför bör vara att myndighetschefer anställs eller kan få sin anställning förlängd t.o.m. månaden innan han eller hon fyller 69 år

(prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Huvudregeln har tidigare varit att en myndighetschef anställts, eller att anställningen förlängts, t.o.m. månaden innan han eller hon fyllt 65 år.

Myndighetschefer som utsetts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024

Beslutsdatum	Efternamn	Förnamn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare befattning som myndighetschef	Annons	Intresseanmälan (före/ efter ansöknings- tidens utgång)	Fler kallades till intervju	Externt rekryteringsförfarande
2020-11-05	Reichel	Isak	Dirktör	Myndigheten för stöd till trossamfund			x	Före	x	x
2020-11-05	Wirén	Håkan	GD	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut			x	Före	x	x
2020-11-19	Hagfeldt	Anders	Rektor	Uppsala universitet						
2020-11-19	Renström	Enik	Rektor	Lunds universitet						
2020-12-10	Granér	Mats	Rektor	Myndigheten för kulturminne			x	Före	x	x
2020-12-17	Daleman	Robert	Rektor	Överklagsnämnden för studiestöd			x	Före	x	
2021-01-21	Finstorp	Lotta	Landsövding	Länsstyrelsen i Norrbottens län	Riksdagsledamot (M) 2010–2021					
2021-02-04	Malnström	Joakim	Riksantikvarie	Riksantikvarieämbetet		Överintendent Naturhistoriska riksmuseet	x	Före	x	x
2021-02-04	Améus	Lars	Överintendent	Statens maritima och transporthistoriska museer		Riksantikvarie Riksanstaltsämbetet				
2021-02-11	Lindh	Åsa	GD	Statens servicecenter		GD Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	x	Före	x	
2021-02-18	Erksson	Blom	GD	Läkemedelsverket	Statssekreterare (C) vid N-dep 2010–2014		x	Före	x	x
2021-02-25	Ljung	Marta	Landsövding	Länsstyrelsen i Jämtlands län						
2021-03-11	Andersberg	Johan	GD	Statens geotekniska institut			x	Före	x	
2021-03-18	Forsberg	Flåken	GD	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige			x	Före	x	x
2021-03-24	Örnfeldt	Eino	GD	Universitets- och högskolerådet			x	Före	x	x
2021-06-17	Hagberg	Magnus	Överintendent	Statens historiska museer		Överintendent Statens forsvärshistoriska museer	x	Efter	x	
2021-06-20	Norberg	Olle	GD	Institutet för rymdforsk		GD Rymdstyrelsen	x	Före	x	
2021-08-12	Alenstär	Anders	GD	Brottsförmyndigheten			x	Före	x	
2021-08-26	von Essen	Charlotte	Säkerhetspolischef	Säkerhetspolisen						
2021-09-02	Nessing	Ulrica	Landsövding	Länsstyrelsen i Blekinge län			x	Före	x	x
2021-09-30	Patri Gornitzka	Charlotte	GD	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Statsråd (S) 1996–2006		x	Före	x	x
2021-10-15	Landerholm	Henrik	GD	Myndigheten för psykologiskt försvar	Riksdagsledamot (M) 1991–2002	GD Folke Bernadotteakademin	x	Före	x	x
2021-10-28	Tegmark Wisell	Karin	GD	Folkhälsomyndigheten			x	Före	x	x
2021-10-28	Månsson	Lisa	Överintendent	Naturhistoriska riksmuseet			x	Före	x	x

Myndighetschefer som utsatts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024

Beslutsdatum	Efternamn	Förnamn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare befattning som myndighetschef	Annons	Intresse- ansökan (före/efter ansöknings- tidens utgång)	Fler kallades till intervju	Extern rekryterings- tid ¹
2021-11-03	Elkholm	Karolina	Riksgäldsskrivare	Riksgäldskontoret	Statssekreterare (S) vid Fi- dep. 2014–2019		x	Före	x	x
2022-02-17	Romanus	Mika	Direktör	Konstnärskommittén			x	Före	x	x
2022-02-17	Matorana	Roberto	GD	Infrastruktur			x	Efter	x	x
2022-02-24	Olsson Fredh	Per	GD	Folk Beredningskommittén	Statsråd (MP) 2021		x	Efter	x	x
2022-03-10	Hesslow	Ulrika	GD	Energimarknadsinspektionen			x	Före	x	x
2022-04-07	Rahmud	Helene	Överintendent	Statens förvarshistoriska museer			x	Före	x	x
2022-05-12	Backström	Elisabeth	GD	Tillväxtverket	Statssekreterare (S) vid Ju- dep. 2019–2021		x	Efter	x	x
2022-06-02	Bjelke	Karina	GD	Varekapsrådet			x	Före	x	x
2022-06-07	Nordlöf	Guilla	GD	E-hälsomyndigheten		GD Tillväxtverket	x	Före	x	x
2022-06-07	Kandlaren	Albin	GD	Konjunktinstitutet			x	Före	x	x
2022-06-07	Wahlsten	Mathias	GD	Inspektionen för arbetsmarknadsforskningen			x	Före	x	x
2022-06-07	Kuylenstierna	Johan	GD	Forskningsrådet för miljö, areella nätverk och samhällsbyggnad			x	Före	x	x
2022-06-07	Tolfrors	Sten	Landskövning	Länstyrelsen i Västra Götalands län	Statsråd (M) 2007–2012					
2022-06-07	Rosengren	Fredrik	Rikskonferencie	Konofogelmyndigheten			x	Före	x	x
2022-06-07	Marschall	Petra	Överintendent	Forum för levande historia			x	Före	x	x
2022-06-09	Lindblom	Anna-	Direktör	Statens mediefund						
2022-06-30	Sterre	Karin	Landskövning	Länstyrelsen i Västermanlands län		Rector Karlstad universitet				
2022-06-30	Hedström	Martin	Rector	Målandens universitet		Rector i Högskolan Väst				
2022-07-07	Larsson	Martina	GD	Bruttförbyggande rådet			x	Före	x	x
2022-07-14	Björkholm	Britta	GD	Statens beredning för medicinsk och social utvärdering			x	Före	x	x
2022-08-18	Söderholm	Anders	Rector	Kungl. Tekniska högskolan		GD Universitetskanslerämbetet				
2022-08-25	Høj	Helena	Landskövning	Länstyrelsen i Dalarnas län	Riksdagsledamot (KD) 1998–2006					
2022-09-15	Beier Hugosson	Martel	Rector	Högskolan i Skövde						
2022-12-15	Korof Olsen	Sune	Rector	Kungl. Konsthögskolan						
2023-02-02	Kinberg Barn	Anna	Landskövning	Länstyrelsen i Stockholms län	Partidare (M) 2015–2017					
2023-02-02	Ridström Baastad	Lena	Landskövning	Länstyrelsen i Örebro län	Partidare (S) 2016–2021					

Myndighetschefer som utsetts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024

Beslutsdatum	Efternamn	Förnamn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare befattning som myndighetschef	Annons	Interesseanmälan (före/efter anslutnings- tidens utgång)	Fler kallades till intervju	Externt rekryterings stöd ¹
2023-02-09	Bara	Daniel	GD	Finansinspektionen	Pol.sak (C) vid Riksdagen och SB 1986–1993	GD Pensionsmyndigheten	x	Före	x	x
2023-02-09	Ohman	Susanna	Rektor	Högskolan i Jönköping			1			
2023-02-16	Ostman	Annika	Rektor	Karolinska institutet			1			
2023-03-02	Wernerson	Stefan	Landshövding	Länsstyrelsen i Uppsala län	Samsråd (KD) 2010–2014	GD Energimarknadsinspektionen	x	Före	x	x
2023-04-20	Vadasz Nilsson	Anne	GD	Kammarkollegiet						
2023-04-20	Lind	Jan-Olof	GD	Medlemmyndigheten	Sarssekreterare (S) ² vid Fö- GD Totalförsvärs forskningsinstitut		x	Före	x	x
2023-04-20	Widman	Allen	Landshövding	Länsstyrelsen i Kalmar län	Riksdagsledamot (L) 2002–2022					
2023-04-27	Vatunen	Anna	Rektor	Konstfack			1			
2023-05-04	Boberg	Malin	Rektor	Göteborgs universitet			1			
2023-05-11	Jägsten	Mats	Rektor	Högskolan Väst			1			
2023-05-11	Moodjesson	Jetker	Rektor	Karlstads universitet						
2023-05-17	Lindberg	Aurora	GD	Specialpedagogiska skolmyndigheten		GD Havs- och vattenmyndigheten	x	Före	x	x
2023-06-29	Granit	Jaakob	GD	Styrelsen för internationellt utvecklingsutskottet		GD Ingreppsskyddsmyndigheten	x	Före	x	x
2023-07-27	Lindgren Schelin	Lena	GD	Kustbevakningen						
2023-08-03	Ekblad	Per	GD	Utbildningsmyndigheten	Pol.sak (S) vid Ju-dep 1997–1999		3	Före	x	x
2023-08-24	Ström	Daniel	Ordförande	Försvarsutredningsdomstolen						
2023-08-30	Mirdhammar	Maia	GD	Migrationsverket		GD Arbetsförmedlingen	x	Efter	x	
2023-08-30	Dirke	Lars	Ordförande	Arbetsdomstolen						
2023-08-31	Järn	Carin	Landshövding	Länsstyrelsen i Västerbottens län	Partisekreterare (S) 2011–2016	GD Styrelsen för internationellt utvecklingsutskottet				
2023-09-14	Hjort	Magnus	GD	Myndigheten för psykologiskt försvar						
2023-09-26	Omarin	Ingger	GD	Bolagsverket						
2023-09-28	Norsell	Marin	GD	Universitetsutskottet		Rektor Högskolan Dalarna	x	Före	x	x
2023-10-12	Wallerä	Magnus	GD	Myndigheten för yrkeshögskolan	Stassekreterare (C) ² vid SB 2010–2014		x	Efter	x	x
2023-11-02	Anslem	Patrick	Överintendent	Nationalmuseum		Direktör Statens konstråd	x	Efter	x	x

Regeringskansliet

Enheten för statlig arbetsmarknadspolitik

2024-09-30

Myndighetschefer som utsatts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024

Beslidsdatum	Efternamn	Förnamn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare befattning som myndighetschef	Annons- ansökan (före/ efter ansökningens utgång)	Intresse- ansökan (före/ efter intervju)	Externt rekryterings- förfarande
2023-11-16	Benzler	Britt-Marie	Landskövding	Länstyrelsen i Jönköpings län	Kommunallad/Regionråd (V) 2011–2018	Landskövding Länstyrelsen i Hallands län			
2023-11-16	Thornberg	Anders	Landskövding	Länstyrelsen i Hallands län		Rikspolischef Länstyrelsen			
2023-11-16	Lundh	Petra	Rikspolischef	Polismyndigheten		Riksskyltare Aklagarmyndigheten			
2023-12-07	Garton	Jan	GD	Myndigheten för totalförsvarsanalys		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Efter	x
2024-01-11	Malmström	Joskim	GD	Statens skolverk		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Efter	x
2024-01-15	Petersson Weinberg	Anna	GD	Pensionsmyndigheten	Statssekreterare (M) ² vid S- dep 2022–2024.	Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Efter	x
2024-01-15	Eklund	Erik	GD	Sjöfartsverket		GD Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	x	Före	x
2024-01-18	Lööw	Lars	GD	Arbetsmiljöverket		GD Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	x	Före	x
2024-01-18	Ledin	Anna	GD	Havs- och vattenmyndigheten		GD Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	x	Före	x
2024-02-01	Henningsson	Maria	GD	Arbetsförmedlingen		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Efter	x
2024-02-08	Anteus	Lars	Överintendent	Statens maritima och transporthistoriska museer		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-02-22	Knochenhauer	Michael	GD	Straffsäkerhetsmyndigheten		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-02-29	Blom	Juno	Barnombudsman	Barnombudsman	Partisekreterare (L) 2019–2022	Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-02-29	Flger	Max	GD	Statens fastighetsverk	Statsråd (S) vid Fö-dep 2021–2022	Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-02-29	Johnson Wein	Katarina	Riksskyltare	Aklagarmyndigheten		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-03-07	Månberg	Christina	Rektor	Skolforskningsinstitutet		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-03-07	Clausen	Anja	GD	Upphandlingsmyndigheten		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-04-25	Holgersson	Pet-Henrik	Rektor	Kongl. Musikhögskolan i Stockholm		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-04-25	Rood	Ellen	Rektor	Stockholms konstnärliga högskola		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-05-08	Jardfelt	Anna	GD	Parent- och registreringsverket		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x
2024-05-16	Rönner	Mia	Rektor	Malmö universitet		Riksskyltare Aklagarmyndigheten	x	Före	x

Myndighetschefer som utsetts av regeringen fr.o.m. den 1 oktober 2020 t.o.m. den 30 september 2024

Beslutsdatum	Efternamn	Förnamn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare befattning som myndighetschef	Annons	Intresseanmälan (före/efter ansökningsutgången)	Fler kallades till intervju	Externt rekryteringsförfarande ¹
2024-06-05	Classon	Michael	General och OB	Forsvarsmakten						
2024-06-27	Petri Gornitzka	Charlotte	Landshövding	Lansstyrelsen i Gotlands län		GD Myndigheten för samhällsskydd och beredskap				
2024-06-27	Elbe	Jörgen	Rektor	Högskolan Dalarna						
2024-07-04	Jernsten	Rikard	GD	Ekobrottsmyndigheten			x	Efter	x	
2024-07-04	Leijonman	Eric	GD	Integritetskyddsmyndigheten		GD Konkurrensverket	x	Före	x	x
2024-08-15	Eriksson	Björn	GD	Socialstyrelsen			x	Före	x	
2024-08-15	Norman	Johan	Generalhulldirektör	Tullverket		GD Läkemedelsverket	x	Före	x	x
2024-08-29	Johnson	Hennie	Rektor	Blekinge Tekniska högskola						
2024-09-26	Tamm	Lise	GD	Jämsställdhetsmyndigheten			x	Efter	x	x

¹Rektorer ansålls efter förslag av lärosätets styrelse.

²Paritetsbeaktning hos det statstidigt vilken personen i fråga arbetade som statssekreterare.

³Ordförande ansålls efter förslag från Domarmannaden.

⁴Externt rekryteringsförfarande har i förordnande fall inneburit s.k. second opinion.

⁵Korridansvalning

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Utnämningssmakten

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende, såvitt avser utnämning av chefer vid utlandsmyndigheterna.

Som svar på utskottets begäran i fråga 1 bifogas en förteckning med fem flikar, en för varje år (*bilaga 1*). De utnämnda chefernas tidigare uppdrag som chef vid myndighet i Sverige eller utlandsmyndighet är angivna liksom politiska uppdrag så långt dessa är kända av arbetsgivaren. I förteckningen finns även uppgifter om utnämningen föregåtts av intresseannonsering och om utnämnd person lämnat intresseanmälan.

3. I denna promemoria återges delar av regeringens chefspolicy för myndighetschefer från 2011, riktlinjer för chefsrollen och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen från 2011 och 2013 samt "Chef i RK". Gäller dessa riktlinjer fortfarande? Har ytterligare moment i rekryteringsprocessen tillkommit sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken och i så fall vilka? I förekommande fall bör av förteckningarna framgå vilka utnämningar som har föregåtts av ett sådant avseende nytt rekryteringsförfarande.

Utrikesdepartementets riktlinjer för chefsroll och chefsuppdrag är i allt väsentligt oförändrade sedan föregående redovisning. Den senaste versionen av promemorian med riktlinjerna återfinns i bilaga till beslut UD2018/01514/P (*bilaga 2–4*). I promemorian beskrivs utförligt riktlinjerna för chefsroll och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen, inklusive chefskapets fyra centrala roller (ledare, arbetsgivare, företrädare och sakkunnig).

Inga ytterligare moment har tillkommit i rekryteringsprocessen sedan regeringens skrivelse om utnämningsspolitiken.

Bilaga 1 (filk 1)
till PM UD

CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER
Utnämningar fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 2020

Namn		Titel		Myndighet		Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar		Sökt befattningen*	Annonserats**
Björner, Cecilia		Amb		Amb Oslo			Amb Budapest, SFS for Heliga Stolen/Malta			
									X	X

Sökt befattningen* = Den som erhöi tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan.

Annonserats** = Befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet.

(SFS: Stockholmsbaserat sårdebud)

CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER
Uträttningar fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 2021

Bilaga 1 (filk 2)
till PM UD

Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Såkt befattningar*	Annonserats**
Alden, Gunnar	Amb	Amb Mexico			x	x
Anderson, Liselott	Amb	Amb Abu Dhabi			x	x
Ben David, Annika	Amb	Amb Belgad		Amb Kinshasa	x	x
Bengtsson, Andreas	Amb	Amb Pyongyang			x	x
Bergström, Joachim	Amb	Amb Kuala Lumpur		Amb Pyongyang	x	x
Borgström, Johan	Amb	Amb Athen		Amb Kinshasa, Amb Nairobi	x	x
Danestad, Tomas	Amb	Stimsbaserat sändebud för Centralasien			x	x
Dismorr, Ann	Amb	Amb Beirut		Amb Beirut, Amb Ankara, Amb Nairobi	x	x
Emsgård, Håkan	Amb	Amb Kairo		Amb Haag	x	x
Fried, Katarina	Amb	Amb Chisinau			x	x
Håkansson, Maria	Amb	Amb Kampala			x	x
Hägmark, Björn	Amb	Amb Alger		Amb Kinshasa	x	x
Härstedt, Kent	Amb	Amb Singapore	RD (S)	Amb Phnom Penh	x	x
Jato, Andreas	Amb	Stimsbaserat sändebud för Heliga Stolen/Malta			x	x
Kumlin Grant, Mikaela	Amb	Amb London		Amb Wien	x	x
Kuhnel, Kristina	Amb	Amb Barnako			x	x
Lilleström, Julius	Generalkonsul	GK Jerusalem		Amb Abuja, Amb Kampala	x	x
Lindgård, Per	Amb	Amb Mogadishu		Amb Havanna	x	x
Löven, Jonas	Amb	Amb Bagdad		Amb Belgad	x	x
Lundin, Jan	Generalkonsul	GK Sankt Petersburg		Amb Manila, Amb Brasilia, Ch/amb OECD/Unesco Paris, amb Haag	x	x
Markovic, Annika	Amb	Amb Wien		Amb Bagdad	x	x
Melander, Pontus	Amb	Amb Canberra		Amb Hanoi	x	x
Mellander, Camilla	Generalkonsul	GK New York		SBS för Eritrea, Amb Bagdad, Amb Ankara	x	x
Molin Helligren, Annika	Amb	Stimsbaserat sändebud för Belgien/Luxemburg			x	x
Ojellund, Johannes	Amb	Amb Haag			x	x
Rimby, Mia	Amb	Stimsbaserat sändebud för Västafrika			x	x
Ryden, Magnus	Amb	Stimsbaserat sändebud för Island			x	x
Sagren, Maria	Amb	Amb Ouagadougou		Amb Phnom Penh	x	x
Sjöström, Urban	Amb	Amb Morrovia			x	x
Stenström, Oscar*	Amb	Amb Santiago de Chile	Statsekreterare mm (S)		x	x
Tersman, Ingrid	Amb	Amb Tallinn		Amb Chisinau, SBS för Centralasien	x	x
Thurberg, Annika	Amb	Amb Manila		Amb Mexico	x	x
Weeks, Nicolas	Amb	Amb La Paz			x	x
Wolven, Daniel	Amb	Amb Seoul			x	x

Såkt befattningar* = Den som erhöi tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan.

Annonserats** = Befattningen har utvisis internt inom Regeringskansliet.

(SBS = Stacksbaserat sändebud)

* 2024-11-13

Undertecknad har via telefon med rättschef Helena Swenzén vid Utrikesdepartementet
inbjudat uppgiften att förordnandet av Oscar Stenström avser ett omförordnande.

Oscar Stenström Riksbanken

Bilaga 1 (flik 3)
till PM UD

CHEFER VID UT-LANDSVÄRDIGHETER
Utnämningar fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 2022

Namn	Titel	Wendighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sökt befattningar*	Annonserats**
Andersson, Karl-Olof	Generalkonsul	Gt Mariahamn		Gt Pwongyang	x	x
Bengtsson, Anders	Amb	Stilmsbaserat sändebud för Karibien		Amb Bukarest, Amb Doha	x	x
Bhattacharya, Gautam	Amb	Amb Doha			x	x
Eklund, Elisabeth	Amb	Amb Lissabon		Amb Havanna, SBS för Karibien	x	x
Hagström, Martin	Amb	Amb Nicosia		Amb Kiev	x	x
Hahn-Englund, Annika	Amb	Amb Abuja		SBS för Bryssel/Luxemburg	x	x
Hallenborg, Johan	Amb	Amb Lusaka			x	x
Karlsson, Jörgen	Amb	Amb Rabat			x	x
Killander, Larsson, Lennart	Amb	Stilmsbaserat sändebud för Angola			x	x
Lambert, Hanna	Amb	Amb Havanna		Amb Luanda	x	x
Larsson-Jain, Ami	Amb	Amb Skopje			x	x
Lindström, Jörgen	Amb	Amb Kabul, särskilt sändebud Afghanistan p.t. Stockholm		Amb Bagdad, Amb Beirut	x	x
Lorentzon, Tobias	Amb	Amb Baku			x	x
Menander, Petra	Amb	Amb Riyadh			x	x
Olsson Vrang, Anna	Amb	Chef/Amb Wien OSSE-del			x	x
Ozaki Macias, Charlotta	Amb	Amb Dar es Salaam			x	x
Polano, Ewa	Amb	Amb Nur-Sultan			x	x
Sundquist, Eva	Amb	Amb Minsk			x	x
Svärdström, Jessica	Amb	Amb Bagdad		Amb Mexico, Amb Jakarta, Amb Doha, Amb Luanda	x	x
Thesleff, Jan	Amb	Amb New Delhi		Gt St Petersburg	x	x
Wallensteen, Karin	Amb	Amb Brasilia		Amb Bamako	x	x
Westlund, Jonas	Amb	Amb Pristina	Statssekreterare (S)	Amb Riyadh, SBS för Tunisien, Amb Abu Dhabi, Amb Kairo	x	x
Wiklund, Tomas	Amb	Amb Santiago de Chile		Amb Havanna	x	x

Sökt befattningen* = Den som erhöill tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan.

Annonserats** = Befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet.

(SBS: Stockholmsbaserat sändebud)

Blaga 1 (flik 4)
till PV UD

CHEFER VID UTLANDSMYNDIGHETER
Utnämningar fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 2023

Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sikt befattningar*	Annonserats**
Ahlin, Urban	Amb	Amb Washington	RD (S)	Amb Ottawa	x	x
Augustsson, Per	Amb	Amb Peking		Gk Hongkong	x	
Bergström, Louise	Generalkonsul	Gk Hongkong		SBS för Bulgarien	x	x
Blocker, Daniel	Amb	Amb Jakarta			x	x
Boda, Anna	Amb	Amb Zagreb			x	x
Burgstaller, Signe	Amb	Amb Ottawa		Amb Chisinau, Amb Kharbourn	x	x
Ericsson, Torsten	Amb	Amb Buenos Aires			x	x
Florén, Fredrik	Amb	Amb Abu Dhabi		SBS för Tunisien, Amb Tunis	x	x
Gulgeren, Stefan	Amb	Amb London		Amb Kiev, Amb Warszawa	x	x
Hannulaigen, Anna	Amb	Amb Bangkok		Amb Rabat	x	x
Holmström, Per	Amb	Shimsbaserat sändebud för Heliga Stolen/Malta		Amb Haag	x	x
Kumlin Grant, Mikaela	Amb	Chef/amb Bryssel/EU-repr		Amb Wien, Amb London	x	x
Lagerlöf, Helena	Amb	Amb Sarajevo			x	x
Lekvall, Anna	Generalkonsul	Gk San Francisco		Gk Mumbai	x	x
Lindgarde, Per	Amb	Amb Harare		Amb Abuja, Amb Kampala, Amb Mogadishu	x	x
Lyberg, Anna	Amb	Amb Tbilisi		Amb Chisinau	x	x
Madunic, Diana	Amb	Amb Budapest		Amb Zagreb	x	x
Mård, Malena	Amb	Amb Ankara		Amb Moskva	x	x
Ndli, Johan	Amb	Amb Kabul, särskilt sändebud Sudan, p.t. Stockholm		Amb Tirana	x	x
Nesser, Carl Magnus	Amb	Amb Bern		Amb Bagdad, Amb Tel Aviv	x	x
Ohlsson, Jenny	Amb	Shimsbaserat sändebud för Eritrea	Statskretzare (S)	Amb Kigali	x	x
Olofsson, Karin	Amb	Amb Moskva		Amb Budapest, Amb Washington	x	x
Ollerstedt, Mathias	Amb	Amb Teheran			x	x
Sjöberg, Anders	Amb	Amb Singapore		Amb Kabul, Amb Dar es Salaam	x	x
Strom, Niklas	Amb	Amb Tirana			x	x
Stromquist, Johanna	Generalkonsul	Gk Istanbul		Amb Sarajevo	x	x
Särgeländ, Helena	Amb	Chef/amb OECD-del/Unesco Paris		Amb Kuala Lumpur, Amb Teheran, Amb Peking	x	x
van der Weyden, (Lina) Anna	Amb	Amb Dublin			x	x
von Beckerath, Andreas	Amb	Amb Warszawa		Amb Kiev	x	x
Waern, Joachim	Amb	Amb Mogadishu p.t. Nairobi, amb			x	x
Wahlund, Lars	Amb	Amb Vilnius		Amb Skopje, Amb Ankara, SBS för Island	x	x
Wand-Danielsson, Veronika	Amb	Amb Berlin		Chef/amb Bryssel Nato-del, Amb Paris	x	x
Wramsten, Cecilia	Amb	Amb Tunis			x	x
Åberg, Martin	Amb	Amb Kiev			x	x
Östberg, Sven	Generalkonsul	Gk Mumbai		Amb Minsk	x	x

(SBS: Stockholm/baserat sändebud)

Sikt befattningar* = Den som erhöit tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan.

Annonserats** = Befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet.

Namn	Titel	Myndighet	Politisk bakgrund	Tidigare chefsbefattningar	Sökt befattningen*	Annonserats**
Andersson, Karl-Olof	Amb	Amb Seoul		Amb Pyongyang, Gk Marehamn	x	x
Backeus, Karl	Amb	Amb Monrovia				x
Berg von Linde, Alexandra	Amb	Amb Islamabad		Amb Dhaka	x	x
Calais, Louise	Amb	Amb Reykjavik				x
Clase, Nicola	Amb	Chef/amb New York FN-repr	Utr pol rådgiv., statssekreterare (M)	Amb London, Amb Helsingfors		x
Eriksson, Peter	Amb	Amb Helsingfors		Amb Moskva, Gk Istanbul	x	x
Eriksson, Mikael	Amb	Amb Oslo		SBS för Centralasien, Amb Tallinn	x	x
Helgren, Magnus	Amb	Chef/amb Repr Genève		Amb Tel Aviv	x	x
Hjeltnorn, Per-Arne	Amb	Amb Madrid		Amb Kuala Lumpur, Amb Brasilia	x	x
Hällerman, Anna	Amb	Amb Bukarest			x	x
Knuutson, Jan	Amb	Chef/amb Bryssel Nato-repr	Kabinettssekreterare (M)	Chef/amb Repr Genève, Amb Riyadh, amb Bern	x	x
Li, Viktoria	Amb	Amb Tokyo		Gk Shanghai, Amb Prag	x	x
Mäwe, Ann	Direktor	Sv. dialoginst. för Mellanöstern och Nordafrika		Amb Tirana, Amb Kabul, särskilt sändebud Sudan, p.l. Stockholm	x	x
Ndizi, Johan	Amb	Amb Hanoi			x	x
Rosenberg, Pontus	Amb	Amb Guatemala		Amb Amman		x
Rymerik, Alexandra	Amb	Amb Tel Aviv		Amb Phnom Penh, Amb Ouagadougou		x
Sjögren, Maria	Amb	Amb Amman				x
Sjögren, Dag	Amb	Amb Beirut		Amb Bannako, Amb Bagdad		x
Svanderörm, Jessica	Amb	Amb Kigali		Amb Kigali	x	x
Tesque, Johanna	Amb	Amb La Paz	RD, Statsråd (L)	Amb Amman, Amb Tel Aviv	x	x
Ullsbo, Erik	Generalkonsul	Gk New York				
Vasenack, Erik	Amb	Amb Kinshasa	RD (M)		x	x
Vasenack, Mikim	Amb	Amb Kinshasa				
Wainmark, Hans	Amb	Amb Kopenhamn		Amb La Paz		x
Wærks, Nicolas	Amb	Amb Dhaka			x	x
Wiberg, Niklas	Amb	Amb Kuala Lumpur			x	x
Wrangberg, Charlotte	Amb	Amb Tallinn		Amb Buenos Aires, Amb Kopenhamn	x	x

Sökt befattningen* = Den som erhöll tjänsten ingick i den grupp sökande som lämnat in en intresseanmälan.

(SBS: Stockholmsbaserat sändebud)

Annonserats** = Befattningen har utlysts internt inom Regeringskansliet.

RegeringskanslietUtdrag
Protokoll§ 3
1 bilaga2018-01-23
UD2018/01514/P

Utrikesdepartementet

Riktlinjer för chefsroll och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) beslutar riktlinjer för chefsroll och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen, med den lydelse som framgår av bilagan.

Riktlinjerna ersätter riktlinjerna för chefsroll och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen, beslutade den 31 oktober 2016.

Beslutet har fattats av chefen för personalenheten, departementsrådet Lena Nordström.

Utdrag till
Kabinettssekreteraren
Statssekreterarna i UD
Utrikesråden
Chefer för utlandsmyndigheter
Chefer för enheter i UD

Utdragets överensstämmelse
med originalet intygas.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 76
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 39 Stockholm
Besöksadress: Malm Morgsgatan 3
E-post: ud.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet**Promemoria**

2018-01-23

Utrikesdepartementet
Personalenheten

Riktlinjer för chefsroll och chefsuppdrag i utrikesförvaltningen

Bilaga 1: Beskrivning av gruppchefsrollen i utrikesförvaltningen.

Dessa riktlinjer är ett komplement till Chef i RK - gemensam policy för chefsförsörjning, som gäller samtliga chefer i Regeringskansliet samt definitionerna av de olika chefsrollerna i UD:s arbetsordning.

1. Chefskriterier inom utrikesförvaltningen

En chef i utrikesförvaltningen ska beakta hela verksamhetens behov. Chefen företräder arbetsgivaren i förhållande till medarbetarna, och ska säkerställa att ambitionsnivån anpassas efter tilldelade resurser.

Ett tydligt och gott ledarskap och ett fungerande lagarbete, såväl inom som mellan enheter, är förutsättningar för att verksamhetens mål ska uppnås.

Resultaten vilar ytterst på chefen. En chef i utrikesförvaltningen söker samarbete med andra enheter/utlandsmyndigheter när detta främjar verksamheten.

Chefer för utlandsmyndigheterna ska särskilt notera att förordningen med instruktion för utrikesrepresentation (IFUR) ger myndighetschefen ett stort och självständigt ansvar för verksamheten och dess planering. Myndighetschefen har det fulla ansvaret för myndighetens samlade verksamhet, såväl utrikesförvaltningens departementala uppdrag som chefsuppdraget, vilket innefattar bl.a. myndighetsutövning mot enskilda.

De krav som chefsuppdrag inom utrikesförvaltningen ställer kan beskrivas utifrån fyra olika roller nämligen rollen som ledare, som

arbetsgivare, som företrädare och som sakkunnig. Dessa roller ställer olika krav på kunskap, erfarenhet och beteende.

De kriterier för gott chefskap som här anges under respektive roll är urvalsinstrument vid chefsutnämningar och används vid återkoppling till cheferna. Kriterierna är mål att sträva efter – ingen kan allt.

Ledare

- Formulerar strategier och delmål utifrån UD:s övergripande prioriteringar;
- utvecklar arbetsformer och samarbete med utlandsmyndigheter och andra enheter som gagnar verksamheten;
- delger information och uppmuntrar nytänkande;
- strukturerar arbetet, förmår fatta även svåra beslut och prioriterar ner eller bort verksamhet när så krävs;
- uppmärksammar medarbetarnas arbetsbelastning och bidrar till att minimera stress;
- delegerar befogenheter, uppmuntrar medarbetarna att växa och ta eget ansvar;
- är tydlig med sina förväntningar och krav, följer upp resultaten;
- ger och söker kontinuerlig feedback på ett tydligt sätt och håller regelbundna medarbetar- och lönesamtal;
- står bakom medarbetarna uppåt/utåt, hjälper dem att synas och knyta kontakter;
- är tillgänglig och lyssnar på medarbetarnas synpunkter;
- främjar trivsel, laganda och stöder medarbetare som har problem och bidrar till att lösa konflikter.

Arbetsgivare

- Företräder arbetsgivaren Regeringskansliet gentemot medarbetarna och utövar på utlandsmyndigheten ett direkt arbetsgivaransvar för lokalt anställda;
- har god kunskap om aktuella lagar, avtal, riktlinjer och andra styrdokument;
- tar hänsyn till såväl den egna verksamhetens som utrikesförvaltningens samlade behov i frågor om resurser, bemanning och kompetensutveckling och
- verkar för att de etiska riktlinjerna följs.

Företrädare

- Utvecklar och vårdar ett brett kontaktnät ute och hemma;
- har förmåga att framträda och kommunicera inkl. i media, och har goda språkkunskaper och
- sätter sig snabbt in i regeringens politik och engagerar sig aktivt för svenska värderingar och ståndpunkter.

Sakkunnig

- Har god sakkunskap om verksamhetens kärnområden samt intresse och övergripande kunskaper inom övriga områden;
- har breda kunskaper om det svenska samhället;
- fångar upp viktig information och
- har god förmåga att analysera, sammanfatta och rapportera;
- har god kännedom om de lagar och föreskrifter som styr verksamheten, inklusive förvaltningsrättsliga regler.

2. Återkoppling till chefer inom utrikesförvaltningen**2.1 Chefer vid utlandsmyndigheter**Inför tillträdet

Samtal med *UD:s chefsförsörjare* om chefsrollen i UF, särskilt betonas i detta samtal vad det innebär att vara arbetsgivare och ledare.

Samtal med närmast *berörd(a) enhetschef(er)* om myndigheten och dess uppgifter. Om chefskapet avser en myndighet med betydande utvecklingssamarbete äger ett samtal rum med *regional chef på Sida*, som tydliggör uppdraget avseende utvecklingssamarbetet.

Samtal med *UD:s chefsutvecklare* om bl.a. chefsuppdraget, styrkor, utvecklingsområden och utvecklingsmöjligheter för chefer.

Verksamhetsdialogen under förordnandetiden

Återkoppling om verksamhetens mål och resultat sker vid den årliga verksamhetsdialogen med ansvarig hemmaenhet, PLAN, P med flera. Ansvar för den årliga verksamhetsdialogen ligger på den ansvariga hemmaenheten.

Återkoppling på chefs- och ledarskap under förordnandetiden

Ansvar för återkoppling på chefs- och ledarskapet ligger på personalchefen och expeditionschefen.

Mot slutet av det första verksamhetsåret har myndighetschefen ett återkopplingssamtal med *personalchefen*. Ledarskapet diskuteras utifrån de fyra rollerna samt utifrån en genomförd 360-graders återkoppling. Vidare diskuteras de åtgärder som chefen vidtagit/ämнар vidta för att stärka en god arbetsmiljö på myndigheten.

Chefen kontaktas av Farax Group eller annan genomförare av 360-gradig återkoppling och chefen bokar själv tid hos arbetsmiljöhandläggaren eller chefsutvecklaren för att få del av återkopplingen av detta verktyg.

En 360-gradig återkoppling bör om möjligt genomföras minst två månader i förväg för att säkerställa att resultatet kan sammanställas inför samtalet med personalchefen.

För nya myndighetschefer genomförs en inspektion av utlandsmyndigheten under chefens andra verksamhetsår. Inom ramen för inspektionen ger *inspektören* också återkoppling på chefskapet med utgångspunkt från chefskriterierna och utifrån samtal och iakttagelser på plats.

Mot slutet av det andra året av förordnandetiden har myndighetschefen ett återkopplingssamtal med *expeditionschefen*. Chefen ges här återkoppling på hur departementet ser på chefens prestationer under hittillsvarande förordnandetid. Återkoppling ges bl.a. mot bakgrund av inspektionsrapporten. De utvecklingsområden som berörts vid samtalet med personalchefen diskuteras också.

Mot slutet av det tredje året har myndighetschefen ytterligare ett återkopplingssamtal med personalchefen.

Efter avslutat chefsuppdrag

Ett summerande samtal förs med *chefen för ansvarig hemmaenhet* med fokus på verksamhetsanknutna frågor. Chefen bokar själv tid för detta samtal.

Kunskapsöverföring mellan utrikesförvaltningens chefer ska göras genom att avgående chef lämnar testamente (enligt mall) till efterträdaren.

Samtliga möten bokas av myndighetschefen.

2.2 Enhetschefer i departementet

Inför tillträdet

Samtal med *UD:s chefsförsörjare* om chefsrollen i UF, särskilt betonas i detta samtal vad det innebär att vara arbetsgivare och ledare.

Samtal med *UD:s chefsutvecklare* om bl.a. chefsuppdraget, styrkor, utvecklingsområden och utvecklingsmöjligheter för chefer.

Verksamhetsdialogen under förordnandetiden

Återkoppling om verksamhetens mål och resultat sker vid den årliga verksamhetsdialogen med ansvarig chefstjänsteman (ibland flera chefstjänstemen), PLAN, P med flera. Ansvar för den årliga verksamhetsdialogen ligger på ansvarig chefstjänsteman.

Återkoppling på chefs- och ledarskap under förordnandetiden

Ansvar för återkoppling på chefs- och ledarskapet ligger på personalchefen och expeditionschefen.

Mot slutet av det första verksamhetsåret har enhetschefen ett återkopplingssamtal med *personalchefen*. Ledarskapet diskuteras utifrån de fyra rollerna samt utifrån en genomförd 360-graders återkoppling (Farax). Vidare diskuteras de åtgärder som chefen vidtagit/ämнар vidta för att stärka en god arbetsmiljö på enheten.

Chefen kontaktas av Farax Group som genomför Farax och chefen bokar själv tid hos arbetsmiljöhandläggaren eller chefsutvecklaren för att få återkoppling av Farax. Farax bör om möjligt genomföras minst två månader i förväg för att säkerställa att resultatet kan sammanställas inför samtalet med personalchefen.

Mot slutet av det andra året av förordnandetiden har enhetschefen ett återkopplingssamtal med *expeditionschefen*. Chefen ges här återkoppling på hur departementet ser på chefens prestationer under hittillsvarande förordnandetid. De utvecklingsområden som berörts vid samtalet med personalchefen diskuteras också.

Mot slutet av det tredje året har enhetschefen ytterligare ett återkopplingssamtal med personalchefen.

Efter avslutat chefsuppdrag

Ett summerande samtal förs med *berörd/-a chefstjänsteman/-män*, med fokus på verksamhetsanknutna frågor.

Kunskapsöverföring mellan utrikesförvaltningens chefer ska göras genom att avgående chef lämnar testamente (enligt mall) till efterträdaren.

Enhetschefen bokar själv samtliga möten.

2.3 Återkoppling till biträdande enhetschefer och gruppchefer

Inför tillträdet

Enhetschefen svarar för att biträdande chefer och gruppchefer får ett introducerande samtal vid tillträdet då bl.a. förväntningar, roller och ansvar klargörs.

Biträdande enhetschefer och gruppchefer har också ett introduktionssamtal med *UD:s chefsutvecklare* om chefsuppdraget, styrkor, utvecklingsområden och utvecklingsmöjligheter för chefer. Biträdande chefer och gruppchefer kontaktar chefsutvecklaren för ett sådant samtal.

Under förordnandetiden

Biträdande chefer och gruppchefer ska ha regelbunden återkoppling beträffande ledarskap och sakfrågor och ha regelbundna avstämningar med enhetschefen.

Efter avslutat uppdrag

Inför avslut av uppdraget som biträdande-/gruppchef ska enhetschefen även ha ett uppsummerande samtal.

Beskrivning av gruppchefsrollen utgör bilaga.

3. Chefsutveckling och chefsstöd

Enhets- och myndighetschefer, bitr. enhetschefer och gruppchefer ska delta i Regeringskansliets chefsprogram. Inför tillträde som chef för en utlandsmyndighet ska chefer delta i UD:s program för nya utlandsmyndighetschefer.

För information om övrig chefs- och kompetensutveckling hänvisas till Klaranätet.

Inför och under tjänstgöringen som chef erbjuder UD:s chefsförsörjare samtal om karriärplanering. Biträdande chefer och gruppchefer erbjuds karriärsamtal med bemanningschefen och personalplanerarna.

Som stöd och utveckling i chefskapet erbjuder UD:s chefsutvecklare och UD:s arbetsmiljöhandläggare:

- ledningsgruppsutveckling
- verksamhets- och grupputveckling för utrikesförvaltningens enheter och arbetsgrupper
- individuell coaching
- gruppcoaching (för gruppchefer)
- mentorskap

Därtill erbjuder UD:s personalkonsulenter stödsamtal och krishantering.

Regeringskansliet

Bilaga till "Riktlinjer för chefsroll
och chefsuppdrag i
utrikesförvaltningen"

2018-01-23

Utrikesdepartementet
Personalenheten
Ämnesråd
Marie Thofte
+464015836
+468135689
marie.thofte@gov.se

Beskrivning av gruppchefsrollen i utrikesförvaltningen

I gruppchefsuppdraget ingår att:

- leda, planera, fördela och kvalitetssäkra arbetet i den egna gruppen;
- delta i enhetens ledningsgrupp;
- företräda arbetsgivaren och enhetsledningen i förhållande till gruppmedlemmarna;
- i enhets- och biträdande chefs frånvaro företräda enheten;
- ha god kännedom om prioriterade och aktuella sakfrågor vid enheten och svara för gruppens sakfrågor;
- i samarbete med gruppen utforma verksamhetsplanering för gruppen och bidra till enhetens verksamhetsplanering;
- verka för att en god arbetsmiljö råder i gruppen.

Att inom ramen för personalansvaret:

- vara involverad i rekrytering till den egna gruppen inklusive av praktikanter;
- ha medarbetarsamtal;
- bidra med underlag till kompetensbeskrivningar (i samband med att en medarbetare ska rotera) eller arbetsintyg (om de slutar);
- ha lönesamtal;
- i samarbete med medarbetaren verka för dennes kompetensutveckling.

I samråd med enhetsledningen beslutas också om gruppchefen

- har rehabiliteringsansvar för medarbetare som varit sjukskrivna.

Om ytterligare något behöver klargöras när det gäller gruppchefernas uppdrag på berörd enhet har enhetsledning och gruppchef ett ansvar för att uppdraget tydliggörs.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 76
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 39 Stockholm
Besöksadress: Malmorgsgatan 3
E-post: ud.registrator@regeringskansliet.se

Formalia

I erbjudandet om en gruppchefsbeftattung ingår: uppdrag enligt aktuell utlysning, lön, titel och förtroendearbetstid. Överenskommelsen om förtroendearbetstid träffas mellan arbetsgivaren och tillträdande gruppchef inför beslut om gruppchefsplacering.

Gruppchefstiteln är vanligen kansliråd. En gruppchef kan även vara ämnesråd, om vederbörande är i en specialistkarriär (departementsråd och ambassadör som tjänstgör som gruppchef behåller sin titel).

Bilaga 4.2

Regeringskansliet

2024-11-07
SB2024/00760

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Utnämningsmakten

Härmed överlämnas en promemoria från Finansdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditions- och rättschefen Magnus Bengtson, Finansdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-11-07

Finansdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Utnämningmakten

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Finns det rutiner för att försäkra sig om att förutsättningarna för att flytta en myndighetschef från hans eller hennes anställning föreligger och att dessa klargörs för myndighetschefen (jmf. bet. 2023/24:KU20 s. 67)?

2. Vilka rutiner finns i fråga om dokumentationen i den här typen av ärenden (jmf. bet. 2023/24:KU20 s. 67-68)?

Åtgärden att avsluta en anställning som myndighetschef i förtid tillämpas med återhållsamhet. Dessa ärenden bereds i enlighet med vad som anges i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1 rev. 2024). Av promemorian framgår bl.a. att den enhet som ansvarar för statlig arbetsgivarpolitik i Regeringskansliet ska delta i beredningen. Vid enheten finns samlad kunskap om tidigare fattade beslut av det aktuella slaget.

Ett beslut som innebär att en anställning som myndighetschef avslutas i förtid föregås av en dialog mellan myndighetschefen och det departement som ansvarar för myndigheten. Det finns inte någon fastställd rutin för hur dialogen ska föras eller dokumenteras. Utgångspunkten är att dialogen ska vara tydlig, öppen och förtroendefull. Behovet av dokumentation kan variera utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är dock som konstitutionsutskottet påtalat särskilt viktigt med dokumentation om det finns risk för att det i efterhand uppstår oklarheter om myndighetschefen godtagit att anställas i Regeringskansliet.

Bilaga 5.1

Regeringskansliet

2024-10-22
SB2024/00813

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Propositionsavlämnandet

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är ämnesrådet Petter Löfdahl,
Statsrådsberedningen.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Herkulesgatan 17
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

2024-10-22

Statsrådsberedningen

**Konstitutionsutskottets granskningsärende –
Propositionsavlämnandet**

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Vilka kommentarer ger den förändring av propositionsavlämnandet över tid som framgår av tabellen på s. 12 i promemorian anledningen till? Vilka skäl ligger bakom förändringen?

Målsättningen i Regeringskansliet är att lämna propositioner till riksdagen i så god tid som möjligt innan riksdagsbehandlingen behöver avslutas. Det är dock svårt att helt undvika sena överlämnanden. Orsakerna till sena överlämnanden varierar, men när det gäller de senare årens ökning kan det konstateras att arbetet med anledning av bl.a. covid-19-pandemin och konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina har fört med sig ett behov av ökat tempo i lagstiftningsarbetet.

2. Vilket är skälet till att det digitala tidsberäkningsverktyget inte innehåller motsvarande information som propositionshandboken när det gäller tidsberäkning för riksdagens behandling av propositioner?

Det digitala tidsplaneringsverktyget syftar till att underlätta och kvalitetssäkra arbetet med att ta fram tidsplaner för lagrådsremisser och propositioner. Som riktmärken i verktyget finns vissa förinställda tidsangivelser. Tidsangivelserna kan justeras.

I verktyget anges en förinställd tidsangivelse på 60 dagar för riksdagens behandling av en proposition. Denna tidsangivelse ligger i mitten av det intervall på 45–70 dagar som angavs i lathunden i det numera ersatta

avsnitt 4 i Propositionshandboken (Ds 1997:1). I verktyget finns även en förinställd tidsangivelse på 28 dagar för tiden efter att en författning publicerats till dess att den träder i kraft.

I promemorian Propositionshandboken – kompletteringar och ersatta avsnitt (SB PM 2019:4 rev. januari 2023) finns bl.a. information om hänsyn till arbetet i riksdagen (avsnitt 4.1.2), vad en tidsplan bör omfatta (avsnitt 4.2) och vikten av att inte underskatta tidsåtgången (avsnitt 4.3). Promemorian bifogas (*bilaga 1*).

3. Påverkar övergången till elektroniskt kungörande av författningar beräkningen i Regeringskansliet av när en proposition bör överlämnas till riksdagen i förhållande till det i propositionen föreslagna ikraftträdandedatumet? Om ja, hur?

Nej, övergången till elektroniskt kungörande av författningar har inte påverkat beräkningen av när en proposition bör överlämnas till riksdagen i förhållande till det i propositionen föreslagna ikraftträdandedatumet.

4. En redogörelse önskas för hur Regeringskansliet arbetar för att tidigare uttalade tidsberäkningar för riksdagens behandling av propositioner ska upprättas.

Regeringskansliet arbetar aktivt för att kunskaperna om riksdagens behandling av propositioner sprids hos såväl handläggare som huvudmän och chefstjänstemän. Detta sker genom informations- och utbildningsinsatser i olika sammanhang. Riksdagsbehandlingen av propositioner och vikten av noggrann tidsplanering tas bl.a. upp i Propositionshandboken och i Regeringskansliets interna utbildningar.

Departementen tar i sin löpande planering hänsyn till tidsåtgången för lagstiftningsärenden. Tidsåtgången uppmärksammas särskilt i samband med framtagandet av underlag till den propositionsförteckning som upprättas två gånger per år.

5. I sin granskning hösten 2012 underströk utskottet vikten av den ambition som hade presenterats i promemorian från Regeringskansliet, att i så stor utsträckning som möjligt påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förbehandlingsarbetet för att på så vis förkorta utredningstiden i lagstiftningsärenden. Därigenom kan sena överlämnanden av propositioner med lagförslag om möjligt undvikas, anförde utskottet. Under den nu aktuella perioden har framkommit att ett 50-tal propositioner om

genomförande av EU-direktiv har bordlagts mindre än 85 dagar, i regel mellan 70 och 84 dagar. Vilka kommentarer föranleder detta?

Ambitionen att påbörja arbetet med att genomföra EU-direktiv redan i slutfasen av förhandlingsarbetet kommer till uttryck i Statsrådsberedningens cirkulär Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter (*bilaga 2*). I cirkuläret ges också mer detaljerade anvisningar om arbetet med genomförande av EU-direktiv.

Som framgår av svaret på fråga 1 varierar orsakerna till sena överlämnanden av propositioner. När det särskilt gäller propositioner som gäller genomförandet av EU-direktiv kan en möjlig orsak till sena överlämnanden vara att tempot i lagstiftningsarbetet inom EU har ökat ytterligare. Många EU-direktiv är dessutom rättsligt komplicerade och kan beröra ett mycket stort antal aktörer, vilket påverkar den tid det tar att ta fram förslag till svensk genomförandelagstiftning. Till detta kommer att införlivandetiderna för EU-direktiv ofta är mycket korta.

Bilaga 5.2

Regeringskansliet

2024-11-14
SB2024/00813

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Propositionsavlämnandet

Härmed överlämnas en kompletterande promemoria från
Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är ämnesrådet Petter Löfdahl,
Statsrådsberedningen.

Per Hall

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-14

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Propositionsavlämnandet

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Vilka kommentarer föranleder den förändring över tid av förekomsten av förkortade motionstider som framgår av tabellen på s. 2? Vilka skäl ligger bakom förändringen?

Av Propositionshandboken – kompletteringar och ersatta avsnitt (SB PM 2019:4) framgår bl.a. att det ska finnas mycket starka skäl för att regeringen ska lämna förslag om förkortad motionstid.

I utskottets promemoria redogörs för propositioner som behandlades med förkortad motionstid under perioden 2011/12–2023/24. Av promemorian framgår bl.a. att det under de tre riksmötena 2019/20–2021/22 förekom fler ärenden som behandlades med förkortad motionstid än under övriga riksmöten tillsammans under den aktuella perioden.

Som framgår av Regeringskansliets tidigare svar i ärendet medförde bl.a. arbetet med covid-19-pandemin samt konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina ett behov av ökat tempo i lagstiftningsarbetet. Behovet av ökat tempo gjorde sig också gällande i arbetet med andra ärenden som kräver riksdagsbehandling, såsom extra propositioner med förslag till ändringar i statens budget. Detta har påverkat antalet propositioner med förslag till förkortad motionstid under riksmötena 2019/20–2021/22.

Regeringskansliet tillämpar särskilda rutiner för information till och förankring med riksdagen när det gäller avlämnande av propositioner med förslag till förkortad motionstid. Rutinerna beskrivs i avsnitt 7.2 i Propositionshandboken – kompletteringar och ersatta avsnitt.

2. Vilka kommentarer föranleder tabellen på s. 3?

Av tabellen framgår bl.a. att Finansdepartementet, Socialdepartementet och Justitiedepartementet har lämnat det största antalet propositioner som behandlades med förkortad motionstid under den granskade perioden och att antalet var som högst under riksmötena 2019/20–2021/22.

Det kan konstateras att de aktuella departementen har haft ett stort antal brådskade ärenden med koppling till arbetet med covid 19-pandemin och konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. I sammanhanget bör också framhållas att finansministern alltid är ett av de fördragande statsråden för extra propositioner med förslag till ändringar i statens budget. Som framgår av utskottets promemoria har flera sådana propositioner innehållit förslag till förkortad motionstid.

3. Vilka kommentarer eller synpunkter i övrigt föranleder denna promemoria?

Promemorian föranleder inte några kommentarer eller synpunkter i övrigt.

Bilaga 5.3

✓

☑

Aktivitet

1 - Kommande

2 - Sena uppgifter

...

Sök efter ett objekt...

🔍

september 2024

oktober 2024

november 2024

Lägg till uppgifter med datum på tidslinjen

Sluta redigera den här listan

✓	☑	Aktivitet	Verksamhet	Start	Läst	Hjälptexter	Notering	
	☐	Underlag för lagstiftning färdigt a	...	0	-	Underlag för lagstiftning färdigt		
	☐	➤ Remiss a	...		-			
	☐	Förberedelse inför remiss a	...	3	-	Förberedelse inför remiss		
	☐	Gemensam beredning av remissiv a	...	7	-	Gemensam beredning av remissiv		
	☐	Hantering av synpunkter a	...	0	-			
	☐	GB remissiv a	...					
	☐	Samordning av remissiv a	...	7	-	Samordning av remissiv		
	☐	Remisstid a	...	90	-	Remisstid		
	☐	Skrivare med sammanfattning av remissvar a	...	10	-			
	☐	➤ Remissutfall a	...		-			
	☐	Analys och avstämning remissutfall a	...	10	-			
	☐	Avstämning remissutfall huvudman a	...	0	-			
	☐	Avstämning remissutfall chefsjämsman a	...	0	-			
	☐	Avstämning remissutfall statssekreterare a	...	0	-			
	☐	Avstämning remissutfall statsråd a	...	0	-			
	☐	➤ Lagråderemiss a	...		-			
	☐	Skrivare med lr a	...	80	-	Skrivare med lr		
	☐	Granskning lr huvudman a	...	28	-	Granskning av lr		
	☐	Granskning lr chefsjämsman a	...	21	-			

☐	• Gemensam beredning av lagrådsremiss ¹⁾ ...	-		Gemensam beredning av lagrådsremiss
☐	Förebereððar infor GB ltr ²⁾ ...	7		
☐	Avtættning infor GB ltr ...	0		
☐	Avtættning infor GB ltr ...	0		
☐	Avtættning infor GB ltr ...	0		
☐	Avtættning infor GB ltr ...	0		
☐	Avtættning infor GB ltr ...	0		
☐	GB ltr ³⁾ ...	7		
☐	Handtering av synpunkter GB ltr ⁴⁾ ...	7		Handtering av synpunkter GB ltr
☐	Förankring ltr riksdagsutskott ⁵⁾ ...	1		
☐	Samordning infor delning ltr ⁶⁾ ...	7		Samordning infor delning ltr
☐	• Delning av lagrådsremiss ⁷⁾ ...	-		Delning av lagrådsremiss
☐	Förebereððar infor delning ltr ⁸⁾ ...	7		
☐	Avtættning infor delning ltr ...	0		
☐	Avtættning infor delning ltr ...	0		
☐	Avtættning infor delning ltr ...	0		
☐	Avtættning infor delning ltr ...	0		
☐	Delning ltr ⁹⁾ ...	7		
☐	Handtering av synpunkter delning ltr ¹⁰⁾ ...	3		Handtering av synpunkter delning ltr
☐	Eventuell förankring ltr oppositionen ¹¹⁾ ...	7		Eventuell förankring ltr oppositionen
☐	• Regeringsbeslut om lagrådsremiss ¹²⁾ ...	-		
☐	Förebereððar infor beslut ltr ¹³⁾ ...	7		
☐	PM till riksdagsgrupp infor beslut ltr ¹⁴⁾ ...	0		PM till riksdagsgrupp infor beslut ltr

☐	Avstämning inför beslut i r huvudman §	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut i r chefsfästman §	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut i r statssekreterare §	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut i r statsråd §	...	0	-	
☐	Regeringsbeslut i r §	...	0	-	
☐	• Lagrådsbehandling §	...		-	
☐	Förberedelse inför överlämnande av i r §	...	0	-	
☐	Överlämnande av i r till Lagrådet §	...	0	-	Överlämnande av i r till Lagrådet
☐	Lagrädsförhandling §	...	1	-	
☐	Handläggning hos Lagrådet §	...	7	-	
☐	Hantering av Lagrådets synpunkter §	...	0	-	Hantering av Lagrådets synpunkter
☐	• Proposition §	...		-	
☐	Skrivarens med proposition §	...	7	-	Skrivarens med proposition
☐	Granskning prop. huvudman §	...	3	-	
☐	Granskning prop. chefsfästman §	...	1	-	
☐	• Genomsyn beredning av proposition §	...		-	Genomsyn beredning av proposition
☐	Förberedelse inför GB prop. §	...	0	-	
☐	Avstämning inför GB prop. huvudman §	...	0	-	
☐	Avstämning inför GB prop. chefsfästman §	...	0	-	
☐	Avstämning inför GB prop. statssekreterare §	...	0	-	
☐	Avstämning inför GB prop. statsråd §	...	0	-	
☐	GB prop. §	...	7	-	
☐	Hantering av synpunkter GB prop. §	...	3	-	

☐	31 januari 2025	Erfrågning prop. riksdagsskott §	...	0	-	
☐		Samordning inför delning prop. §	...	7	-	
☐		• Delning av proposition §	...		-	Delning av proposition
☐		Förberedelse inför delning prop. §	...	7	-	
☐		Avstämning inför delning prop. huvudman §	...	0	-	
☐		Avstämning inför delning prop. chefsjämför §	...	0	-	
☐		Avstämning inför delning prop. statssekreterare §	...	0	-	
☐		Avstämning inför delning prop. statsråd §	...	0	-	
☐		Delning prop. §	...	7	-	
☐		Hantering av synpunkter delning prop. §	...	0	-	
☐		Eventuell förankring prop. oppositionen §	...	1	-	
☐		• Regeringsbeslut om proposition §	...		-	
☐		Förberedelse inför beslut prop. §	...	7	-	
☐		PM till riksdagsgrupp inför beslut prop. §	...	0		PM till riksdagsgrupp inför beslut prop.
☐		Avstämning inför beslut prop. huvudman §	...	0	-	
☐		Avstämning inför beslut prop. chefsjämför §	...	0	-	
☐		Avstämning inför beslut prop. statssekreterare §	...	0	-	
☐		Avstämning inför beslut prop. statsråd §	...	0	-	
☐		Regeringsbeslut prop. §	...	0	-	Regeringsbeslut om prop.
☐		• Riksdagsbehandling §	...		-	Under riksdagsbehandlingen är det lämpligt att arbeta med eventuella förordningar som behövs med anledning av propositionen.
☐		Tvetydning av prop. §	...	7	-	

☐	Överlämnande av prop. till riksdagen a	...	0	-	Överlämnande av prop. till riksdagen
☐	Riksdagsbehandling a	...	60	-	Riksdagsbehandling
☐	Utskottsberättigande publiceras a	...	0	-	
☐	Riksdagsbeslut a	...	0	-	
☐	• Utlåtande av lagar och förordningar a	...	-	-	Utlåtande av lagar och förordningar
☐	Delning SFS a	...	7	-	
☐	Hantering av synpunkter delning SFS a	...	0	-	
☐	• Regeringsbeslut om utfärdande av lagar och förordningar a	...	-	-	
☐	Förberedelse inför beslut SFS a	...	7	-	
☐	Avstämning inför beslut SFS huvudman a	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut SFS chefsplansteman a	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut SFS statssekreterare a	...	0	-	
☐	Avstämning inför beslut SFS statsråd a	...	0	-	
☐	Regeringsbeslut SFS a	...	0	-	
☐	• Kungörande av lagar och förordningar a	...	-	-	
☐	Datum för publicering a	...	0	-	
☐	Tid efter publicering (4 v) a	...	28	-	
☐	Beriknat datum i kraft a	...	0	-	
☐	Datum i kraft a	...	0	-	
☐	• Övrigt att beakta a	...	-	Läst	Här kan du lägga till aktiviteter som har betydelse för tidsplaneringen men som inte automatiskt ska påverka tidsplanen, t.ex. semester eller parallellt arbete med förordningar. Du kan lägga till dessa aktiviteter i tidslinjen för att få en bättre överblick av överlappande aktiviteter. Om ett datum visas till höger om "Övrigt att beakta", så ska du radera det.
☐	Aktivitet? a	...	-	Läst	

Bilaga 5.4

Det totala antalet propositioner med lagförslag och tid mellan bordläggning och ikraftträdande riksmötena 2011/12–2023/24

Riks- möte	Prop. totalt	varav <85 dagar		varav 85-110 dagar		varav >110 dagar		Antal dagar genom- snitt
2011/12	94	14	(14,9%)	39	(41,5%)	41	(43,6%)	137,4
2012/13	114	18	(15,8%)	38	(33,3%)	58	(50,9%)	149,4
2013/14	160	15	(9,4%)	41	(25,6%)	104	(65,0%)	160,1
2014/15	78	9	(11,5%)	18	(23,1%)	51	(65,4%)	151,1
2015/16	127	27	(21,3%)	41	(32,3%)	59	(46,5%)	131,7
2016/17	137	16	(11,7%)	41	(29,9%)	80	(58,4%)	146,5
2017/18	202	15	(7,4%)	66	(32,7%)	121	(59,9%)	176,8
2018/19	93	18	(19,4%)	27	(29,0%)	48	(51,6%)	130,2
2019/20	124	28	(22,6%)	39	(31,5%)	57	(46,0%)	121,0
2020/21	148	42	(28,4%)	50	(33,8%)	56	(37,8%)	123,2
2021/22	201	39	(19,4%)	52	(25,9%)	110	(54,7%)	147,3
2022/23	85	22	(25,9%)	24	(28,2%)	39	(45,9%)	150,3
2023/24	99	16	(16,2%)	31	(31,3%)	52	(52,5%)	143,4
Summa	1 662	279	(16,8%)	507	(30,5%)	876	(52,7%)	145,5

Kommentar: Budgetpropositioner och propositioner med förslag till ändringar i statens budget ingår inte, men däremot propositioner med förslag om extra ändringsbudgetar som innehåller lagförslag. Andelen propositioner utgör andelen i förhållande till det totala antalet propositioner respektive riksmöte.
Källa: Riksdagens utredningstjänst

Bilaga 6.1

Regeringskansliet

2024-10-03
SB2024/00751

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Politiska samordningsfunktioner inom Regeringskansliet över tid

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunniga Charlotta Nyhlén.

Per Hall

Regeringskansliet

Promemoria

2024-10-03

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Politiska samordningsfunktioner inom Regeringskansliet över tid

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Hur många tjänstemän är för närvarande anställda i respektive samordningskansli i SB SAM?

Enligt statistik avseende september så fanns vid respektive samordningskansli följande antal anställda.

- Moderaternas samordningskansli: sju anställda.
- Kristdemokraternas samordningskansli: åtta anställda, varav en går på föräldraledighet den 12 oktober.
- Liberalernas samordningskansli: sju anställda.
- Sverigedemokraternas samordningskansli: sex anställda.

2. Av utskottets granskning hösten 2013 framgick att man inom Regeringskansliet övervägde en justering av texten i promemorian om samrådsformer i Regeringskansliet när det gällde den skillnad som gjordes i dokumentationsrutinerna mellan förvaltningsärenden och andra regeringsärenden (bet. 2013/14:KU10 s. 70). En sådan justering framstod enligt utskottet som skälig (s. 73). I den nu gällande promemorian om samrådsformer i Regeringskansliet synes någon ändring inte ha gjorts i detta avseende (se s. 7). Utskottet önskar ta del av de överväganden som ligger bakom att inte göra den justering som övervägdes 2013.

Regeringskansliet har inga uppgifter om de överväganden som låg bakom att inte göra den justering som övervägdes 2013.

Det kan noteras att den aktuella skillnaden i dokumentationsrutiner numera även berörs i Gula boken vilket inte var fallet vid konstitutionsutskottets senaste granskning (SB PM 2023:3 s. 28).

3. Av utskottets granskning hösten 2013 (bet. 2013/14:KU10 s. 74) framgick att vissa tjänstemän vid samordningskanslierna i enlighet med förordningen med instruktion för Regeringskansliet och Regeringskansliets föreskrifter med arbetsordning för Statsrådsberedningen hade möjlighet att fatta beslut om att begära in förklaringar, upplysningar och yttranden i regeringsärenden. Såvitt granskningen visade hade dock ingen sådan begäran beslutats av tjänstemän i samordningen. Gäller detta förhållande alltför ofta?

Ja, såvitt känt har någon sådan begäran inte beslutats av den politiska samordning som verkat sedan valet 2022.

4. Av den nu gällande promemorian om den politiska samordningen (se s. 5) framgår att tillstånd till förkortad delningstid meddelas av ansvarig samordnare vid samordningskansliet som snarast informerar övriga samordnare att ett sådant tillstånd getts. Hur ofta tas sådana beslut om förkortad delningstid och av vem? Om det saknas en sammanställning önskar utskottet en ungefärlig uppskattning av hur många sådana beslut som fattats det senaste året och vem eller vilka som brukar fatta dem.

Tillstånd till förkortad delningstid lämnas av ansvarig samordnare.

Det finns inte någon fullständig sammanställning över hur ofta tillstånd till förkortad delningstid lämnas.

Utifrån uppgifter hos Granskningskansliet i Statsrådsberedningen kan det uppskattas att delningstiden var förkortad i cirka 37 procent av de ärenden som delades under 2022. Motsvarande siffra för 2023 är 25 procent. I underlaget ingår inte utkast till interpellations- och frågesvar.

5. Av granskningen framgår att vissa justeringar gjorts i den senaste versionen av promemorian om den politiska samordningen när det gäller samordningens förhållande till gemensamberedningen. Bl.a. anges i promemorian från 2021 att det i en del fall är lämpligt att samordningen inleds före gemensamberedningen. I den aktuella versionen anges att gemensamberedningen av ett ärende ska vara slutförd innan ärendet samordnas. Vidare framhålls vikten av att den politiska samordningen hålls skild från sakberedningen av ett ärende. Utskottet önskar en redogörelse för de överväganden som ligger bakom dessa justeringar.

6. Om det inte framgår av svaret på fråga 5 önskar utskottet en redogörelse för i vilken utsträckning tjänstemän i samordningen är delaktiga under beredningen av ärenden innan dessa blir föremål för samordning. Har dessa förhållanden förändrats under den granskade perioden?

Den politiska samordningens uppgift är att medverka till att den överenskomna politiken genomförs och till att skapa en handlingskraftig politisk linje för hela regeringen.

För att samordningen ska kunna fullgöra sin uppgift på ett effektivt sätt är det nödvändigt att underlag som kommer till samordningen från departementen är väl genomarbetade. Att sakberedningen är avslutad innan samordningen inleds bidrar till att detta säkerställs.

I linje med ovanstående är tjänstemän i samordningen inte delaktiga i sakberedningen av ärenden.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några ytterligare kommentarer.

Bilaga 7.1

Regeringskansliet

2024-10-03
SB2024/00750

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Statsråds användande av sociala medier

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunnige Jens
Andersson.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-10-03

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende om statsråds användande av sociala medier

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar ta del av interna föreskrifter samt vägledningar o.dyl. – utöver de som nämns i denna promemoria – av betydelse för statsrådets användande av egna sociala medier.

Följande handlingar bifogas:

- Regeringskansliets föreskrifter (RKF 1999:03) om gallring av allmänna handlingar (omtryck RKF 2022:10), se bilaga 1.
- Allmänna handlingar i Regeringskansliet (SB PM 2022:1), se bilaga 2.
- Produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler, se bilaga 3.
- Förteckningar över handlingar som hålls ordnade, se exempel i bilaga 4–6.

2. Utskottet önskar en redogörelse för

a) i vilken utsträckning statsråden inom ramen för sin tjänsteutövning använder de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder,

Statsråden använder de aktuella kontona i egenskap av privatperson och partimedlem. Kontona används också för att kommunicera i frågor som i olika grad anknyter till regeringens politik och rollen som statsråd. Det varierar mellan olika statsråd och konton i vilken utsträckning detta sker. Vissa statsråd använder kontona i liten utsträckning och andra i princip uteslutande för sådan kommunikation.

b) på vilket sätt det framgår om och när statsråden inom ramen för sin tjänsteutövning använder de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder,

Inget statsråd har statsrådstiteln i kontonamnet eller användarnamnet. Hur kontona i övrigt är uppmärskade skiljer sig åt mellan statsråden. Ofta förekommer deras partitillhörighet och statsrådstitel i beskrivningen av kontot. Dessa beskrivningar kan också innehålla information om hemort, tidigare yrkesliv, familj och intressen. I många fall hänvisas till Regeringskansliet i frågor som rör statsrådsuppdraget. Att statsråden själva ansvarar för kontot anges beträffande ett antal konton.

Typiskt sett framgår det av innehållet i ett inlägg eller en kommentar om det är kopplat till rollen som statsråd.

c) hur statsrådets hantering av uppgifter på de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder förhåller sig till det som anges om sociala medier i handboken Information för politiker i Regeringskansliet respektive i vägledningen Sociala medier i Regeringskansliet.

Utgångspunkten för statsrådets hantering av sociala medier är den aktuella handboken och vägledningen. Det sker en ständig utveckling när det gäller användningen av sociala medier och det har bland annat lett till att det i juni 2023 togs fram en promemoria angående produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler (se bilaga 3). Ett arbete har därefter påbörjats med att se över Regeringskansliets vägledning, rutiner och rekommendationer när det gäller sociala medier.

3. Utskottet önskar en redogörelse för

a) hur allmänna handlingar på de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder tas om hand och hålls tillgängliga,

b) hur allmänna handlingar på de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder hanteras när det gäller registrering, arkivering och gallring, samt

c) hur hanteringen enligt a) och b) förhåller sig till regleringen i tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen samt andra tillämpliga föreskrifter.

Innehållet på statsrådets konton i sociala medier är som utgångspunkt tillgängligt på respektive konto för den som vill tillägna sig det. Innehållet tas vanligtvis om hand på så sätt att det lagras på kontona. I den mån det

förekommer innehåll på kontona som behöver registreras ska innehållet lämnas över till Regeringskansliet för vidare hantering.

I de fall innehållet på statsrådets konton endast är en återpublicering av sådant som har publicerats i andra kanaler kan det få betydelse för hur innehållet på kontona behöver hanteras. Detsamma kan gälla i fråga om sådant innehåll som redan finns sparad på annan plats inom Regeringskansliet.

Vidare medger gällande gallringsföreskrifter att innehåll på kontona tas bort, vilket också förekommer i viss utsträckning.

Innehåll som har lämnats över till Regeringskansliet arkiveras enligt gällande föreskrifter (se vidare svaret på fråga 5).

Bedömningen som har gjorts är att denna tillämpning i huvudsak är förenlig med aktuella föreskrifter. Det finns dock anledning att närmare analysera detta inom ramen för det översynsarbete som för närvarande bedrivs inom Regeringskansliet.

Det finns emellertid redan nu anledning att framhålla att användningen av sociala medier medför utmaningar. En sådan är den omständigheten att Regeringskansliet inte i teknisk mening förfogar över de konton som är statsrådets egna. En annan är den tekniska uppbyggnaden av de sociala medieplattformarna som också påverkar vad som är tillgängligt.

4. Utskottet önskar en förteckning över diarieförda eller arkiverade handlingar under 2023/24 som härrör från de konton som listas i bilagan under rubriken Andra konton som statsråden använder.

I vilken form handlingar kommer in till Regeringskansliet antecknas typiskt sett inte i diariet. Det gäller även i fråga om handlingar som härrör från ett konto i sociala medier. Generellt sett har det därför inte varit möjligt att ur diariet söka fram sådana handlingar. Vissa departement har trots detta kunnat identifiera vissa diarieförda eller arkiverade handlingar som härrör från de aktuella kontona (se nedan).

A2023/00722, innehåll från Facebook, sr Brandberg

A2023/00881, innehåll från LinkedIn, sr J Pehrson

Fö2024/00768-2, innehåll från Instagram, X och LinkedIn, sr Bohlin

U2023/01517, meddelanden från Messenger, sr Edholm
U2023/00049, meddelanden från Messenger, sr Edholm
UD2023/00656, inlägg från X, f.d. sr Billström
UD2023/11594, direktmeddelanden från X, f.d. sr Billström
UD2024/00989, direktmeddelanden från X, f.d. sr Billström
UD2024/03194, inlägg från X, f.d. sr Billström
UD2024/04406, direktmeddelanden från X, f.d. sr Billström
UD2024/10386, inlägg från X, f.d. sr Billström
UD2024/11779, direktmeddelanden från X, f.d. sr Billström

5. Utskottet önskar en redogörelse för hur ett statsråds konto i sociala medier liksom allmänna handlingar på ett sådant konto hanteras i det fall att statsrådet avslutar sitt uppdrag som statsråd.

Regeringskansliet ansvarar för ett statsrådskonto. När det gäller sådana officiella konton finns det en etablerad ordning för att hantera kontoinnehåll när ett statsråd avslutar sitt uppdrag som statsråd. Myndigheten använder den funktion som finns på plattformarna för att ladda ned ett arkiv med allt kontoinnehåll. Det kan noteras att det som ingår i ett sådant arkiv är det material som Regeringskansliet har publicerat på kontot. Däremot ingår inte andra användares kommentarer på det materialet eftersom dessa inte är en del av myndighetens konto. Det nedladdade materialet arkiveras. Innehållet på kontot tas därefter som utgångspunkt bort och kontot återanvänds.

När det gäller andra konton som statsråden använder kan innehåll ha lämnats över till Regeringskansliet under tiden som de varit statsråd. Det finns inte några särskilda rutiner eller rekommendationer för hur innehåll som finns lagrat på kontona ska hanteras i samband med att ett statsråd avslutar sitt uppdrag som statsråd. Någon etablerad ordning för detta finns inte heller i Regeringskansliet. Det pågår ett arbete inom myndigheten med att ta fram tydligare rutiner och rekommendationer avseende frågor av detta slag.

6. Vilka övriga kommentarer ger denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några övriga kommentarer.

Regeringskansliets föreskrifter

RKF 2022:10
Omtryck

Regeringskansliets föreskrifter om ändring i Regeringskansliets föreskrifter (1999:03) om gallring av allmänna handlingar

beslutade den 20 april 2022.

Regeringskansliet föreskriver med stöd av 59 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet i fråga om Regeringskansliets föreskrifter (RKF 1999:03) om gallring av allmänna handlingar

dels att det införs en ny paragraf, 15 §,

dels att 11, 13 och 14 §§ samt bilaga 1 och 2 ska ha följande lydelse.

Föreskrifterna kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då dessa föreskrifter träder i kraft.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter gäller gallring av allmänna handlingar hos Regeringskansliet.

Handlingar som har tillfällig eller ringa betydelse

2 § Under de förutsättningar som här anges ska handlingar gallras när de inte längre behövs för regeringens eller Regeringskansliets verksamhet. *RKF (2015:4).*

Omtryck

Handlingar	Förutsättningar för gallring
1. Handlingar som kommit in för kännedom och som inte föranleder någon åtgärd	
2. Sådana framställningar, förfrågningar och meddelanden som har tillfällig betydelse eller är av rutinkaraktär	
3. Mottagnings- och delgivningsbevis	Handlingen har inte någon påteckning som tillför ett ärende sakuppgifter.
4. Register, listor och liknande som upprättats för att vara tillfälliga hjälpmedel i Regeringskansliets verksamhet	Handlingen saknar betydelse när det gäller att dokumentera verksamheten, att söka efter andra handlingar eller att upprätthålla samband inom arkivet.
5. Övertaliga kopior	
6. Handlingar som är meningslösa eller obegripliga och andra handlingar som genom sitt innehåll eller sin funktion inte har mer än tillfällig eller ringa betydelse	Det är uppenbart att gallring kan ske utan att allmänhetens insyn i verksamheten försvåras i något väsentligt avseende och utan att myndigheters eller forskningens behov sätts åt sidan.
7. Loggar	Handlingarna behövs inte för driftssäkerheten eller säkerhetsskyddet i Regeringskansliet.

Handlingar som förts över till eller ersatts av nya handlingar

3 § Under de förutsättningar som här anges ska handlingar gallras när de inte behövs för regeringens eller Regeringskansliets verksamhet. *RKF (2015:4).*

Handlingar	Förutsättningar för gallring
1. Handlingar som kommit in till, expedierats från eller på annat sätt upprättats i digital form	Innehållet har förts över till annat lagringsformat eller annan databärare. Vid överföringen får bevis för handlingarnas äkthet inte gå förlorade, t.ex. elektroniska signaturer eller motsvarande. Handlingarna får inte heller vara strukturerade på ett sådant sätt att betydande bearbetningsmöjligheter eller samband med andra handlingar går förlorade.
2. Meddelanden som kommit in per telefax eller i digital form och andra meddelanden som inte är underskrivna eller som inte har någon originalunderskrift	En handling med samma innehåll och med originalunderskrift har kommit in senare.
3. Meddelanden i röstbrevlåda, telefonsvarare och liknande	Om meddelandet tillfört ett ärende sakuppgifter, ska dessa ha dokumenterats också genom en tjänsteanteckning eller på något annat sätt.
4. Felaktiga uppgifter i digital information av registerkaraktär som tillkommit genom förbiseende	Uppgifterna har rättats och rättningen har loggats.

4 § har upphävts genom RKF (2015:4).

Säkerhetskopior

5 § har upphävts genom RKF (2010:15).

Omtryck

Handlingar i administrativa frågor*Personaladministration*

6 § Personaladministrativa handlingar ska gallras enligt bilaga 1.

7 § *har upphävts genom RKF (2006:09).*

Ekonomiadministration

8 § Ekonomiadministrativa handlingar ska gallras enligt bilaga 2.

Budgetarbete

9 § Handlingar som utgjort underlag för arbetet med Regeringskansliets budget ska gallras när de inte behövs för verksamheten.

Statistik

10 § Handlingar som utgjort underlag för rutinbetonad statistik ska gallras när de inte behövs för verksamheten.

Posthantering

11 § Kvittensböcker för avgående post, inlämningskvitton, blad ur ankomst- och registreringsförteckningar från postoperatörer samt andra handlingar som rör Regeringskansliets posthantering ska gallras när de inte behövs för verksamheten. *RKF (2022:10).*

Körorder

12 § Körorder för statsrådsbilarna ska gallras när de inte behövs för verksamheten.

Anmälningar om innehav av finansiella instrument m.m.

13 § Anmälningar om innehav av finansiella instrument får gallras tio år efter det att anmälningarna kommit in till Regeringskansliet. Detsamma gäller statsråds och statssekreterares anmälningar om övriga engagemang. *RKF (2022:10).*

Kvittenser

14 § Kvittenser vid mottagande av allmänna handlingar ska gallras enligt följande. *RKF (2022:10).*

Handlingar	Gallringsfrist
1. Kvittenser av sekretess-belagda handlingar, och handlingar i säkerhetsskyddsklass begränsat hemlig och handlingar i säkerhetsskyddsklass konfidentiell	När de inte längre behövs för verksamheten
2. Kvittenser av handlingar i säkerhetsskyddsklass hemlig	10 år efter utgången av det år då handlingen har återlämnats
3. Kvittenser av handlingar i säkerhetsskyddsklass kvalificerat hemlig	25 år efter utgången av det år då handlingen har återlämnats

15 § Chefen för den enheten inom Förvaltningsavdelningen som hanterar frågor om registratur och arkiv får fatta beslut om gallring i särskilda fall.
Innan beslut om gallring fattas ska en gallringsutredning företas. Ett gallringsbeslut ska innehålla villkoren för gallring. *RKF (2022:10)*.

Föreskrifterna träder i kraft den 1 maj 2022.

På Regeringskansliets vägnar

Henrik Holmer

Omtryck

Bilaga 1

Handlingar som redovisas i bilagan ska undantas från gallring eller gallras med en längre gallringsfrist än vad som anges om de har betydelse för

- pensionsutredningar, särskilt handlingar med uppgifter om anställdas slutlöner, anställningstid och myndighetstillhörighet,
- utfärdande av betyg eller intyg,
- styrkande av arbetsgivarens eller arbetstagarens fordringar eller andra rättigheter och skyldigheter,
- statistikframställning eller utredningar i verksamheten eller forskning.

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Rekrytering av personal</i>		
Kravprofiler	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten	Avser även kompetensprofiler
Ansökningshandlingar	Gallras 2 år efter det att beslutet om anställning vunnit laga kraft	Avser även ansökningshandlingar där ansökan har återtagits av den sökande
	Undantag från gallring:	
	1. Ansökningshandlingar avseende den sökande som har anställts	Avser till exempel CV, personligt brev, betyg och bilagor
	2. Ansökningshandlingar/intresseanmälningar i ärenden om anställning av myndighetschefer vid förvaltningsmyndigheter som lyder omedelbart under regeringen	

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Ansöknings- handlingar avseende tjänster som har dragits tillbaka efter annonsering	Gallras 2 år efter beslut om avbrutet anställnings- förfarande Undantag från gallring: Ansöknings- handlingar/intresse- anmälningar i ärenden om anställning av myndighetschefer vid förvaltnings- myndigheter som lyder omedelbart under regeringen	
Förfrågan om arbete, praktik, examensarbete, prao m.m.	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten under förutsättning att sökanden ej har fått tjänst, praktikplats m.m.	
Anmälan om företrädesrätt enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd	Gallras 2 år efter det att företrädesrätten har förfallit	

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Handlingar rörande utvärdering av sökande	Gallras direkt efter det att beslutet om anställning vunnit laga kraft Undantag från gallring: Handlingar som avser den anställda och som har haft avgörande betydelse för anställningen	Avser till exempel intervjuprotokoll, referenstagning och testresultat från urvalstester
Handlingar rörande säkerhetsprövning	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten Undantag från gallring: Dokumentation av resultatet enligt 5 kap. 5 § säkerhets-skyddsförordningen (2018:658) av säkerhetsprövning som avser den som anställts eller på annat sätt beslutats delta i Regeringskansliets verksamhet	Avser till exempel registerkontroll enligt Säkerhets-skyddslagen (2018:585)

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Sökandeprofiler	Gallras 2 år efter den sökandes sista registrering i systemet	Avser uppgifter som den sökande själv registrerat i rekryteringssystem, till exempel kontaktuppgifter och uppgifter om vilka anställningar som sökts hos Regeringskansliet
Korrespondens	Gallras 2 år efter det att beslutet om anställning vunnit laga kraft eller 2 år efter beslut om avbrutet anställningsförfarande	Avser korrespondens mellan sökanden och Regeringskansliet som förs i rekryterings-systemet

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av uppgifter om anställda</i>		
Uppgifter i personalsystem om den anställda	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten	Avser till exempel adress- och kontaktuppgifter till den anställda och den anställdes anhöriga, bankkonto m.m.
Aviseringar om adressändring	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten	
Underlag till och förteckning över tjänstekort och smarta kort	5 år efter att giltigheten gått ut	
Tjänstgöringsintyg	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten under förutsättning att uppgifterna i intyget framgår av tjänstgöringsjournaler eller motsvarande handlingar som undantas från gallring	Avser tjänstgöringsintyg som har utfärdats av Regeringskansliet Avser ej tjänstgöringsbetyg

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av lönegrundande underlag</i>		
Ledighets- ansökningar	Gallras 2 år efter utgången av det år som ansökan avsåg Undantag från gallring: Ansökan om tjänst- ledighet över 30 dagar	Avser till exempel ansökningar om semester, föräldraledighet och tjänstledighet
Övertids- /mertidsuppgifter	Gallras 2 år efter utgången av det år då ersättningen betalades ut	Avser till exempel inarbetad övertid/mertid, uttag av kompensations- ledighet, jourtid och obekväm arbetstid
Arvodesuppgifter	Gallras 7 år efter det att ersättningen betalades ut	
Skatteuppgifter	Gallras 2 år efter det att uppgifterna har upphört att gälla	Avser till exempel jämkningsbeslut, begäran om höjning av skatteavdrag, uppgifter om anställdas skattesatser, anställdas begäran om extra skatteavdrag och skattsedlar

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Uppgifter för skatteredovisning	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som uppgifterna avser	Avser till exempel uppgifter som redovisar preliminär skatt, kontroll-uppgifter eller uppbörds-specifikationer
Utmättningsbeslut	Gallras 2 år efter beslutet har upphört att gälla	Avser beslut från Kronofogde-myndigheten om utmätning av lön
Sjukförsäkran	Gallras 10 år efter sjukperiodens slut	Avser även frisknämälän
Läkarintyg	Gallras 10 år efter sjukperiodens slut	Avser läkarintyg för kortare sjukfrånvaro som behålls i original vid myndigheten samt kopior av läkarintyg i original som har översänts till Försäkringskassan
Anmälningar av sjukdomsfall som fortsätter efter sjuklöneperiodens slut	Gallras 10 år efter det att anmälan har gjorts	Avser Regeringskansliets anmälan till Försäkringskassan

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Handlingar om ersättning för kostnader för arbetstagare med omfattande korttidsfrånvaro (högriskskydd)	Gallras 10 år efter det att beslutet har fattats	Avser till exempel Regeringskansliets ansökan till Försäkringskassan samt beslut från Försäkringskassan
Kvitton rörande friskvårds-, läkarvårds- eller läkemedels-ersättningar	Gallras 7 år efter det att ersättningen betalades ut	Avser kvitton som lämnas in av den anställde för att begära ersättning
Reseräkningar med bilagor	Gallras 7 år efter det att ersättningen betalades ut	
	Undantag från gallring: Reseräkningar och bilagor som rör resor, hotell och representation avseende statsråd eller politiskt anställda	
Egna utlägg med bilagor	Gallras 7 år efter det att ersättningen betalades ut	

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Övriga underlag för utbetalning	Gallras 2 år efter det att ersättningen betalades ut	Avser till exempel underlag till tidsredovisnings- eller flextidssystem och underlag för utbetalning av föräldrapenning samt arbetstids-scheman
Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av sammanställningar och avstämningar av lönehändelser</i>		
Sammanställningar över beräkning av retroaktiva löner	Gallras 2 år efter utgången av det år som uppgifterna avser	
Uppgifter som visar avvikelser i samband med löne-beräkningar	Gallras 2 år efter utgången av det år då löneberäkningen gjordes	Benämns även signallistor
Övriga samman-ställningar och avstämningar av personal- eller lönehändelser	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten Undantag från gallring: Årsvisa tjänstgörings-journaler, lönearts-förteckningar och lönelistor	Avser till exempel avstämningar för kontroll av transaktions-information och sammanställningar av aviseringar så som pensionsavgångar eller slutdatum för tillfälligt anställda, och månatliga tjänstgörings-journaler

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av arbetsmiljöfrågor</i>		
Rekvissionsblanketter för synundersökning (terminalglasögon)	Gallras när de inte längre behövs för verksamheten	
Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av kompetensutveckling</i>		
Handlingar rörande administration av kompetens- och utvecklingsprogram	Gallras när de inte längre behövs av verksamheten	
	Undantag från gallring: Handlingar rörande programmens innehåll	

Bilaga 2

Gallring får endast ske av räkenskapsinformation som avses i 3 § 4 a-c förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och som inte har eller kan antas få någon annan funktion än enligt förordningens bestämmelser. Handlingar som redovisas i bilagan ska undantas från gallring eller gallras med en längre gallringsfrist än vad som anges om de har betydelse för

- styrkande av fordringar eller andra rättigheter och skyldigheter,
- annan föreskriven bearbetning, redovisning, kontroll eller revision, regeringens eller Regeringskansliets internationella åtaganden, till exempel deltagande i verksamhet som finansieras av Europeiska unionen,
- statistikframställning, utvärdering eller forskning, och
- förståelsen av andra handlingar som bevaras.

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av verifikationer och fakturor</i>		
Verifikationer	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser Undantag från gallring: 1. Verifikationer som enligt första stycket i bilaga 2 undantas från gallring eller gallras med en längre gallringsfrist 2. Verifikationer med bilagor som rör resor, hotell och representation avseende statsråd eller politiskt anställda eller avgifter till internationella organisationer	Avser handlingstyper som utgör verifikationer enligt 13 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF)

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Fakturor	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser Undantag: Fakturor på papper som har skannats får gallras 3 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingarna avser. Verkställande av gallring förutsätter att de skannade bilderna är sökbara och kan presenteras vid behov i minst 7 år Undantag från gallring: 1. Fakturor som enligt första stycket i bilaga 2 undantas från gallring eller gallras med en längre gallringsfrist 2. Fakturor med bilagor som rör resor, hotell och representation avseende statsråd eller politiskt anställda eller avgifter till internationella organisationer	Avser dokument eller meddelanden i pappersform som enligt 1 kap. 17 § mervärdesskattelagen (1994:200) utgör faktura enligt 11 kap. i lagen Med elektroniska fakturor avses fakturor enligt ovan som enligt 17 a § mervärdesskattelagen (1994:200) utfärdas och tas emot elektroniskt

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av dokumentation och rutiner</i>		
Dokumentation av organisation och rutiner, system och behandlingshistorik	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	
	Undantag från gallring:	
	1. Attestförteckning inklusive namnteckningsprover	
	2. Beslut om behörighet att ingå avtal som innebär ekonomiska förpliktelser för myndighetens räkning	
	3. Beslut om inventeringsförrättare med behörighet att förfoga över inventeringsprotokoll för kontantkassa, värdepapper och register över inventarier och anläggningstillgångar och andra tillgångar	
	4. Register över anläggningstillgångar och annan stöldbegärlig egendom	

5. Beslut om
behörigheter att
företräda
Regeringskansliet
gentemot bank och
Riksgälden

6. System-
dokumentation och
behandlingshistorik
som är nödvändig för
att presentera de
ekonomiska
händelserna som
grund-, huvud-, och
sidoordnad bokföring

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av särskild dokumentation, delårsrapporter och rapportering till och från statsredovisningen</i>		
Särskild dokumentation	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser årsredovisning och budgetunderlag enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till 2 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)
Regeringskansliets rapportering till och från statsredovisningssystem för hela räkenskapsåret som visar att denna överensstämmer med årsredovisningen	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	
Övrig rapportering till och från statsredovisningen	Gallras 2 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser underlag till månatlig rapportering (betalningsavstämningar m.m.), underlag till kvartalavstämning (betalningsavstämningar, realekonomisk fördelning m.m.) m.m.
Delårsrapport med specifikation	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser resultaträkning, balansräkning och anslagsredovisning enligt FÅB

Handlingar	Gallring	Anmärkning
<i>Hantering av övriga ekonomiadministrativa handlingar</i>		
Skattedeklaration	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser Regeringskansliets skattedeklaration för arbetsgivaravgifter, avdragen skatt och utgående moms till Skatteverket
Momsrekvisition	Gallras efter 7 år efterutgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser rekvisition av ingående moms till Skatteverket
Utlands-myndigheternas månadsredovisning till Regeringskansliet	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser månatlig redovisning enligt 10 § Regeringskansliets föreskrifter (UF 2018:3) om ekonomi-administration vid utlandsmyndigheterna
Inventeringsprotokoll	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	
Dokumentation av uttag på Statens centralkonto	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	

Omtryck

Handlingar	Gallring	Anmärkning
Kontoutdrag från bank	Gallras 7 år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser	Avser kontoutdrag från bank i utlandet som biläggs utlandsmyndigheternas månadsredovisningar till Regeringskansliet samt månatlig betalningsstatistik
<i>Upphandling</i>		
Handlingar vid direktupphandling	10 år Undantag från gallring: Tecknade avtal	
Ej antagna anbud samt bilagor och arbetsprover till ej antagna anbud i upphandling	10 år	Tiden för att begära skadestånd har gått ut, handlingarna behövs inte för redovisning, kontroll eller styrkande av fordringar eller andra rättigheter och skyldigheter

Allmänna handlingar i Regeringskansliet

SB PM 2022:1

Regeringskansliet
Statsrådsberedningen

Förord

Denna promemoria behandlar reglerna om allmänna handlingar och sekretess. Promemorian behandlar också hanteringen av allmänna handlingar. Slutligen behandlar promemorian hur en begäran om att få ta del av handlingar ska hanteras.

Promemorian ersätter Statsrådsberedningens promemorior PM 1982:3, PM 1995:3 och PM 1998:1.

Promemorian kompletteras av en promemoria från Statsrådsberedningen som behandlar hur EU-handlingar hanteras i Regeringskansliet.

Stockholm i maj 2022

Per Hall
Rättschef

Innehåll

1. Inledning	3
2. Allmänna handlingar	3
2.1 Vad avses med en handling?	3
2.2 När är en handling allmän hos Regeringskansliet?	4
2.2.1 Förvaras handlingen hos Regeringskansliet?	4
2.2.2 Har handlingen kommit in till eller upprättats hos Regeringskansliet?	4
2.3 Undantag från reglerna om allmän handling	6
2.3.1 Biblioteksundantaget	6
2.3.2 Personligen ställt brev eller meddelande	6
2.3.3 Delningsundantaget	6
2.3.4 Teknisk bearbetning	7
2.3.5 Säkerhetskopior	7
2.4 Särskilt om organ med koppling till Regeringskansliet	7
2.4.1 Kommittéer, särskilda utredare och utlandsmyndigheter	7
2.4.2 Organ inom Regeringskansliet	7
3. Sekretess	8
3.1 Vad innebär sekretess?	8
3.2 När omfattas en uppgift av sekretess?	8
3.3 Sekretessmarkering	9
3.4 Överföring av sekretess	9
3.5 Sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess	10
3.5.1 Samtycke	10
3.5.2 Förbehåll	10
3.5.3 Partsinsyn	10
3.5.4 Regeringsbeslut om undantag från sekretess	10
3.6 Rätt att meddela och offentliggöra uppgifter	10
4. Hanteringen av allmänna handlingar	11
4.1 Registrering	11
4.1.1 Varför registreras allmänna handlingar?	11
4.1.2 Vilka handlingar ska registreras?	11
4.1.3 Var ska en handling registreras och vem sköter registreringen?	12
4.1.4 Vad ska anges vid registreringen?	12
4.2 Arkivering och gallring	13
5. Hanteringen av en begäran att få ta del av handlingar	13
5.1 Utformningen av en begäran	13
5.2 Skyndsamhetskravet	14
5.3 Formen för tillhandahållande av handlingar	14
5.3.1 På plats	14
5.3.2 Kopior	14
5.4 Vem prövar en begäran?	15
5.5 Utlämnande, tjänstemannabesked och avslagsbeslut	15
5.6 Diarieföring av begäran att ta del av handlingar	16

1. Inledning

Offentlighetsprincipen kan beskrivas som den grundsats enligt vilken samhällsorganens verksamhet ska bedrivas under allmän insyn och kontroll. Det traditionella syftet med offentlighetsprincipen är att garantera rättssäkerheten samt effektiviteten i förvaltningen och folkstyret.

En central del av offentlighetsprincipen är den s.k. handlingsoffentligheten, som innebär att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar. Handlingsoffentligheten möjliggör en kontroll av att den offentliga makten utövas under lagarna. Allmänheten får genom handlingsoffentligheten möjlighet att kontrollera myndigheternas handläggningsrutiner, ambitioner och effektivitet. Rätten att ta del av allmänna handlingar är grundlagsfäst i tryckfrihetsförordningen, TF. Handlingsoffentligheten begränsas av de regler om sekretess som finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, och i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), OSF.

Det är bara enskilda som har en grundlagsfäst rätt att ta del av allmänna handlingar, inte myndigheter. Regeringskansliets skyldighet att lämna information till andra myndigheter är dock mer vidsträckt än motsvarande skyldighet gentemot enskilda (se 6 kap. 5 § OSL).

För den som tjänstgör i Regeringskansliet är det viktigt att ha kännedom om reglerna om handlingsoffentlighet och sekretess. Det är också viktigt att känna till reglerna om hur allmänna handlingar ska hanteras och hur man ska göra när någon begär att få ta del av handlingar. Dessa frågor behandlas i denna promemoria.

Handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter ska hanteras i enlighet med Regeringskansliets föreskrifter om säkerhet. Dessa föreskrifter behandlas inte närmare i denna promemoria.

För e-post och andra elektroniska handlingar som innehåller personuppgifter kan det även finnas särskilda krav att beakta, se t.ex. Integritetsskyddsmyndighetens råd om hantering av personuppgifter i e-post. Inte heller dessa krav och andra frågor om personuppgiftshantering behandlas i denna promemoria.

2. Allmänna handlingar

2.1 Vad avses med en handling?

Med begreppet handling avses dels framställningar i skrift eller bild, dels upptagningar som endast med tekniska hjälpmedel kan läsas eller avlyssnas eller uppfattas på annat sätt (2 kap. 3 § TF). Som handlingar avses alltså inte bara traditionella pappersdokument – som t.ex. skrivelser, blanketter och protokoll – utan också information i elektronisk form, t.ex. e-post-meddelanden, word-filer, ljudfiler och sms. Även upptagningar som finns på t.ex. cd-skivor, dvd-skivor och usb-stickor är handlingar.

2.2 När är en handling allmän hos Regeringskansliet?

För att en handling ska vara allmän hos Regeringskansliet krävs dels att den förvaras hos myndigheten, dels att handlingen är att anse som inkommen till eller upprättad hos Regeringskansliet (2 kap. 4 § TF).

2.2.1 Förvaras handlingen hos Regeringskansliet?

En förutsättning för att en handling ska vara allmän hos Regeringskansliet är alltså att handlingen förvaras där.

Det är ofta lätt att konstatera om ett traditionellt pappersdokument förvaras hos Regeringskansliet. I andra fall kan det vara svårare att avgöra om en handling förvaras hos Regeringskansliet. För att så ska vara fallet krävs att myndigheten kan läsa, avlyssna eller på annat sätt uppfatta den med något tekniskt hjälpmedel som myndigheten själv använder (2 kap. 6 § första stycket TF).

När det gäller sammanställningar av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling, t.ex. datorlagrad information, gäller särskilda regler. Sådana sammanställningar anses vara förvarade hos myndigheten bara om myndigheten kan ta fram dem med rutinbetonade åtgärder (2 kap. 6 § andra stycket TF). Om en sådan sammanställning innehåller personuppgifter krävs dessutom, för att sammanställningen ska anses förvarad hos Regeringskansliet, att myndigheten har befogenhet att göra sammanställningen tillgänglig (2 kap. 7 § TF).

För bedömningen av om en handling förvaras i Regeringskansliet är det inte avgörande att handlingen finns i myndighetens lokaler. Handlingar som rent fysiskt finns i Regeringskansliets lokaler men som tillhör någon annan, t.ex. en anställd personligen, förvaras inte hos Regeringskansliet i den mening som avses i TF.

2.2.2 Har handlingen kommit in till eller upprättats hos Regeringskansliet?

När har en handling kommit in till Regeringskansliet?

En handling anses ha kommit in till Regeringskansliet när handlingen har anlänt till myndigheten eller på något annat ställe har tagits emot av en person som är behörig att ta emot handlingen för Regeringskansliets räkning, t.ex. ett statsråd eller en tjänsteman. När det gäller upptagningar för automatiserad behandling gäller att dessa har kommit in till Regeringskansliet om någon annan gjort dem tillgängliga för myndigheten (2 kap. 9 § TF).

Liksom när det gäller frågan om en handling förvaras hos Regeringskansliet är det inte avgörande att handlingen rent fysiskt finns i Regeringskansliets lokaler för att den ska anses ha kommit in till myndigheten. Brev och andra meddelanden som inte är adresserade till Regeringskansliet direkt utan som exempelvis har sänts till en befattningshavares hemadress anses också ha kommit in till myndigheten, under förutsättning att meddelandet gäller regeringens eller Regeringskansliets verksamhet.

När har en handling upprättats hos Regeringskansliet?**Handlingar som expedierats**

En handling anses upprättad när den har expedierats (2 kap. 10 § första stycket TF). En handling är expedierad om den t.ex. skickas till någon utomstående med e-post eller vanlig post eller om den publiceras på en webbplats som är tillgänglig för utomstående.

Handlingar som hör till ett visst ärende

En handling som inte har expedierats anses upprättad när det ärende som handlingen hör till har slutbehandlats i Regeringskansliet (2 kap. 10 § första stycket TF).

Promemorior och liknande minnesanteckningar som har tillkommit endast för föredragning eller beredning av ett ärende och som inte har tillfört ärendet någon ny sakuppgift, är inte allmänna handlingar om de inte har expedierats eller tagits om hand för arkivering (2 kap. 12 § TF). Det är dock viktigt att skilja minnesanteckningar från sådana anteckningar som tillför ett ärende sakuppgifter. Anteckningar av det sistnämnda slaget blir, om de inte redan har expedierats, allmänna handlingar när ärendet har slutbehandlats.

Särskilt om beslut som ska expedieras

För sådana beslut som ska expedieras gäller att besluten och handlingar som hänför sig till besluten anses ha upprättats när besluten har expedierats (2 kap. 10 § andra stycket 2 TF). Det innebär att t.ex. regeringsbeslut som ska expedieras blir allmänna handlingar först efter att expediering skett. Regler om vilka beslut som ska expedieras finns i förordningen (2007:725) om beslut och protokoll hos regeringen.

Handlingar som inte hör till ett visst ärende och inte har expedierats

En handling som inte hör till något ärende och som inte heller har expedierats blir upprättad när handlingen har justerats eller på något annat sätt har färdigställts (2 kap. 10 § första stycket TF). Det krävs inte något särskilt formellt förfarande för att en handling ska betraktas som färdigställd, men det krävs att någon åtgärd vidtas som visar att handlingen är färdigställd. Som exempel på handlingar som vanligtvis inte anses färdigställda kan nämnas e-postmeddelanden utan ärendeanknytning som skickas mellan tjänstemän inom Regeringskansliet.

Diarier, journaler och förteckningar

För diarier, journaler samt sådana register eller andra förteckningar som förs fortlöpande gäller att de anses ha upprättats när de har färdigställts för anteckning eller införing (2 kap. 10 § andra stycket 1 TF). Med diarier avses inte bara centrala diarier som rör Regeringskansliets verksamhet i stort, utan även diarier som hänför sig till handläggningen av ett visst ärende. När en anteckning har förts in i ett diarium blir den alltså tillgänglig för allmänheten (om den inte omfattas av sekretess).

Förteckningar över mottagen och skickad e-post samt webbhistorik är allmänna handlingar. Däremot är en elektronisk kalender, t.ex. den som finns i Outlook, inte en allmän handling.

Andra protokoll och därmed jämförliga anteckningar

Andra protokoll från Regeringskansliet och därmed jämförliga anteckningar anses ha upprättats när de har justerats av myndigheten eller färdigställts på annat sätt (2 kap. 10 § andra stycket 3 TF).

Protokollen vid ett regeringssammanträde består av ett huvudprotokoll och ett underprotokoll. Först när huvudprotokollet justerats blir detta och underprotokollen allmänna handlingar (se vidare Gula boken [SB PM 2012:2, rev. 2020 II], avsnitt 5.2–5.3).

2.3 Undantag från reglerna om allmän handling

Från reglerna om vad som utgör en allmän handling finns flera undantag. Några av de undantag som kan aktualiseras i Regeringskansliet behandlas nedan.

2.3.1 Biblioteksundantaget

Handlingar som ingår i Regeringskansliets bibliotek faller utanför kategorin allmänna handlingar (2 kap. 14 § första stycket 3 TF). Detta gäller även databaser som Regeringskansliet har tillgång till enligt avtal för att söka information i allmänhet samt information som myndigheten har tillgång till via internet.

2.3.2 Personligen ställt brev eller meddelande

Om en handling är avsedd för mottagaren endast i hans eller hennes egenskap av innehavare av någon annan ställning än befattningshavare i regeringen eller Regeringskansliet, anses den inte vara en allmän handling (2 kap. 8 § TF). Det gäller t.ex. sådana handlingar eller skrivelser som ett statsråd får uteslutande i egenskap av partifunktionär (det s.k. politikerundantaget) och andra handlingar av rent privat karaktär. Ett motsvarande synsätt gäller för utgående handlingar, såsom e-postmeddelanden som en befattningshavare skickar i sin egenskap av partifunktionär eller som är av rent privat karaktär.

2.3.3 Delningsundantaget

Utkast som skickas till utomstående för synpunkter som ett led i ett beredningsförfarande betraktas med stöd av det s.k. delningsundantaget normalt inte som expedierade och därmed allmänna handlingar trots att de sänds från Regeringskansliet till någon utomstående (jfr 2 kap. 12 § andra stycket TF). Inte heller svaren med delningssynpunkter anses utgöra inkomna och därmed allmänna handlingar i Regeringskansliet. Detta förutsätter att delningssynpunkterna ligger inom ramen för det ärende som delningen avser. Gör de inte det, bör handlingen med synpunkterna behandlas som en allmän handling. Om en handling som i och för sig omfattas av delningsundantaget tas om hand för arkivering blir handlingen allmän.

Om Regeringskansliet överlämnar ett utkast till utomstående i något annat syfte än för att inhämta synpunkter, t.ex. för att informera, är delningsundantaget inte tillämpligt.

2.3.4 Teknisk bearbetning

Om Regeringskansliet överlämnar en handling för teknisk bearbetning, t.ex. utskrift, kopiering, tryckning eller översättning till eller från främmande språk, till någon annan myndighet eller till en enskild, anses handlingen i allmänhet inte genom denna åtgärd ha blivit expedierad och därmed allmän. När den färdigställda produkten levereras till Regeringskansliet ska den inte anses som inkommen till myndigheten och därmed inte heller utgöra en allmän handling (2 kap. 9 § tredje stycket TF).

2.3.5 Säkerhetskopior

De säkerhetskopior som Regeringskansliet förvarar endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i myndighetens ordinarie system för automatiserad behandling av information är inte allmänna handlingar (2 kap. 13 § andra stycket TF).

2.4 Särskilt om organ med koppling till Regeringskansliet

2.4.1 Kommittéer, särskilda utredare och utlandsmyndigheter

Kommittéer och särskilda utredare som avses i kommittéförordningen (1998:1474) är i tryckfrihetsrättsligt hänseende att betrakta som fristående myndigheter. Detsamma gäller utlandsmyndigheter, som t.ex. ambassader. En handling som utväxlas mellan Regeringskansliet och en kommitté, en särskild utredare eller en utlandsmyndighet blir därför normalt en allmän handling.

Om en anställd i Regeringskansliet har förordnats som expert eller sakkunnig i en utredning och endast i egenskap av uppdragstagare i utredningen får del av handlingar förekommer inte något utväxlande mellan myndigheter som medför att handlingar blir allmänna.

2.4.2 Organ inom Regeringskansliet

När organ som ingår i eller är knutna till Regeringskansliet överlämnar handlingar till ett annat organ inom myndigheten gäller att handlingarna endast anses som inkomna eller upprättade om organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra (2 kap. 11 § TF).

Arbetsgrupper

Utgångspunkten är att en arbetsgrupp inom Regeringskansliet inte är att betrakta som ett självständigt organ och att handlingar som skickas mellan deltagare i arbetsgruppen inte blir allmänna. Det gäller även om det i arbetsgruppen finns utomstående deltagare. En förutsättning är dock att handlingarna som utväxlas berör sådana frågor som omfattas av arbetsgruppens uppdrag. Se vidare SB PM 2021:2 Arbetsgrupper och andra osjälvständiga organ inom Regeringskansliet, avsnitt 4.

Personalansvarsnämnder, skyddsombud och skyddskommittéer

Personalansvarsnämnder, skyddsombud och skyddskommittéer har ansetts ha en sådan självständig ställning som medför att handlingar som överlämnats till eller från dem är allmänna.

3. Sekretess**3.1 Vad innebär sekretess?**

Sekretess innebär ett förbud att röja uppgift, oavsett om det sker muntligen eller genom utlämnande av en allmän handling eller en uppgift eller på annat sätt, t.ex. genom att en handling som inte är allmän lämnas ut (3 kap. 1 § OSJ). Även uppgifter som inte finns i handlingar kan omfattas av sekretess.

Sekretess gäller alltså bara för uppgifter och i princip inte för en handling som sådan. En allmän handling som innehåller sekretessbelagda uppgifter kan därför ofta lämnas ut efter att dessa uppgifter tagits bort (maskerats).

3.2 När omfattas en uppgift av sekretess?

En förutsättning för att en uppgift ska omfattas av sekretess är att det finns en sekretessbestämmelse som kan tillämpas för uppgiften.

En sekretessbestämmelse består i regel av tre huvudsakliga rekvisit som anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka.

Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas och anges i en sekretessbestämmelse genom en mer eller mindre detaljerad beskrivning av uppgiftens art, t.ex. uppgift om enskilda personliga förhållanden.

Sekretessens räckvidd bestäms normalt genom att det i en sekretessbestämmelse preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Det finns även ett fåtal sekretessbestämmelser som gäller utan att räckvidden är begränsad.

Sekretessens styrka bestäms i regel med hjälp av s.k. skaderekvisit. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit.

- *Raka skaderekvisit* innebär att utgångspunkten är att uppgifterna är offentliga och att sekretess enbart gäller om det kan antas att en viss i bestämmelsen angiven olägenhet (skada eller men) uppkommer om uppgiften röjs.
- *Omvända skaderekvisit* innebär att utgångspunkten är att uppgifterna är sekretessbelagda. För att uppgifterna ska kunna lämnas ut måste det stå klart att ett offentliggörande av uppgifterna inte kommer att medföra i bestämmelsen angiven skada eller angivet men.

Det finns också sekretessbestämmelser där det inte ställs upp några särskilda villkor om skada eller men för att sekretess ska gälla. Det brukar uttryckas som att sekretessen är *absolut*.

Många sekretessbestämmelser innehåller även begränsningar av den tid som sekretessen för uppgifter i allmänna handlingar högst kan gälla.

När en allmän handling begärs ut måste en sekretessprövning göras utifrån de omständigheter som råder vid tidpunkten för utlämnandet. En förnyad sekretessprövning görs varje gång en uppgift begärs ut. Det innebär att den omständigheten att en viss uppgift tidigare har bedömts omfattas av sekretess inte behöver innebära att uppgiften omfattas av sekretess vid ett senare tillfälle.

Som huvudregel gäller sekretess till skydd för en enskild inte i förhållande till den enskilde själv (12 kap. 1 § OSL).

En redogörelse för de sekretessbestämmelser som Regeringskansliet vanligen tillämpar finns i myndighetens arkivbeskrivning och beskrivning av myndighetens allmänna handlingar, avsnitt 8.

3.3 Sekretessmarkering

Om det kan antas att en uppgift i en allmän handling inte får lämnas ut på grund av en bestämmelse om sekretess får detta markeras genom en särskild anteckning, en sekretessmarkering (5 kap. 5 § OSL). En sekretessmarkering på en handling är en påminnelse om att handlingen kan innehålla sekretessbelagda uppgifter och att en noggrann sekretessprövning behöver göras för det fall handlingen begärs ut. Den innebär alltså inte per automatik att uppgifterna i handlingen omfattas av sekretess. En handling kan förstås innehålla sekretessbelagda uppgifter även om det inte finns någon sekretessmarkering på handlingen.

Var en sekretessmarkering ska göras och vad som ska framgå av den framgår av avsnitt 4.1.4.

Se vidare Statsrådsberedningens promemoria om hur EU-handlingar hanteras i Regeringskansliet angående betydelsen av att EU:s institutioner, organ eller byråer försett en handling med en säkerhetsskyddsbeteckning.

3.4 Överföring av sekretess

En grundläggande princip är att sekretess som huvudregel inte följer med en uppgift när den lämnas till en annan myndighet. Om en sekretessreglerad uppgift lämnas från en myndighet till Regeringskansliet krävs det, för att sekretess ska gälla för uppgiften hos Regeringskansliet, antingen att sekretess följer av en sekretessbestämmelse som i sig är tillämplig hos Regeringskansliet eller att sekretess följer av en bestämmelse om överföring av sekretess. Sådana regler om överföring av sekretess finns i bl.a. 11 kap. och 41 kap. 5 och 6 §§ OSL. Om ingen av dessa förutsättningar är uppfyllda kan uppgiften alltså lämnas ut av Regeringskansliet.

3.5 Sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess

Även om en uppgift omfattas av sekretess kan den i vissa fall lämnas ut. I OSL finns sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess. Många av de bestämmelserna finns i 10 kap. OSL. Nedan redogörs för några av de bestämmelser som kan bli aktuella att tillämpa i Regeringskansliet när en enskild begär att få ta del av allmänna handlingar.

3.5.1 Samtycke

Uppgifter som är sekretessbelagda för att skydda en enskild person får som huvudregel lämnas ut till någon annan, om personen själv samtycker till det (12 kap. 2 § OSL). Det kallas ibland för att sekretessen efterges.

3.5.2 Förbehåll

Sekretessbelagda uppgifter kan lämnas ut om risken för skada, men eller annan olägenhet kan undanröjas genom ett förbehåll som inskränker mottagarens rätt att lämna uppgifterna vidare eller att utnyttja dem (10 kap. 14 § OSL).

3.5.3 Partsinsyn

Sekretess hindrar normalt inte att en part i ett förvaltningsärende får del av uppgifterna i ärendet (s.k. partsinsyn). Allmänna bestämmelser om partsinsyn finns i 10 § förvaltningslagen (2017:900). Uppgifterna kan ibland behöva lämnas ut med förbehåll (10 kap. 3 och 4 §§ OSL).

3.5.4 Regeringsbeslut om undantag från sekretess

Regeringen har möjlighet att för ett särskilt fall besluta att en sekretessbelagd uppgift i ett regeringsärende får lämnas ut och får även i övrigt för ett särskilt fall besluta om undantag från sekretess, om det är motiverat av synnerliga skäl. Ett beslut om undantag från sekretess får förenas med ett förbehåll (10 kap. 6 och 7 §§ OSL).

3.6 Rätt att meddela och offentliggöra uppgifter

Ett undantag från det förbud att röja uppgifter som följer av sekretess utgör den grundlags-skyddade meddelarfriheten. Meddelarfriheten innebär en rätt för var och en att lämna uppgifter som omfattas av sekretess för publicering under förutsättning att syftet är att uppgifterna ska offentliggöras i t.ex. en tidning, radio eller tv. Var och en har också rätt att själv offentliggöra uppgifter, t.ex. genom att publicera dem (se 1 kap. 1, 2 och 7 §§ TF och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen).

Från rätten att meddela och offentliggöra uppgifter finns vissa undantag. Det är t.ex. inte tillåtet att meddela eller offentliggöra uppgifter om man på det sättet gör sig skyldig till vissa allvarliga brott mot rikets säkerhet, t.ex. spioneri, eller vissa andra brott riktade mot staten. Det är inte heller tillåtet att lämna ut en allmän handling som innehåller sekretessbelagda

uppgifter för publicering. Vidare är det inte tillåtet att avsiktligt bryta mot tystnadsplikt i de fall som särskilt anges i OSL.

Den som skyddas av meddelarfriheten skyddas också av det s.k. efterforskningsförbudet. Det innebär bl.a. att Regeringskansliet inte får efterforska t.ex. vem som har meddelat uppgifter med stöd av meddelarfriheten.

4. Hanteringen av allmänna handlingar

4.1 Registrering

4.1.1 Varför registreras allmänna handlingar?

Registrering av allmänna handlingar, som även kallas diarieföring, syftar till att göra det praktiskt möjligt för allmänheten att utnyttja den rätt till insyn i myndigheternas handlingar som offentlighetsprincipen ger. Registreringen har också till syfte att internt underlätta överblicken över allmänna handlingar, vilka ärenden som finns, hur de handlagts samt om de är öppna eller helt eller delvis avslutade.

Registreringen är inte avgörande för om en handling ska anses som allmän. En handling som har kommit in till eller blivit upprättad hos Regeringskansliet är alltså en allmän handling även om den inte har blivit diarieförd.

4.1.2 Vilka handlingar ska registreras?

Huvudregeln är att registrering ska ske

Allmänna handlingar ska som huvudregel registreras så snart de har kommit in till eller upprättats hos en myndighet (5 kap. 1 § första stycket OSL). Allmänna handlingar som omfattas av sekretess ska alltid registreras.

Det finns vissa undantag från skyldigheten att registrera handlingar. De undantag som har störst betydelse för Regeringskansliet behandlas nedan.

Handlingar som inte omfattas av sekretess kan i stället hållas ordnade

Allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess behöver inte registreras om de hålls ordnade så att det utan problem går att fastställa om handlingen har kommit in eller upprättats (5 kap. 1 § tredje stycket OSL). Det är tillräckligt att det görs en schematisk sekretessbedömning där man får bedöma om handlingen innehåller uppgifter av sådant slag att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som ska skyddas av en sekretessbestämmelse.

Exempel på handlingar som utifrån omständigheterna i det enskilda fallet kan hållas ordnade i stället för att registreras är inbjudningar, pressmeddelanden, ledighetsansökningar, tjänstgöringsintyg och inlägg på sociala medier.

Handlingar som hålls ordnade bör förvaras i en logisk ordning, t.ex. kronologiskt i en pärm, en mapp eller liknande. Även elektroniska handlingar kan hållas ordnade under förutsättning att åtkomligheten för allmänheten är godtagbar. Elektroniska handlingar kan sparas på en yta i DHS eller i en mapp i e-postsystemet hos en enhet, t.ex. i en funktionsbrevlåda. Hos registrator ska det finnas en förteckning över vilka handlingsslag som hålls ordnade.

Se även vidare [Klaranätet/Stöd & service/Arkiv och registratur/Gemensamma rutiner](#) rörande handlingar som hålls ordnade.

Handlingar av ringa betydelse behöver inte registreras eller hållas ordnade

Allmänna handlingar som uppenbart är av ringa betydelse för regeringens eller Regeringskansliets verksamhet behöver varken registreras eller hållas ordnade (5 kap. 1 § fjärde stycket OSL). Detta undantag kan t.ex. gälla pressklipp, cirkulär, reklam och annan allmän information samt kopior av myndigheters yttranden som sänts för kännedom utan att det funnits någon skyldighet att göra det. Även skrivelser från enskilda med obegripligt eller meningslöst innehåll kan ofta omfattas av undantaget.

Handlingar av ringa betydelse som inte behövs för regeringens eller Regeringskansliets verksamhet kan enligt Regeringskansliets gallringsföreskrifter dessutom ofta gallras direkt.

4.1.3 Var ska en handling registreras och vem sköter registreringen?

En handling ska registreras i det departement som ansvarar för det verksamhetsområde som handlingen huvudsakligen rör.

I Regeringskansliet är det huvudsakligen registratorskontoret som registrerar handlingar. För varje departement finns en registratorsfunktion. Sådana handlingar som ska registreras och som kommit in direkt till ett statsråd eller en tjänsteman ska snarast överlämnas till registrator för registrering.

4.1.4 Vad ska anges vid registreringen?

Av 5 kap. 2 § OSL framgår att följande uppgifter ska anges vid registrering av allmänna handlingar:

1. det datum då handlingen kom in eller upprättades,
2. det diarienummer eller annan beteckning handlingen fått vid registreringen,
3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och
4. i korthet vad handlingen rör.

Uppgifter enligt punkt 3 eller 4 ska utelämnas eller särskiljas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten. Diarier ska alltså normalt inte innehålla sekretessbelagda uppgifter utan i sin helhet vara tillgängliga för allmänheten.

I vissa typer av diarier behöver Regeringskansliet dock inte utelämnat sekretessbelagda uppgifter. Dessa diarier, som alltså får innehålla hemliga uppgifter, anges i 3 § OSF. Sådana diarier är ofta hemliga i sin helhet.

Om handlingen ska föras med en sekretessmarkering (se avsnitt 3.3) ska det i anteckningen anges den sekretessbestämmelse som bedöms vara tillämplig, datum och vilken myndighet som gjort anteckningen. Om det rör sig om en pappershandling kan anteckningen göras direkt på handlingen. Om handlingen är elektronisk förs anteckningen in i handlingen eller i det datasystem där handlingen hanteras (se 5 kap. 5 § första stycket OSL).

4.2 Arkivering och gallring

Allmänna handlingar ska som huvudregel bevaras och arkiveras. Bestämmelser om arkiv hos Regeringskansliet finns i instruktionen för Regeringskansliet och i Regeringskansliets föreskrifter om arkivbildning, arkivvård och utlåning av arkivhandlingar. Dessa bestämmelser kompletteras av de riktlinjer och vägledningar i ämnet som Förvaltningsavdelningen ger ut. Praktiska anvisningar om hur arkivering ska gå till finns även i Gula boken (SB PM 2012:2 [rev. 2020 III]), avsnitt 2.7 och 3.4.

Under vissa förutsättningar kan en allmän handling gallras. Detta får dock endast ske med stöd av en gallringsföreskrift. Sådana föreskrifter finns i Regeringskansliets föreskrifter om gallring av allmänna handlingar.

5. Hanteringen av en begäran att få ta del av handlingar

5.1 Utformningen av en begäran

Det ställs inte upp några formkrav för en begäran att få ta del av handlingar. En sådan begäran kan framställas muntligen eller skriftligen. Den som vill ta del av en handling eller en viss grupp av handlingar måste dock kunna vara så tydlig i sin framställning att Regeringskansliet kan identifiera vad det är för handlingar som avses. En begäran är typiskt sett tillräckligt preciserad om den avser en grupp av handlingar, t.ex. beslut som har meddelats under viss period. En begäran att få del av dagens post är typiskt sett också tillräckligt preciserad.

För att försöka hitta handlingar som motsvarar en begäran måste Regeringskansliet söka i sina diarier och register. Myndigheten är dock inte skyldig att bedriva någon mer omfattande efterforskning av om det finns en viss eller vissa handlingar som motsvarar en allmänt hållen beskrivning.

Om begäran är omfattande eller det är otydligt vad som begärs ut bör en dialog föras med den som begärt att få ta del av handlingarna så att begäran blir så precis och avgränsad som möjligt. Det som har framkommit vid dialogen bör dokumenteras. Den som har begärt att få ta del av handlingarna bör informeras om eventuella svårigheter med att ta fram materialet, upplysas om beräknad handläggningstid och ges tillfälle att, utifrån informationen, avgränsa

eller precisera sin begäran. På det sättet kan man undvika att ett utlämnande dröjer längre än nödvändigt.

En enskild kan, i stället för att ta del av en handling, begära att få del av uppgift ur en allmän handling (6 kap. 4 § OSL). En sådan uppgift ska lämnas ut om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång. En sådan begäran omfattas dock inte av det skyndsamhetskrav i TF som gäller för en begäran att ta del av allmänna handlingar (se avsnitt 5.2).

Regeringskansliet får inte kräva att den som begär att få ta del av en allmän handling eller få del av en uppgift ur en allmän handling ska tala om vem han eller hon är eller vad syftet med begäran är, om det inte behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut (2 kap. 18 § TF). Om det behövs för att myndigheten ska kunna pröva om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut, får den som vill ta del av handlingen välja mellan att lämna de upplysningar som en sådan prövning kräver eller att avstå från att ta del av de sekretessbelagda uppgifterna i handlingen.

5.2 Skyndsamhetskravet

En begäran om att få ta del av en allmän handling ska prövas skyndsamt (2 kap. 16 § andra stycket TF). Detta innebär att inga onödiga dröjsmål får förekomma. Som huvudregel gäller att en begäran om att få ta del av en allmän handling ska besvaras samma dag eller senast dagen därpå. Undantag kan göras om beställningen är omfattande eller om t.ex. sekretessprövningen är komplicerad. I sådana fall bör en kontakt tas med den som har gjort begäran och förklara att det kommer att dröja. Om utlämnandet dröjer kan det också många gånger vara lämpligt att successivt lämna besked om vad som kan lämnas ut. Skyndsamhetskravet gäller även då begäran avser en sammanställning av uppgifter.

5.3 Formen för tillhandahållande av handlingar

5.3.1 På plats

Enskilda har som huvudregel rätt att utan avgift få ta del av Regeringskansliets allmänna handlingar på plats (2 kap. 15 § TF). Det kan ske i Regeringskansliets forskarsal.

5.3.2 Kopior

Enskilda har även rätt att få kopior av allmänna handlingar. Från denna regel finns ett undantag för handlingar i elektronisk form. Sådana handlingar behöver inte lämnas ut annat än som utskrift (2 kap. 16 § TF). Handlingar som inkommit till Regeringskansliet i elektronisk form bör dock normalt kunna lämnas ut i samma form, t.ex. per e-post. Om en handling lämnas ut i elektronisk form bör den lämnas ut i pdf-format. Ett beslut att lämna ut handlingen i en viss form kan inte överklagas.

Vid större beställningar av kopior eller utskrifter (fler än tio sidor) ska en avgift tas ut i enlighet med avgiftsförordningen (1992:191). Avgiftens storlek varierar med antalet sidor. Någon avgift tas dock inte ut om handlingen lämnas ut i elektroniskt format.

Regeringskansliet får i ett enskilt fall besluta att en sådan avgift ska betalas helt eller delvis innan avskriften eller kopian lämnas ut (6 kap. 1 a § andra stycket OSL).

Betalning sker normalt genom faktura. Beställaren ska då tillfrågas om fakturaadress. Blankett för fakturering finns på [Klaramåter/Arbetsätt/Ökonomin/Blanketter - Ekonomi](#). I forskarsalen finns det möjlighet att i stället betala med kontanter, vilket kan vara lämpligt om den enskilde vill vara anonym.

5.4 Vem prövar en begäran?

Frågor om att lämna ut handlingar som förvaras i Regeringskansliet prövas inom det departement som förvarar handlingarna. Om en handling har överlämnats för arkivering prövas frågan om utlämnande i stället inom det departement som har överlämnat handlingen eller inom det departement som övertagit ansvaret för det verksamhetsområde som handlingen avser.

Förvaltningsavdelningen ansvarar för handläggningen av utlämnandebegäranden som rör dels handlingar som förvaras i Regeringskansliets gemensamma administrativa system, dels handlingar som skapas av de gemensamma tekniska systemen, dvs. loggar.

I första hand är det den tjänsteman som har ansvar för vården av en handling som ska pröva om den kan lämnas ut. Vid tvekan om handlingen kan lämnas ut ska i stället myndigheten göra prövningen förutsatt att det inte fördröjer prövningen. Den som har begärt att få ta del av en handling har även rätt att begära myndighetens prövning om han eller hon inte är nöjd med det tjänstemannabesked som lämnats (6 kap. 3 § OSL). Frågan om utlämnande prövas då av ett statsråd. Frågan får också överlämnas till regeringens prövning. Ett beslut av ett statsråd att inte lämna ut en handling till den enskilde eller endast lämna ut den med förbehåll kan överklagas till regeringen (2 kap. 19 § första stycket TF och 6 kap. 7 § första stycket OSL).

I 1 § OSF finns särskilda regler om vem som prövar en begäran om utlämnande av allmänna handlingar som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet.

5.5 Utlämnande, tjänstemannabesked och avslagsbeslut

Om en handling lämnas ut i sin helhet behövs inte något formellt besked om detta. Ett sådant utlämnande kan inte heller överklagas. Det kan dock vara lämpligt att dokumentera att handlingen har lämnats ut. Det kan exempelvis ske genom att handlingarna sänds per e-post från en funktionsbrevlåda.

Om en tjänsteman vid sin prövning kommer fram till att en handling helt eller delvis inte ska lämnas ut ska ett tjänstemannabesked lämnas där skälen anges för att handlingen inte lämnas ut. Den som begärt att få ta del av handlingen ska också informeras om att han eller hon kan begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut från myndigheten för att det ska kunna överklagas. Exempel på tjänstemannabesked och regeringsbeslut finns i Exempelsamling till Gula boken (SB PM 2020:1 [rev. 2022]).

Ett regeringsbeslut om utlämnande av allmän handling kan inte överklagas (6 kap. 7 § tredje stycket OSL).

5.6 Diarieföring av begäran att ta del av handlingar

Det finns normalt inte anledning att diarieföra en begäran att få ta del av handlingar om den kan besvaras omgående. En sådan begäran kan i stället hållas ordnad.

Om en begäran bedöms kräva omfattande handläggningsåtgärder eller om det är uppenbart att det inte kommer vara möjligt att lämna ut någon handling helt eller delvis bör begäran diarieföras i ett ärende. I så fall registreras begäran eller tjänsteanteckningen, för det fall begäran framställts muntligen, som den första händelsen i ärendet.

En begäran som kommer in per telefon eller genom att en person kommer till myndigheten och ber att få se en allmän handling ska om det behövs noteras i en tjänsteanteckning och diarieföras.

2023-06-16

Förvaltningsavdelningen
RK Kommunikation

Produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler

I syfte att föra ut regeringens politik kan Regeringskansliet producera innehåll till andra kanaler än RK-kanaler. Innehåll om regeringens politik kan till exempel publiceras på konton i sociala medier som RK inte ansvarar för.

Bakgrund

Regeringskansliet ska kunna producera innehåll om regeringens politik för publicering i andra kanaler än RK-kanaler. Exempelvis vill många statsråd fortsätta att använda sina etablerade konton i sociala medier när de träder in i regeringen. Dessa konton kan statsrådet ha i egenskap av privatperson eller partimedlem.

För att RK ska kunna producera material om regeringens politik i kanaler som RK inte ansvarar för behöver nedanstående utgångspunkter beaktas.

Utgångspunkter när RK producerar innehåll som publiceras i andra kanaler än Regeringskansliets kanaler

Regeringens politik

RK:s uppdrag är att stödja regeringen och vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik. Kommunikation har en viktig roll i detta. Innehåll som produceras av RK ska handla om regeringens politik. RK kan inte arbeta med partipolitiskt eller privat innehåll.

Kommunikationen från RK ska ge en tydlig, sammanhållen och förklarande bild av regeringens arbete och politik samt vara saklig, begriplig och satt i ett sammanhang.

Byline foto och film

Vid användning av foton anges fotograf och organisation (foto-byline) när kanalens förutsättningar medger det.

För filmklipp bör en slutskylt med RK:s logotyp läggas in.

Publicering

Regeringen.se har sedan lång tid varit navet för regeringens kommunikation. Regeringen.se har därför blivit en primär källa för att få information om regeringens politik. Budskap som produceras av RK bör därför publiceras i RK:s kanaler.

Budskap som producerats av RK men som inte publiceras i RK:s kanaler hålls ordnat av ansvarig kommunikationssektion.

Särskilt om publicering i ett socialt mediekonto som tillhör ett enskilt statsråd eller parti

Det är den som öppnat kontot som ansvarar för uppsikten över kontot. Meddelanden som rör regeringens eller Regeringskansliets verksamhet och som når ett statsråd eller annan företrädare för regeringen eller RK (och som därför ses som allmänna handlingar) tas om hand och hanteras i enlighet med gällande regler.

Innehåll som RK producerar och som publiceras på ett konto som inte är ett RK-konto bör inte över tid utgöra mer än hälften av innehållet på kontot. Om en större andel av innehållet produceras av RK kan kontot betraktas som ett RK-konto, vilket skulle medföra att RK anses ansvarig för kontot.

Regeringskansliet

Promemoria

Bilaga 4

2022-06-08

Förvaltningsavdelningen
Arkiv- och Registratursektionen

Förteckning över allmänna handlingar som hålls ordnade

Följande handlingstyper hålls ordnade i Regeringskansliet:

Handling	Förvaring	Ansvarig enhet	Gallras med stöd av § XX
Begäran om allmänna handlingar som besvaras direkt	Elektroniskt hos respektive departement	Respektive enhet alt. brevsvarsfunktion	2 § p 1 RKF 2015:4
Enklare förfrågningar som endast kräver svar av upplysningskaraktär	Elektroniskt hos respektive departement	Respektive enhet alt. brevsvarsfunktion	2 § p 1 RKF 2015:4
Opinionsyttringar, upplysningar o dyl. som inte behöver besvaras	Elektroniskt hos respektive departement	Respektive enhet alt. brevsvarsfunktion	2 § p 1 RKF 2015:4
Inbjudningar (såväl nationella som internationella) till statsråd/statssekreterare	Respektive departement	Respektive assistent	2 § p 2 RKF 2015:4 Förslagsvis i samband med att statsrådet/statssekreterarens

			förordnande avslutas (normalt vart 4:e år)
Inlägg på sociala medier	Respektive socialt media	Respektive ansvarigt departement	Bör arkiveras i enlighet med upphandlat avrop
Praktikantansökningar (dock ej om via Arbetsförmedlingen)	Respektive departement	Respektive personalfunktion	
Spontanansökningar	Respektive departement	Respektive personalfunktion	
Koncept	Respektive departement	Respektive expeditionschefskansli	
Fakturor	Agresso	RK Ekonomi och lön	

Följande allmänna handlingar hålls därutöver ordnade i Statsrådsberedningen:

Handling	Förvaring	Ansvarig enhet	Gallras med stöd av § XX
Gratulationer, lyckönskningar och kondoleanser till statsråd	Elektroniskt eller i pappersform hos respektive statsrådsstab	Respektive statsrådsstab	
Protokoll för regeringssammanträden (huvudprotokoll och SB:s underprotokoll)	I pappersform hos SB RCK	SB RCK	

Konseljprotokoll	I pappersform hos SB RCK	SB RCK	
Statsministerns protokoll och följande beslut i protokollet – Ersättarlistan – Anmälan om ersättare för statsråd	I pappersform hos SB RCK	SB RCK	
Information om utlandsresor från Kungliga Hovstaterna	I pappersform hos SB RCK	SB RCK	
KU-anmälningar	Elektroniskt hos SB RCK	SB RCK	
ESV-prognoser	I pappersform hos SB FCK	SB FCK	
Inbjudningar till förvaltningschefen	I pappersform hos SB FCK	SB FCK	
Lagrådslista över planerade lagrådsremisser	Elektroniskt hos SB Gransk	SB Gransk	
Brev från frekvent återkommande avsändare	Elektroniskt eller i pappersform hos SB Brevsvar	SB Brevsvar	
Förfrågningar om förslag till examensarbeten	Elektroniskt eller i pappersform hos respektive kansli	Respektive kansli	
Gåvoregister	Elektroniskt hos SB Reception	SB FCK	
Inbjudningar till chefstjänstemannen för krishantering	Elektroniskt hos SB KH	Assistent CKH	2 § p 2 RKF 2015:4
Dagliga omvärldsrapporter, mediebilder, OSI, kallelser	Elektroniskt hos SB KH	SB KH	2 § p 2 RKF 2015:4

och dagordningar till vissa samordningsmöten, bilaterala kontakter i samband med besök m.m., information som tas emot och delas genom IPCR			
--	--	--	--

Socialdepartementet

Förteckning över allmänna handlingar som hålls ordnade i Socialdepartementet

Enligt 5 kap. 1 § 3 st Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) behöver allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess inte registreras om de hålls ordnade så att de utan svårighet kan fastställas att de har kommit in eller upprättats. Om det är uppenbart att en allmän handling är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet, behöver den varken registreras eller hållas ordnad.

Enligt de för Regeringskansliets gemensamma arkiv- och registreringsrekommendationerna anges att det hos registratören ska finnas en förteckning över vilka handlingsslag som i departementet hålls ordnade och var dessa handlingar förvaras. Nedan förtecknas vilka dessa handlingar i Socialdepartement är och var de förvaras. För gallring av handlingarna gäller Regeringskansliets föreskrifter (1999:03) om gallring av allmänna handlingar (omtryck 2015:4).

Följande handlingstyper hålls ordnade i Regeringskansliet:

Handling	Förvaring	Ansvarig enhet	Gallras med stöd av följande bestämmelse i RFK 1999:03
Begäran om allmänna handlingar som besvaras direkt	Elektroniskt hos respektive departement	Respektive enhet alt. brevsvarsfunktion	2 § p 2 RKF 1999:03

Enklare förfrågningar som endast kräver svar av upplysningskaraktär	Elektroniskt hos respektive departement	Respektive enhet alt. brevsvarsfunktion	2 § p 2 RKF 1999:03
Fakturor	Agresso	RK AK (?)	8 § RKF 1999:03
Inlägg på sociala medier	Respektive socialt media	Respektive ansvarigt departement	Arkiveras i enlighet med upphandlat avrop
Inbjudningar (såväl nationella som internationella) statsråd/statssekreterare	Respektive departement	Respektive assistent	2 § p 2 RKF 1999:03 Normalt vid mandatperiodens utgång. Om samma statsråd/statssekreterare sitter kvar under nästkommande mandatperiod och det finns behov av ha ta tillgång till en inbjudan kan gallring ske senare.
Koncept	Respektive departement	Expeditionschefskansliet	Arkiveras
Opinionsyttringar, upplysningar o dyl. som inte behöver besvaras			2 § p 1 RKF 1999:03
Praktikantansökningar (dock ej om via Arbetsförmedlingen)	Respektive departement	Personalfunktionen	6 § RKF 1999:03
Spontanansökningar	Respektive departement	Personalfunktionen	6 § RKF 1999:03

Följande allmänna handlingar hålls därutöver ordnade i Socialdepartementet:

Handling	Förvaring	Enhet	Gallras med stöd av §
Handlingar i personaladministrativa ärenden som inte föranleder regeringsbeslut eller Regeringskanslibeslut	I respektive personalakt	SAM	6 § RKF 1999:03
Information om chefers eventuella bisysslor	Pärm i personalchefens rum	SAM	6 § RKF 1999:03
Budgetunderlag från kommittéer	DHS	SAM	9 § RKF 1999:03
Socialdepartementets resultat på enhetsnivå från medarbetarundersökning	I pärm hos personalchefen	SAM	2 § 2 p RKF 1999:03
Rapporter för kännedom	På respektive enhet	Enheterna	2 § 1 p RKF 1999:03
Direktupphandlingar över 5 000 kr men under 1 pbb	I DHS	SAM	8 § RKF 1999:03
Anonyma brev	Hos registrator i närarkivet	EC	2 § 6 p RKF 1999:03
Gratulationer till politisk ledning	Hos berörd statsrådsassistent respektive statssekreterarassistent	Pol.stab	2 § 6 p RKF 1999:03

Utrikesdepartementet
Rättssekretariatet

Förteckning över handlingar som hålls ordnade vid
Utrikesdepartementet

Följande handlingar hos Utrikesdepartementet hålls ordnade i stället för att diarieföras. Handlingar som innehåller uppgifter som omfattas av sekretess ska dock diarieföras.¹

Handlingstyp	Förvaring	Ansvarig enhet	Bevaras/gallras med stöd av RKF 1999:03
Regerings- och regeringskansliärenden			
1. Koncept till regeringskanslibeslut serie 2	Pärm	UD P	Bevaras
2. Koncept till regeringsbeslut	Arkivbox	UD RS	Bevaras
3. Koncept till regeringskanslibeslut serie 1 och 3	Pärm	UD RS	Bevaras
4. Underprotokoll regeringssammanträde	Kassaskåp	UD RS	Bevaras
Extern kommunikation			
5. Enklare förfrågningar som endast kräver svar av upplysningskaraktär	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (kan gallras direkt)
6. Vaga/anonyma meddelanden från allmänheten som inte går att besvara	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (kan gallras direkt)

¹De i förteckningen angivna handlingstyperna bedöms typiskt sett inte innehålla uppgifter som omfattas av sekretess. En bedömning måste dock alltid göras i det enskilda fallet.

7. Veckobrev, cirkulär från internationella organisationer m.m.	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
8. Begäran om allmänna handlingar som inte omfattas av sekretess, om begäran besvaras inom 24 timmar	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
9. Begäran om allmänna handlingar som hanteras av RS, när det enkelt klarläggs att allmänna handlingar inte förvaras på UD	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	UD RS	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
10. Inbjudningar till enhet/enhetschef som inte leder till deltagande	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (kan gallras direkt)
11. Opinionsyttringar riktade till enheten som inte besvaras	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
12. Inlägg på RK:s sociala medier	Resp. socialt medium	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (under förutsättning att inläggen inte ingår i ett ärende, i så fall förs inlägget dit och tas sedan bort från det sociala mediet)
13. Inlägg som UD:s statsråd gör i egenskap av statsråd i sociala medier som inte är RK-konton	Funktionsbrevlåda/DHS	UD MK	Bevaras

14. Översättningar av biståndsstrategier	DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (bevarande rekommenderas under strategins giltighetstid)
15. Noter av allmän karaktär t.ex. - Gratulationer - Tack - Lyckönskningar - Nationaldagshälsningar - Kondoleanser	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (bevarande rekommenderas i tre månader)
16. Information i appen UD-resklar	I appen	UD KC	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (systemdokumentation bevaras)
17. Inbjudningar till statsråd/statssekreterare som inte leder till deltagande	Respektive assistent (pärm)	UD MK	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (förslagsvis i samband med att SR-/SS-förordnandet avslutas)
18. Opinionsyttringar riktade till statsråden som inte besvaras	Funktionsbrevlåda MK brevsvär	UD MK	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (bevarande rekommenderas i sex månader)
19. Utgående nationaldags-, lyckönskings- och kondoleanstelegram	Pärm och DHS	UD PROT	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
Administration, ekonomi			
20. Bemyndigande till utlandsmyndighet att specificerade kostnader ska belasta enhetens kostnadsställe	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (bevarande rekommenderas i ett år)

21. Ansvarsblankett för ekonomi-hantering vid utlandsmyndigheterna	DHS	UD EKO	Bevaras
22. Attesträtter	Pärm	Resp. enhet (som också förser UD EKO med en digital kopia)	Bevaras
23. Elektronisk kopia av behörighetsblankett till Business World gällande utlandsmyndigheterna	Business World	UD EKO	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
24. Konto- och objektplan för utlandsmyndigheterna	DHS	UD EKO	Bevaras
25. Månadsredovisningar från utlandsmyndigheterna	Pärm	UD EKO	Gallras enligt 8 § sju år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser
26. Verifikationer (bokföringsorder)	Pärm	UD EKO	Gallras enligt 8 § sju år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser
27. Gåvoregister för gåvor till Utrikesdepartementet med värde överstigande 300 kr	DHS	UD EXPCH	Bevaras
28. Beställning av frakt avseende utlandsmyndigheterna, oavsett belopp	Pärm	UD FAST	Gallras enligt 8 § tio år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser (tecknade avtal diarieförs)
29. Beställning av bohagstransport	Pärm	UD FAST	Gallras enligt 8 § tio år efter utgången av det räkenskapsår som

			handlingen avser (tecknade avtal diarieförs)
30. Inköp av inredning, konst samt tillbehör och förbrukningsmaterial till Kurirförsändelser	Pärm	UD FAST	Gallras enligt 8 § tio år efter utgången av det räkenskapsår som handlingen avser (tecknade avtal diarieförs)
31. Lista över mottagare av gåvor från Utrikesdepartementet	Pärm	UD PROT	Bevaras
Administration, personal			
32. Förfrågningar från allmänheten om t.ex. examensarbete, jobb eller praktik (spontanansökningar) som inte leder till anställning	Funktionsbrevlåda/DHS/Pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 6 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (kan gallras direkt)
33. Praktikanthandlingar - Tystnadsplikt - Intyg: genomförd praktik (Överenskommelse/avtal om praktik diarieförs)	DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
34. Tjänstgöringsintyg	DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 6 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
35. Enhets- och/eller gruppvisa medarbetarundersökningar (medarbetarundersökningar på departementsnivå diarieförs)	DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
Administration, övrigt			
36. Beslut om vägledning	DHS/pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet

37. Samtycken GDPR	Pärm	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
38. Kvittenser för säkerhetsklassade handlingar	Inlåsta	Resp. enhet	Gallras enligt 14 §
Övriga enhetsspecifika handlingstyper			
39. Handlingar avseende regiondagar och tematiska möten (inbjudan, agenda m.m.)	Pärm/DHS	Resp. enhet	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
40. Kontaktlistor för medlemmar i Handelspolitiska kommittén (Trade Policy Committee, TPC)	DHS	UD HI	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
40a. Handlingar hos Internationella presscentret (inbjudningar, agenda m.m.)	Funktionsbrevlåda/DHS/pärm	UD KOM	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
41. Utlandsmyndigheternas uppskattningar av antalet svenskar inom ett visst område (statistik för beredskapsplanering)	DHS	UD KC	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
42. Bemanningslistor för utlandsmyndigheterna för specifika perioder	Funktionsbrevlåda/DHS/Pärm	UD KC	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
43. ID-kortsunderlag, kvittenser (utsänd personal vid utländska beskickningar och internationella organisationer samt deras familjemedlemmar)	Pärm	UD PROT	Gallras enligt 6 §: anhöriguppgifter vid inaktualitet, underlag till tjänstekort 5 år efter giltighetstidens utgång
44. Ärenden om registreringsskyltar till utsänd	Pärm	UD PROT	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s

personal vid utländska beskickningar			verksamhet (bevarande rekommenderas i ett år)
45. Begäran om tullfrihet	Hängmappar	UD PROT	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet (bevarande rekommenderas i två år)
46. Ansökningar om diplomat- och tjänstepass	Pärm	UD PROT	Bevaras
47. Stödnoter till visumansökningar (svensk personal utomlands)	Pärm	UD PROT	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
48. Löpande rättslig rådgivning till utlandsmyndigheterna	Funktionsbrevlåda/ pärm	UD RS, UD KC	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet
49. Besöksanmälningar till utlandsmyndigheterna (Request for visit, RFV)	Pärm	UD SÄK (NSA)	Gallras enligt 2 § när de inte längre behövs för regeringens eller RK:s verksamhet

Bilaga 7.2

Regeringskansliet

2024-11-07
SB2024/00750

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Statsråds användande av sociala medier

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättssakkunnige Jens Andersson.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 3
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende om statsråds användande av sociala medier

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Producerar Regeringskansliet material som publiceras på konton av det slag som listas under rubriken Andra konton som statsråden använder (jfr bilaga 3 till svarspromemorian)? Om ja, hur förhåller det sig till vad som anges i dokumentet Sociala medier i Regeringskansliet – vägledning (daterad 2023-01-03) om att Regeringskansliets medarbetare inte kan arbeta med dessa konton i tjänsten (se utskottets promemoria s. 2)?

Ja, som ett led i uppgiften att biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet producerar Regeringskansliet material som kan publiceras på dessa konton. Syftet är att, i enlighet med myndighetens kommunikationspolicy, bidra till att regeringens politik får genomslag.

Promemorian om produktion av material om regeringens politik i andra kanaler än RK-kanaler svarar mot den utveckling av sociala medier som har skett över tid, där behovet av att kunna föra ut regeringens politik i andra kanaler har ökat.

Som framgår av Regeringskansliets tidigare svar i ärendet pågår sedan en tid ett arbete med att se över vägledningen om sociala medier, bland annat när det gäller de frågor som tas upp i den kompletterande promemorian.

2. Utskottet önskar ett förtydligande av vilka konton som avses i svaret på fråga 5. Är det s.k. RK-konton som avses i första stycket i svaret, och konton som listas under rubriken Andra konton som statsråden använder som avses i andra stycket i svaret? Hur

förhåller sig uppgiften i första stycket att användares kommentarer inte är en del av myndighetens konto till tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar (jfr även bilagan)?

Det som anges i det första stycket i svaret på fråga 5 avser RK-konton och det som anges i andra stycket avser andra konton som statsråden använder.

Uppgiften i första stycket är en beskrivning av hur sociala medieplattformar tekniskt sett är uppbyggda och vad som är en del av Regeringskansliets konton på dessa. Det i stycket aktuella statsrådskontot finns på plattformen X. På den plattformen kan den som gör ett inlägg inte disponera över andra användares kommentarer på inlägget. Det är inte möjligt att ta bort kommentarerna och raderar man inlägget finns kommentarerna fortfarande kvar på plattformen. Anledningen är att kommentarerna publiceras på och är en del av respektive användares konto. Kommentarna är därför tillgängliga för Regeringskansliet på samma villkor som för andra användare av plattformen. Det är också anledningen till att andras kommentarer inte följer med när Regeringskansliet arkiverar innehållet på myndighetens konto. Detta skiljer sig från så kallade direktmeddelanden som utbyts mellan användare på plattformen på motsvarande sätt som till exempel ett e-postmeddelande och som utgör en del av Regeringskansliets konto. Tekniskt sett fungerar andra sociala medieplattformar på ett liknande sätt.

I det material som Regeringskansliet arkiverar ingår alltså inlägg, kommentarer och direktmeddelanden som myndigheten publicerat och direktmeddelanden som tagits emot från andra användare. Denna hantering har bedömts vara förenlig med tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar. I den mån annat innehåll kopplat till kontona bedöms utgöra allmänna handlingar som behöver registreras, ska innehållet tas om hand av Regeringskansliet.

Bilaga 8.1

Regeringskansliet

2024-10-03
SB2024/00749

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Härmed överlämnas en promemoria från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättschefen Helena Swenzén,
Utrikesdepartementet.

Per Hall

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar en redogörelse för hur antalet ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands som utrikesförvaltningen hanterat har utvecklats under perioden 2010–augusti 2024. Av redogörelsen bör framgå hur många av ärendena som är s.k. särskilt komplicerade ärenden som leds från UD:s konsulära enhet.

Utlandsmyndigheterna ska meddela UD om ett ärende gällande en frihetsberövad person inleds. Ärendet registreras då i Regeringskansliets diarium. Antalet ärenden i diariet under den aktuella tidsperioden fördelar sig enligt följande:

2010: 306 ärenden	2018: 297 ärenden
2011: 364 ärenden	2019: 351 ärenden
2012: 389 ärenden	2020: 209 ärenden
2013: 462 ärenden	2021: 220 ärenden
2014: 407 ärenden	2022: 266 ärenden
2015: 385 ärenden	2023: 385 ärenden
2016: 283 ärenden	2024: 300 ärenden (t.o.m. augusti)
2017: 298 ärenden	

Det framgår inte av diariet hur många av dessa som är s.k. komplicerade ärenden.

2. Utskottet önskar en redogörelse för hur arbetet med konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands bedrivs och vad utrikesförvaltningens konsulära uppdrag i denna typ av ärenden omfattar.

En beskickning eller ett konsulat ska bistå den som frihetsberövats på det sätt som är påkallat med hänsyn till omständigheterna (8–11 §§ Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. [UF 2003:10]).

Om utrikesförvaltningen får kännedom om ett misstänkt godtyckligt frihetsberövande, eller att en frihetsberövad på annat sätt utsatts för brott mot de mänskliga rättigheterna, agerar utrikesförvaltningen för att få klarhet i omständigheterna i fallet och för att värna om personens mänskliga rättigheter.

Generellt gäller att det konsulära stöd som ges förutsätter att den frihetsberövade önskar att ha kontakt med utlandsmyndigheten. Utlandsmyndigheten kan i dessa fall bistå den frihetsberövande bl.a. genom besök, kontakter med lokala myndigheter och genom att vid behov verka för att den som frihetsberövats ska tilldelas en offentlig försvarare. Den berörda utlandsmyndigheten kan också ha kontakt med den frihetsberövades försvarare och anhöriga samt i vissa fall närvara vid rättegångar och verka för att dessa genomförs inom rimlig tid.

Utrikesförvaltningen kan också bistå den frihetsberövade genom förmedla medel som dennes anhöriga har deponerat så att den frihetsberövade kan köpa t.ex. hygienartiklar och extra mat. Den berörda utlandsmyndigheten kan också i förekommande fall besluta om bl.a. kostförstärkning och konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd (6 och 7 §§ lagen [2003:491] om konsulärt ekonomiskt bistånd).

3. I vilka situationer och när ska en beskickning eller ett konsulat underrätta Regeringskansliet om ett frihetsberövande utomlands?

Regeringskansliet ska underrättas så snart en beskickning eller ett konsulat får kännedom om att en svensk medborgare alternativt en i Sverige bosatt flykting eller statslös person har frihetsberövats (8 § Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m.). Enligt praxis behöver underrättelse inte lämnas när det är fråga om mer bagatellartade och kortvariga frihetsberövanden, t.ex. vid ett kortvarigt kvarhållande på en polisstation.

4. Vilka rutiner finns för en beskicknings eller ett konsulats kontakter med en frihetsberövad person, och på vilket sätt säkerställs att ett besked från den frihetsberövade är en genuin viljeyttring och att den frihetsberövade får det rättsskydd som bedöms erforderligt?

Den berörda utlandsmyndigheten bör försöka etablera direktkontakt med den frihetsberövade så snart som möjligt. Kontakt bör helst ske genom besök. Om verksamhetslandet tillåter det kan kontakt även tas genom telefonsamtal. Utlandsmyndigheten kan även kontakta den frihetsberövade genom brev.

Vanligast förekommande är att konsulära besök genomförs av utsänd personal, ofta tillsammans med en lokalt anställd medarbetare vid utlandsmyndigheten. Hur ofta konsulära besök bör genomföras bedöms utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Utlandsmyndigheten bör också se till att en frihetsberövad regelbundet får besök av en anställd vid utlandsmyndigheten eller från någon annan som myndigheten har förtroende för (t.ex. en honorärkonsul eller en präst). Om Sverige inte finns representerat i det aktuella landet kan besökssamarbete med annat nordiskt land eller EU-land komma i fråga.

Vissa länder nekar konsekvent berörda utlandsmyndigheter från att ha kontakt med och konsulärt tillträde till frihetsberövade personer, eftersom vistelseslandet inte erkänner deras svenska medborgarskap. Utrikesförvaltningen agerar även i fall där en svensk medborgare har ett annat medborgarskap.

Om en utlandsmyndighet får besked om att en frihetsberövad person inte önskar något bistånd av beskickningen eller konsulatet ska detta dokumenteras på lämpligt sätt (11 § Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m.). Utlandsmyndigheten kan behöva bedöma huruvida ett besked från en frihetsberövad är att betrakta som en genuin viljeyttring. Finns det skäl att misstänka motsatsen ska samråda med UD ske. Ett konsulärt besök kan behöva genomföras för att bedöma om den frihetsberövades vilja är genuin.

När det gäller frågan om hur det säkerställs att en frihetsberövad får det rättsskydd som bedöms erforderligt bör det understrykas att utgångspunkten för dessa ärenden är att en enskild alltid har ett eget ansvar att hantera oföretsdeda händelser som kan uppstå utomlands. Statens ansvar är

subsidiärt och aktualiseras först när en person inte kan lösa en uppkommen situation på egen hand. Utrikesförvaltningen gör alltid en samlad bedömning av vilket konsulärt stöd eller konsulärt ekonomiskt bistånd som kan vara påkallat att lämna i det enskilda fallet.

Konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd kan lämnas när det finns behov av försvarare eller annat rättsskydd men vistelselandets myndigheter antingen inte tillhandahåller något eller tillhandahåller något som inte uppfyller de krav som är rimliga att ställa i det aktuella fallet (7 § lagen [2003:491] om konsulärt ekonomiskt bistånd). Bedömningen av om det finns förutsättningar för konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd ska ske utifrån samtliga relevanta omständigheter i ärendet.

Det är alltid utlandsmyndigheten som fattar beslut om konsulärt ekonomiskt bistånd. I ärenden som gäller rättsskydd till frihetsberövade ska berörd utlandsmyndighet först inhämta yttrande från UD.

5. Av 9 § Regeringskansliets föreskrifter om konsulärt ekonomiskt bistånd m.m. följer att en beskicknings eller ett konsulats skyldighet att bistå en frihetsberövad utomlands varierar med hänsyn till omständigheterna. Vilka överväganden görs i denna del utifrån olika omständigheter (t.ex. brottstyp, möjlig påföljd, den frihetsberövades personliga förhållanden och anknytning till vistelselandet samt förhållandena i vistelselandet)? När det gäller olika brottstyper, vilka överväganden görs om en frihetsberövad person är misstänkt för terroristbrott eller brott med koppling till kriminella gäng samt vilken betydelse har förhållandena i vistelselandet i dessa ärenden?

Vilket konsulärt stöd som bör lämnas avgörs utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Typiskt sett görs ingen skillnad beroende på brottsmisstanke. Om en frihetsberövad person misstänks för mycket allvarlig brottslighet i ett land där rättsstatens principer inte respekteras, fängelseförhållandena är svåra eller en mycket allvarlig påföljd kan bli aktuell vid fällande dom, kan det konsulära agerandet bli mer långtgående. Den frihetsberövade personens hälsotillstånd kan också inverka på bedömningen av vilket konsulärt stöd som är påkallat, liksom att personen i fråga är medborgare i landet som den har frihetsberövats i. En frihetsberövad persons koppling till vistelselandet har också betydelse för frågan om vilket bistånd som ska lämnas bl.a. eftersom konsulärt ekonomiskt bistånd endast lämnas till svenska medborgare som inte är bosatta i Sverige om det finns särskilda skäl för det (4 § lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd).

6. Utskottet önskar en redogörelse för

- a) vad som kännetecknar särskilt komplicerade ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands och vem som avgör om ett sådant ärende föreligger,
- b) hur handläggningen av särskilt komplicerade ärenden ser ut och skiljer sig i förhållande till handläggningen av vanliga ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands,
- c) hur uppdelningen och samarbetet mellan regeringen, UD och utlandsmyndigheterna ser ut i särskilt komplicerade ärenden och vad som kännetecknar de ärenden som tas upp på politisk nivå.

Det finns ett flertal faktorer som kan göra ett konsulärt ärende särskilt komplicerat, t.ex. allvaret i brottsmisstanken, risken för brott mot personens mänskliga rättigheter, om frihetsberövandet kan bedömas vara godtyckligt och om frihetsberövandet kan antas ha motiverats av politiska intressen. En sammantagen bedömning av omständigheterna och en analys av vilka åtgärder som bör vidtas görs kontinuerligt.

Utlandsmyndigheternas handläggning av konsulära ärenden sker i nära samarbete med UD, genom UD:s enhet för konsulära och civilrättsliga ärenden. Detta samarbete är fördjupat vid handläggningen av särskilt komplicerade ärenden, eftersom dessa många gånger kräver strategiska överväganden. Inom UD arbetar enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden ofta tillsammans med andra enheter och funktioner inom departementet, såsom berörd geografisk enhet. Kontakter med andra departement och myndigheter kan också förekomma och den politiska ledningen hålls informerad.

Kännetecknande för de särskilt komplicerade ärenden som tas upp på politisk nivå är allvaret i situationen för den frihetsberövade samt att ärendet ofta har en utrikespolitisk dimension. Det kan även finnas andra potentiellt komplicerande faktorer som den utrikespolitiska ledningen behöver hållas informerad om. Komplicerade ärenden kräver ibland kontakter på politisk nivå med det andra landet eller med tredje länder i syfte att söka en lösning.

I särskilt komplicerade ärenden kan stöd behöva sökas från likasinnade länder inom EU och i andra internationella organisationer, t.ex. i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vid handläggningen av dessa ärenden används

bredden av de diplomatiska verktyg som står till buds enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Det kan exempelvis omfatta förhandlingar och uppvaktningar, liksom andra diplomatiska verktyg.

7. Har Granskningskommissionens förslag till åtgärder föranlett några ändringar i regeringens och utrikesförvaltningens arbete med ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands? Och ja, önskar utskottet en redogörelse för dessa ändringar.

Lärdomar har dragits av förslagen i Granskningskommissionens betänkande och det kan konstateras att förslagen i flera avseenden har tagits om hand av utrikesförvaltningen. UD har t.ex. betonat vikten av att agera tidigt och att, i ärenden där detta bedöms vara nödvändigt, göra en sammanställning av grundläggande fakta och en analys av relevanta rättsliga frågor.

UD kommer att fortsätta arbetet med att omsätta förslagen i Granskningskommissionens betänkande i departementets rutiner för hantering av frihetsberövade, bl.a. i vägledningen om frihetsberövade/bistånd i brottmål.

8. Utskottet önskar ta del av eventuella interna vägledningar eller dylikt för arbete med konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands.

Vägledning om frihetsberövade/bistånd i brottmål med tillhörande bilagor bifogas, se bilaga 1.

9. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

REGERINGSKANSLIET

2016-05-25

Utrikesdepartementet*Enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden (UD KC)***Vägledning om frihetsberövade/bistånd i brottmål****1 Allmänt**

Bestämmelser om bistånd i brottmål finns i lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd och i Regeringskansliets föreskrifter (2003:10) om konsulärt ekonomiskt bistånd.

8 § UF 2003:10

En beskickning eller ett konsulat ska underrätta Regeringskansliet så snart myndigheten får kännedom om att en svensk medborgare eller en i Sverige bosatt flykting eller statslös person har frihetsberövats inom myndighetens verksamhetsområde.

Om den frihetsberövade är omyndig, ska underrättelsen om möjligt även innehålla uppgift om vårdnadshavares eller annan anhörigs namn och adress.

En utlandsmyndighet ska underrätta enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden (UD KC) så snart den får kännedom om att en svensk medborgare eller en i Sverige bosatt flykting eller statslös person har frihetsberövats.

Underrättelsen ska ske skyndsamt och bör innehålla uppgifter om den frihetsberövade önskar att anhöriga eller någon annan ska underrättas.

Som framgår av andra stycket ska utlandsmyndighetens underrättelse innehålla uppgifter om vårdnadshavare eller någon annan anhörigs namn och adress, om den frihetsberövade är omyndig.

Någon underrättelse behöver inte lämnas till UD KC när det är fråga

2

om bagatellartade fall, t.ex. ett tillfälligt omhändertagande på en polisstation.

Uppgifter om personer som frihetsberövats utomlands kan vara skyddade enligt 36 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

1.1 Wienkonventionen om konsulära förbindelser

Enligt 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser (SÖ 1974:10, artikel 36) är staterna skyldiga att underrätta den sändande statens ambassad/konsulat om en medborgare i den sändande staten har frihetsberövats, förutsatt att den frihetsberövade begär att ambassaden/konsulatet ska underrättas. Staterna är skyldiga att informera den frihetsberövade om denna rättighet.

Utlandsmyndigheterna bör övervaka att åtagandena i Wienkonventionen efterlevs i verksamhetslandet och uppmärksamma berörda myndigheter i det landet på om åtagandena inte respekteras (se även avsnitt 2.1).

1.2 Honorärkonsulat

Ett honorärkonsulat ska lämna underrättelser till sin närmast överordnade utlandsmyndighet i dessa ärenden (24 § UF 2008:2).

2 Bistånd till frihetsberövade m.fl.

2.1 Allmänt

9 § UF 2003:10

Beskickningen eller konsulatet ska bistå den frihetsberövade på det sätt som är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

En utlandsmyndighets skyldighet att bistå en frihetsberövad konsulärt varierar med hänsyn till omständigheterna. Om brottet är allvarligt, den frihetsberövade omyndig eller frihetsberövandet skett i ett land där förhållandena i en rad avseenden avviker från motsvarande svenska förhållanden, kan utlandsmyndighetens konsulära skyldigheter vara mer långtgående. Om den frihetsberövade har nära anknytning till det land han eller hon vistas i, t.ex. genom att även vara eller ha varit medborgare i landet ifråga eller ha nära anhöriga där, kan utlandsmyndighetens

konsulära skyldigheter däremot anses vara mindre omfattande. En bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Om frihetsberövandet skett i strid med allmänt vedertagna rättsprinciper, kan utlandsmyndigheten behöva agera på diplomatisk väg för att försöka få en ändring till stånd. Utlandsmyndigheterna ska i sådana fall samråda med UD KC. Som en allmän regel gäller dock att en utlandsmyndighets engagemang i ett enskilt ärende inte bör ge sken av att utlandsmyndigheten hyser misstro mot lagligheten i lokala myndigheters åtgärder eller beslut.

En person frisläppt i väntan på antingen dom eller rättegång, och av denna anledning förhindrad att lämna vistelselandet, är inte att betrakta som frihetsberövad. Visst konsulärt stöd kan ändå vara aktuellt, varför ambassaden bör göra en bedömning i varje enskilt fall. Se även avsnitt 2.6 om typer av rättsliga förfaranden.

2.2 Besök i fängelse eller häkte

En utlandsmyndighet ska så snart som möjligt försöka få direktkontakt med den frihetsberövade, helst genom besök. Det förutsätter dock att den frihetsberövade inte motsätter sig en sådan kontakt eller att det är uppenbart att den inte behövs. Utlandsmyndigheten kan undantagsvis behöva bedöma huruvida ett besked från en frihetsberövad är att betrakta som en genuin viljeyttring. Finns det skäl att misstänka motsatsen skall UD-KC kontaktas omedelbart. Utlandsmyndigheten får vid besöket möjlighet att införskaffa den frihetsberövades personuppgifter och ta reda på om han eller hon önskar att anhöriga underrättas. Medtag till besöket checklistan för fängelsebesök, se bilaga till denna vägledning. Myndigheten kan vid besöket också förvissa sig om att den frihetsberövade inte utsätts för inhuman behandling.

Utlandsmyndigheten bör se till att en frihetsberövad regelbundet får besök av en anställd vid utlandsmyndigheten eller från någon annan som myndigheten har förtroende för (t.ex. en honorärkonsul eller en präst). Hur ofta besöken ska äga rum får bero på omständigheterna i det enskilda fallet och utlandsmyndighetens resurser.

Upptäcks i samband med besök att fängelseförhållanden är undermåliga, kan det efter samråd med övriga EU-medlemsstater, vara skäl att på plats göra en EU-gemensam diplomatisk framställning eller att förhållandena

diskuteras centralt inom EU-staternas konsulära rådsarbetsgrupp COCON i Bryssel. Fängelseförhållanden i något av EU:s kandidatländer kan kräva särskild uppmärksamhet och behöva rapporteras.

2.3 Vem som kan medges konsulärt ekonomiskt bistånd

Kretsen biståndsberättigade anges i 3-5 §§ 2003 års lag, se närmare under rubriken Konsulärt ekonomiskt bistånd. Den härigenom bestämda ramen för vilka som kan komma i fråga för konsulärt ekonomiskt bistånd är enhetlig för allt bistånd enligt lagen.

En frihetsberövads uppgift att han eller hon är flykting eller statslös och bosatt i Sverige måste kontrolleras av UD KC. Med flykting eller statslös förstås i detta sammanhang främst innehavare av resedokument enligt 1951 års flyktingkonvention (SÖ 1954:55) och 1954 års konvention om statslösa personer (SÖ 1965:54). En innehavare av ett svenskt främlingspass är i allmänhet inte att betrakta som flykting.

En utlandsmyndighets möjligheter och skyldigheter att verka till förmån för en frihetsberövad flykting eller statslös person beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Om utlandsmyndigheten anser att den bör vända sig till en central eller lokal myndighet avgör rådande förhållanden om en inblandning överhuvudtaget är tänkbar eller om framställningen ska göras i officiell form eller under hand. En utlandsmyndighet bör t.ex. normalt inte uppträda till förmån för en frihetsberövad flykting i förhållande till myndigheterna i det land i vilket flyktingen är eller har varit medborgare eller tidigare haft sin vanliga vistelseort. Frågan ska underställas UD KC.

2.4 Kostförstärkning

Om den frihetsberövade saknar egna medel till kostförstärkning, hygienartiklar, korrespondens m.m. kan en utlandsmyndighet erbjuda hjälp med att föra över pengar från Sverige. Konsulärt ekonomiskt bistånd kan lämnas med skäligt belopp för kostförstärkning m.m. till den som är frihetsberövad, om det finns behov av detta och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Sådant bistånd följer den generella bestämmelsen i 6 § 2003 års lag. Innan en utlandsmyndighet kan fatta beslut om att konsulärt ekonomiskt bistånd för kostförstärkning ska medges/ej medges den sökande, ska yttrande i frågan inhämtas från UD KC, jfr 5 § UF 2003:10.

2.5 Konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd

3 § 2003 års lag

Konsulärt ekonomiskt bistånd kan lämnas till

1. svenska medborgare som är bosatta i Sverige, och
2. flyktingar och statslösa personer som är bosatta i Sverige.

4 § 2003 års lag

Om det finns särskilda skäl för det kan konsulärt ekonomiskt bistånd även lämnas till

1. en svensk medborgare som inte är bosatt i Sverige, och
2. annan i Sverige bosatt utlänning än som avses i 3 § 2.

5 § 2003 års lag

Utländska medborgare som på grund av egen eller närståendes anställning eller etablering som egenföretagare i Sverige kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från

1. EG-rätten,
 2. avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), eller
 3. avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer,
- ska när det gäller rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd jämföras med svenska medborgare under de förutsättningar som anges i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.*

7 § 2003 års lag

Konsulärt ekonomiskt bistånd åt den som berövats friheten genom beslut av domstol eller annan myndighet i utlandet får avse kostnad för utredning, bevisning, juridiskt biträde och tolk under förundersökning, rättegång eller annat sådant förfarande, om den frihetsberövade av särskild anledning har behov av sådant bistånd.

Bistånd som avses i första stycket får lämnas även till den som inte är berövad friheten, om förfarandet med sannolikhet kan leda till frihetsberövande och det finns särskilda skäl för det.

En svensk medborgare som är bosatt i Sverige eller en flykting eller statslös person bosatt i Sverige kan ha rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd i samband med vissa rättsliga förfaranden i utlandet, om den frihetsberövade har behov av sådant bistånd. En förutsättning är att personen är bosatt i Sverige. En svensk medborgare som inte är bosatt i Sverige och en annan i Sverige bosatt utlänning än som avses i

3 § andra stycket kan endast lämnas sådant bistånd om det finns särskilda skäl. Detta framgår av 3-5 §§ 2003 års lag, se även närmare under rubriken Konsulärt ekonomiskt bistånd.

Bestämmelsen om konsulärt ekonomiskt bistånd åt den som är berövad friheten är underordnad den generella bestämmelsen om rätten till konsulärt ekonomiskt bistånd (6 § 2003 års lag). Rätten till konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd förutsätter att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Med detta avses i första hand den frihetsberövades egna resurser. Den frihetsberövades ekonomiska förhållanden ingår i underlaget vid prövningen av rätten till konsulärt ekonomiskt bistånd i dessa särskilda situationer.

Konsulärt ekonomiskt bistånd till rättsskydd ska också bara lämnas när, och i den utsträckning, det av en särskild anledning kan anses föreligga behov av sådant bistånd. Den enskilde ska i första hand utnyttja de möjligheter till rättsskydd som finns i vistelselandet. Om det finns behov av försvarare eller något annat rättsskydd men verksamhetslandet antingen inte tillhandahåller något sådant eller också tillhandahåller något som inte uppfyller de krav som är rimliga att ställa i det aktuella fallet, kan utlandsmyndigheten behöva tillse att en sådan tilldelas den frihetsberövade. Behovsrekvisitet är inte knutet till någon norm som "tillfredsställande rättsskydd". Behovet ska avgöras utifrån följande faktorer; det eventuellt tillgängliga rättsskyddet i verksamhetslandet, den sannolika påföljden eller motsvarande och sökandens personliga förhållanden. Exempel på omständigheter av betydelse för bedömningen i ett fall som gäller misstanke om brott är

- om det finns anledning att förvänta en mycket allvarlig påföljd, som i ytterlighetsfallet dödsstraff,
- om den misstänkte är minderårig eller psykiskt sjuk,
- om den misstänkte inte har rätt till en offentlig försvarare enligt landets lag eller om denna rätt visserligen finns men det rättsskydd som kan ges är sådant att det inte kan godtas.

I vissa länder får en frihetsberövad inte något offentligt biträde så länge en förundersökning pågår. I sådana fall kan utlandsmyndigheten behöva verka för att en försvarare utses, under förutsättning att denne åtar sig att fungera som offentlig försvarare när förundersökningen har avslutats och åtal väckts.

Flera europeiska länder och även vissa utomeuropeiska länder ger ett sådant rättsskydd att utlandsmyndigheten inte behöver bistå i denna fråga.

Utlandsmyndigheterna bör hålla sig underrättade om verksamhetsländernas bestämmelser och praxis på detta område.

2.6 Typer av rättsliga förfaranden

Enligt 7 § första stycket 2003 års lag får konsulärt ekonomiskt bistånd lämnas till "den som berövats friheten". Alla frihetsberövanden är likställda i fråga om rätten till bistånd som således inte endast gäller vid frihetsberövande på grund av misstanke om brott utan också vid andra typer av omhändertaganden, såsom psykiatrisk tvångsvård.

Rätt till konsulärt ekonomiskt bistånd kan - enligt 7 § andra stycket 2003 års lag - också finnas för den som utan att vara berövad friheten lagförs i ett annat land för brott. Detsamma gäller en person som riskerar att omhändertas för vård eller något annat frihetsberövande. Rätten till bistånd för den som inte är berövad friheten är dock mer begränsad. Den finns endast när påföljden eller åtgärden innebär eller kan komma att innebära ett allvarligt ingrepp för personen i fråga. Om påföljden väntas bli ett bötesstraff, bör konsulärt ekonomiskt bistånd i allmänhet inte förekomma.

Personer som inte är frihetsberövade men som är föremål för ett myndighetsförfarande som avser avlägsnande från vistelselandet omfattas inte av bestämmelsen.

2.7 Omfattningen av konsulärt ekonomiskt bistånd till frihetsberövade m.fl.

Enligt 7 § 2003 års lag får konsulärt ekonomiskt bistånd avse kostnader för utredning och bevisning, juridiskt biträde eller tolk (jfr avsnittet om tolkning under rubriken Biträde åt enskilda – allmänna principer), vare sig kostnaden har uppkommit under en förundersökning, i rättegång (även överklagande) eller i något annat rättsligt förfarande. Kostnaderna får även omfatta utlägg för advokatarvode som leder fram till ett frisläppande mot borgen. I detta fall bör emellertid advokaten tillrådas att tala med utlandsmyndigheten innan han eller hon lämnar hjälp. Utlandsmyndigheten bör då upplysa advokaten om att staten inte betalar borgensbeloppet men väl advokatens kostnader för att förhandla

fram ett frisläppande. Om det finns särskilda skäl, får biståndet även omfatta annan kostnad. Konsulärt ekonomiskt bistånd får däremot inte lämnas för att betala borgenssummor eller böter.

Innan en utlandsmyndighet kan fatta beslut om att konsulärt ekonomiskt bistånd för rättskydd ska medges/ej medges den sökande, ska yttrande i frågan inhämtas från UD KC, jfr 5 § UF 2003:10.

2.8 Val av försvarare

Om sökanden beviljas konsulärt ekonomiskt bistånd för rättsskydd kan utlandsmyndigheten bistå med att anlita en lämplig försvarare och ställa sig som garant för den ersättning som försvararen begär. Vid valet av försvarare bör den frihetsberövade ha frihet att välja den försvarare som han eller hon önskar, om det inte skulle förorsaka avsevärt ökade kostnader eller om det inte annars finns särskilda skäl. Utlandsmyndigheten bör så mycket som möjligt försöka begränsa kostnaderna för försvarare. Om den biståndsberättigade skulle välja en försvarare som enligt utlandsmyndighetens bedömning begär en alltför hög ersättning, bör myndigheten inte tillmötesgå den biståndsberättigades begäran utan göra biståndet beroende av att en annan och ur kostnadssynpunkt godtagbar försvarare utses.

En biståndsberättigad saknar naturligtvis ofta kännedom om lämpliga försvarare. Det är då utlandsmyndighetens uppgift att anvisa en sådan. En förteckning över lämpliga brottmålsadvokater bör därför finnas tillgänglig.

Utlandsmyndigheten ska inte agera på ett sådant sätt att det ersätter eller kompletterar ett rättsligt biträde, eller riskerar att uppfattas på detta sätt.

2.9 Ansökan om ekonomiskt bistånd i brottmål

4 § UF 2003:10

Ansökan om konsulärt ekonomiskt bistånd ska göras skriftligen på särskild blankett, om inte särskilda skäl föranleder något annat.

Vid ansökan om konsulärt ekonomiskt bistånd i brottmål gäller samma handlägningsrutiner som vid ansökan om konsulärt ekonomiskt bistånd i övrigt, se under rubriken Konsulärt ekonomiskt bistånd.

2.10 Belastningsregisterutdrag

Det är inte ovanligt att den frihetsberövade, ofta genom sin försvarsadvokat, önskar utlandsmyndighetens hjälp med att få ett utdrag ur svenska polisens belastningsregister. Detta kan varken utlandsmyndigheten eller Regeringskansliet vara behjälpliga med. Det är bara den som ärendet gäller, d v s den frihetsberövade, som har behörighet att begära ett belastningsregisterutdrag. Fullmakt godtas inte utan begäran om registerutdrag måste skrivas under av den utdraget gäller. Närmare information om hur ett registerutdrag begärs, vilka handlingar som ska bifogas begäran, vad det kostar att få ett utdrag etc finns på www.polisen.se under rubriken Belastningsregistret. Observera att den som är frihetsberövad i utlandet vanligtvis ska begära ett utdrag för utlandsändamål.

2.11 Redovisning av advokatkostnader m.m.

Det ska i texten klart framgå av UM:s redovisning vad som är bistånd för försvarare, tolk, kostförstärkning m.m. Redovisning sker direkt till UD-EKO med "Redovisning ekonomiskt bistånd" tillsammans med originalverifikationer.

Återbetalningsskyldighet för advokatkostnader prövas i efterhand av UD. I regel ska ekonomiskt bistånd i brottmål betalas tillbaka om personen i fråga döms för brottet. Vid en frikännande dom krävs särskilda skäl för att återbetalningsskyldighet ska föreligga, se 9-16 §§ 2003 års lag.

2.11 När bistånd inte önskas

11 § UF 2003:10

Om en frihetsberövad inte önskar något bistånd av beskickningen eller konsulatet, bör detta dokumenteras på lämpligt sätt.

Eftersom en utlandsmyndighet är skyldig att bistå en frihetsberövad enligt 9 och 10 §§ UF 2003:10 bör myndigheten på lämpligt sätt dokumentera om en frihetsberövad inte önskar något bistånd av myndigheten. Det kan t.ex. ske genom att den frihetsberövade undertecknar en förklaring av denna innebörd eller att myndigheten i ett meddelande till UD KC eller i en promemoria dokumenterar detta förhållande.

2.12 Övervakning av att målet tas upp i domstol

10 § UF 2003:10

Beskickningen eller konsulatet ska bevaka att den frihetsberövades sak tas upp till prövning inför domstol eller annan behörig myndighet inom rimlig tid.

Beskickningen eller konsulatet ska hålla sig underrättad om när den frihetsberövades sak tas upp till prövning inför domstol eller annan behörig myndighet, samt hålla sig underrättad om avkunnad dom och domslutets innehåll.

I många länder kan det ta mycket lång tid innan en frihetsberövad får sin sak prövad. I den mån tidsutdräkten inte är förenlig med landets lagstiftning eller det på annat sätt framstår som påkallat, bör utlandsmyndigheten på diplomatisk väg påpeka detta. Samtidigt är det naturligtvis angeläget att utlandsmyndighetens inblandning inte ger sken av att den hyser misstro mot rättssystemet i landet.

2.13 Resning

Det förekommer att ett brottmål har avgjorts, att en person dömts till en frihetsberövande påföljd och att domen vunnit laga kraft utan att den frihetsberövande staten uppfyllt kraven enligt Wienkonventionens artikel 36. När utlandsmyndigheten får kännedom om ett sådant fall ska myndigheten anmäla ärendet till UD KC.

Regeringskansliet (UD) får på så sätt möjlighet att ta ställning till om åtgärder bör vidtas i ärendet.

3. Bistånd till svensk medborgare bosatt i utlandet

Kretsen biståndsberättigade anges i 3-5 §§ i 2003 års lag. Den härigenom bestämda ramen för vilka som kan komma i fråga för konsulärt ekonomiskt bistånd är som ovan angivits, enhetlig för allt bistånd enligt lagen.

Det kan emellertid förekomma att svenska medborgare bosatta utomlands råkar ut för frihetsberövanden i länder vilkas rättsordning och rättsväsende starkt avviker från svenska förhållanden. I dessa fall kan det finnas sådana särskilda skäl som avses i 4 § 2003 års lag, att bistånd enligt

7 § får lämnas. Innan beslut härom fattas ska Regeringskansliets (UD:s) yttrande inhämtas.

4. Kidnappningar

Om utlandsmyndigheten får kännedom om att en svensk person kan ha kidnappats ska detta omgående rapporteras till UD KC. UD KC tar ärendet vidare till polisens Nationella Operativa Avdelning (tidigare Rikskriminalpolisen).

Vid ett ev. kidnappningsärende är det av stor vikt att vissa grundläggande frågor klargörs av den som är mottagare av samtalet/informationen:

- Har personen förts bort mot sin vilja?
- Har någon form av krav framförts gällande den bortförda personen?
- Hur upptäcktes kidnappningen?
- När skedde bortförandet?
- När och hur kontaktades anmälaren?
- Vem kontaktade anmälaren?
- Finns det någon känd relation mellan den bortförde och gärningsmannen?
- Ta kontaktuppgifter till anmälaren!

Utifrån svaren som framkommit finns ett underlag för UD KC samt polisen/NOA att bedöma vilken typ av ärende det rör sig om. Olika typer av ärenden ger olika förutsättningar för agerande. De olika huvudtyperna kan vara människorov i utpressningssyfte, egenmäktighet med barn eller annan typ av konflikt.

Ett ärende som vid inledande kontakter med utlandsmyndigheten presenteras som en kidnappning kan alltså i själva verket vara ett fall som rör bortförda/kvarhållna barn, ett familjekonfliktärende eller dylikt. Viktigt att utlandsmyndigheten med hjälp av ovan frågor snabbt bildar sig en uppfattning av om de ingångsvärden man fått indikerar att det är en kidnappning i egentlig mening som anmälts till utlandsmyndigheten, eller om det alltså rör sig om andra ärendekategorier som istället faller inom utrikesförvaltningens konsulära uppdrag (och inte hanteras av NOA).

Efter bedömningen av UD KC och NOA är det av stor vikt att NOA:s kidnappningsgrupp får kontakt med anmälaren för en djupintervju.

Denna intervju hjälper NOA att förfina bedömningen av ärendet så att rätt åtgärder kan vidtas.

NOA är ansvarig för den operativa hanteringen av kidnappningsärenden och kontaktar t.ex. andra myndigheter, anhöriga i Sverige etc. NOA:s kidnappningsgrupp kan även ta direktkontakt med berörd utlandsmyndighet m fl.

Utlandsmyndigheten ska inte vidta några operativa åtgärder på eget initiativ. För det fall NOA önskar att åtgärder ska vidtas så kommer man att rikta en begäran härom till KC/utlandsmyndigheten.

En talepunkt med lydelsen: "Frågor i ev. kidnappningsärenden hänvisas till polisen" alt. "Vi har inga uppgifter att lämna" utformas av UD KC. Utlandsmyndigheten ska hänvisa alla ev. mediafrågor till UD KOM.

För kännedom är hållningen från NOA:s sida att man aldrig kommenterar kidnappningsfrågor och ärenden utåt då man bedömer att det kan leda till skada.

Sammanfattningsvis är utlandsmyndighetens uppdrag att ställa rätt frågor, rapportera till UD KC och därefter agera efter de direktiv som kommer från NOA eller UD KC.

Bilaga 1.**Checklista frihetsberövandeärenden**

- När utlandsmyndigheten får besked om att en svensk medborgare eller en i Sverige bosatt flykting eller statslös person har frihetsberövats, ska myndigheten så snart som möjligt försöka få direktkontakt med den frihetsberövade; antingen genom fysiskt besök eller via telefon. Vid första kontakten med den frihetsberövade bör denna informeras om följande:
 - det allmänna konsulära regelverket och uppdraget
 - konsulär sekretess enligt OSL kap. 36 §;
 - vid behov: om förutsättningarna för konsulärt ekonomiskt bistånd vad gäller rättsskydd och kostförstärkning, samt om möjligheten att deponera medel på UD:s konto;
 - om utlandsmyndigheten har en advokatlista ska denna vid behov erbjudas den frihetsberövade.
- Utlandsmyndigheten underrättar skyndsamt enheten för konsulära och civilrättsliga ärenden (UD KC) om frihetsberövandet.
- Underrättelsen till UD KC bör innehålla följande:
 - uppgifter om den frihetsberövade önskar att anhöriga eller någon annan ska underrättas;
 - uppgifter om ort och/eller anstalt där den frihetsberövade befinner sig;
 - uppgifter om misstankegrund och brottsrubricering;
 - uppgifter om tillgång till juridiskt ombud;
 - andra uppgifter kring ärendet som kan vara av vikt för den fortsatta hanteringen, t ex fängelse-/häktningssförhållanden och den frihetsberövades hälsotillstånd, etc..

- Se separat ”Checklista för rapportering vid konsulära fängelsebesök” (bilaga 2).
- Upptäcks i samband med besök eller kontakt att den frihetsberövade utsätts för inhuman behandling, eller att fängelse/häktningsförhållandens är undermåliga, eller om den frihetsberövande staten i annat hänseende agerar i strid mot gängse konventioner, ska detta rapporteras till UD KC.
- Utlandsmyndigheten efterhör hos lokala myndigheter datum för rättegång/häktningsförhandling, motsvarande, och utreder vid behov, eller efter önskemål från den frihetsberövade, sin möjlighet att delta vid denna.
- Om den frihetsberövade anser sig vara i behov av kostförstärkning eller hygienartiklar, ska utlandsmyndigheten i första hand ta reda på om det finns ett fängelsekonto dit anhöriga kan föra över medel. I de fall där utlandsmyndigheten behöver bistå med pengaöverföring;
 - utred i första hand om den frihetsberövade har egna medel som kan användas (använd bankfullmakt), eller om denna har anhöriga på plats i landet som kan bistå;
 - utred i andra hand om den frihetsberövade har anhöriga i Sverige som kan bistå. Utlandsmyndigheten inhämtar då personuppgifter på referenspersoner och vidarebefordrar dessa, tillsammans med information om önskad summa, till UD KC.
 - Vissa fängelser tillåter bara överlämning av konanter vid fysiska besök. I sådana fall bör utlandsmyndigheten ha uthålligheten av sitt engagemang i åtanke. Fortfarande gäller regelbundna besök.
- Om behoven inte kan tillfredställas på annat sätt kan konsulärt ekonomiskt bistånd komma i fråga. Den frihetsberövade ska då fylla i blanketten för biståndsansökan och utlandsmyndigheten, inför sitt beslut, inhämta yttrande från UD KC. Samma förfarande gäller vid konsulärt ekonomiskt bistånd för rättshjälp.

Bilaga 2

Checklista för konsulära fängelsebesök och rapportering om besök**Vid första besöket säkerställ att:**

- Den frihetsberövade har informerats om det allmänna konsulära regelverket och uppdraget (bl.a. Wienkonventionen om konsulära förbindelser).
- Den frihetsberövade har informerats om konsulär sekretess enligt 36 kap. 7 § OSL
- *Vid behov:* Den frihetsberövade har informerats om förutsättningarna för konsulärt ekonomiskt bistånd vad gäller rättsskydd och kostförstärkning, samt informerats om möjligheten att deponera medel på UD:s konto

Bakgrund: Kortfattad översikt/redogörelse för ärendets bakgrund, aktuellt rättsläge, m.m.

Checklista för grundläggande uppgifter att inhämta i ärendets inledande skede:

- Önskar den frihetsberövade kontakt med svensk utlandsmyndighet?
- Misstankegrund/Brottsrubricering
- Datum för nästa häktnings-/rättegångsförhandling?
- Dom? (datum, ev. straffpåföljd). Överklagan? (datum)
- Språk (om relevant, t.ex. vid behov av tolk)
- Senaste besök (datum)
- Nästa besök (datum)

16

- Kan anhöriga föra över pengar till den frihetsberövade direkt på ett s.k. fängelsekonto (och därmed inte behöver deponera via UD)?

Besöket: Redogörelse för samtalet med den frihetsberövade

Checklista för frågor som bör tas upp av den konsulära handläggaren:

- Fängelseförhållanden/kost/boende
- Hur behandlas personen av personal på häktet/fängelset?
- Hälsotillstånd
- Kontakt med anhöriga (om relevant), dvs ska någon i Sverige hållas i bilden?
- Behov av/önskemål om kostförstärkning? Referenspersoner ska i sådant fall uppges av den frihetsberövade.
- Övrigt/UM:s kommentarer

Åtgärder: För UM? För UD-KC?

Bilaga 8.2

Regeringskansliet

2024-11-07
SB2024/00749

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Härmed överlämnas en promemoria från Utrikesdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättschefen Helena Swenzén, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet

2024-11-07

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende Konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. I svarspromemorian finns en redogörelse för antalet ärenden om konsulärt stöd till frihetsberövade utomlands som utrikesförvaltningen har hanterat under perioden 2010–augusti 2024 (svar på fråga 1). Enligt svarspromemorian framgår det inte av Regeringskansliets diarium hur många av dessa ärenden som är s.k. komplicerade ärenden.

a) Avser lämnade uppgifter i svarspromemorian antalet inkomna ärenden under respektive år eller antalet öppna ärenden vid en viss tidpunkt?

De lämnade uppgifterna avser antalet inkomna ärenden under respektive år.

b) Utskottet önskar, såvitt det framgår av Regeringskansliets diarium eller andra register, för varje år i den aktuella tidsperioden (2010–augusti 2024) en redogörelse för antalet

- inkomna ärenden*
- öppna ärenden och*
- avslutade ärenden.*

Inkomna ärenden:

2010: 306 ärenden	2018: 297 ärenden
2011: 364 ärenden	2019: 351 ärenden
2012: 389 ärenden	2020: 209 ärenden
2013: 462 ärenden	2021: 220 ärenden
2014: 407 ärenden	2022: 266 ärenden
2015: 385 ärenden	2023: 385 ärenden
2016: 283 ärenden	2024: 281 ärenden (t.o.m. augusti) ¹
2017: 298 ärenden	

Öppna ärenden (vid utgången av respektive år om inte annat anges):

2010: 196 ärenden	2018: 240 ärenden
2011: 249 ärenden	2019: 252 ärenden
2012: 237 ärenden	2020: 225 ärenden
2013: 321 ärenden	2021: 213 ärenden
2014: 294 ärenden	2022: 203 ärenden
2015: 274 ärenden	2023: 226 ärenden
2016: 239 ärenden	2024: 260 ärenden (den 31 augusti)
2017: 269 ärenden	

Avslutade ärenden:

2010: 272 ärenden	2018: 328 ärenden
2011: 310 ärenden	2019: 341 ärenden
2012: 399 ärenden	2020: 232 ärenden
2013: 385 ärenden	2021: 232 ärenden
2014: 431 ärenden	2022: 277 ärenden
2015: 400 ärenden	2023: 359 ärenden
2016: 316 ärenden	2024: 300 ärenden (t.o.m. augusti)
2017: 267 ärenden	

¹ I det tidigare ingivna svaret angavs felaktigt att antalet ärenden för 2024 uppgick till 300. Antalet ärenden för 2024 t.o.m. augusti uppgår rätteligen till 281.

c) *Utskottet önskar en redogörelse för i vilken utsträckning det förekommer att frihetsberövade utomlands är omyndiga.*

Det registreras inte i Regeringskansliets diarium om den som frihetsberövats utomlands är omyndig. Utrikesdepartementets bedömning är dock att det är ovanligt att frihetsberövade utomlands är omyndiga.

d) *Enligt Regeringskansliets årsbok 2023 ökade antalet komplicerade ärenden där svenskar har fängslats utomlands (s. 35, se även den ovan nämnda promemorian som den 12 september 2024 sändes till Regeringskansliet). Utskottet önskar en redogörelse för underlaget till denna uppgift.*

Det är en bedömning av Utrikesdepartementet att antalet komplicerade ärenden där svenskar har fängslats utomlands har ökat. Bedömningen grundar sig på omvärldsläget och att fler svenskar reser utomlands.

2. *Av svarspromemorian följer att vilket konsulärt stöd som bör lämnas avgörs utifrån omständigheterna i varje enskilt fall (svar på fråga 5). Vilken betydelse tillmäts det därvidlag att en person har frihetsberövats i ett land som Utrikesdepartementet avrått svenskar att resa till?*

Situationen i landet som har föranlett Utrikesdepartementets reseavrådan kan påverka vilket konsulärt stöd som lämnas, bl.a. eftersom det med hänsyn till säkerhetsläget kan vara svårt eller omöjligt för utlandsmyndigheten att ge konsulärt stöd. Det kan t.ex. finnas svårigheter att genomföra möten med lokala myndigheter, förmedla medel från anhöriga för s.k. kostförstärkning och få information från den frihetsberövades försvarare.

3. *I svarspromemorian och bilagorna finns delar som rör kontakter med anhöriga till frihetsberövade utomlands. Vilka rutiner finns för kontakter med anhöriga i Sverige respektive i vistelslandet? Hur påverkas dessa rutiner om Sverige inte har någon egen representation i det aktuella vistelslandet?*

Den frihetsberövade har möjlighet att uppge en kontaktperson som utrikesförvaltningen kan hålla kontakten med. Utrikesdepartementet hanterar kontakter med anhöriga i Sverige och berörd utlandsmyndighet hanterar kontakter med anhöriga i vistelslandet.

Om Sverige inte är representerat i vistelslandet, men är sidoackrediterat, kan kontakter med anhöriga hanteras av ett honorärkonsulat. Det kan också ske

när konsulärt stöd behövs på orter utanför huvudstaden där det finns ett honorärkonsulat. Det förekommer också att Sverige i dessa fall tar hjälp av andra nordiska eller europeiska länder. Det är den överordnade utlandsmyndigheten som är ansvarig för hanteringen av ärendet och som avgör vilka kontakter som ska tas.

Bilaga 9.1

Regeringskansliet

2024-10-03
SB2024/00748

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed överlämnas promemorior med bilagor från Statsrådsberedningen och Klimat- och näringslivsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är EU-chefen Eva Sjögren, Statsrådsberedningen, och expeditionschefen Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet

Promemoria

2024-10-03

Statsrådsberedningen
Kansliet för EU-rättsliga och
institutionella frågor

Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar ta del av samtliga underrättelser som kommit in till regeringen under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 från myndigheter om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

Hos varje myndighet under regeringen ska det finnas en förteckning över samtliga gällande författningar och allmänna råd som har beslutats av myndigheten. Ett exemplar av förteckningen ska varje år lämnas till regeringen i samband med att myndigheten lämnar sitt budgetunderlag (18 c § författningssamlingsförordningen [1976:725]). I förteckningarna finns det föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter. Därutöver har departementen meddelat att myndigheter har kommit in med underrättelser om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter (jfr förordningen [1994:2035] om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen), se [bilaga 1](#) 1.1–1.20.

2. På vilket sätt och av vem avgörs frågan om det behövs några åtgärder för att genomföra ett direktiv i svensk rätt eller komplettera en förordning och på vilka nivåer – lag, förordning eller myndighetsföreskrifter – i så fall nya bestämmelser kan bli aktuella?

Regeringen är ansvarig i förhållande till EU för att EU:s rättsakter genomförs korrekt och i rätt tid. Inom Regeringskansliet ansvarar varje departement för beredningen av ärenden inom sitt respektive ansvarsområde (14 § förordningen [1996:1515] med instruktion för Regeringskansliet, RKI). Ibland fördelas ansvaret för en EU-rättsakt mellan flera departement. I en sådan situation har ett departement samordningsansvar.

Samordningsansvarigt departement bör identifiera vilka övriga departement som berörs av EU-rättsakten. En sådan bedömning bör göras redan i samband med förhandling av rättsakten (Cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter, se [bilaga 2](#)). Vidare ser samordningsansvarigt departement till att nödvändiga åtgärder vidtas, så att rättsakten genomförs eller kompletteras inom utsatt tid och Sverige kan anmäla till kommissionen hur förpliktelserna uppfyllts (20 § RKI och Cirkulär 14, avsnitt 1.4).

Allmänt sett bör departementen överväga att tillsätta en utredning eller vidta andra förberedande åtgärder redan innan förhandlingarna av EU-rättsakten har avslutats (Cirkulär 14, avsnitt 3.2). I tillägg till detta bör frambållas betydelsen av kontakter mellan departement och myndigheter som sker under och efter förhandlingarna av en ny EU-rättsakt. Sådana kontakter kan utnyttas i ett regeringsuppdrag till en eller flera myndigheter att föreslå hur en viss EU-rättsakt bör genomföras eller kompletteras.

3. Hur följer Regeringskansliet upp att myndigheterna meddelar de föreskrifter som bedöms nödvändiga för att genomföra EU-direktiv eller komplettera EU-förordningar?

Varje departement ansvarar för att genomföra eller komplettera EU-rättsakter inom sitt ansvarsområde. Det ankommer därför på departementen att följa upp att myndigheter som förväntas genomföra eller komplettera en rättsakt också gör det.

Alla åtgärder för genomförande av direktiv införs av Regeringskansliet i kommissionens IT-stöd, Themis. Ansvarigt departement lägger i Themis in de bestämmelser som antagits på olika nivåer samt information i form av en tabell som visar vilka bestämmelser som genomförts. Departementen ansvarar för att anmäla genomförandeåtgärderna till kommissionen, medan slutlig verifiering och bekräftelse till kommissionen görs i Themis av Kansliet för EU-rättsliga och institutionella frågor i Statsrådsberedningen.

4. I granskningen hösten 2009 av beredningskravet vid genomförande av EU-direktiv framkom att det pågick ett arbete inom Regeringskansliet för att skapa ett gemensamt register för samtliga departement för direktiv som ska genomföras i svensk rätt samt att det hade ansetts ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram ett cirkulär för genomförande av direktiv (bet. 2009/10:KU10 s. 272). Vad ledde detta arbete fram till?

Ett gemensamt register, Eureka, för hantering av direktiv fanns under en tid i Regeringskansliet. Eureka avvecklades efter att kommissionen hade uppdaterat sitt IT-stöd. Detta IT-stöd, numera Themis, används även av medlemsstaterna. Av Themis framgår hur direktiv genomförs i Sverige. Det fyller alltså motsvarande funktion som Eureka gjorde.

I december 2010 beslutade chefen för dåvarande EU-kansliet i Statsrådsberedningen Cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter. Detta cirkulär gäller fortfarande, men är föremål för översyn tillsammans med övriga gällande cirkulär.

6. Vilka övriga kommentarer och upplysningar ger denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några övriga kommentarer eller upplysningar.

Regeringskansliet**Promemoria**

2024-10-03

Klimat- och näringslivsdepartementet

Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets fråga i rubricerat ärende.

5. Hur påverkar implementeringsrådet och förenklingsrådet förfarandet för myndigheternas underrättelser om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Inrättandet av råden har inte föranlett några ändringar i reglerna om myndigheters underrättelser om sådana föreskrifter.

2024-12-11

Anteckning inför tryckning av betänkande 2024/25:KU10

Bilaga 1 till promemorian den 3 oktober 2024 från Statsrådsberedningen är omfattande och tas därför inte med här.

Handlingen förvaras i granskningsärendets akt (dnr 46-2023/24).

Konstitutionsutskottet

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

1 (1)

Bilaga 2

REGERINGSKANSLIET

CIRKULÄR 14

2010-12-16

Statsrådsberedningen

*Kansliet för samordning av EU-frågor***Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter¹**

1 Allmänt	2
1.1 Unionsrättsakter.....	2
1.2 Skyldigheter som följer av EU-medlemskapet.....	3
1.3 Konsekvenser av uteblivet, försenat eller inkorrekt genomförande av direktiv	4
1.4 Departementens ansvar för unionsrättsakter	6
1.5 SB EU-kansliets roll.....	7
2. Analys och agerande inför och under förhandlingen av rättsakter	8
2.1 Analys inom Regeringskansliet	8
2.2. Analys i samråd med myndigheter och intresseorganisationer..	9
2.3 Allmänna överväganden under förhandlingens gång.....	9
3. Genomförande av rättsakten	10
3.1 Förordningar.....	10
3.2 Arbetet med genomförande av direktiv bör inledas innan det antas	10
3.3 Kunskapsöverföring från förhandlingen i rådet.....	10
3.4 Tidsplan för genomförandet.....	11
3.5 Kommissionens expertgruppsmöten samt samråd i övrigt med medlemsstater.....	13
3.6 Vad uppställer unionsrätten för krav på genomförandeåtgärder?	14
3.7 Parallelluppställningar – redogörelse för det nationella genomförandet	15
4. Anmälan till kommissionen.....	16
4.1 När ska nationella genomförandeåtgärder anmälas?.....	16
4.2 Anmälan av direktiv	17
4.3 Anmälan av förordningar samt övriga underrättelser.....	17

¹ Chefen för EU-kansliet har med stöd av 26 b § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet beslutat följande riktlinjer som gäller från och med den 16 december 2010.

1 Allmänt

1.1 Unionsrättsakter

För att fullgöra unionens uppgifter, såsom de framgår av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), antar Europaparlamentet och rådet gemensamt, eller rådet eller kommissionen förordningar, direktiv och beslut.² Förordningar ska ha allmän giltighet och till alla delar vara bindande och direkt tillämpliga i medlemsstaterna, medan direktiv är bindande med avseende på det resultat som ska uppnås, men överläter till de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt. Beslut är till alla delar bindande.³

Även om utgångspunkten är att förordningar inte ska genomföras nationellt förekommer det att förordningar ställer krav på att medlemsstaterna anpassar den nationella rättsordningen t.ex. inför effektiva sanktioner för det fall förordningens regler inte efterföljs i landet, eller omvänt, att nationella bestämmelser som står i strid med förordningen upphävs.⁴

Direktiv måste däremot regelmässigt omsättas nationellt och det är de nationella myndigheterna som väljer hur direktivet ska genomföras för att uppnå det eftersträfvade resultatet. För att medborgare och företag ska kunna tillgodogöra sig vad direktivet syftar till måste dock genomförande ske genom bindande regler.⁵

Då beslut om en stor andel unionsrättsakter fattas med s.k. kvalificerad majoritet i rådet⁶, innebär det att direktiv kan komma att antas även om en medlemsstat av någon anledning motsätter sig ett antagande av rättsakten. Inte desto mindre är medlemsstaterna skyldiga att genomföra vad

² Artikel 288 EUF-fördraget.

³ Beslut ges en något vidare definition än enligt tidigare fördrag för att möjliggöra användningen av beslut på den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens område. I den mån beslutet anger till vem eller vilka det riktar sig är det bindande endast för dessa.

⁴ Även om detta cirkulär främst avser frågeställningar som uppkommer i samband med att direktiv ska genomföras, kan motsvarande riktlinjer för departementens överväganden och agerande givetvis aktualiseras i samband med att förordningar behöver genomföras. I synnerhet gäller det under utarbetande av tidsplaner, där förordningar som direkt tillämpliga vid viss tidpunkt ställer krav på att anpassningar vidtas i tid.

⁵ Se vidare under avsnitt 3.6.

⁶ Artikel 294 EUF-fördraget.

som gemensamt beslutats i rättsakten. EU-domstolen godtar t.ex. inte inhemska svårigheter som grund för att en medlemsstat inte genomför ett EU-direktiv. En medlemsstat kan alltså inte åberopa bestämmelser, praxis eller förhållanden i sin interna rättsordning som grund för att underlåta att genomföra direktivet inom den föreskrivna fristen.⁷ Detta gäller också om dessa förhållanden är av grundlagskaraktär.

Ett direktiv måste analyseras utifrån vilken rättslig grund det är fattat på, dess syfte och allmänna uppbyggnad. Direktiven kan innehålla bestämmelser som syftar till att uppnå olika sorters detaljeringsgrad (ramdirektiv eller sektorsdirektiv) och olika sorters harmoniseringsgrad (minimiharmoniserings- eller fullharmoniseringsbestämmelser).

Ett fullharmoniseringsdirektiv syftar till en fullständig harmonisering av det rättsområde direktivet omfattar. Den nationella lagstiftningen får inte på detta område avvika åt något håll från det rättsläge som ska uppnås genom direktivet, såvida det inte finns stöd för det i själva direktivet. Medlemsstaterna får nationellt reglera sådant som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde, under förutsättning att det nationella regelverket står i överensstämmelse med övrig EU-rätt.⁸

Av ett minimiharmoniserings- eller minimidirektiv framgår den minsta gemensamma nämnare som samtliga medlemsstater måste uppfylla inom det område som harmoniseras i direktivet. Medlemsstaterna har möjlighet att gå längre än vad som följer av direktivet, dvs. införa strängare regler som ger en högre skyddsnivå eller är mer förmånliga, så länge den nationella lagstiftningen är förenlig med EU-rätten i övrigt.

Ett direktiv kan innehålla både fullharmoniserings- och minimiharmoniseringsbestämmelser.

1.2 Skyldigheter som följer av EU-medlemskapet

Medlemsstaterna är i enlighet med artikel 4.3 i EU-fördraget skyldiga att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av fördraget eller institutionernas åtgärder fullgörs.⁹ För att säkerställa att medlemsstaterna fullgör de

⁷ Se bl.a. mål C-276/98 *kommissionen mot Portugal* [2003] REG I-03783, C-352/01 *kommissionen mot Spanien* [2002] REG I-10263 och C-201/03 *kommissionen mot Sverige* [2004] REG I-3197.

⁸ Bl.a. fördragets allmänna bestämmelser om fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital, inklusive EU-domstolens praxis.

⁹ I artikel 291 EUF-fördraget klargörs medlemsstaternas befogenhet att genomföra unionens rättsligt bindande akter. Endast om det krävs enhetliga villkor för genomförandet kan kommissionen, eller i särskilda fall rådet, tilldelas genomförandebefogenheter enligt det s.k. kommittologiförfarandet.

skyldigheter som följer av EU-medlemskapet kontrollerar kommissionen medlemsstaternas genomförande av unionsrättsakter samt hur unionsrätten tillämpas. Finner kommissionen anledning att ifrågasätta nationellt genomförande eller nationell tillämpning av unionsrätten inleder kommissionen ett överträdelseförfarande mot medlemsstaten.¹⁰

Frågan om ett EU-direktiv blivit korrekt genomfört i nationell rätt är beroende av de ställningstaganden som görs när direktivet analyseras. Kommissionen kan komma till slutsatsen att en medlemsstat felaktigt bedömt det resultat som direktivet syftar till att uppnå. Nationella genomförandeåtgärder bör därför nogt motiveras med utgångspunkt i en bedömning av vad direktivet syftar till att harmonisera.

1.3 Konsekvenser av uteblivet, försenat eller inkorrekt genomförande av direktiv

Överträdelseprocess samt standardbelopp och/eller vite i EU-domstolen

Ett direktiv som inte har anmälts¹¹ till kommissionen som fullständigt genomfört leder snart efter genomförandetidens utgång till ett formellt agerande från kommissionen. Med stöd av sin elektroniska databas för medlemsstaternas anmälan av nationella genomförandeåtgärder (den s.k. genomförandedatabasen), kan kommissionen enkelt konstatera i vilken utsträckning ett direktiv anmälts som fullständigt genomfört. Kommissionen fattar månadsvis beslut avseende överträdelseärenden. En process om försenade genomföranden kan få ett snabbt förlopp eftersom det endast handlar om att konstatera om direktivet är anmält som genomfört eller inte. Någon materiell analys av de nationella genomförandeåtgärderna krävs normalt inte.

Till skillnad mot vad som gäller för övriga processer inför EU-domstolen kan kommissionen när det gäller just försenat genomförande av direktiv ange det standardbelopp eller vite som medlemsstaten ska betala redan i samband med att EU-domstolen tar ställning till själva försummelsen, dvs. det försenade genomförandet.¹² Det här innebär ett effektiviserat förfarande i jämförelse med andra processer där kommissionen måste öppna en ny överträdelseprocess för att yrka standardbelopp eller vite. I praktiken kan vi förvänta oss en stämning ungefär 6 månader efter genomförandetidens utgång.

EU-domstolen kan inte utdöma ett högre belopp än vad kommissionen angett och skyldigheten att betala får verkan den dag som anges i dom-

¹⁰ Artikel 258 EUF-fördraget. För vidare information om överträdelseförfaranden, se cirkulär 7.

¹¹ För information om anmälningsskyldighet etc., se avsnitt 4.

¹² Artikel 260.3 EUF-fördraget.

stolens dom. Kommissionen ska ange det standardbelopp eller vite som den anser lämpligt med hänsyn till omständigheterna, och i avvaktan på rättspraxis är det oklart hur beloppen för försenade genomföranden kan komma att beräknas. Generellt kan dock sägas att det i princip inte finns någon övre gräns för hur höga sanktionsbelopp som kan fastställas. För beräkning av vites- och standardbelopp har kommissionen utarbetat vissa riktlinjer.¹³

Om ett försenat genomförande leder till att EU-domstolen dömer ut standardbelopp eller vite, ska utgiften för standardbeloppet eller vitet finansieras inom det utgiftsområde som direktivet kan hänföras till.¹⁴ Detsamma gäller för förseningar orsakade av myndighet under departementet.

Direkt effekt

Ett direktiv som inte genomförts korrekt eller inom den tid som stipuleras i direktivet kan också få s.k. direkt effekt. Det innebär att direktivet kan tillämpas direkt i relationer mellan medlemsstaten och enskilda rättssubjekt. Detta kan gälla ett helt direktiv, vissa bestämmelser i ett direktiv eller delar av direktivbestämmelser.

För att ett direktiv ska anses ha direkt effekt krävs 1) att medlemsstaten inte genomfört direktivet inom utsatt tidsfrist, 2) att bestämmelserna i direktivet till sitt innehåll är ovillkorliga och är tillräckligt klara och entydiga samt 3) att direktivets bestämmelser ger den enskilde rättigheter. Konsekvensen av att ett direktiv har direkt effekt är dels att den enskilde kan åberopa direktivet vid nationell myndighet eller domstol i sina mellanhanden med staten, dels att direktivet har företräde framför nationell rätt med annat innehåll som kan komma i konflikt med direktivet.¹⁵ Till offentliga myndigheter räknas också organisationer och organ som är underställda staten eller till vilka staten överfört rättigheter som sträcker sig längre än vad som anges i den nationella lagstiftningen om förhållandet mellan enskilda personer.¹⁶

¹³ "Implementation of article 260 (3) TFEU", SEC (2010) 1371 slutlig samt "Communication on the application of article 228", SEC (2005) 1658 slutlig. För mer information om förfarandet hänvisas till cirkulär 7.

¹⁴ För vidare information, se budgetcirkuläret (Fi BA cirkulär 2009:1, bilaga 2).

¹⁵ Mål 152/84 *Marshall* [1986] ECR 723 (främst punkterna 46 och 47), C-236/92 *Comitato di Coordinamento* [1994] ECR I-483.

¹⁶ Mål 103/88 *Fratelli Costanzo* [1989] ECR 1839, C-213/89 *Factortame Ltd* [1990] ECR I-2433, C-6 och 9/90 *Francovich* [1991] ECR I-5357, C-46 och 48/93 *Brasserie du Pêcheur SA* [1996] ECR I-1029.

Nationella myndigheter och domstolar är skyldiga att så långt det är möjligt tolka nationell rätt i överensstämmelse med direktivet.¹⁷

Skadestånd till enskilda

Under vissa förutsättningar kan enskilda ha rätt till skadestånd för medlemsstatens underlåtenhet att i tid eller korrekt genomföra unionsrätten.¹⁸ Sådana anspråk handläggs av Justitiekanslern. Skadeståndsansvar kan uppkomma utan att domstolen i en tidigare dom har slagit fast att medlemsstaten har brutit mot EU-rätten.¹⁹

1.4 Departementens ansvar för unionsrättsakter

Varje departement svarar för beredningen av ärenden inom departementets ansvarsområde.

Även om ett flertal departement kan vara berörda av arbetet med att genomföra ett direktiv, är ett departement samordningsansvarigt för direktivet.²⁰ Detta innebär bl.a. ett ansvar för att identifiera vilka övriga departement som berörs av direktivet – en bedömning som görs redan i samband med att förhandling om rättsakten förs – samt att se till att information om direktivets samlade genomförande görs i IT-stödet Eureka.²¹

Under såväl förhandling som vid genomförande av unionsrättsakter företas analys och gemensamberedning inom Regeringskansliet i enlighet med riktlinjerna för beredning av EU-frågor (se vidare cirkulär 3). Riksdagen informeras i enlighet med riktlinjerna för kontakter med riksdagen (se vidare cirkulär 2). I det fall genomförande hanteras på EU-nivå i s.k. genomförandekommittéer, bevakas samråd inom EU av ansvarigt departement. Departementet ska genom kontinuerlig dialog se

¹⁷ S.k. direktivkonform tolkning, se bl.a. mål C-106/89 *Marleasing* [1990] ECR I-4135.

Denna skyldighet gäller oavsett om direktivet antogs senare än den nationella rätten utformades, med den viktiga begränsning att en direktivkonform tolkning inte kan innebära att en direkt konflikt med den nationella rätten uppstår (*contra legem*), se t.ex. mål 80/86 *Kolpinghuis Nijmegen BV* [1987] ECR 3969.

¹⁸ Under förutsättning att direktivet syftar till att ge enskilda rättigheter, att överträdelsen av reglerna är tillräckligt samt att det finns ett direkt samband mellan överträdelsen och den skada den enskilde lidit, se mål C-6 och 9/90 *Francovich* [1991] ECR I-5357, C-46 och 48/93 *Brasserie du Pêcheur SA* [1996] ECR I-1029.

¹⁹ Mål C-46 och 48/93 *Brasserie du Pêcheur SA* [1996] ECR I-1029.

²⁰ Se bl.a. 20 § tredje stycket i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet samt respektive arbetsordning för departementet ifråga.

²¹ För mer information om IT-stödet, se nedan avsnitt 1.5 samt 3.4.

till att ansvariga myndigheter planerar för genomförande som faller inom deras respektive verksamhetsområde.

Samordningsansvarigt departement ser till att genomförande av unionsrättsakter sker inom utsatt tid samt att nationellt genomförande anmäls till kommissionen. Departementet följer upp att delar av direktiv som faller inom annat departements verksamhetsområde, och som genomförs nationellt av annat departement eller myndighet under annat departement, genomförs i tid. Anmälan av respektive genomförandeåtgärder i kommissionens genomförandedatabas görs av det samordningsansvariga departementet om inte annat överenskommits.

Det är således av stor vikt att departementens ledningsfunktioner på chefstjänstemannanivå månadsvis försäkrar sig om att pågående arbete med genomförande fortskrider enligt plan samt underrättar SB EU-kansliet om de eventuella förseningar som riskerar att uppstå.

1.5 SB EU-kansliets roll

SB EU-kansliet ansvarar för europeiska integrationsfrågor av horisontell karaktär, med undantag av frågor som rör EU:s utvidgning. I detta ligger att EU-kansliet koordinerar EU-förhandlingsarbetet och samordnar EU-frågorna inom RK. I enlighet med riktlinjer för beredning av EU-frågor (cirkulär 3) bereds samtliga EU-frågor med EU-kansliet.

Därutöver verkar SB EU-kansliet på ett övergripande plan för korrekt och tidsenligt genomförande av unionsrättsakter. Inom ramen för detta arbete bistår EU-kansliet med unionsrättslig rådgivning. Kontaktpersoner för genomförande av direktiv finns för varje departement. Genomförande administreras horisontellt med hjälp av IT-systemet Eureka som kommer att bidra till framförhållning och överblick av såväl enskilda departements som Sveriges samlade genomförandearbete. Användarbefogenheter administreras av SB EU-kansliet.

SB EU-kansliet besvarar även kommissionens förfrågningar inom ramen för arbetet med att sammanställa statistik över genomförande av s.k. inre marknadsdirektiv. Dessa förfrågningar inkommer vanligtvis två gånger per år inför kommissionens publicering av resultattavlan för den inre marknaden.²² Europeiska rådet beslöt i mars 2007 att minska det maximala genomförandeunderskott som medlemsstaterna får redovisa när det gäller genomförande av inre marknadsdirektiv till 1% från och med år 2009. Inget direktiv får vara försenat i mer än 2 år. För mer information om resultattavlan, se vidare avsnitt 3.3 nedan.

²² Resultattavlorna finns tillgängliga på kommissionens hemsida http://ec.europa.eu/internal_market/score/index_en.htm.

SB EU-kansliet ansvarar för administration och slutlig anmälan till kommissionen inom ramen för genomförandedatabasen, se vidare avsnitt 4 nedan. SB EU-kansliet tillhandahåller även användar- och sökbehörighet till kommissionens genomförandedatabas.

2. Analys och agerande inför och under förhandlingen av rättsakter

2.1 *Analys inom Regeringskansliet*

En noggrann analys av föreslagna unionsrättsakter i ett tidigt skede av förhandlingen förebygger problem av såväl juridisk som politisk art som i annat fall kan komma att uppstå under genomförandearbetet. Frågan om hur det färdiga direktivet kan genomföras bör därför övervägas redan i förberedelserna inför förhandlingen om rättsakten.

Relation till nationella regler och effekter för företagen – konsekvensutredning

När ett förslag till unionsrättsakt presenteras ansvarar departementet för att förslaget analyseras och bereds. Generellt gäller att de nationella förberedelserna kan inledas redan under förhandlingsfasen, och ibland redan under förslagsfasen, genom analys av berörd svensk lagstiftning, vilka konsekvenser som kan uppstå, åtgärder som kan komma att krävas och så vidare. Departementets rättsliga funktioner bör involveras bl.a. för att kunna göra en korrekt bedömning av vilka konsekvenser kommissionens förslag kan komma att få för svensk rätt. Om rättsliga experter på ett tidigt stadium följer förhandlingsarbetet kan det avsevärt underlätta det senare genomförandearbetet.

Drygt hälften av de administrativa kostnader som svenska företag har följer av regler som har sin grund i EU-rättsliga krav. Ett aktivt regel-förenklingsarbete i alla faser av EU-arbetet har därför stor betydelse för möjligheterna att nå framgång i det nationella förenklingsarbetet. För att förhandlingsunderlaget på EU-nivå ska bli bättre och för att identifiera förenklingsmöjligheter och beakta andra effekter för företagen bör berörda myndigheter, företag och intressenter involveras i ett tidigt stadium. En konsekvensutredning bör upprättas i ett så tidigt skede som möjligt och redovisas i beredningsunderlaget i samband med att nya förslag eller ändringar i unionsrätten läggs fram²³. Har kommissionen gjort en konsekvensutredning kan den i förekommande fall tjäna som underlag.

²³ Vägledning för hur dessa utredningar kan göras ges i statssekreterarskrivelsen av den 13 juni 2008 om riktlinjer för arbetet med konsekvensutredningar i Regeringskansliet.

Det är även mycket viktigt att eventuella konsekvenser för svensk grundlag, för statsbudgeten samt för kommuner, landsting och regioner identifieras och bedöms på ett så tidigt stadium som möjligt, eftersom det i stor utsträckning påverkar hur rättsakten sedermera genomförs och därmed genomförandearbetets tidsplan.

Så snart rättsaktens konsekvenser för svenskt regelverk kunnat identifieras görs en samlad bedömning av hur genomförandet bör läggas upp. Detta innefattar överväganden om vilken normgivningsnivå som är lämplig eller nödvändig (lag, förordning, myndighetsföreskrift). En preliminär tidplan för genomförandet bör färdigställas innan rättsakten beslutas. I samband med detta klargörs ansvaret för direktivets genomförande. Detta gäller såväl departementen sinsemellan som mellan departement och eventuella myndigheter. Uppgiften att genomföra ett direktiv återges i verksamhetsplaneringen.

2.2. Analys i samråd med myndigheter och intresseorganisationer

Departementet bereder kommissionens förslag till rättsakt, och sammankallar vid behov berednings- och referensgrupper, för att få en så tidig och allsidig belysning av förslagets konsekvenser som möjligt. En kontinuerlig och tidigt initierad dialog med berörda myndigheter och intresseorganisationer bidrar även till att skapa förståelse för den unionsrättsakt som remissinstanserna sedermera kommer att få ta ställning till när det gäller det nationella genomförandet, och ger remissinstanserna en möjlighet att lämna synpunkter innan rättsakten antagits. När rättsakten väl antagits minskar utrymmet för remissinstansernas reella påverkan vad gäller bl.a. det nationella genomförandet, eftersom rättsakten lägger fast bindande ramar för vad medlemsstaterna ska se till att nationellt genomföra.

I de fall myndighetsföreskrifter förutses kunna genomföra rättsakter, eller myndigheter förutses ansvara för tillämpningen av rättsaktens regler när de väl genomförts nationellt, är en kontinuerlig dialog med myndigheten särskilt angelägen.

Om kommuner, landsting och regioner förväntas få en roll i genomförandearbetet bör dialogen inledas tidigt för att ge utrymme för organisatoriska överväganden och anpassningar.

2.3 Allmänna överväganden under förhandlingens gång

Departementet granskar under förhandlingens gång löpande förhandlingsdokumentets språkbruk, i synnerhet den svenska versionen, för att underlätta förståelse av direktivet inför genomförandet. Kommissionen, rådet och Europaparlamentet har utarbetat en handledning för utformning av unionslagstiftningen för bättre redaktionell

kvalitet på unionslagstiftningen. Handledningen finns tillgänglig på EU-språkvårdens hemsida²⁴.

Unionens institutioner har kommit överens om att två år generellt sett är en lämplig genomförandetid²⁵. Departementet bör under förhandlingen verka för en realistisk genomförandetid, mot bakgrund av den analys som företagits avseende rättsaktens konsekvenser för svenskt regelverk.

3. Genomförande av rättsakten

3.1 Förfordningar

Som huvudregel ska förfordningar inte genomföras nationellt utan de är direkt tillämpliga i medlemsstaten. Det förekommer dock att förfordningar ställer krav på införandet av effektiva sanktioner, utseende av behörig myndighet eller andra nationella åtgärder till stöd för förfordningens syfte. I förekommande fall måste medlemsstaterna vidta genomförandeåtgärder för att förfordningarna ska ges full tillämplighet, och planera för detta på motsvarande sätt som vad gäller för direktiv.

3.2 Arbetet med genomförande av direktiv bör inledas innan det antas

Med en vanligt förekommande genomförandetid om ca två år ställer vår lagstiftningsprocess stora krav på omsorgsfull planering i departementen för att genomförandet ska kunna slutföras i tid²⁶.

Departementen bör överväga att tillsätta en utredning eller vidtala utredare och experter redan innan förhandlingarna avslutats. Detta gäller i synnerhet om direktiven är omfattande eller tekniskt eller rättsligt komplicerade. Allmänt hållna kommittédirektiv kan vid behov kompletteras med tilläggsdirektiv. Under alla förhållanden bör en eventuell utredning vara operativ så snart tillförlitlig kunskap om direktivets slutliga innehåll finns, t.ex. i samband med att direktivet närmar sig en politisk överenskommelse.

3.3 Kunskapsöverföring från förhandlingen i rådet

Under förhandlingens gång ges värdefull insikt i bakgrunden till en rättsakts slutliga utformning. Förhandlande tjänstemän får information om olika möjliga tolkningar och om medlemsstaters och institutioners

²⁴ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12306/a/133957>.

²⁵ Interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning, 2003/C 321/01.

²⁶ För planering av lagstiftningsarbete, se bl.a. SB PM 1997:4 Samrådsformer i Regeringskansliet samt Ds 1997:1 Propositionshandboken "Röda boken".

ståndpunkter. Om en utredare utses innan direktivet slutligt antagits, bör denne även ges möjlighet att följa förhandlingsarbetet.

För att underlätta korrekt och effektivt genomförande är det av stor vikt att kunskap som erhållits under förhandlingsarbetet i rådet överförs till den organisation som ansvarar för att genomföra rättsakten. Den personal som från departement och myndigheter deltagit under förhandlingen bör medverka i genomförandet. För det fall detta inte är möjligt uppmanas departementen säkerställa att viktig information om förhandlingsförloppets följder för rättsaktens innehåll och utformning samt om avsikten bakom formuleringar i rättsakten sammanställs i en övergripande förhandlingsrapport. Den tjänsteman som fört förhandlingen i rådet bör utarbeta en förhandlingsrapport i nära samråd med departementets rättsfunktion samt EU-representationen och, i förekommande fall, med myndigheter som deltagit under förhandlingsarbetet. Av förhandlingsrapporten bör det även framgå vilka departement som deltagit i gemensambereidningen under förhandlingens gång samt vilka frågor som varit föremål för diskussion.

En kortfattad promemoria med de viktigaste elementen från förhandlingen i rådet underlättar inte enbart tolkning och genomförande av rättsakten utan kan även tjäna som underlag för departementens överväganden avseende Sveriges deltagande i processer inför EU-domstolen som rör t.ex. tolkning av rättsakter.

3.4 Tidsplan för genomförandet

Liksom i annat lagstiftningsarbete krävs att departementen utarbetar tidsplaner för genomförandeprojekt. Tidsplanen för genomförande av direktiv måste beakta tidsåtgång för utrednings- alternativt Ds-arbete. Av största vikt är att departementet beaktar risken för att förseningar uppstår om genomförande av direktiv planeras i anslutning till andra reformer inom området, och att en analys av eventuella åtgärder som går utöver direktivets krav (s.k. *gold-plating*) görs ur såväl förenklingsperspektiv som ur EU-rättslig synvinkel. För det fall man i samband med genomförandearbetet väljer att vidta rent nationella reformer som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde, kan en anmälningsskyldighet uppstå²⁷. Behöver de nationella åtgärderna remitteras i enlighet med anmälningsprocedurer på EU-nivå måste detta beaktas i samband med utarbetande av tidsplanen.

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG, samt anmälningsskyldigheter med anledning av det s.k. tjänstedirektivet, se vidare cirkulär 8.

När departementen utarbetar förslag som kan komma att få konsekvenser för statsbudgeten är det viktigt att budgetprocessens tidsramar för äskande av medel beaktas för att säkerställa att nödvändiga resurser för genomförandet finns²⁸. Samtliga förslag som påverkar anslagsramarna för innevarande eller nästkommande år ska inkomma vid ett (1) tillfälle om året, dvs. i ramberedningen.

SB EU-kansliet efterfrågar tidsplaner i samband med att direktivet beslutats och ansvarigt departement identifieras. Departementen ombeds registrera uppgifter om tidsplaner i IT-stödet Eureka.

I de fall myndigheter ansvarar för hela eller delar av genomförandearbetet bör departementet förvissa sig om att myndigheten redovisar tidsplaner och att myndigheten avsätter resurser för att följa dem²⁹.

Det departement som har huvudansvaret för genomförandet av ett direktiv ansvarar också för att följa upp att genomförandearbete som faller under annat departements ansvarsområde fullgörs i tid. Om departementet befarar att tidplanen inte kommer att kunna hållas, är det viktigt att det departement som är huvudansvarigt för direktivet underrättar SB EU-kansliet.

För det fall departementet konstaterar att genomförandet riskerar att bli avsevärt försenat bör i förekommande fall etableras kontakter med riksdagens ansvariga utskott i syfte att uppnå en så skyndsam behandling av ärendet som möjligt i riksdagen.

Kommissionens ansvariga generaldirektorat bör hållas informerat om genomförandearbetet, i synnerhet för det fall förseningar riskerar att uppstå. För det fall mindre förseningar uppstår kan kommissionen, förutsatt att den är informerad om tidsplanen, välja att avvakta innan ett överträdelseärende inleds. SB EU-kansliet och UD-RS bistår med råd.

Särskilt om resultattavlan

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt inre marknadsdirektiv som redovisas i den s.k. resultattavlan för den inre marknaden. Resultattavlan publiceras vanligtvis två gånger per år. Kommissionen efterfrågar

²⁸ För närmare information, se Budgetsidan på Finansdepartementets Inside.

²⁹ Myndigheter som införlivar direktiv inom sina verksamhetsområden ska i enlighet med förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen uppfylla de skyldigheter som gäller för Sverige som medlemsstat i den omfattning det innebär samråd, rapporteringsskyldighet, anmälningsskyldighet, lämnande eller mottagande av uppgifter eller liknande förfaranden, se 3 §.

statistik inför publiceringen av resultattavlan som medlemsstaten ska uppge vid s.k. ”brytdatum”.

Beslut om regler som syftar till att genomföra inre marknadsdirektiv bör planeras i god tid före de datum då information ska sammanställas inför kommissionens uppdatering av resultattavlan. Information om relevanta brytdatum tillhandahålls av SB EU-kansliet i samband med att arbetet med att uppdatera resultattavlan inleds. Sådana brytdatum är därmed kända för departementen avseende de två närmast kommande resultattavlorna. Det är givetvis viktigt att departementen löpande förvisar sig om att myndigheter, som svarar för genomförande, verkställer planerade åtgärder före brytdatum.

Syftet med att bevaka dessa datum i förhållande till anmälan av nationellt genomförande i kommissionens genomförandedatabas är att i så stor utsträckning som möjligt kunna leva upp till den politiska målsättningen om högst 1% genomförandeunderskott för inre marknadsdirektiv.

3.5 Kommissionens expertgruppsmöten samt samråd i övrigt med medlemsstater

Kommissionen har ambitionen att i större utsträckning söka identifiera eventuella problem som kan uppstå under genomförandet av en rättsakt samt att i ökad omfattning stödja medlemslänternas genomförandearbete inom ramen för expertgrupper, utarbetande av riktlinjer osv.³⁰.

De tjänstemän som ansvarar för genomförandet av en rättsakt bör delta i de forum där genomförande av den aktuella rättsakten diskuteras. Utarbetande av instruktioner i enlighet med cirkulär 3 kan aktualiseras så att samtliga berörda departement kan följa och påverka diskussionerna vid dylika möten om genomförande.

Vaksamhet bör iaktas när det gäller kommissionens utarbetade riktlinjer eller handböcker för genomförande, så att dessa stämmer överens med de avsikter som fanns under förhandlingen av direktivet. Kommissionens handböcker utgör endast vägledning för medlemsstaterna, dvs. de kan inte anses ha någon rättslig status. Däremot kan de i viss mån indikera hur kommissionen kan komma att hävda att ett direktiv ska tolkas samt i vilken utsträckning kommissionen kan tänkas välja att inleda ett överträdelseförfarande gentemot medlemsstater som väljer att genomföra direktiv på annat sätt än vad som framkommer av handboken.

Samråd med andra medlemsstater kan vara av stort värde för att orientera sig om olika tolkningar och nationella lösningar. Departementen bör kontinuerligt utnyttja möjligheten att diskutera tolkning av unionsrättsakter med andra medlemsländer och/eller kommissionen för att söka

³⁰ ”Smart Regulation in the European Union”, KOM (2010) 543 slutlig.

samsyn kring genomförandet. Bland annat diskuteras genomförande-frågor med viss regelbundenhet med grannländer i vårt närområde³¹.

3.6 Vad uppställer unionsrätten för krav på genomförandeåtgärder?

När direktiv genomförs nationellt ska varje medlemsstat besluta de lagar och andra författningar som garanterar att direktivet tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt. Enskilda ska ha möjlighet att identifiera sina rättigheter enligt direktivet och kunna göra dessa rättigheter gällande vid domstol³². Ett genomförande av ett EU-direktiv i nationell rätt kräver däremot inte nödvändigtvis att bestämmelserna i direktivet återges ordagrant i uttryckliga och specifika författningsbestämmelser utan detta får bedömas från fall till fall. Uppfyller nationell rätt redan vad som krävs i direktivet behöver normalt sett inga genomförandeåtgärder vidtas,³³ däremot måste en anmälan i kommissionens genomförandedatabas göras (se nedan avsnitt 4).

Medlemsstaterna förbinder sig också att verka för en enhetlig tolkning och tillämpning av EU-rätten. Endast EU-domstolen är slutligt behörig att fastställa innebörden av unionsrättsliga regler.

För att säkerställa ett korrekt genomförande måste en analys göras dels utifrån direktivets syfte och vilken harmoniseringsgrad direktivet syftar till att uppnå, dels utifrån hur den aktuella bestämmelsen i direktivet är utformad. En exemplifierande bilaga eller en vägledande bestämmelse måste inte nödvändigtvis komma till uttryck i författningstext³⁴. Å andra sidan kan en bestämmelse i ett direktiv också vara så pass detaljerad att den nationella lagstiftaren i praktiken ges marginellt utrymme att frångå direktivets ordalydelse.

Nationella lagar och bestämmelser som följer av ett EU-direktiv får sedan inte ändras så att de kommer att stå i strid med direktivet (principen om direktivs spärrverkan³⁵).

³¹ I statssekreterarbrev av den 17 november 2008 *Nordiskt lagstiftningsråd vid genomförande av gemenskapsrättsakter* uppmuntras departementen att samråda med nordiska kollegor i lagstiftningsarbete som har sitt ursprung i unionsrättsakter.

³² Se bl.a. mål 252/85 *kommissionen mot Frankrike* [1988] ECR 2243, C-361/88 *kommissionen mot Tyskland* [1991] ECR I-2567.

³³ Vanligtvis uppställs krav på att en hänvisning i den nationella rätten görs till det direktiv rättsregeln motsvarar och en sådan ska därför införas i samband med att det aktuella regelverket ses över materiellt.

³⁴ Mål C-478/99 *kommissionen mot Sverige* [2002] ECR I-04147.

³⁵ Se bl.a. mål 106/77 *Simmenthal SpA* [1978] ECR 629 punkt 17, 218/85 *Cerafel* [1986] ECR 3513, C-52/92 *kommissionen mot Portugal* [1993] ECR I-2961, C-5/94 *Hedley Lomas* [1996] ECR I-2553.

EU-domstolen har t.ex. underkänt att genomförande av direktiv kan ske via administrativ praxis eftersom sådan praxis kan ändras efter en myndighets gottfinnande och inte alltid offentliggörs i önskvärd utsträckning³⁶. Omständigheten att myndigheter rent faktiskt tillämpar direktivets föreskrifter har således inte ansetts tillräckligt för ett korrekt genomförande av direktivet i nationell rätt³⁷.

3.7 Parallelluppställningar – redogörelse för det nationella genomförandet

Parallelluppställningar, eller jämförelsetabeller, är ett viktigt verktyg för att medborgare och företag ska kunna orientera sig om sina unionsrättsliga rättigheter och skyldigheter vad gäller såväl situationen i det egna landet som i andra medlemsstater³⁸. Kommissionen har för avsikt att offentliggöra parallelluppställningar, tillsammans med övriga uppgifter om medlemsstaternas genomföranden, på hemsidan³⁹.

I den utsträckning parallelluppställningar efterfrågas i den rättsakt som ska genomföras, upprättar departementen sådana jämförelsetabeller och bifogar dem till anmälan i kommissionens genomförandedatabas. I den utsträckning myndigheter ansvarar för genomförande upprättar de parallelluppställningar för anmälan i databasen⁴⁰.

Parallelluppställningar utgör ett användbart stöd för departementens kontroll av att direktivets samtliga förpliktelser omhändertagits och genomförts. Behovet att kunna redovisa ett fullständigt genomförande i samband med att genomförandeåtgärderna anmäls i kommissionens genomförandedatabas (se nedan avsnitt 4) för att undgå eventuella standardbelopp leder till att departementen regelmässigt bör utarbeta parallelluppställningar även om det inte krävs i den rättsakt som ska genomföras. De bör tillfogas ärendet på ett sätt som gör dem lätt tillgängliga om det behövs information om hur genomförande av direktivet fullgjordes.

³⁶ Se t.ex. mål C-361/88 *kommissionen mot Tyskland* [1991] ECR I-2567, C-381/92 *kommissionen mot Irland* [1994] ECR I-215, C-242/94 *kommissionen mot Spanien* [1995] ECR I-3031.

³⁷ Se t.ex. mål C-339/87 *kommissionen mot Nederländerna* [1990] ECR I-851, C-361/88 *kommissionen mot Tyskland* [1991] ECR I-2567.

³⁸ A Europe of results – applying Community law”, KOM (2007) 502 slutlig.

³⁹ http://ec.europa.eu/community_law/index_en.htm samt <http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm> om direktivets nummer skrivs in i Celex med siffran 7 framför kan man söka fram direktivets genomförandestatus i samtliga medlemsländer, (t.ex. 72006L0123).

⁴⁰ Se 2 § förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen.

4. Anmälan till kommissionen

Skyldigheten att underrätta kommissionen om nationella genomförandeåtgärder framgår av de enskilda rättsakernas artiklar.

Departementen ansvarar för att anmäla nationella genomförandeåtgärder till kommissionen⁴¹. Anmälan görs elektroniskt i kommissionens databas. Slutlig verifiering och bekräftelse till kommissionen görs i databasen av SB EU-kansliet. För mer information om genomförandedatabasen, se *Användaranvisningar*, som finns tillgänglig på Insidan, Samrådsformer i RK, Råd och anvisningar i EU-arbetet.

4.1 När ska nationella genomförandeåtgärder anmälas?

I någon av de sista artiklarna i varje direktiv fastställs krav på att medlemsstaterna inom en viss, utsatt tid ska sätta ikraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Ibland anges även sista datum för antagande av författningarna och när dessa ska börja tillämpas. De nationella reglerna ska således antas, vara ikraft och tillämpas från och med de datum direktivet föreskriver för att dess krav ska kunna anses vara tillgodosedda⁴². För att undvika en fällande dom i EU-domstolen är liksom tidigare den avgörande tidpunkten för bedömningen om medlemsstaten genomfört direktivet när fristen för svaret på det motiverade yttrandet enligt artikel 258 EG löpt ut. Enligt artikel 260.3 i EUF-fördraget kan kommissionen redan i samband med en talan om fastställelse att en medlemsstat inte anmält genomförandeåtgärder av ett direktiv yrka att medlemsstaten även ska åläggas ekonomiska sanktioner för underlåtenheten. Kommissionen anger i sitt tillämpningsmeddelande⁴³ att varaktigheten av fördragsbrottet – som är av betydelse för sanktionernas storlek – kommer att beräknas från dagen efter fristen att genomföra direktivet löpte ut. Förutsatt att kommissionen endast yrkat ekonomiska sanktioner i form av löpande vite och inte något standardbelopp, har kommissionen för avsikt att återkalla talan i EU-domstolen om medlemsstaten ifråga anmäler de genomförandeåtgärder som krävs för ett fullständigt genomförande av direktivet under processens gång.

Eftersom genomförandedatabasen används för kommunikation med kommissionen om hur arbetet med genomförande fortskrider, bör anmälan av svenska genomförandeåtgärder ske när genomförandeåtgärderna fastställts på ett sådant sätt att deras slutliga utformning inte

⁴¹ Se bl.a. 20 § tredje stycket i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet samt respektive arbetsordning för departementet ifråga.

⁴² Kommissionen anser att endast regler som trätt i kraft ska anmälas i genomförandedatabasen.

⁴³ "Implementation of article 260 (3) TFEU", SEC (2010) 1371 slutlig.

kommer att ändras, t.ex. i tryckt version av SFS. Det måste uttryckligen anges i databasen när de nationella åtgärderna träder ikraft.

4.2 Anmälan av direktiv

Även direktiv som inte kräver nationella genomförandeåtgärder ska anmälas i kommissionens genomförandedatabas. Av informationen ska det framgå varför medlemsstaten anser att genomförandeåtgärder inte behöver vidtas, t.ex. för att nationell lagstiftning redan motsvarar direktivets krav. I förekommande fall ska redan gällande regelverk bifogas i databasen samt redogöras för i jämförelsetabell som anmäls i databasen.

För vidare information om hur anmälan av nationella genomförandeåtgärder för direktiv går till hänvisas till *Användaranvisningar*, som finns tillgänglig på Insidan, Samrådsformer i RK, Råd och anvisningar i EU-arbetet.

4.3 Anmälan av förordningar samt övriga underrättelser

I den utsträckning förordningar kräver nationella genomförandeåtgärder kan de inte anmälas i kommissionens elektroniska genomförandedatabas. I stället ska departementen använda den mall som utarbetats för underrättelse om nationella åtgärder för att uppfylla Sveriges förpliktelser i EU⁴⁴.

En kopia på anmälan till kommissionen av genomförandeåtgärder som vidtagits med anledning av en förordning tillställs SB EU-kansliet.

Vissa rättsakter innehåller även skyldigheter för medlemsstaterna att underrätta kommissionen och andra medlemsstater i något avseende, t.ex. ge in information om nationell tillämpning eller rapporter. Om inte annat framkommer av själva rättsakten bör sådan information skickas via EU-representationen till för rättsakten ansvarigt generaldirektorat, samt i förekommande fall, till medlemsländernas ständiga representationer i Bryssel.

⁴⁴ Se Ds 1998:39 "Gula boken" formulärsamling 3.40-3.42, samt under RK-mallarna.

Bilaga 9.2

Regeringskansliet

2024-11-07
SB2024/00748

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed överlämnas promemorior från Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet, Kulturdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditionschefen Jenny Kvarnholt, Justitiedepartementet, rättschefen Helena Swenzén, Utrikesdepartementet, expedition- och rättschefen Maria Diamant, Försvarsdepartementet, t.f. expeditionschefen Johanna Mihaic, Socialdepartementet, expedition- och rättschefen Magnus Bengtson, Finansdepartementet, expeditionschefen Karin Erlingsson, Utbildningsdepartementet, expeditionschefen Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet, expedition- och rättschefen Ida Wettervik, Kulturdepartementet, t.f. expeditionschefen Johanna Johnsson, Arbetsmarknadsdepartementet och rättschefen Egon Abresparr, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Justitiedepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Det har förekommit att myndigheter inte lämnat en särskild underrättelse i enlighet med 2 § förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Några myndigheter under Justitiedepartementet redovisar inte i förteckningen enligt 18 c § författningssamlingsförordningen vilka föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Det har inte funnits anledning att särskilt följa upp om myndigheterna är medvetna om skyldigheten att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och ge in sådana underrättelser enligt förordningen.

Justitiedepartementet står i kontakt med myndigheter som har i uppgift att anta föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter. Kontakterna kan ske på olika sätt.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemorierna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Anmälningsskyldigheten i databasen Themis skapar förutsättningar för departementet att övervaka och följa upp genomföranden av EU-rättsakter som sker genom myndighetsföreskrifter. Därigenom kan det fångas upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Genomförande av direktiv sker i nära dialog med relevanta myndigheter. Såvitt kan överblickas har det inte förekommit att någon myndighet under Utrikesdepartementet (UD) som genomför eller kompletterar EU-rättsakter underrättat regeringen endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Ja, av de förteckningar som ingetts framgår det vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter genom att Celexnummer anges.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen

(1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

UD:s myndigheter berörs i begränsad utsträckning av förordningen, eftersom det endast finns ett fåtal EU-rättsakter inom UD:s ansvarsområde. Såvitt kan överblickas är myndigheterna medvetna om skyldigheten enligt förordningen.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Genomförande av direktiv sker i nära dialog med relevanta myndigheter. Uppföljning och fortsatt dialog sker vid behov.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Försvarsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Underrättelser om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter lämnas i förekommande fall särskilt till Försvarsdepartementet och inte genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Nej, redovisning till Försvarsdepartementet av genomförande eller komplettering av EU-rättsakter görs inte genom de förteckningar som avses i fråga 1.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen

(1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Försvarsdepartementet har löpande kontakt med de myndigheter som departementet ansvarar för, bl.a. om åtgärder som behöver vidtas med anledning av EU-rättsakter. På Försvarsdepartementets rättssekretariat finns tjänstemän som har i uppgift att återkommande kontrollera att underrättelser lämnas enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

I samband med att anmälan av genomförande eller komplettering av EU-rättsakter görs till Statsrådsberedningen anges i förekommande fall vilka bestämmelser i myndighetsföreskrifter som genomför ett visst direktiv. I samband med anmälan finns möjlighet att uppmärksamma om föreskrifterna går längre än direktivet.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Socialdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Vid genomförande av direktiv underrättar myndigheterna departementet särskilt. Vid komplettering av EU-rättsakter kan det förekomma att myndigheterna underrättar departementet genom den årliga förteckningen.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Det varierar mellan olika myndigheter.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Vid behov lyfts denna fråga vid dialog med myndigheten.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

För att säkerställa ett korrekt genomförande av ett EU-direktiv görs i ett tidigt skede av Regeringskansliets författningsarbete en analys av behovet av författningsåtgärder. Det är genom en sådan analys som ramen för genomförandet i svensk rätt bestäms. Myndigheternas rätt att besluta föreskrifter styrs av utformningen av det särskilda bemyndigande som regeringen har gett myndigheten.

Departementet anmäler de beslutade föreskrifterna i EU-databasen Themis. Någon annan uppföljning görs inte av departementet.

Finansdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Nej, Finansdepartementet får information om meddelade föreskrifter även i annan form än genom förteckningen som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen (se svaret på fråga 3 och 4).

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Om en föreskrift genomför eller kompletterar en EU-rättsakt hänvisar många av myndigheterna i sina redovisningar till den aktuella rättsakten i en fotnot.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska

unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

För att säkerställa ett korrekt genomförande av ett EU-direktiv görs i ett tidigt skede av Regeringskansliets författningsarbete en analys av behovet av författningsåtgärder, dels med utgångspunkt i direktivets syfte och vilken harmoniseringsgrad direktivet syftar till att uppnå, dels utifrån hur den aktuella bestämmelsen i direktivet är utformad (jfr Cirkulär 14 Riktlinjer för genomförande av unionsrättsakter, avsnitt 3.6). Det är genom en sådan analys som ramen för genomförandet i svensk rätt bestäms, och även om regleringen kan och bör gå längre än vad som följer av EU-rättsakten. En motsvarande analys görs även beträffande behovet av föreskrifter för att komplettera en EU-rättsakt. Om det inte sedan tidigare finns ett bemyndigande för en myndighet att besluta föreskrifter på det aktuella området kan det utifrån den gjorda analysen bli aktuellt att ta fram ett nytt bemyndigande som sätter ramarna för sådana föreskrifter.

Departementet följer myndigheternas författningsarbete och får därigenom informella underrättelser om de föreskrifter som antas för att genomföra eller komplettera EU-rättsakter.

Processen avslutas genom att departementet lägger in de beslutade föreskrifterna som genomför direktiv i EU-databasen Themis.

Genom den lämnade informationen får departementet möjlighet att följa upp att de beslutade föreskrifterna inte går längre än vad som följer av regeringens bemyndigande. Det har mot denna bakgrund inte ansetts finnas behov av att vidta någon särskild åtgärd för att säkerställa att myndigheterna är medvetna om sina skyldigheter enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Utbildningsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Det finns endast ett relevant föreskriftsbemyndigande för en myndighet under Utbildningsdepartementet. Bemyndigandet avser ett direktiv som faller under ett annat departements ansvarsområde. Berörd myndighet har underrättat regeringen särskilt om föreskrifter som genomför EU-rättsakter.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Det aktuella EU-direktivet genomförs i svensk rätt bl.a. genom förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer. I sin förteckning hänvisar myndigheten till ett bemyndigande i den förordningen. Myndigheten har dessutom underrättat regeringen särskilt om föreskrifterna, se svaret på fråga 1.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först

efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Som framgår av fråga 1 berörs Utbildningsdepartementets myndigheter i mycket begränsad utsträckning av nämnda förordning. Det saknas därför anledning för departementet att ha en rutin för att påminna myndigheterna om underrättelseskyldigheten.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Det finns inte behov av en sådan rutin på Utbildningsdepartementet, jfr svaret på fråga 1.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Klimat- och näringslivsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Ja, det förekommer.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Nej, det framgår som regel inte.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Efter att departementet, med anledning av KU:s granskning, uppmärksammat att alla myndigheter inte underrättar regeringen i enlighet

med förordningen, har vissa myndigheter påmints om denna skyldighet. Myndighetshandläggarna på departementet har också uppmanats att informera de myndigheter de ansvarar för.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven? Förekommer det någon kontakt mellan Regeringskansliet och implementeringsrådet om det i underrättelserna från myndigheterna uppkommer fråga om en myndighets föreskrifter går längre än direktiven?

Departementet har inte någon rutin för att följa upp om myndigheters föreskrifter går längre än direktiven. Det förekommer dock att departementet uppmärksammas på det i samband med genomförandet av ett direktiv.

Implementeringsrådet ska lämna rekommendationer till Regeringskansliet (berört departement med kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet) inför genomförandet i svensk rätt av nya eller ändrade EU-rättsakter som rådet bedömer är av särskilt intresse för företag i Sverige. Någon kontakt mellan Regeringskansliet och implementeringsrådet om det i underrättelserna från myndigheterna framgår att en myndighets föreskrifter går längre än direktiven förekommer inte.

5. Implementeringsrådet ska bl.a. redogöra för sin bedömning av hur den svenska processen för genomförande av EU-rättsakter kan förbättras utifrån sina erfarenheter (dir. 2024:51). Implementeringsrådets underlag och rekommendationer ska, tillsammans med analyser och konsekvensutredningar, löpande överlämnas till regeringen. Har rådet hittills överlämnat någon bedömning av om genomförandet av EU-rättsakter genom myndighetsföreskrifter kan förbättras?

Rådet ska löpande lämna rekommendationer och underlag till regeringen. Rådet hade sitt första möte den 16 oktober 2024 och ännu inte lämnat några rekommendationer eller underlag till regeringen. Enligt kommittédirektiven ska rådet i sin slutredovisning, utifrån sina egna erfarenheter, redogöra för sin samlade bedömning av hur EU-rättsakter generellt kan genomföras i svensk rätt. Slutredovisningen ska lämnas senast den 31 december 2027.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Det finns endast ett fåtal rättsligt bindande EU-rättsakter inom Kulturdepartementets ansvarsområde. I de enstaka fall en myndighet meddelat föreskrifter för att genomföra en sådan rättsakt har departementet haft en löpande kontakt med myndigheten både före och efter att föreskrifterna meddelats. Det har dock förekommit att myndigheten inte har lämnat en särskild underrättelse om en sådan föreskrift.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Ja, det redovisas genom att EU-rättsaktens Celexnummer anges i förteckningen i anslutning till föreskriften.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive

departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Myndighetsföreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter är mycket ovanliga inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Mot denna bakgrund har det inte funnits anledning för departementet att ha en särskild rutin för att påminna myndigheterna om underrättelseskyldigheten.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Som framgår av svaret på fråga 1 har departementet, i de enstaka fall det varit aktuellt att en myndighet meddelat föreskrifter i anslutning till en EU-rättsakt, haft löpande kontakt med myndigheten. Det har därför inte funnits behov av att ha särskilda rutiner för en sådan uppföljning.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Arbetsmarknadsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Nej, det är inte endast genom förteckningen enligt 18 c § författningssamlingsförordningen som myndigheterna inom departementets ansvarsområde underrättar regeringen om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

I förteckningen från berörda myndigheter redovisas vilka av föreskrifterna som genomför EU-rättsakter på så sätt att om föreskrifterna genomför ett EU-direktiv anges direktivets Cexnummer.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen

(1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Arbetsmarknadsdepartementet har en dialog med berörda myndigheter inom departementets ansvarsområde i fråga om myndighetsföreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter.

I förhållande till Arbetsmiljöverket, som är den myndighet inom departementets område som regelbundet beslutar föreskrifter som genomför EU-rättsakter, tillämpas ett särskilt förfarande. I nära anslutning till att en EU-rättsakt har beslutats uppmanar departementet Arbetsmiljöverket att rapportera hur rättsakten genomförs. Rapporteringen sker i form av en jämförelsetabell (parallelluppställning) och i god tid innan tidsfristen för genomförande löper ut och departementet rapporterar in genomförandet till kommissionen. Arbetsmiljöverket underrättar alltså departementet särskilt när den genomför en EU-rättsakt som svar på en uppmaning som görs för varje enskild rättsakt. När parallelluppställningen har kommit in från myndigheten granskas den i departementet och vid behov sker en uppföljande dialog med myndigheten.

Genom den dialog som sker mellan departementet och respektive myndighet och det särskilda förfarande som tillämpas i förhållande till Arbetsmiljöverket säkerställs att myndigheterna är medvetna om skyldigheten att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna lämnar sådana underrättelser till departementet.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Genom den dialog som departementet har med berörda myndigheter och det särskilda förfarande som tillämpas i förhållande till Arbetsmiljöverket, får departementet rapporter om hur rättsakterna genomförs. Rapportering sker i god tid innan departementet rapporterar till kommissionen att en rättsakt har genomförts. När parallelluppställningen har kommit in från myndigheten granskas den på departementet och vid behov sker en uppföljande dialog med myndigheten.

Regeringskansliet

Promemoria

2024-11-07

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Myndigheters underrättelser om införlivande av EU-rättsakter

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

1. Förekommer det att myndigheter inte underrättar regeringen särskilt om föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter utan endast genom den förteckning som myndigheterna ska lämna enligt 18 c § författningssamlingsförordningen?

Nej, såvitt kan överblickas förekommer det inte att underrättelse om genomförande av EU-rättsakter enbart sker genom den årliga förteckningen.

2. Redovisar myndigheterna i den förteckning som avses i fråga 1 vilka av föreskrifterna som genomför eller kompletterar EU-rättsakter?

Det brukar framgå av föreskrifterna att de genomför EU-rättsakter genom att Cexelnummer anges för de bakomliggande EU-rättsakterna.

3. En summarisk sökning efter myndigheters föreskrifter som genomför eller kompletterar EU-rättsakter ger vid handen att det kan finnas sådana föreskrifter som beslutats under perioden den 1 januari 2023 till den 31 juli 2024 som inte finns med bland de underrättelser som var bifogade svarspromemorian från Statsrådsberedningen. Vidare synes enligt de bifogade underrättelserna myndigheter ibland underrätta regeringen först efter att de blivit kontaktade av Regeringskansliet. Hur säkerställer respektive departement att myndigheterna är medvetna om skyldigheten enligt förordningen (1994:2035) om vissa skyldigheter för myndigheter vid ett medlemskap i Europeiska unionen att underrätta regeringen om föreskrifter som införlivar EU-rättsakter och att myndigheterna ger in sådana underrättelser?

Myndigheterna är sedan lång tid bekanta med denna skyldighet. Det kan undantagsvis förekomma att underrättelseskyldigheten glöms bort, vilket kan aktualisera en påminnelse.

4. I samband med en av de underrättelser som var bifogad svarspromemoriorna från Statsrådsberedningen tas frågan upp om myndighetens föreskrifter går längre än direktivet (bilaga 1.10). På vilket sätt följer respektive departement upp i vilken mån myndigheternas föreskrifter går längre än direktiven?

Hur direktivet genomförs framgår av parallelluppställningen. Någon särskild uppföljning av om genomförandet medför en överimplementering görs inte i samband med varje underrättelse.

Sakregister över granskningsärenden 2000/01–2023/24

A

Affärsmässighet, 2008/09:20 s. 121

Afghanistan

– tolkar m.m., 2021/22:20 s. 141

Afrikanska utvecklingsbankgruppen, 2005/06:20 s. 192

Aktiebolagslagen, 2003/04:10 s. 31, 2013/14:20 s. 229

Aktier

– försäljning, 2009/10:20 s. 175

– statsråds innehav, 2022/23:20 s. 112

Aktieägaravtal, 2011/12:20 s. 207

Allmänna arvsfonden, 2005/06:10 s. 22

Allmänna handlingar, 2006/07:10 s. 51

– anteckningar från möten, 2015/16:20 s. 239, 243

– förkomna allmänna handlingar, 2017/18:10 s. 38

– registrering och gallring, 2012/13:20 s. 268, 2012/13:10 s. 22, 2012/13:20 s. 119, 220, 267, 2013/14:10 s. 38, 2013/14:20 s. 121, 2014/15:10 s. 20, 2014/15:20 s. 193, 2015/16:20 s. 17, 2016/17:20 s. 64, 143, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77, 2018/19:20 s. 106, 2023/24:20 s. 163

– Twittermeddelande, 2017/18:20 s. 300

– utlämnande av, 2009/10:10 s. 18, 2010/11:10 s. 21, 2012/13:20 s. 219, 221, 2013/14:10 s. 38, 2013/14:20 s. 122, 124, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:20 s. 222, 233, 2016/17:20 s. 64, 188, 2017/18:20 s. 127

– utlämnande av uppgift i, 2021/22:20 s. 209

– Utrikesdepartementet, 2013/14:20 s. 120, 2016/17:20 s. 143, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:20 s. 106

A-lotteriet, 2001/02:20 s. 92

Amerikanska ambassadens övervakning i Sverige, 2011/12:20 s. 116

Anhörigkommittén, 2001/02:20 s. 197

Anslag i tilläggsbudget, 2008/09:20 s. 109

Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition, 2007/08:20 s. 77

Anslagsminskning, 2020/21:10 s. 222

Ansvarsförhållanden inom regeringen, 2017/18:20 s. 331

Ansvarsprincipen, 2017/18:20 s. 365, 2020/21:20 s. 190

Antiterrorismsamarbete, 2005/06:20 s. 61

AP-fonder, 2009/10:20 s. 79, 2012/13:20 s. 175

Apoteket AB, 2009/10:20 s. 207

– försäljning av, 2011/12:20 s. 102

– styrning av, 2007/08:20 s. 226

Apoteket Omstrukturering AB (OAB), 2009/10:20 s. 207

Apoteksmarknaden, omreglering av, 2011/12:20 s. 102

Arbetsförmedlingen

– anslag till, 2014/15:20 s. 202

– översyn av, 2015/16:20 s. 37

Arbetsgrupper i Regeringskansliet, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77

Arbetslivsinstitutet, avveckling av, 2006/07:20 s. 162

Arbetslöshetsförsäkringen, 2006/07:20 s. 162, 2009/10:20 s. 139

Arbetsmiljön, överklagningsärenden avseende, 2003/04:10 s. 34

Arbetskadeärenden, skillnader i utfall för kvinnor och män, 2012/13:20 s. 164

Arvsfondsdelegationen, 2005/06:10 s. 22

Assi Domän, 2001/02:20 s. 104

Assistansersättning, 2017/18:20 s. 230

Asylprocedurdirektivet, 2004/05:20 s. 142

Asylärenden

– barn i asylprocessen, 2006/07:20 s. 73

– handläggningstid, 2004/05:20 s. 89

– åldersbedömningar, 2017/18:20 s. 258

Avidentifierade ansökningshandlingar, 2005/06:10 s. 16

Avtal

– med tjeckiska staten om flygplan, 2005/06:20 s. 23

– mellan myndigheter, 2005/06:10 s. 21

– mellan svenska staten och Saab, 2011/12:20 s. 82

– om merkostnadsersättning plusjobb, 2008/09:20 s. 40

– om militärt samarbete, Saudiarabien, 2005/06:20 s. 59, 2012/13:20 s. 264, 288

– om svavelutsläpp i Östersjön, 2010/11:20 s. 243

– skatteavtal med Danmark, 2010/11:20 s. 264

– upphörandeavtal av entreprenadkontrakt om banhållning, 2011/12:20 s. 101

– återtagandeavtal med Irak, 2010/11:20 s. 275

Avvisning

– till Egypten, 2001/02:20 s. 128, 2005/06:2 s. 7, 2008/09:20 s. 283

– till Marocko, 2008/09:20 s. 263

B

Bankkrisen 1990–1994, 2009/10:10 s. 53

Barn i internationella förhållanden, 2016/17:10 s. 30

Barnomsorg, riksdagens beslut om, 2005/06:20 s. 36

Bearbetningskoncession, 2020/21:10 s. 143

Behörighetsförordningen, 2011/12:20 s. 55

Bemyndigande om materielanskaffning, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10, 2021/22:20 s. 164

- Beredningskravet**, 2013/14:10 s. 74, 2018/19:20 s. 32, 2021/22:20 s. 117, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 100
- anslag, 2004/05:20 s. 29, 2020/21:20 s. 322, 2022/23:10 s. 542
 - besparingar inom försvarets materielförsörjning, 2012/13:20 s. 92
 - bidrag, 2009/10:10 s. 32
 - brister i kvalitet, 2011/12:20 s. 61
 - brådslande fall, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 194, 256, 268, 289, 322, 2021/22:20 s. 117, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 68, 100
 - dispenser, 2009/10:10 s. 32
 - EG-direktiv, 2004/05:10 s. 74, 2008/09:10 s. 65
 - EU-samarbetet, vissa frågor, 2008/09:10 s. 65
 - ex gratia, 2009/10:10 s. 32
 - flyktingsituationen, 2015/16:20 s. 453, 454
 - Förbifart Stockholm, frysning av, 2014/15:20 s. 179
 - förordningar, 2009/10:10 s. 32, 2020/21:20 s. 268
 - Försvarsmaktens grundorganisation, 2004/05:20 s. 122
 - genomförande av EG-direktiv, 2009/10:10 s. 78
 - invandringspolitiken, 2015/16:20 s. 494
 - kommissionens förslag, 2004/05:20 s. 142
 - lagförslag, 2003/04:10 s. 36, 2005/06:20 s. 99, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 161, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 322
 - lagändringar, 2009/10:20 s. 139
 - omlokaliseringsbeslut, 2005/06:20 s. 93
 - proposition om krediter till Island, 2009/10:20 s. 13
 - proposition om kvalitetsutvärderingssystem för högskolor, 2010/11:20 s. 79
 - rambeslut, 2002/03:10 s. 64, 2008/09:10 s. 79
 - regeringsärenden, 2006/07:20 s. 162, 2008/09:10 s. 46, 2008/09:20 s. 69, 86, 2009/10:10 s. 66, 2012/13:20 s. 83, 194, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:10 s. 42, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 268, 322, 2021/22:20 s. 117
 - remissväsendet, 2021/22:10 s. 80, 2022/23:10 s. 90, 2023/24:20 s. 100
 - skolområdet, 2015/16:20 s. 215
 - statens skolor för vuxna, 2001/02:20 s. 66
 - styrelsevalen vid Systembolaget AB, 2003/04:20 s. 114
 - svar på interpellation, 2015/16:20 s. 69, 2021/22:20 s. 248
 - svenska ståndpunkter, 2004/05:10 s. 74, 2014/15:10 s. 52
 - under kris, 2008/09:20 s. 51, 2009/10:10 s. 45, 2015/16:20 s. 452, 454, 2020/21:20 s. 194, 268, 322
- Beslut på tredje pelarens område inom EU-samarbetet**, 2002/03:10 s. 58
- Beslutanderätt, överlåtelse av**, 2011/12:10 s. 38
- Beslutsfattande på utrikespolitikens område**, 2004/05:10 s. 89, 2015/16:20 s. 380
- Beställningsbemyndiganden**, 2021/22:10 s. 116
- Betalningstjänster, statens ansvar för vissa**, 2008/09:20 s. 76
- Betyg, nya betygssteg i grund- och gymnasieskolan**, 2012/13:20 s. 166
- Bidrag till organisationer**, 2006/07:10 s. 20

– beredningen av ärenden om bidragsgivning, 2009/10:10 s. 21

– spårbarhet och öppenhet, 2009/10:10 s. 31

Bistånd, 2005/06:10 s. 21

– avräkning från biståndsramen, 2006/07:20 s. 122, 2013/14:20 s. 217, 2016/17:20 s. 143, 2022/23:20 s. 54

– beredning av biståndsbudgeten, 2015/16:20 s. 56

– FN:s klimatkonvention, 2012/13:20 s. 29

– hantering av UD:s egna biståndsmedel, 2013/14:20 s. 205

– lön till biståndsministern, 2013/14:20 s. 205

– multilateralt, 2005/06:20 s. 192

– styrning av biståndsverksamheten, 2013/14:20 s. 205

– Utrikesdepartementets hantering av biståndsanslagen, 2010/11:20 s. 144

Bisysslor

– anställdas, 2001/02:10 s. 18

– statsråds, 2006/07:20 s. 37, 69

Blekinge tekniska högskola, fråga om campus, 2017/18:20 s. 220

Blogginlägg av statsråd, 2009/10:20 s. 328, 2010/11:20 s. 166

Bonusar, 2009/10:20 s. 68

Brev

– från EU-kommissionär, 2016/17:20 s. 195

– från kulturministern till Skånes landshövding, 2012/13:20 s. 258

– statsråds utskick av, 2007/08:20 s. 241

Bromma flygplats, 2014/15:20 s. 57, 2015/16:20 s. 47

Brottsförebyggande rådet (BRÅ), styrning av, 2020/21:10 s. 252

Budgetlagen, 2003/04:10 s. 30, 2003/04:20 s. 91, 2009/10:20 s. 107, 2011/12:20 s. 101, 2012/13:20 s. 84, 2013/14:20 s. 35, 229, 2014/15:20 s. 179, 203, 211, 2015/16:20 s. 17, 2016/17:20 s. 22, 170

Budgetprocessen, 2015/16:20 s. 30, 2016/17:20 s. 22, 2018/19:20 s. 10, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:10 s. 222

Budgetpropositionen

– bemyndigande, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10

– biståndsanslaget, 2015/16:20 s. 56

– distribuering av broschyr, 2005/06:20 s. 201

– extra ändringsbudget, 2018/19:20 s. 32

– genomförande, 2020/21:10 s. 92

– kostnadsram, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187

– resultatredovisning, 2016/17:20 s. 22

– tillkännagivande, 2018/19:20 s. 10

C

Carnegie Investment Bank AB, 2009/10:20 s. 175

Censurförbud, 2006/07:20 s. 13

Centrala studiestödsnämnden, utbildningsministerns ansvar, 2001/02:20 s. 182

CIA-plan, 2009/10:20 s. 296

Coronapandemin, 2020/21:20 s. 183, 196, 2021/22:10 s. 50, 2021/22:20 s. 91

- beredningen av snabbpropositioner samt pandemilagen, 2020/21:20 s. 322
- besöksförbud inom äldreomsorgen, 2020/21:20 s. 289
- Coronakommissionen, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91
- deltagargräns för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, 2020/21:20 s. 268, 2021/22:20 s. 48
- distansundervisning inom skolväsendet, 2020/21:20 s. 305
- intensivvårdsplatser, 2020/21:20 s. 256
- omställningsstöd till företag, 2020/21:20 s. 391
- regeringens coronastrategi, 2020/21:20 s. 268, 322, 363, 398
- regeringens föreskrifter med stöd av den s.k. pandemilagen, 2021/22:20 s. 48
- regeringens kollektiva beslutsfattande, 2021/22:10 s. 50
- samråd med EU-nämnden, 2020/21:20 s. 378
- skyddsutrustning och annan sjukvårdsmateriel, 2020/21:20 s. 256
- testning och smittspårning, 2020/21:20 s. 196
- uttalande om munskydd, 2021/22:20 s. 222

Covid-19, se *Coronapandemin*

D

Datalagringsdirektivets genomförande, 2010/11:20 s. 65

Decemberöverenskommelsen, 2015/16:20 s. 30, 300

Delegation och subdelegation, 2011/12:10 s. 40, 2012/13:10 s. 58, 2021/22:20 s. 48, 2022/23:10 s. 32

Delningsundantag, 2018/19:10 s. 77, 2020/21:10 s. 252

Diarier

- Regeringskansliets, 2012/13:10 s. 22, 26
 - Utrikesdepartementets huvuddiarium, 2012/13:10 s. 45
- Digital arbetsyta**, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77

Diplomatiska garantier, 2005/06:20 s. 19

Direktiv till en myndighet, 2005/06:20 s. 120

DIS-fartyg, skattevillkor för svenska sjömän på, 2006/07:20 s. 220

Disposition av medel, 2010/11:10 s. 71

Djurskyddsmyndigheten, avveckling av, 2006/07:20 s. 162

Dokumentation

- aktbildning, 2005/06:10 s. 26, 2014/15:10 s. 32
- annonser och intresseanmälningar, 2009/10:10 s. 145
- avsaknad, 2018/19:20 s. 229
- bristande dokumentation, 2012/13:20 s. 108
- externt rekryteringsstöd 2009/10:10 s. 144

- innovationsrådets möten, 2015/16:20 s. 243
- kommunikation med EU-kommissionen, 2006/07:20 s. 203
- kontakter mellan myndigheter och regeringen, 2012/13:10 s. 100, 2014/15:10 s. 57, 72, 2015/16:10 s. 104, 2015/16:20 s. 452
- kravprofiler, 2009/10:10 s. 142
- muntliga uppgifter, 2007/08:10 s. 44
- säkerhetspolitiska rådets möten, 2015/16:20 s. 239
- upphandlingsärenden, 2018/19:10 s. 97
- utnämningsärenden, 2008/09:20 s. 127, 2009/10:10 s. 135
- Dokumentationsskyldighet, 2018/19:10 s. 77**
- Domare, förflyttning av 2006/07:20 s. 147**
- Driftsstöd till flygplatser, 2015/16:20 s. 259**
- Dröjsmålsränta på tullavgift till EU, 2009/10:20 s. 104**
- Dumpning av kemiska vapen och radioaktivt avfall i Östersjön, 2010/11:20 s. 177**

E

- E-postadresser, privata, 2015/16:20 s. 275, 2022/23:20 s. 140**
- Edge, samarbete med Kina, 2014/15:20 s. 217**
- Ekonomisk förpliktelse för staten, ingående av, 2015/16:20 s. 275**
- Ekonomisk styrning, 2005/06:10 s. 21**
- Ekonomiska vårpropositionen, 2002/03:10 s. 65**
- Elprisområden, införande av, 2013/14:20 s. 73**
- En bok för alla AB, 2007/08:20 s. 49**
- Engagemang i organisationer, statsråds, 2007/08:20 s. 194**
- Ersättning**
 - ex gratia, 2002/03:10 s. 56
 - till statsråd utöver statsrådsarvodet, 2002/03:30 s. 136
 - till vissa ledande befattningshavare, 2011/12:20 s. 209
- Estonia, M/S, 2001/02:20 s. 147, 2004/05:20 s. 258, 2006/07:20 s. 80**
- Etikprövningsnämnden, 2011/12:20 s. 175**
- Etiopien, fängslade svenska medborgare, 2008/09:20 s. 250**
- EU:s**
 - gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, 2004/05:10 s. 91, 2012/13:10 s. 120
 - korttidsbudget, 2020/21:20 s. 64
 - långtidsbudget, 2012/13:20 s. 41
 - uppförandekod för vapenexport, 2008/09:20 s. 16
 - upphovsrättsdirektiv, 2020/21:10 s. 55
- EU-avgiften, senareläggning av, 2003/04:20 s. 105**
- EU-frågor, 2003/04:10 s. 78, 2022/23:10 s. 546**
 - asylprocedurdirektivet, 2004/05:20 s. 142
 - beredning av kommissionsförslag, 2004/05:20 s. 142, 2022/23:10 s. 82

- delegerade akter och genomförandakter, 2019/20:10 s. 145
- fiskemöjligheter i Östersjön, 2016/17:20 s. 92, 2023/24:20 s. 14
- genomförande av EU-rätten, 2012/13:10 s. 101
- kommissionens genomförandekommittéer, 2014/15:10 s. 44
- regeringens företrädare vid samråd och överläggningar samt vid rådsmöten, 2013/14:10 s. 153, 2015/16:20 s. 308
- samråd med EU-nämnden om fjärde järnvägspaketet, 2014/15:20 s. 48
- samråd med riksdagen 2006/07:20 s. 105, 2007/08:20 s. 14, 2017/18:10 s. 136
- trepartsmöten (triloger), 2017/18:10 s. 136
- utsläppshandelssystem, 2016/17:20 s. 108
- vapendirektivet, 2016/17:20 s. 63
- överläggning med utskott, 2018/19:20 s. 22
- överläggning om frågor som behandlas inom ramen för kommittologin, 2014/15:20 s. 87
- överträdelseärenden, 2012/13:10 s. 101

EU-förordningar, 2022/23:10 s. 82

EU-kommissionär, utseende av svensk kandidat, 2004/05:20 s. 155

EU-nämnden, 2006/07:20 s. 107, 2012/13:20 s. 41, 66

- bokstavsmandat, 2021/22:20 s. 34
- EU- och handelsministerns agerande i rådet i fråga om rättsstatsprincipen, 2017/18:20 s. 41
- idrottsministerns agerande i rådet, 2015/16:20 s. 106
- information om ny kommissionsordförande, 2004/05:20 s. 163
- information till, 2009/10:20 s. 54, 2016/17:20 s. 108
- inrikesministerns agerande i rådet i frågan om EU:s gränskontroll, 2015/16:20 s. 120,
- kultur- och demokratiministerns agerande i rådet, 2015/16:20 s. 106, 2016/17:20 s. 53
- Palestina, Sveriges erkännande av, 2014/15:20 s. 28
- samråd, 2001/02:20 s. 58, 2002/03:30 s. 29, 2006/07:20 s. 105, 2007/08:20 s. 14, 2008/09:20 s. 16, 2009/10:20 s. 25, 2011/12:20 s. 11, 23, 2014/15:20 s. 13, 2015/16:20 s. 77, 2018/19:20 s. 22, 2022/23:20 s. 11, 23, 36
- samråd i ett sent skede, 2013/14:10 s. 136
- samråd inför lämnande av brev och s.k. non-papers, 2003/04:10 s. 90
- samråd inför rådets beslut om EU:s årsbudget, 2020/21:10 s. 75, 2022/23:20 s. 36
- samråd inför överenskommelse om återhämtningsplan och långtidsbudget, 2020/21:20 s. 64
- samråd inför toppmöte, 2015/16:20 s. 144, 2017/18:20 s. 68
- samråd om asylfrågor, 2016/17:20 s. 30
- samråd om att klassa kärnkraft som hållbar, 2021/22:20 s. 14, 34
- samråd om Dublinförordningen, 2015/16:20 s. 130
- samråd om fjärde järnvägspaketet, 2014/15:20 s. 48
- samråd om plattformsdirektivet, 2022/23:20 s. 23
- samråd om stöd till Frankrike, 2015/16:20 s. 138
- samråd om TEN-T-kartor, 2022/23:20 s. 11

- samråd under coronapandemin, 2020/21:20 s. 378
- samråd vid fråga av stor betydelse för Sverige som stat och som medlemsstat i EU, 2017/18:20 s. 41
- skriftligt samråd, 2015/16:20 s. 92
- statsråds närvaro, 2005/06:20 s. 86, 2013/14:10 s. 153
- underlag inför samråd, 2015/16:20 s. 96, 2023/24:10 s. 70
- EU-sakråd**, 2018/19:10 s. 109
- Europeiska arbetsmyndigheten**, 2018/19:20 s. 22
- Europeiska rådet**, 2006/07:20 s. 105, 2012/13:20 s. 43, 2017/18:20 s. 68
- Europeiska utvecklingsfonden, avgiften till**, 2004/05:10 s. 17
- Exklusivitetsgrundsatsen**, 2004/05:20 s. 108
- Expeditionsministär**, se *Övergångsregering*
- Extra val**, 2014/15:20 s. 287
- Extra ändringsbudget**, 2018/19:20 s. 32, 2019/20:10 s. 73, 2020/21:20 s. 322

F

- Faktapromemorior**, 2003/04:10 s. 78
- Fastighetsskatt, avsaknad av**, 2004/05:20 s. 259
- Fideikommissärenden**, 2004/05:10 s. 54
- Fildelning**, 2007/08:6 s. 42
- Filmstöd**, 2018/19:20 s. 186
- Finansiella instrument, förteckning över innehav av**, 2013/14:20 s. 298
- Finansiella intressen, statsråds**, 2006/07:20 s. 36, 69
- Finansiella krisen 2008–2009**, 2009/10:10 s. 56
- Finansinspektionens sponsoravtal med affärsbankerna**, 2001/02:20 s. 214
- Finansmakten**, 2005/06:10 s. 20, 2015/16:20 s. 17, 30, 56, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10
- Fiskeförhandlingar**
 - jordbruksministerns agerande i samband med, 2007/08:20 s. 87
 - jordbruksministerns information om, 2008/09:20 s. 25
- Flickaprojektets mediekampanj**, 2004/05:20 s. 108
- Flodvågskatastrofen 2004**, 2005/06:8
 - fortsatt granskning av, 2007/08:6 s. 7
- Flygbolag, statlig garanti till**, 2001/02:20 s. 69
- Flygutbildningar, lokalisering av**, 2001/02:20 s. 18
- Flyktmottagande hösten 2015**, 2015/16:20 s. 396, 454, 480, 2017/18:20 s. 112
- FN:s klimatkonvention**, 2012/13:20 s. 29
- FN:s olja-för-mat-program**, 2009/10:20 s. 308

FN:s säkerhetsråd, kampanj för Sveriges plats i, 2016/17:20 s. 143,
2017/18:20 s. 127, 148, 322, 2018/19:20 s. 106

FN-sanktioner, 2001/02:20 s. 115, 2005/06:20 s. 71

Folkmord i Osmanska riket 1915, 2010/11:20 s. 47

Fordonsindustrin, stöd till, 2008/09:20 s. 51, 2009/10:20 s. 261

Forska och väx, anslaget till, 2007/08:20 s. 82

Forskningens frihet, 2005/06:20 s. 133

Forskningsmedel, hantering av, 2008/09:20 s. 94

Forum för levande historia, 2007/08:20 s. 159

Frankrike, bilateral hjälp inom EU, överläggning med Utrikesnämnden,
2015/16:20 s. 189

Frihetsberövade personer utomlands, 2015/16:10 s. 37

Fristående myndigheter, 2006/07:10 s. 53

Fryshuset, bidrag till, 2001/02:20 s. 96

Frågeinstituten, 2009/10:10 s. 148, 2011/12:20 s. 36, 2014/15:20 s. 42,
2020/21:20 s. 18, 23, 2021/22:20 s. 254

Frågestund
– svar på fråga som är KU-anmäld, 2022/23:20 s. 50
– uppgift om brist på poliser, 2017/18:20 s. 314
– uppgift om extra val, 2014/15:20 s. 42
– uppgift om partibidrag, 2011/12:20 s. 36

Fångtransporter, hemliga, 2009/10:20 s. 296

Fängslad svensk medborgare på Guantánamobasen, 2002/03:30 s. 99,
2005/06:2 s. 58

Fängslade svenska medborgare i Etiopien, 2008/09:20 s. 250

Förbifart Stockholm, 2014/15:20 s. 179

Författningsreglering, 2003/04:10 s. 23, 2005/06:10 s. 22, 2010/11:10
s. 40, 2012/13:10 s. 16, 2020/21:20 s. 268

Författningsutgivningen, 2004/05:10 s. 39, 2007/08:10 s. 11, 2009/10:10
s. 17, 2009/10:20 s. 139, 2014/15:10 s. 14, 2020/21:10 s. 19

Förflyttning av generaldirektör
– Arbetsförmedlingen, 2008/09:20 s. 149
– Försäkringskassan, 2018/19:20 s. 59
– Skogsstyrelsen, 2012/13:20 s. 248
– Strålsäkerhetsmyndigheten, 2023/24:20 s. 49
– Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, 2009/10:20 s. 58

Förhandsgranskning, förbud mot, 2006/07:20 s. 13

Förhandsprövning av nya programtjänster, 2010/11:20 s. 112

Förkortad motionstid, 2009/10:10 s. 47, 2023/24:20 s. 118

Förmögenhetsinnehav, statsråds, 2006/07:20 s. 36

Förordnande av statsråd, 2006/07:20 s. 30, 2014/15:20 s. 268

Förordning

- omprövning av, 2020/21:20 s. 268
- undantag från, 2012/13:10 s. 100
- upplysning om bemyndigande, 2022/23:10 s. 32

Förordningar, om statligt stöd, 2022/23:20 s. 59, 67, 2023/24:10 s. 41

Förordningsmakten, 2006/07:20 s. 128

Förordningsmotiv, 2021/22:20 s. 130

Försvarets materieförsörjning, 2012/13:20 s. 92

Försvarets materielverk (FMV), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Försvarets radioanstalt (FRA), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Förvarsexportmyndigheten (FXM), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Försvarsmakten

- beredning av regeringsärenden, 2012/13:20 s. 114
- försvarsministerns ansvar för agerande inom, 2003/04:20 s. 162
- försvarsministerns styrning av, 2011/12:20 s. 161, 2013/14:20 s. 32, 2018/19:20 s. 170
- grundorganisation, 2010/11:20 s. 40
- grundorganisation, remissberedning av, 2004/05:20 s. 122
- insatsorganisationen, 2013/14:20 s. 32
- lokalisering av samlade flygutbildningar inom, 2001/02:20 s. 18
- nordisk snabbinsatsstyrka, 2010/11:20 s. 10
- organisationsförändring inom, 2000/01:20 s. 16, 2010/11:20 s. 38
- personalförsörjning, 2009/10:20 s. 39, 2010/11:20 s. 24, 2013/14:20 s. 32
- subarktisk förmåga, 2005/06:20 s. 17
- tillsättande av chef, 2018/19:20 s. 170
- vinterklimat, förmåga att verka i, 2010/11:20 s. 38

Försäkringskassan

- arbetsskadeförsäkring, 2012/13:20 s. 153
- assistansersättning, utvecklingen av antalet timmar, 2017/18:20 s. 230
- omorganisering 2005, beredningen av, 2008/09:20 s. 205
- rimliga villkor att sköta sitt uppdrag, 2008/09:20 s. 221
- servicekontor, 2013/14:20 s. 58
- sjukförsäkringen, 2021/22:20 s. 173

Förvaltningsbeslut eller författningsreglering, 2003/04:10 s. 23

Förvaltningsmyndigheter

- regeringens ansvar för, 2011/12:20 s. 49, 2018/19:20 s. 125
- regeringens styrning av, 2012/13:10 s. 80, 2012/13:20 s. 267, 2013/14:20 s. 34, 2015/16:10 s. 84, 2016/17:10 s. 104, 2018/19:20 s. 125, 2020/21:10 s. 252

Förvaltningsärenden

- avlysning och upplåtelse av jakt, 2022/23:10 s. 21
- avskrivning, 2023/24:10 s. 17
- befrielse från energiskatt och koldioxidskatt, 2006/07:10 s. 15
- beredningskravet, 2008/09:10 s. 46, 2011/12:10 s. 13, 2014/15:20 s. 99

- brevsvär, 2001/02:10 s. 33
- dispens från arvs- och gåvoskatt, 2000/01:10 s. 30
- dispens från stämpelskatt, 2000/01:10 s. 30
- dröjsmål vid avslut, 2023/24:10 s. 17
- fideikommissärenden, 2004/05:10 s. 54
- friköp av s.k. fjällägenheter, 2009/10:10 s. 19
- förkomna handlingar, 2023/24:10 s. 17
- försäljning av mark ovan odlingsgränsen, 2009/10:10 s. 19
- gruvärenden, 2021/22:10 s. 22
- handläggningstiden, 2011/12:10 s. 13, 2012/13:10 s. 17, 2014/15:10 s. 20, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121, 2018/19:10 s. 17, 2019/20:10 s. 24, 2020/21:10 s. 23, 143, 2021/22:10 s. 22, 117, 2022/23:10 s. 21
- inhibition, handläggning av yrkande om, 2022/23:10 s. 21
- kommunala vetot (miljöbalken), 2021/22:20 s. 117
- kommunikation med part, 2021/22:10 s. 22, 2022/23:10 s. 21
- makulerade handlingar, 2023/24:10 s. 17
- motivering av beslut, 2014/15:20 s. 110, 2022/23:10 s. 21
- partsinsyn, 2021/22:10 s. 22
- parts möjlighet till möte, 2020/21:10 s. 143
- permutationsärenden, 2004/05:10 s. 51
- skriftliga riktlinjer för handläggning av, 2011/12:10 s. 13
- undantag enligt lagen om offentlig upphandling, 2000/01:10 s. 30
- utredningsansvar, 2021/22:10 s. 22, 117
- utökad mellanlagring av använt kärnbränsle, 2021/22:20 s. 117
- överklagande av ansökan om markupplåtelse, 2018/19:10 s. 17
- överklagande av strandskyddsdomar, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121
- överklagandeärenden i Miljödepartementet, 2007/08:10 s. 16, 2013/14:10 s. 26, 2014/15:10 s. 25, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121
- överklagandeärenden i Näringsdepartementet, 2001/02:10 s. 35, 2010/11:10 s. 34, 2014/15:10 s. 20
- överklagandeärenden om arbetsmiljön, 2003/04:10 s. 34
- Föräldraledighet och förvärvsarbete, 2004/05:10 s. 27**

G

- Gemensam myndighet för statens skolor för vuxna, 2001/02:20 s. 66**
- Generaldirektörs deltagande i konferens, 2012/13:20 s. 257**
- Glyfosat, 2017/18:20 s. 127**
- GMO, överläggning om, 2014/15:20 s. 87**
- God hushållning, 2014/15:20 s. 179**
- Gruvsamordnare, 2015/16:20 s. 249**
- Gruvtillstånd, näringsministerns agerande vid handläggningen, 2015/16:20 s. 249**
- Gruvärenden, 2021/22:10 s. 22**

Grönbok om mervärdesskattens framtid, hantering av utlåtande,

2012/13:20 s. 74

Guantánamobasen, fängslad svensk medborgare, 2002/03:30 s. 99,

2005/06:2 s. 58

Gui Minhai, hantering av, 2020/21:20 s. 145**Göteborg, EU-toppmötet, 2001/02:20 s. 152****H****Handlande i regeringens eller utrikesministerns namn, 2007/08:10 s. 45****Handlingsplanen för etnisk och kulturell mångfald, 2005/06:10 s. 15****Havsövervakningssystem till Libyen, marknadsföring av, 2010/11:20**

s. 198

Heby kommun, kommun- och landstingstillhörighet, 2001/02:20 s. 54**Hedersdoktorat, 2005/06:20 s. 206****Helikopter NH90, upphandling av, 2001/02:20 s. 80****Hemliga handlingar, Regeringskansliets hantering av, 2012/13:10 s. 22****Hindrande åtgärder, 2006/07:20 s. 13****Hiv/aids, 2005/06:10 s. 20****Hyresråd, 2006/07:20 s. 147****Hållbarhetskommision, 2006/07:20 s. 85****Hälsoforum, 2005/06:10 s. 20****Högsolor och universitet, utseende av styrelseledamöter, 2004/05:20**

s. 135, 2013/14:20 s. 95

I**Identitetshandling för utländska medborgare bosatta i Sverige,**

2008/09:20 s. 77

Illojal maktutövning, 2006/07:20 s. 232

– indelningsärenden, 2001/02:10 s. 39

– handläggning av, 2004/05:20 s. 57

Individuellt kompetenssparande, 2004/05:20 s. 76**Indragningen av transportstödet från årsskiftet 1999/2000, 2000/01:20**

s. 68

Industriella utvecklingscentrum, 2004/05:20 s. 34**Information**

– om utrikesministerns inställda resa till Israel, 2014/15:20 s. 272

– till EU:s medlemsländer om Sveriges erkännande av Staten Palestina, 2014/15:20 s. 28

– till riksdagen i EU-frågor, regeringens, 2008/09:10 s. 89

– till riksdagen om fiskeförhandlingar, 2008/09:20 s. 25

– till riksdagen om inköp och anskaffning av ett luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10

- till riksdagen om insatsorganisation 2014, 2013/14:20 s. 32
- till riksdagen om kostnadsfördyringar, 2020/21:20 s. 27
- till riksdagen om svenskt deltagande i ett internationellt försvarssamarbete, 2017/18:20 s. 80
- till riksdagen om utgiftsbegränsande åtgärder, 2015/16:20 s. 17
- till utskott, 2014/15:20 s. 82, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 80, 187, 2018/19:20 s. 10
- till utskott och medier, 2018/19:20 s. 10

Information till allmänheten

- broschyr i samband med Sveriges EU-medlemskap, 2000/01:20 s. 76
- nätmyter om invandring, publicering på regeringens webbplats, 2011/12:20 s. 154

Informationshantering inom Regeringskansliet, 2017/18:20 s. 112, 2020/21:10 s. 176, 191

Informationssäkerhet, 2017/18:20 s. 331

Informella informationsutbyten med USA, 2010/11:20 s. 255

Informella kontakter mellan Regeringskansliet och myndigheterna, 2012/13:10 s. 100, 2012/13:20 s. 248, 2014/15:10 s. 72, 2015/16:10 s. 104, 2015/16:20 s. 452, 2017/18:20 s. 220, 2020/21:10 s. 252, 2021/22:20 s. 209, 227

Informellt ministermöte, statsråds agerande, 2016/17:20 s. 108

Inlandsinnovation AB, 2013/14:20 s. 224

Innovationsrådet, 2015/16:20 s. 243

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), 2005/06:20 s. 189

Instruktioner inför möten i EU, 2010/11:10 s. 76, 2014/15:10 s. 52, 61

Insynsråd, tillsättande av, 2012/13:20 s. 115, 2017/18:10 s. 87

Integrationsverkets utbetalning av schablonersättning, statsrådets ansvar, 2007/08:20 s. 55

Internationella valfångstkommissionens möte, svenskt agerande, 2002/03:30 s. 72

Internationella överenskommelser, 2004/05:10 s. 67, 2012/13:10 s. 120, 2017/18:20 s. 80

- bemyndiganden att ingå, 2011/12:10 s. 58
- förteckning över, 2011/12:10 s. 58
- förvaltningsmyndigheternas, 2004/05:10 s. 67, 2011/12:10 s. 58, 2015/16:10 s. 106, 2016/17:10 s. 104, 2017/18:20 s. 244
- ingående av, 2010/11:20 s. 243, 2012/13:20 s. 264, 288
- publicering i Sveriges internationella överenskommelser (SÖ), 2010/11:20 s. 254, 2011/12:10 s. 58, 2012/13:10 s. 120

Internationellt försvarssamarbete (Joint Expeditionary Force, JEF), 2017/18:20 s. 80

Internet, tillståndsgivning till spel på, 2001/02:20 s. 92

Interpellationer

- besvarande av, 2001/02:10 s. 30, 2001/02:20 s. 29, 2002/03:30 s. 17, 2017/18:20 s. 17
- besvarande av vid avgång, 2020/21:20 s. 23

- debatt, uppgifter i (Laila Freivalds), 2004/05:20 s. 45
- debatt, uppgifter i (Leif Pagrotsky), 2004/05:20 s. 50
- debatt, uppgifter i (Tomas Eneroth), 2021/22:20 s. 248
- debatt, uppträdande (Sven Otto Littorin), 2008/09:20 s. 35
- debatt, uppträdande (Thomas Bodström), 2005/06:20 s. 43
- frågeinstituten, 2009/10:10 s. 148
- hinder för att besvara, 2003/04:20 s. 87
- sena interpellationssvar, 2005/06:20 s. 40, 2010/11:20 s. 61, 2014/15:10 s. 73, 2023/24:10 s. 34
- till statsministern, 2002/03:30 s. 14
- underlag för interpellationssvar, 2015/16:20 s. 69
- Interregnum på skolministerposten**, 2001/02:20 s. 29
- Intressekonflikter för statsråd**, 2006/07:20 s. 36, 69
- Intressekonflikter för särskilda utredare**, 2020/21:10 s. 127
- Invandringspolitiken**, 2015/16:20 s. 494
- Irakkriget och vapenexport m.m.**, 2003/04:20 s. 204
- Iraks försvarsminister**, 2020/21:10 s. 176
- Israel, militärt samarbete med**, 2006/07:20 s. 93
- It-system, avtal om Regeringskansliets**, 2017/18:20 s. 210

J

Jas 39 Gripen-plan

- avtal om leasing, 2005/06:20 s. 23
- bemyndigande om offert till Norge, 2008/09:20 s. 117

Järnvägsunderhållet, 2013/14:20 s. 246

Jäv, 2006/07:20 s. 36, 2006/07:20 s. 69, 2009/10:20 s. 117, 2012/13:20 s. 84, 2014/15:20 s. 240, 2016/17:20 s. 266, 275, 2018/19:20 s. 90, 2022/23:20 s. 76

Jävssituation

- på Försvarsdepartementet, 2004/05:20 s. 118
- på Kulturdepartementet, 2008/09:20 s. 298

K

Kabinettsfråga, 2014/15:20 s. 288

Kalkbrytning på Gotland, 2014/15:20 s. 22, 2021/22:20 s. 227, 234

Karantän för f.d. statsråd, 2002/03:30 s. 119

Karolinska institutets filial i Hongkong, 2017/18:20 s. 240

Kina

- programvaran Edge, 2014/15:20 s. 217
- vapenembargo, 2001/02:20 s. 88, 2004/05:20 s. 168

Klimatmålen, nå med hjälp av infrastrukturplanering, 2012/13:20 s. 12

Klimatmålet för 2020, regeringens beräkning, 2013/14:20 s. 21

Klimatlagen, 2020/21:20 s. 106

Klimatpolitiska handlingsplanen, 2020/21:20 s. 106

Klustervapen, internationellt förbud mot, 2008/09:20 s. 12

Koldioxidutsläpp, EU-mål för, 2006/07:20 s. 121

Kommandomål, se *Särskilda regeringsärenden*

Kommissioner, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91

Kommittéordförande

– bakgrund, 2017/18:10 s. 49

– utseende av, 2004/05:20 s. 128

Kommittéväsendet, 2005/06:10 s. 13, 2012/13:20 s. 85, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49, 2022/23:10 s. 49

– Anhörigkommittén, 2001/02:20 s. 197

– kommissioner, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91

– kommittéberättelsen, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

– kommittédirektiv, utformning av, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

– kommittéförordningen, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

– parlamentariskt inslag, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

– särskild utredare eller kommitté, 2017/18:10 s. 49

– utredningarnas sammansättning, 2017/18:10 s. 49

– utredningstiden, 2017/18:10 s. 49

– utredningsuppdraget, 2017/18:10 s. 49

Kommunala indelningen, ändringar i, 2001/02:10 s. 39

Kommunala självstyrelsen, 2023/24:20 s. 176

Kommunala självstyrelsen, proportionalitetsprövning, 2016/17:10 s. 82

Kommundelning Torslanda, 2001/02:20 s. 49

Kommunikation mellan Regeringskansliet och EU-kommissionen, 2006/07:20 s. 195

Konstitutionsutskottets granskning, avgränsning, 2023/24:20 s. 131

Konstitutionsutskottets rätt att få ut handlingar, 2011/12:10 s. 39

Konsultavtal, Regeringskansliets, 2001/02:10 s. 14

Konsultföretag för olika utredningsuppdrag, 2012/13:20 s. 82

Konsulär biståndsverksamhet, 2012/13:20 s. 145

Konsulära ärenden

– barn i internationella förhållanden, 2016/17:10 s. 30

– Gui Minhai, 2020/21:20 s. 145

– stöd till frihetsberövade personer utomlands, 2015/16:10 s. 37

Kravprofiler, arkivering av, 2005/06:20 s. 184

Kretsloppsmiljarden, 2000/01:10 s. 22

Krigsmateriel, export av, 2001/02:20 s. 142, 2012/13:20 s. 266, 291

Krigsmateriel till Natoländerna, fråga om, 2000/01:20 s. 118

Krigsmaterielsamarbete, 2004/05:20 s. 105

Krisberedskap och krishantering

- ansvarsfördelning, regeringen–Regeringskansliet vid kris, 2005/06:8 s. 52
- coronapandemin, 2020/21:20 s. 190, 2021/22:20 s. 65
- flodvågskatastrofen 2004, 2005/06:8
- flyktingmottagande hösten 2015, 2015/16:20 s. 396, 454, 480, 2017/18:20 s. 112
- regeringens roll och ansvar, 2005/06:8 s. 35, 2020/21:20 s. 190
- Statsrådsberedningen, statsministerns ansvar, 2007/08:20 s. 169
- Trafikstoppet på väg E22, 2023/24:20 s. 147

Kungörande, elektronisk i Svensk författningssamling, 2022/23:10 s. 40

Kunskapslyftet, 2000/01:10 s. 24

Könsmaktsperspektiv vid universitet och högskolor, 2005/06:20 s. 123

Könsneutral lagstiftning, utredning om, 2004/05:20 s. 72

L

Lagrådets granskning, 2003/04:10 s. 36, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 164, 2016/17:10 s. 103, 2018/19:10 s. 23, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 322, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 100, 118

- regeringens hantering av Lagrådets synpunkter, 2018/19:10 s. 23, 2018/19:20 s. 23, 2023/24:20 s. 118
- svarstid för Lagrådet, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 118
- synpunkter och förslag, 2018/19:10 s. 23, 2022/23:20 s. 90
- tid mellan lagrådsgranskning och proposition, 2014/15:10 s. 81, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 118
- tidsåtgång för Lagrådet, 2023/24:10 s. 45

Landsbygdsprogrammet, 2014/15:20 s. 240

Lagstiftningsprocessen, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

Ledamöter i

- statliga styrelser, nominering av, 2005/06:20 s. 143
- styrelser för högskolor och universitet, utseende av, 2004/05:20 s. 135

Levande historia, 2000/01:10 s. 25

Lokala investeringsprogram, stöd till, 2000/01:20 s. 24

Lokalisering av Försvarsmaktens flygutbildningar, 2001/02:20 s. 18

Lotterier på internet, 2001/02:20 s. 92

LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, 2017/18:20 s. 232

Luftfartsverket, styrning av, 2016/17:10 s. 104

Luftvärnssystem (Patriot), inköp och anskaffning, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10

Lyftet, agerande gentemot statliga myndigheter gällande, 2010/11:20 s. 158

Lågprisavtal, 2006/07:20 s. 239

Lärarlegitimationsreformen, förseningen av, 2011/12:20 s. 43

Löneprocessen inom Regeringskansliet, 2023/24:20 s. 136

M

Meddelarfrihet vid genomförande av EU-direktiv, 2012/13:20 s. 125

Meddelarskydd, beaktande av, 2007/08:6 s. 34

Medel från Europeiska socialfonden, 2002/03:30 s. 91

Mediekampanj, 2004/05:20 s. 108

Migrationsverkets insynsråd, 2012/13:20 s. 115

Militära övningar, rutiner för beslut om (Snowflake), 2005/06:20 s. 48

Militärt samförståndsavtal med Saudiarabien, 2005/06:20 s. 59,
2012/13:20 s. 264, 288

Miljöbalken, tillåtlighetsprövning, 2001/02:20 s. 110

Miljökonsekvensutredning, regeringens ansvar för utebliven, 2004/05:20
s. 116

Ministerrådsmöten

– statsråds agerande vid, 2006/07:20 s. 107, 2011/12:20 s. 22

– statsråds deltagande i, 2005/06:20 s. 86

Ministerstyre, 2012/13:20 s. 204, 219, 257, 2015/16:20 s. 259

Motpartsverifiering (vid UD), **rutiner för**, 2021/22:20 s. 281

Museichef, 2005/06:20 s. 140

Myndigheter och organ

– dokumentation av kontakter, 2012/13:10 s. 100

– föreskriftsrätt, 2019/20:10 s. 134

– hos Regeringskansliet, 2006/07:10 s. 51

– inom kommittéväsendet, 2006/07:10 s. 53

– uppdrag till, 2012/13:10 s. 100

Myndigheters

– försäljning av verksamhet, 2020/21:20 s. 133

– genomförandeåtgärder, regeringens ansvar, 2009/10:10 s. 104

– information till regeringen, 2011/12:20 s. 101, 2012/13:20 s. 12, 2017/18:20 s. 282

– rätt att bilda bolag, 2012/13:20 s. 269

– självständighet, 2005/06:20 s. 113, 2007/08:6 s. 42, 2018/19:20 s. 170, 2018/19:20
s. 220, 2020/21:10 s. 267

Myndighetsdialog, 2015/16:20 s. 275, 2016/17:10 s. 104

Myndighetsföreskrifter, 2019/20:10 s. 134

Myndighetsförordning, 2006/07:10 s. 55, 2021/22:20 s. 227

Myndighetsstyrelser, 2017/18:10 s. 87, 2019/20:10 s. 92

Myndighetsstyrning, regeringens förändring, 2012/13:10 s. 99

N

Nationell samordnare, 2005/06:20 s. 103, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:20
s. 202

– för barn i asylprocessen, utnämning av, 2006/07:20 s. 73

Nato, överenskommelser i anslutning till Sveriges ansökan till Nato, 2023/24:20 s. 37

Nato, överläggning med Utrikesnämnden inför samförståndsavtal om värdlandsstöd m.m., 2015/16:20 s. 175

Natura 2000, 2017/18:20 s. 96, 2020/21:10 s. 143

Nobel Center, aviserad investering, 2016/17:20 s. 13

Nominering av styrelseledamot, 2005/06:20 s. 151

Non-papers, 2002/03:30 s. 29, 2003/04:10 s. 90, 2014/15:20 s. 13

Nordiska snabbinsatsstyrkan, 2010/11:20 s. 10

Normgivning, 2006/07:20 s. 131, 2011/12:10 s. 40, 2012/13:10 s. 78, 2018/19:20 s. 196, 2019/20:10 s. 134, 2021/22:20 s. 48, 2022/23:10 s. 32

Notifiering, 2007/08:10 s. 24

– miljöbalken, 2001/02:20 s. 110

– presstödet, 2006/07:20 s. 195, 202

– återkallande av, 2006/07:20 s. 202, 2007/08:10 s. 24

Nuon, Vattenfalls förvärv av, 2013/14:20 s. 132

Nyckelbiotoper, 2020/21:20 s. 117

Nyckeltal, 2004/05:10 s. 38

Nystartsjobb, upphandling av informationstjänster om, 2006/07:20 s. 204

Nådeärenden, regeringens handläggning av, 2002/03:10 s. 39, 2013/14:10 s. 17

Nämndmyndigheter, 2006/07:10 s. 55

O

OAB, Apoteket Omstrukturering AB, 2009/10:20 s. 207

Obemannat stridsflygplan (Neuron), 2005/06:20 s. 30

Objektivitetsprincipen, 2011/12:20 s. 157

Offentliggörande av aktieförsäljning, 2001/02:20 s. 261

Offentlighetsprincipen, 2006/07:10 s. 51, 2012/13:20 s. 245, 2013/14:20 s. 126, 2015/16:10 s. 42, 2015/16:20 s. 239, 244, 2018/19:10 s. 77, 2018/19:20 s. 106, 2023/24:20 s. 163, 169

Officiellt besök utomlands av statsråd, 2004/05:20 s. 42

Omlokalisering av Riksantikvarieämbetet, 2007/08:20 s. 44

Omplacering av stabschef, 2011/12:20 s. 188

Omregleringar, regeringens arbete med, 2013/14:20 s. 266

Omvärldsbevakning, regeringens, 2018/19:20 s. 32

Organisationsformer, 2006/07:10 s. 55

Osmanska riket, folkmord, 2010/11:20 s. 47

Osmo Vallo-fallet, 2006/07:20 s. 138

Outsourcing, 2017/18:20 s. 331

P

Palestina, erkännande av Staten, 2014/15:20 s. 119

Pandemikrisen (H1N1-pandemin), 2009/10:10 s. 66

Paragraf (§) 5-förordnande, 2005/06:20 s. 143, 2015/16:20 s. 308

Parisattackerna, överläggning med Utrikesnämnden om hjälp till Frankrike, 2015/16:20 s. 189

Parlamentarisk utredning, socialförsäkringar, 2004/05:20 s. 66

Parlamentariska kommittéer, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

Parlamentariska referensgrupper, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

Penninglotteriet, 2003/04:10 s. 31

Permutationsärenden, 2004/05:10 s. 51

Pirate Bay, 2007/08:6 s. 42

– uttalande av statsråd, 2009/10:20 s. 345

Pisaundersökningen 2018, utbildningsministrarnas hantering, 2021/22:20 s. 195

Polismyndigheten, undantag från säkerhetsskyddsförordningen, 2017/18:20 s. 282

Politikerundantaget i tryckfrihetsförordningen, 2013/14:10 s. 74

Politisk överenskommelse, 2002/03:10 s. 62, 2015/16:20 s. 300

Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet, 2000/01:10 s. 6, 2001/02:10 s. 7, 2002/03:10 s. 14, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 25, 2005/06:10 s. 11, 2006/07:10 s. 11, 2007/08:10 s. 8, 2008/09:10 s. 10, 2009/10:10 s. 10, 2010/11:10 s. 9, 2011/12:10 s. 9, 2012/13:10 s. 10, 2013/14:10 s. 12, 2014/15:10 s. 13, 2015/16:10 s. 11, 2016/17:10 s. 10, 2017/18:10 s. 13, 2018/19:10 s. 11, 2019/20:10 s. 18, 2020/21:10 s. 17, 2021/22:10 s. 16, 2022/23:10 s. 15, 2023/24:10 s. 11

Posten AB, 2006/07:20 s. 225

– samgåendet med Post Danmark A/S, 2011/12:20 s. 193

Praktikplatser, agerande gentemot statliga myndigheter, 2010/11:20 s. 158

Presskonferens, 2006/07:20 s. 238

Pressmeddelande, publicering på regeringens webbplats, 2011/12:20 s. 145, 2014/15:20 s. 136, 2023/24:20 s. 198

Presstödet

– handläggningen av frågan, 2007/08:20 s. 30

– regeringens handlande efter riksdagens beslut, 2006/07:20 s. 183

Proportionalitetsprövning

– vid fri- och rättighetsinskränkningar, 2021/22:20 s. 48

– vid inskränkning av den kommunala självstyrelsen, 2016/17:10 s. 82

Propositioner

– avlämnade under kristid, 2009/10:10 s. 45, 2020/21:20 s. 322

– krav på innehåll, 2003/04:20 s. 117, 2020/21:20 s. 27, 106

– tid mellan beslut om proposition och lagförslags ikraftträdande, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

Propositionsanhopning, 2005/06:20 s. 13, 2018/19:10 s. 58

Propositionsavlämnande, 2001/02:10 s. 26, 2008/09:10 s. 28, 2012/13:10 s. 47, 2018/19:10 s. 58

Propositionsförteckning, 2005/06:20 s. 14, 2018/19:10 s. 58

R

Radarsystem, 2015/16:20 s. 69

Radio- och tv-lagsutredningens uppdrag om skydd för barn mot olämpligt programinnehåll, 2001/02:20 s. 204

Radiokommunikationssystem baserat på Tetrastandard, 2001/02:20 s. 34

Radiotjänst, polisanmälningar av statsråd, 2006/07:20 s. 217

Raffinaderi i Lysekil, 2020/21:10 s. 153

Rambeslut och beslut, 2002/03:10 s. 59

Redaktionell självständighet, 2004/05:20 s. 190, 2010/11:20 s. 215, 2011/12:20 s. 154, 2016/17:20 s. 289, 339

Regelförenkling, regelförbättring, 2005/06:10 s. 37

Regelgivning, vid konsekvensutredning, 2019/20:10 s. 134

Regeringens kollektiva beslutsfattande, 2021/22:10 s. 50

– antalet närvarande statsråd, 2021/22:10 s. 50

– arbetet under coronapandemin, 2021/22:10 s. 50

– föredragande statsråd, 2021/22:10 s. 50

– regeringssammanträden (ordinarie eller extra), 2021/22:10 s. 50

– regeringsärenden, 2021/22:10 s. 50

Regeringens omvärldsbevakning, 2018/19:20 s. 32

Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation, 2000/01:10 s. 3, 2001/02:10 s. 6, 2002/03:10 s. 8, 2003/04:10 s. 9, 2004/05:10 s. 8, 2005/06:10 s. 7, 2006/07:10 s. 9, 2007/08:10 s. 5, 2008/09:10 s. 8, 2009/10:10 s. 8, 2010/11:10 s. 7, 2011/12:10 s. 7, 2012/13:10 s. 8, 2013/14:10 s. 10, 2014/15:10 s. 10, 2015/16:10 s. 8, 2015/16:20 s. 308, 2016/17:10 s. 8, 2016/17:20 s. 289, 2017/18:10 s. 11, 2018/19:10 s. 9, 2019/20:10 s. 15, 2020/21:10 s. 15, 2021/22:10 s. 13, 50, 2022/23:10 s. 13, 2023/24:10 s. 9

Regeringens webbplats, 2010/11:20 s. 230, 2011/12:20 s. 154, 2014/15:20 s. 136, 2016/17:20 s. 299

– ändring och rättelse av sakinnehåll, 2010/11:20 s. 231, 2014/15:20 s. 136

Regeringskanslibeslut, se *Regeringskansliärenden*

Regeringskansliet, 2005/06:10 s. 7, 2015/16:10 s. 42

– anslag, 2014/15:20 s. 211

– anställningsvillkor för politiskt sakkunniga, 2002/03:30 s. 128

– ansvarsfördelning och chefsansvar, 2016/17:20 s. 289

– informationsförmedling inom, 2017/18:20 s. 365

– integrationsfrågor m.m., 2001/02:10 s. 13, 2005/06:10 s. 15

- jämställdhetsfrågor, 2001/02:10 s. 9, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 27
- konsultavtal, 2001/02:10 s. 14
- kvinnliga chefer, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 28, 2005/06:10 s. 14
- löneprocessen inom, 2023/24:20 s. 136
- Näringsdepartementet som beredningsorgan, 2000/01:20 s. 112
- organisering för särskilda projekt, 2000/01:10 s. 16, 2004/05:10 s. 38
- personalutvecklingen, 2000/01:10 s. 4, 2003/04:10 s. 14, 2004/05:10 s. 24, 2005/06:10 s. 9, 2009/10:10 s. 8, 2010/11:10 s. 7, 2012/13:10 s. 8
- politiska samordningsfunktioner, 2013/14:10 s. 42
- Riksrevisionens tillgång till handlingar, 2004/05:20 s. 244
- saklighet och opartiskhet, politiskt anställds eventuella bindningar, 2018/19:20 s. 90
- samordningskansliet, 2012/13:20 s. 264
- utrustning och material, statsråds bruk av, 2007/08:20 s. 241

Regeringskansliet som myndighet, 2000/01:10 s. 8, 2001/02:10 s. 21, 2002/03:10 s. 19, 2003/04:10 s. 18, 2004/05:10 s. 31

Regeringskansliärenden, beslut i, 2006/07:10 s. 25, 2011/12:10 s. 17, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:10 s. 42

Regeringskonferensen, 2006/07:20 s. 105

Regeringsprotokollen, 2000/01:10 s. 28, 2001/02:10 s. 24, 2002/03:10 s. 21, 2003/04:10 s. 20, 2004/05:10 s. 16, 2005/06:10 s. 18, 2006/07:10 s. 13, 2007/08:10 s. 9, 2008/09:10 s. 14, 2009/10:10 s. 14, 2010/11:10 s. 13, 2011/12:10 s. 11, 2012/13:10 s. 12, 2013/14:10 s. 14, 2014/15:10 s. 14, 2015/16:10 s. 12, 2016/17:10 s. 12, 2017/18:10 s. 15, 2018/19:10 s. 13, 2019/20:10 s. 20, 2020/21:10 s. 19, 2021/22:10 s. 18, 2022/23:10 s. 17, 2023/24:10 s. 13

Regeringsskiftet

- 2006, 2006/07:10 s. 6
- 2014, 2014/15:10 s. 8, 2015/16:20 s. 308
- 2018–2019, 2019/20:10 s. 9
- 2021 juni–juli, 2021/22:10 s. 10
- 2021 november, 2022/23:10 s. 8
- 2022, 2022/23:10 s. 10

Register, inrättande av, 2008/09:20 s. 69

Registerförfordningar, 2012/13:10 s. 78

Regleringsbrev, 2012/13:10 s. 87, 2016/17:10 s. 104, 2020/21:10 s. 222

- AMS och Arbetsförmedlingen, 2009/10:20 s. 95, 2014/15:20 s. 202, 2020/21:10 s. 222
- Regeringskansliet, 2014/15:20 s. 211
- Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), 2015/16:10 s. 105
- utformning av, 2011/12:20 s. 101
- villkor i, 2003/04:10 s. 27, 2010/11:10 s. 40
- Vägverket, 2000/01:20 s. 20
- övergångsregering, 2020/21:10 s. 222

Rehabilitering av långtidssjukskrivna, 2006/07:20 s. 88

Rekryteringsföretag, avtal med, 2007/08:20 s. 188

Rekryteringsförfaranden, öppna, 2011/12:10 s. 97

Remissförfarande, 2002/03:10 s. 64, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 162

Remissmöten, 2021/22:10 s. 107

Remissvar, hantering av i viss fråga, 2013/14:20 s. 10

Remissväsendet, 2021/22:10 s. 80, 2022/23:10 s. 49, 90, 2023/24:20 s. 100, 118

– remissinstanser, 2021/22:10 s. 96, 2022/23:20 s. 90

– remisstid, 2021/22:10 s. 95, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45

– remissunderlag, 2021/22:10 s. 94, 2022/23:10 s. 49, 90

Resultatredovisning, 2004/05:10 s. 31, 2013/14:20 s. 35, 2016/17:20 s. 22, 2020/21:20 s. 106, 2023/24:20 s. 25, 31

Riksbankens självständighet, 2009/10:20 s. 280

Riksdagens ombudsmän, behandlingen av framställningar och beslut från, 2006/07:10 s. 63, 2013/14:10 s. 31, 2017/18:10 s. 44, 2021/22:10 s. 125

Riksdagens skrivelser, regeringens behandling av, 2000/01:10 s. 42, 2016/17:20 s. 170

Riksdagsbehandlingen, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

Riksdagsledamöter som ledamöter i styrelser, 2013/14:20 s. 95

Riksförsäkringsverket, uppdrag om beräkningsgrunder, 2004/05:20 s. 208

Riksgäldskontoret, 2004/05:20 s. 21, 2011/12:20 s. 82

Riksnormen för försörjningsstöd, 2023/24:20 s. 45

Riksrevisionen

– granskningar, 2008/09:10 s. 34

– tillgång till handlingar i Regeringskansliet, 2004/05:20 s. 244

– åtgärder med anledning av iakttagelser, 2006/07:10 s. 63

Rikstrafiken, 2009/10:20 s. 52

Riksutställningar, omlokalisering av, 2005/06:20 s. 93

Riktlinjer för anställningsvillkor

– i AP-fonderna, 2009/10:20 s. 79

– i företag med statligt ägande, 2009/10:20 s. 68, 2011/12:20 s. 209

Ringhals, 2011/12:20 s. 170

Rådsrekommendation om rökfria miljöer, 2009/10:20 s. 26

Rådsslutsatser om den gemensamma sysselsättningsrapporten, 2011/12:20 s. 11

Ränta för lån till hemutrustning, 2003/04:10 s. 23

Rättsinformationssystemet, 2004/05:10 s. 46

Rättsprövning av regeringsbeslut, 2017/18:20 s. 96

S

Saab Automobil AB, 2011/12:20 s. 82

Saklighetskravet, 2007/08:6 s. 14, 2011/12:20 s. 46, 156, 2014/15:20 s. 42, 83, 250, 285, 2016/17:20 s. 216, 324, 2021/22:10 s. 176, 2021/22:20 s. 218

Sakråd, 2018/19:10 s. 109

Samordnare, 2006/07:10 s. 59, 2014/15:20 s. 57, 2015/16:10 s. 42, 2015/16:20 s. 47, 2016/17:20 s. 202

SAS kartellsamarbete med Maersk, 2001/02:20 s. 160

Saudiarabien, militärt samförståndsavtal, 2005/06:20 s. 59, 2012/13:20 s. 264, 288, 2015/16:20 s. 197

SDU-verksamhet, 2011/12:20 s. 143

Sekreteress

– enligt lagen om offentlig upphandling, 2004/05:20 s. 201

– meddelarfrihet, 2012/13:20 s. 125

– på grund av ”pusselläggning”, 2013/14:10 s. 38

SF:s ”Smultronstället”, kulturministerns agerande, 2007/08:20 s. 202

Sida, 2005/06:10 s. 20, 2014/15:20 s. 277

Sidarapport, 2004/05:20 s. 248

Signalspaning, beredning av lagförslag om, 2008/09:20 s. 86

Sjukförsäkring, 2009/10:20 s. 139

Sjöfartsverket

– inköp av helikoptrar, 2015/16:20 s. 275

– styrning av, 2016/17:10 s. 104

Skatteavtal med Danmark, 2010/11:20 s. 264

Skattelagstiftning, retroaktiv skattelag, 2023/24:20 s. 68

Skattelagstiftningen, 2006/07:20 s. 162

Skolministerposten, interregnum på, 2001/02:20 s. 29

Skolverket

– avveckling av avdelning vid, 2005/06:20 s. 120

– målöversyn, 2005/06:20 s. 113

– organisation av, 2005/06:20 s. 120

– rapport om konfessionella friskolor, 2004/05:20 s. 200

– styrning av, 2008/09:20 s. 295, 2011/12:20 s. 45

– tillbakadragande av en rapport från, 2004/05:20 s. 204

– uppdrag till, 2008/09:20 s. 295

Skriftlig fråga, 2010/11:20 s. 230

Skuldavskrivningar, 2006/07:20 s. 122

SMHI, försäljning av viss verksamhet, 2020/21:20 s. 133

Smittskyddsinstitutet, styrning av, 2008/09:20 s. 290

Sms, 2023/24:20 s. 163

Sociala medier, användning av, 2016/17:20 s. 299, 2023/24:20 s. 169

Socialministerns arbetsgivaransvar, 2011/12:20 s. 188

Socialtjänstförordningen, underlag för beräkningar, 2023/24:20 s. 45

Solidaritetsförklaringen, 2011/12:20 s. 161

Sotningsmonopolet, 2001/02:20 s. 32

Statens

- ansvar vid kris, 2005/06:8 s. 39, 2020/21:20 s. 190
- geologiska undersökning (SGU), 2021/22:20 s. 227
- kulturråd, regleringsbrev för, 2007/08:20 s. 73
- maritima museer, 2005/06:20 s. 140
- skolor för vuxna, gemensam myndighet för, 2001/02:20 s. 66
- tillgångar, 2012/13:20 s. 195

Statliga bidrag till infrastrukturinvesteringar i Stockholm, 2001/02:20 s. 251

Statliga bolag

- bolagsförvaltning, 2005/06:20 s. 145, 2013/14:20 s. 230
- dokumentation och aktbildning vid styrning, 2005/06:10 s. 26, 2013/14:20 s. 132, 224, 2016/17:20 s. 226
- etiska regler i statens ägarpolicy, 2016/17:20 s. 226
- försäljning, 2007/08:20 s. 94, 2008/09:20 s. 121, 2009/10:20 s. 175
- medlemskap i arbetsgivarorganisation, 2005/06:20 s. 161
- medlemskap i branschorganisationer, 2018/19:20 s. 220
- medlemskap i Svenskt Näringsliv, 2005/06:20 s. 161
- regeringens roll som ägare och förvaltare, 2003/04:20 s. 117
- regeringens ägarstyrning, 2006/07:20 s. 231, 2011/12:20 s. 209, 2013/14:20 s. 230, 244
- samordning, 2010/11:10 s. 46, 2013/14:20 s. 132
- styrning av, 2003/04:10 s. 66, 2009/10:20 s. 207, 2013/14:20 s. 224, 230, 241, 2023/24:10 s. 79
- ägarförvaltning, 2005/06:10 s. 26, 2005/06:20 s. 145, 2010/11:10 s. 46

Statligt tandvårdsstöd, beredning av proposition och förordning, 2008/09:20 s. 69

Statligt ägande, 2009/10:20 s. 175

Statligt stöd, avveckling av, 2022/23:20 s. 59, 67

Statsbesök (Brunei), 2004/05:20 s. 84

Statsbidrag, reglering av, 2020/21:20 s. 196

Statsflygplan, nyttjande av, 2004/05:20 s. 253, 2010/11:20 s. 193

Statsministerns

- ansvar för krishanteringen i Statsrådsberedningen, 2007/08:20 s. 169, 2021/22:20 s. 65
- ersättare (ställföreträdare och vice), 2015/16:20 s. 322
- utlandsresa till partikonferens, 2003/04:20 s. 182
- utnämning av statsråd, 2006/07:20 s. 30, 2014/15:20 s. 268, 2015/16:10 s. 36, 2015/16:20 s. 308

Statsministerns agerande

- i fråga om en vald ordförande i Europeiska rådet, 2003/04:20 s. 41

- i förhållande till ett medieföretag, 2003/04:20 s. 169
- i samband med SVT:s intervjuprojekt, 2002/03:30 s. 103

Statsråds

- affärer med och innehav av värdepapper, 2013/14:20 s. 298, 2022/23:20 s. 112
- agerande vid unionens råd, 2011/12:20 s. 22, 2017/18:20 s. 41
- ansvar för brister i kommuners skolverksamhet, 2002/03:30 s. 68
- ansvar för sina ärenden, 2013/14:10 s. 77
- ansvar för styrningen av Sida, 2008/09:20 s. 164
- hyra av bostadslägenhet, 2016/17:20 s. 266, 275
- medverkan i konstitutionsutskottets granskning, 2013/14:20 s. 205, 2015/16:10 s. 23, 2016/17:10 s. 8, 2016/17:20 s. 16, 2017/18:10 s. 11, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:10 s. 9, 2019/20:10 s. 15, 2020/21:10 s. 15, 2021/22:10 s. 13, 2022/23:10 s. 13, 2023/24:10 s. 9
- uttalande i koalitionsregering, 2018/19:20 s. 220

Statsrådstjänstens innebörd, 2005/06:8 s. 55

Statssekreterare

- anställning av, 2022/23:20 s. 85
- ansvar för kommunikation, 2010/11:10 s. 10
- befattningens innehåll, 2014/15:20 s. 136
- rekrytering vid Utbildningsdepartementet, 2016/17:20 s. 135
- statsråds ansvar i förhållande till, 2016/17:20 s. 309, 2021/22:20 s. 65

Statsstödsärenden, notifiering och avnotifiering av, 2007/08:10 s. 24

Stattum, 2004/05:20 s. 22

Stoppskrivelse, 2023/24:20 s. 68

Strålfors, 2006/07:20 s. 225

Styrning av myndigheter

- anslagsminskning, 2020/21:10 s. 222
- Arbetsförmedlingen, 2020/21:10 s. 222
- Folkhälsomyndigheten, 2020/21:20 s. 268
- Försvarsmakten, 2013/14:20 s. 32
- Försäkringskassan genom uttalanden, 2009/10:20 s. 139
- Försäkringskassan, sjukförsäkringen, 2021/22:20 s. 173
- Jordbruksverket, 2010/11:20 s. 222
- Kemikalieinspektionen, 2014/15:20 s. 234
- Lotteriinspektionen, 2020/21:10 s. 208
- polis och åklagare, 2007/08:6 s. 42
- Polismyndigheten, 2017/18:20 s. 282
- politisk överenskommelse, 2020/21:10 s. 222
- Skogsstyrelsen, 2012/13:20 s. 245, 2020/21:20 s. 117
- Svenska Spel, 2020/21:10 s. 145
- Trafikverket, 2013/14:20 s. 246
- under Försvarsdepartementet, 2015/16:10 s. 84
- under Näringsdepartementet, 2016/17:10 s. 104
- övergångsregering, 2020/21:10 s. 222

Ståndpunkter inför möten i EU, framtagande av, 2010/11:10 s. 76
Stängning av webbplats, 2006/07:20 s. 11, 2008/09:20 s. 305
Subsidiaritetsprincipen, regeringens bedömning, 2011/12:10 s. 67, 2013/14:20 s. 18
Svavelutsläpp i Östersjön, avtal om, 2010/11:20 s. 243
Svensk Bilprovning (Bilprovningen), 2012/13:20 s. 186
Svensk författningssamling (SFS), 2004/05:10 s. 39, 2022/23:10 s. 40
Svenska ambassaden i Israel
– pressmeddelande från, 2009/10:20 s. 328
– uttalande från, 2009/10:20 s. 326
Svenska ambassaden i Kina, 2020/21:20 s. 145
Svenska Filminstitutet, 2018/19:20 s. 186
– brev från kulturministern, 2010/11:20 s. 231
Svenska kraftnät, 2013/14:20 s. 73, 2018/19:20 s. 125
Svenska Spel, 2003/04:10 s. 29
Svenska ståndpunkter, remissberedning av, 2004/05:10 s. 71
Svenskt medborgarskap, undantag från krav, 2020/21:10 s. 136
Svenskt Näringsliv, medlemskap i, 2005/06:20 s. 156
Sveriges Television, fråga om försök att påverka programinnehåll, 2010/11:20 s. 215, 2016/17:20 s. 339
Swift, 2009/10:20 s. 26
Sydafrika, samarbete med, 2005/06:10 s. 20
Säkerheten på fängelser, 2004/05:20 s. 96
Säkerhetspolisens avlyssning av ett ungdomsparti, 2002/03:30 s. 86
Säkerhetspolisens brister i organisationen, 2010/11:20 s. 170
Säkerhetspolisens resultaträkningar, regeringens beslut om sekretess för, 2012/13:20 s. 118
Säkerhetspolitiska rådet, 2015/16:20 s. 239
Säkerhetsprovning, 2017/18:10 s. 87
Säkerhetsskydd, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:20 s. 125
Säkerhetsstopp i kärnreaktorer, energiministerns uttalande, 2011/12:20 s. 170
Särskilda regeringsärenden, 2002/03:10 s. 52, 2023/24:20 s. 111
Särskild utlänningskontroll, handläggning av ärenden, 2005/06:20 s. 81
Särskilt boende, besöksförbud, 2020/21:20 s. 289

T

Tallinn, samråd inför toppmöte, 2017/18:20 s. 68
Talmannen, vid riksdagens frågestund, 2011/12:20 s. 42
Telefon, tillgång till, 2010/11:20 s. 84
Telefonsamtal, utrikesministerns agerande, 2021/22:20 s. 251

Telia Sonera, försäljning av aktier, 2008/09:20 s. 121

Telia–Telenor-affären, 2000/01:20 s. 79

Telias aktie, prissättning, 2000/01:20 s. 104

Teracom AB, 2001/02:20 s. 171

Terroristbrott, samband med USA:s aktioner i Irak, 2005/06:20 s. 66

Tetra, radiokommunikationssystem baserat på, 2001/02:20 s. 34

Thielska galleriet, hanteringen av verksamheten på, 2013/14:20 s. 113

Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, 2002/03:30 s. 61

Tillkännagivanden till regeringen, 2001/02:20 s. 52, 2005/06:20 s. 36, 2009/10:20 s. 54, 2014/15:20 s. 57, 2017/18:20 s. 23, 30, 36, 2020/21:10 s. 117

– barnomsorg, 2005/06:20 s. 36

– decemberöverenskommelsen, 2015/16:20 s. 30

– en hållbarhetskommission, 2006/07:20 s. 85

– en parlamentarisk utredning om socialförsäkringar, 2004/05:20 s. 66

– en utredning om könsneutral lagstiftning, 2004/05:20 s. 72

– folkmordet i Osmanska riket 1915, 2010/11:20 s. 47

– förankring av materialanskaffning, 2018/19:20 s. 10

– Försäkringskassans servicekontor, 2013/14:20 s. 58

– kompetensutvisningar, 2020/21:20 s. 81

– lokala folkinitiativ, 2003/04:20 s. 36

– propositionsavlämnande kring de s.k. 3:12-reglerna, 2002/03:30 s. 20

– skärpta straff för inbrott, 2020/21:20 s. 95

– socialavgifter för unga, 2014/15:20 s. 196

– tioårig grundskola, 2015/16:20 s. 45

– Utlänningsnämnden, 2003/04:20 s. 29

– Östersjöns status som särskilt känsligt havsområde, 2003/04:20 s. 11

Tillståndsgivning till spel på internet, 2001/02:20 s. 92

Tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken, 2020/21:10 s. 153

Torslanda, kommunindelning, 2001/02:20 s. 49

Tortyrförbudet, 2005/06:2 s. 31

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Trafikstoppet på väg E22, 2023/24:20 s. 147

Trafikuppgifter (trafikdata), 2006/07:20 s. 108

Trafikverket

– avtal med entreprenör, 2011/12:20 s. 101

– regeringens bemyndiganden, 2011/12:20 s. 101

– styrning av, 2016/17:10 s. 104

– uppdrag att ta fram underlag, 2016/17:20 s. 217

Transportstyrelsen, styrning av, 2016/17:10 s. 104, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:20 s. 160

Transportörsansvar, 2001/02:20 s. 197

Tredje generationens mobiltelefoni (3G), 2004/05:20 s. 116

Tribunallagen, 2009/10:20 s. 129

Tryck- och yttrandefrihet, 2004/05:20 s. 108, 2006/07:20 s. 12, 2011/12:20 s. 153, 2015/16:20 s. 69

Trängselskatten, hantering av intäkter, 2010/11:20 s. 52

Tsunamikatastrofen, se *Flodvågskatastrofen*

Tvångsavvisningar, 2009/10:20 s. 347

Twittermeddelande, 2016/17:20 s. 299, 2017/18:20 s. 300, 2020/21:10 s. 308, 2020/21:20 s. 173, 2021/22:20 s. 238

U

Ubåtar, anskaffning och beställning, 2016/17:20 s. 170, 2021/22:20 s. 164

Ubåtskränkningar i svenska vatten, 2001/02:20 s. 219

Underlag från Regeringskansliet på begäran av riksdagen, 2011/12:20 s. 31

Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor, 2009/10:10 s. 107, 2012/13:20 s. 204, 2013/14:20 s. 122, 2014/15:20 s. 226

Uppgifter

– av statsråd i massmedier, 2010/11:20 s. 230, 2016/17:20 s. 202, 349

– i proposition, 2005/06:20 s. 81

– på ett departements Twitterkonto, 2016/17:20 s. 299

– till konstitutionsutskottet, 2007/08:6 s. 12, 2017/18:20 s. 314, 2021/22:20 s. 91

Upphandling

– helikopter NH90, 2001/02:20 s. 80, 2002/03:30 s. 44

– Hundskolan i Sollefteå, 2002/03:30 s. 37

– informationstjänster för nystartsjobb, 2006/07:20 s. 204

– informationstjänster och rekryteringsstöd, 2010/11:10 s. 32, 2012/13:20 s. 90

– it-system, 2017/18:20 331

– konsulter i Regeringskansliet, 2001/02:10 s. 14

– konsulttjänster för styrningen av UD:s biståndspolitiska verksamhet, 2013/14:20 s. 205

– konsulttjänster i samband med Telia–Telenor-affären, 2000/01:20 s. 79

– konsulttjänster i stärkandet av SJ AB:s finansiella ställning, 2003/04:20 s. 135

– luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187

– Regeringskansliet, 2018/19:10 s. 97

– trafiken på Västkustbanan, 2000/01:20 s. 52

– utanför ramavtal, 2013/14:20 s. 205

Uppsala flygplats, 2013/14:20 s. 1, 2014/15:20 s. 99

Uppträdande i kammaren, 2005/06:20 s. 43

USA:s aktioner i Irak, 2005/06:20 s. 66

Utbetalning av medel som bl.a. disponeras av myndighet, 2010/11:10 s. 70

Utdelning från statliga bolag, 2004/05:20 s. 21

Utlandsmyndigheterna

- kvinnliga chefer, 2005/06:10 s. 14
- risker för oegentligheter, 2018/19:20 s. 176
- styrning av, 2020/21:20 s. 145

Utlämnande av uppgift i allmän handling, 2021/22:20 s. 209**Utlämnande från Djibouti till USA, 2012/13:20 s. 140****Utlämning för brott, 2015/16:10 s. 20, 2023/24:10 s. 17****Utnämningar**

- ambassadörer, 2005/06:20 s. 178
- chef för Östasiatiska museet, 2001/02:20 s. 102
- direktör för Skolforskningsinstitutet, 2015/16:20 s. 162
- enskilt ärende, 2005/06:20 s. 189
- generaldirektör för Svenska kraftnät och rikspolischef, 2008/09:20 s. 127
- generaldirektör vid Försäkringskassan, 2015/16:20 s. 169
- generaldirektörer, 2005/06:20 s. 178
- handläggning av ett tillsättningsärende, 2001/02:20 s. 102
- hänsyn till politisk bakgrund, 2003/04:20 s. 146
- kön vid tillsättning, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 51, 2007/08:10 s. 55, 2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 95, 2013/14:10 s. 125, 2015/16:10 s. 125, 2017/18:10 s. 125, 2020/21:10 s. 26
- landshövding, återkallelse av, 2017/18:20 s. 108
- nationell säkerhetsrådgivare, 2022/23:20 s. 76
- nominering till Internationella valutafonden, 2015/16:20 s. 156
- politisk bakgrund vid tillsättning, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 50, 2007/08:10 s. 55, 2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 92, 2013/14:10 s. 122, 2015/16:10 s. 122, 2017/18:10 s. 125, 2020/21:10 s. 26
- öppna rekryteringsförfaranden, 2013/14:10 s. 128

Utnämningmakten, 2001/02:20 s. 167, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 49, 2006/07:20 s. 134, 2007/08:10 s. 55, 2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 81, 2013/14:10 s. 108, 2015/16:10 s. 107, 2017/18:10 s. 105, 2020/21:10 s. 26**”Utom listan”, beslut i regeringsärenden, 2002/03:10 s. 24, 2014/15:20 s. 99****Utrikesdepartementets talepunkter, 2017/18:20 s. 154****Utrikesförvaltningen**

- ansvarsförhållanden inom, 2005/06:8 s. 77, 2020/21:20 s. 145
- information till utrikesutskottet, 2014/15:20 s. 82

Utrikesministern, underrättelse till, 2020/21:10 s. 176**Utrikesnämnden**

- auktion av 5G-licenser, 2020/21:20 s. 42
- erkännande av Staten Palestina, 2014/15:20 s. 119
- Frankrikes begäran om hjälp efter Parisattackerna, 2015/16:20 s. 189
- information till och överläggning med, 1990–2014, 2015/16:10 s. 137
- inköp av luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187
- internationellt försvarssamarbete, 2017/18:20 s. 80

- samarbetsavtalet med Saudiarabien m.m., 2015/16:20 s. 197
- samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd, 2015/16:20 s. 175

Utrikespolitik, beslutsfattande inom, 2004/05:10 s. 89

Utrikespolitiska beslut, formerna för, 2000/01:10 s. 32, 2001/02:20 s. 229

Utskottsinitiativ, 2004/05:20 s. 31, 2011/12:20 s. 30

Utsläppsvärden, manipulerade hos fordonstillverkare, 2015/16:20 s. 341

Uttalande från ambassadör, 2009/10:20 s. 326

Uttalanden av statsråd

ALLMÄNT

- friheten för statsråd att yttra sig, 2006/07:20 s. 210
- saklighetskravets räckvidd, 2016/17:20 s. 234
- uttalanden som det kan ställas konstitutionellt berättigade krav på, 2022/23:20 s. 157

GÄLLANDE PUBLIC SERVICE-FÖRETAG

- ett uttalande i förhållande till den redaktionella självständigheten, 2016/17:20 s. 339
- ett uttalande på Twitter i förhållande till den redaktionella självständigheten, 2021/22:20 s. 238

KORREKTA UPPGIFTER

i riksdagens kammare

- antal poliser, 2020/21:10 s. 286
- arbetskraftsinvandringen, 2020/21:10 s. 299
- besvarande av interpellation om elbrist och elpriser i Skåne, 2021/22:20 s. 244
- besvarande av interpellation om ny kärnkraft, 2022/23:20 s. 124
- brist på poliser, 2017/18:20 s. 314
- export av krigsmateriel, 2020/21:10 s. 304, 2021/22:20 s. 274
- flyktigmottagande hösten 2015, 2017/18:20 s. 112
- klimatanpassning, 2023/24:20 s. 208
- politiskt parti, 2016/17:20 s. 324
- regeringsförklaringen, 2022/23:20 s. 136
- subventioner till vindkraft genom elcertifikatssystemet 2023/24:20, s. 182
- trafiksignalsystemet ERTMS, 2021/22:20 s. 248
- vapensystem, 2022/23:20 s. 130

i svar på en skriftlig fråga

- antal poliser, 2020/21:10 s. 286
- helikopterupphandling, 2020/21:10 s. 275
- statistik om elevresultat, 2020/21:20 s. 157
- styrning av Jordbruksverket, 2010/11:20 s. 222
- svarstid på, 2023/24:10 s. 34
- utvecklingen av brottsligheten, svar på, 2004/05:20 s. 52

vid utfrågning i konstitutionsutskottet

- europeisk gränsbevakning, 2016/17:20 s. 333

vid samråd med EU-nämnden

- rådsslutsatser ”lästa”? 2011/12:20 s. 22

vissa fall i massmedia eller vid pressträff

- anställning av kommittésekreterare, 2016/17:20 s. 202
- antalet frihetsberövade, 2020/21:20 s. 161

- avvisade egyptierna, 2005/06:20 s. 61
- behovet av ny kärnkraft; presentation, 2023/24:20 s. 198
- hantering av sms-konversationer, 2023/24:20 s. 163
- klimathandlingsplanen, 2023/24:20 s. 211
- konstitutionsutskottets ställningstagande i ett granskningsärende, 2020/21:10 s. 279
- krigsmaterielexport till Ukraina, 2022/23:20 s. 151
- reklamskatten, 2016/17:20 s. 349
- samordnaren för Bromma flygplats, 2015/16:20 s. 47
- tillfälliga spelregleringar, 2020/21:20 s. 165
- utsläppsminskningar, 2023/24:20 s. 195

MINISTERSTYRE

- amerikanska sanktioner mot en bank, bl.a. fråga om ”indirekt ministerstyre”, 2020/21:10 s. 267
- asylsökande, inhysning av, 2002/03:30 s. 150
- asylärende, 2003/04:20 s. 200 (se s. 203)
- bosättningslagen, 2018/19:20 s. 205
- byggkonflikten i Vaxholm (tvist i arbetsrättsfrågor), 2004/05:20 s. 196
- datalagring, 2016/17:20 s. 353
- demokrati, 2022/23:20 s. 140
- driftsstöd till flygplatser, 2015/16:20 s. 259
- energi- och näringsministerns uttalande om ett järn- och stålprojekt, 2022/23:20 s. 118, 2016/17:20 s. 353
- export av krigsmateriel, 2020/21:10 s. 304, 2021/22:20 s. 267, 274, 2022/23:20 s. 151
- forum för levande historia, 2007/08:20 s. 159
- förundersökning mot ett statsråd, 2021/22:20 s. 264
- gränspolisens arbete med inre utlänningskontroller, 2013/14:20 s. 293
- häktningsskäl i ett enskilt fall, 2015/16:20 s. 369
- icke lagakraftvunna domar, 2015/16:20 s. 356, 363, 2021/22:20 s. 234
- Kronofogdemyndighetens ärende om verkställighetsåtgärd mot utländsk egendom i Sverige, 2012/13:20 s. 204
- marknadsföring av Kastrups flygplats, 2010/11:20 s. 212
- medlemskap i branschorganisationer, 2018/19:20 s. 220
- Naturvårdsverkets delegationsbeslut om licensjakt efter varg, 2014/15:20 s. 257
- Pirate Bay-målet, 2009/10:20 s. 345
- Post- och telestyrelsens allmänna råd, 2007/08:20 s. 154
- Radiotjänsts polisanmälningar av statsråd, 2006/07:20 s. 217
- Riksbankens räntepolitik, 2003/04:20 s. 189, 2016/17:20 s. 342
- rikspolischefen; justitieministerns uttalande om, 2016/17:20 s. 342
- rättsläget när det gäller förbjuden båtfärg, 2015/16:20 s. 373
- skattevillkor för svenska sjömän, 2006/07:20 s. 220
- små och modulära kärnreaktorer, 2021/22:20 s. 257
- socialbidrag, 2000/01:20 s. 140
- straff, 2017/18:20 s. 306

- sändningstillstånden för digital-tv (i förhållande till Radio- och TV-verket), 2007/08:20 s. 163
- tvist i arbetsrättsfrågor; Instruktionsförbudet i förhållande till nationella domstolar, m.m., 2004/05:20 s. 196
- uppehållstillstånd (för lokalanställda tolkar i Afghanistan), 2016/17:20 s. 362
- Vaxholmsmålet i EG-domstolen, 2005/06:20 s. 170

MOTSTRIDIGA UPPGIFTER

- behovet av ny kärnkraft, 2023/24:20 s. 198
- koalitionsregering, 2009/10:20 s. 78, 2018/19:20 s. 220
- på utrikespolitikens område, se *Uttalanden på utrikespolitikens område*
- små och modulära kärnreaktorer, 2021/22:20, s. 257
- tidsplan för lagstiftningsärenden, 2023/24:20 s. 223

PERFORMATIVER, se *Uttalanden på utrikespolitikens område*

UTTALANDEN PÅ UTRIKESPOLITIKENS OMRÅDE

- demokrati, 2022/23:20 s. 140
- diktatur, 2016/17:20 s. 315
- Irakkriget, 2003/04:20 s. 214
- om performativa uttalanden, 2015/16:20 s. 380, 2016/17:20 s. 315, 2017/18:20 s. 165
- skenavrättning, 2022/23:20 s. 140
- svenska säkerhetsläget och svensk försvarspolitisk linje, 2017/18:20 s. 165
- begreppet proportionalitet, 2023/24:20 s. 214
- Storbritanniens utträde ur EU, 2018/19:20 s. 228
- Turkiet, 2022/23:20 s. 140

ÖVRIGT

- EU-stöd till Turkiet, 2020/21:10 s. 291
- kabinetsfråga, 2014/15:20 s. 385
- kommunala självstyrelsen, 2000/01:20 s. 140, 2023/24:20 s. 176
- offentliggörande av aktieförsäljning, 2001/02:20 s. 261
- opartiskhet, uttalande om, 2021/22:20 s. 218
- Regeringskansliets arbetsuppgifter, 2007/08:20 s. 246
- statligt ägande, 2002/03:30 s. 145
- säkerhetsstopp i kärnreaktorer, 2011/12:20 s. 170
- utsläppsberäkningar, 2023/24:20 s. 192
- Vattenfalls ägardirektiv, 2018/19:20 s. 214
- Vaxholmsmålet i EG-domstolen, 2005/06:20 s. 170
- övergångsbestämmelser vid införandet av lärarlegitimation, 2011/12:20 s. 51

Utvisningsärenden, regeringens handläggning av, 2013/14:10 s. 17

Utvärdering, självständighet och offentlighetsprincipen, 2018/19:20 s. 106

V

Vapenembargo

- hävande av, 2001/02:20 s. 88

– mot Kina, 2004/05:20 s. 168

– samråd med riksdagens EU-nämnd, 2001/02:20 s. 89

Valletta, samråd inför toppmöte, 2015/16:20 s. 144

Vargstammen, bevarande och förstärkning, 2010/11:20 s. 96

Vattenfall AB, 2004/05:20 s. 216, 2014/15:20 s. 292, 333, 2018/19:20 s. 214

– försäljningen av brunkolsverksamheten, 2016/17:20 s. 238

– förvärv av Nuon, 2013/14:20 s. 132

– statens roll som ägare, 2002/03:30 s. 54

– styrning av, 2004/05:20 s. 216, 2006/07:20 s. 230, 2009/10:20 s. 228, 2011/12:20 s. 209

Vaxholmstvisten, 2007/08:20 s. 213

Verksförordning, 2006/07:10 s. 55

Verkställighetsåtgärd, 2012/13:20 s. 204

Vice statsminister, 2015/16:20 s. 322

Vindkraftsanläggning, 2009/10:20 s. 132

Vägverket, 2005/06:10 s. 20

Värdepappersinnehav, statsråds, 2006/07:20 s. 36

Värdlandsstödsavtal med Nato, överläggning med Utrikesnämnden,
2015/16:20 s. 175

Värdmyndigheter, 2006/07:10 s. 55

Världsarvskonventionen, statens åtagande, 2003/04:20 s. 153

W

Wienkonventionerna, diplomatiska och konsulära förbindelser,
2012/13:20 s. 152

Y

Yttrandefrihet, 2006/07:20 s. 12

Å

Återtagandeavtal med Irak, 2009/10:20 s. 347, 2010/11:20 s. 275

Ä

Ägarprövning av utländsk affärsman, 2011/12:20 s. 82

Äldreomsorgen, besöksförbud, 2020/21:20 s. 289

Ö

Östersjömiljard 2, 2004/05:20 s. 14

Östersjömiljarden, 2000/01:10 s. 23, 2000/01:20 s. 45

Överenskommelse mellan två myndigheter, 2011/12:20 s. 62

Överföringen av en fånge till svenskt fängelse, 2009/10:20 s. 92

Övergångsregeringars befogenheter, 2007/08:10 s. 17, 2019/20:10 s. 27,
2021/22:20 s. 48

Överläkare, forskningsministerns hantering, 2011/12:20 s. 175

**Överlämnande av förvaltningsuppgift som innefattar
myndighetsutövning**, 2009/10:20 s. 95, 2011/12:20 s. 83

Överträdelseärenden, 2012/13:10 s. 101

Övervakning av svenska medborgare, amerikanska ambassaden,
2011/12:20 s. 116